

Arhimandrit
TEOFIL PĂRĂIAN

BUCURIILE CREDINȚEI

Editura Mitropoliei Olteniei

Arhimandritul
TEOFIL PĂRĂIAN

BUCURIILE CREDINȚEI

Tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului Părinte Teofan,
Mitropolitul Olteniei

Editura Mitropoliei Olteniei
Craiova, 2004

PREFAȚĂ

Cartea de față este alcătuită din cuvântări pe care le-am ținut în două tabere studențești. Cuvântările au fost ținute în vara trecută, în luna iulie. Mai întâi, la mânăstirea Subpiatră, pentru studente, iar după aceea la mânăstirea Oașa, pentru studenți. Cuvântările ținute la mânăstirea Subpiatră, pentru studente și pentru viețuitoarele din mânăstire, le-am pus sub genericul "Bucuriile credinței", iar pe cele ținute la mânăstirea Oașa, pentru studenți și pentru viețuitorii din mânăstire, le-am pus sub genericul "Credință și iubire". Am luat ca titlu al cărții de față genericul de la mânăstirea Subpiatră, anume: "Bucuriile credinței". Am fost mulțumit de cuvântările pe care le-am ținut și m-am gândit că ar fi bine ca ele să fie cuprinse într-o carte, spre folosul cititorilor. Cu ajutorul lui Dumnezeu, cartea de față s-a realizat din cuvântările ținute de mine și înregistrate pe casete, care apoi au fost luate de pe casete și scrise și după aceea tipărite.

Credința noastră este o credință despovărătoare, deci o credință mântuitoare și este izvor de bucurie și de nădejde. Cine are credință în Mântuitorul nostru Iisus Hristos, cine crede în Evanghelie, acela are roadele credinței, adică nădejde, iubire, bucurie, pace, liniște sufletească, merge pe calea fericirii. Credința este o valoare care aduce alte valori. Credința este izvor de mulțumire sufletească. De aceea am pus-o în atenția ascultătorilor și de aceea, prin cartea de față, o pun în atenția cititorilor. Precum ascultătorii s-au bucurat de ceea ce le-am oferit prin viu grai, așa sper să se bucure și cititorii prin ceea ce le ofer în cartea de față. Credința în Dumnezeu este o valoare inestimabilă. Nu se poate spune ce valoare are credința. Putem doar să ne folosim de cuvinte ale părinților duhovnicești, care au consemnat adevăruri precum: "credința neclintită este un turn întărit și Hristos se face toate celui ce crede" (Sfântul Marcu Ascetul), sau "comorile credinței sunt mai mari decât toate comorile cerului și ale pământului", cum afirmă Sfântul Isaac Sirul. Așadar, cine are credință, are mai mult decât îi poate oferi lumea aceasta, cu toate succesele ei. Dacă Hristos se face toate celui ce crede, înseamnă că Domnul nostru Iisus Hristos, care se sălășluiește în inimile credincioșilor prin credință, este totul în toate și aceasta nu numai după viața aceasta pământească, ci chiar din această viață. Îl ai pe Hristos, ai totul. Ai și bucurie, ai și

nădejde, ai şi mulţumire şi tot ce îţi doreşti din ceea ce poate oferi Dumnezeu omului.

Cu astfel de gânduri, ofer cartea aceasta tuturor celor ce îşi vor lua osteneala să o citească şi nu numai să o citească, ci chiar să o studieze şi să o aprofundeze. Recomand această carte şi dau slavă lui Dumnezeu că s-a ajuns la realizarea ei.

La realizarea acestei cărţi, în forma ei de carte, m-a ajutat Înalt Prea Sfinţitul Teofan, arhiepiscop al Craiovei şi mitropolit al Olteniei, care a binevoit să cuprindă această carte în planul editorial. Ofer mulţumirile mele şi recunoştinţa mea Înalt Prea Sfinţiei Sale şi sper să fie această carte şi spre bucuria Înalt Prea Sfinţitului. M-a ajutat la cartea aceasta, tot în înţelesul de realizare a ei în formă de carte, şi prietenul meu, consilierul economic al Arhiepiscopiei Craiovei, care a insistat ca această carte să fie realizată acolo unde îşi desfăşoară el activitatea. Îi ofer şi consilierului Marcel Glăvan cuvenitele mulţumiri şi recunoştinţa mea cea după putere.

"Când binevoieşte Dumnezeu să se împlinească un lucru, scria Sfântul Marcu Ascetul, toată făptura ajută să se împlinească". Cred că bunul Dumnezeu a binecuvântat această carte. Cred că bunul Dumnezeu, cu darul şi cu iubirea lui de oameni, a rânduit cele de trebuinţă ca aceste cuvântări, pe care le-am ţinut eu într-un cerc restrâns, să ajungă la cititorii acestei cărţi, care desigur că sunt mult mai mulţi decât cei care au ascultat cuvântările cuprinse în carte.

Cartea de faţă oferă gândurile cuprinse în ea şi celor care le-au ascultat şi poate că în bună parte le-au şi uitat şi de ele se vor putea bucura deodată şi studentele care au ascultat cuvântările mele cu genericul "Bucuriile credinţei" şi studenţii care au ascultat doar cuvântările de sub genericul "Credinţă şi iubire". În felul acesta, cartea sper să fie luminătoare pentru toţi cei care caută lumina lui Hristos, care luminează tuturor. Doresc din toată inima ca cei ce vor citi cartea de faţă, cuvântările cuprinse în ea, să aibă bucurie şi iubire, care sunt temeiuri de fericire.

Harul Domnului nostru Iisus Hristos şi dragostea lui Dumnezeu Tatăl şi împărtăşirea Sfântului Duh să fie cu noi cu toţi, de acum şi până în veac!

Fie numele Domnului binecuvântat, de acum şi până în veac!

Arhimandrit Teofil Părăian,
Mânăstirea *Brâncoveanu*,
Sâmbăta de Sus

PARTEA ÎNTÂI

BUCURIILE CREDINŢEI

CUVÂNT INTRODUCTIV

MAICA DOMNULUI – MAICA BUCURIEI

Prea Cuvioasă maică stareță, cinstiți părinți, cinstite maici și surori, iubiți credincioși,

Cred că știți cu toții de ce sunt eu aici. Cei de la mânăstire știu că nu am venit la mânăstire ca să rămân la mânăstire, ci am venit la mânăstire pentru că am avut altă treabă. Adică, am venit pentru că s-a organizat aici o tabără de studente, cu prezența mea. Am fost de mai multe ori și am venit cu bucurie. De fapt, am venit la toți cei care sunt aici, în înțelesul că am venit la oameni cunoscuți, am venit la oameni pe care îi port în mine. Și aș putea zice că mânăstirea aceasta de la Sub Piatră nu este numai la Sub Piatră sau nu este numai sub piatră, ci este și în inima mea. O păstrez cu bucurie, împreună cu viețuitoarele care sunt aici, pe care le cunosc, așa că mânăstirea este și aici, și în mine. Când te duci într-un loc, mai ales la o mânăstire, chiar și după ce pleci rămâi și duci mânăstirea cu tine. Așa că am venit undeva unde am mai fost, am venit undeva de unde nu am plecat de tot. Am venit cu ceea ce port în suflet, să vedem dacă se potrivește cu ceea ce este în realitate. Deci, am venit într-o tabără. Am înțeles că nu prea este reprezentată numeric tabăra. Poate vor mai veni între timp. Oricum, eu îmi fac datoria ca și când ar fi mulți și mi-am propus ca pentru anul acesta să am ca generic "Bucuriile credinței". Așadar, în zilele următoare va fi vorba, în general, de credință, va fi vorba de bucurie, va fi vorba de credința care aduce bucurie, de bucuriile care pornesc din credință. Deseară va fi vorba despre ceva în legătură cu credința și cu bucuria și apoi la fel va fi în toate zilele, până vineri dimineața, iar vineri dimineața, cu ajutorul lui Dumnezeu, voi pleca de unde am venit. De ce? Pentru că locul meu nu este aici. Și chiar dacă aș vrea să stau aici, cei de aici ar trebui să-mi spună clar: nu ți-e locul aici! Du-te de unde ai venit! Du-te unde îți este locul! Du-te unde te știe Biserica! Du-te unde te-a așezat Dumnezeu! Du-te la rosturile tale! Du-te unde ai stat 51 de

ani! Du-te şi vezi-ţi de treabă acolo unde ştii că te-a aşezat Dumnezeu, unde ştii că te-a aşezat Biserica, unde ştii că te caută oamenii, unde ştii că vin cei care vor să se întâlnească cu tine! Du-te acolo! Şi bineînţeles că ar avea dreptate. Dar eu nu o să mă expun la acest lucru, ci mă duc eu singur, pentru că am venit cu program. Am dorit să sosesc aici aseară, am sosit. Am venit să stau zilele acestea, voi sta, cu ajutorul lui Dumnezeu. Vineri mi se împlineşte programul pentru care am venit şi mă duc la rosturile mele. Să ştiţi că pentru mine, personal, nu există nici o mânăstire de măsura mânăstirii unde trăiesc eu. Nu este o mânăstire deosebită, o mânăstire cu care să mă pot lăuda, o mânăstire cum n-ar mai fi alta mai bună în ţară şi în străinătate. Nu este aşa. Cum este mânăstirea unde mi-am petrecut 51 de ani de viaţă? Este mânăstirea mea. Este mânăstirea unde m-a aşezat Dumnezeu, este mânăstirea unde mă ştie Biserica, este mânăstirea unde am primit toate darurile pe care mi le-a dat călugăria. Eu i-am dat Bisericii şi lui Dumnezeu viaţa mea, fiinţa mea, de la început, cu tot ce am avut când m-am aşezat la mânăstire. Ce am avut? Nu am avut prea multe. Am mai adăugat multe de când m-am aşezat la mânăstire. Când m-am dus la mânăstire, aveam cunoştinţe teologice pentru că făcusem Teologia, aveam cunoştinţe laice pentru că făcusem liceul, aveam cunoştinţe de specialitate pentru că făcusem o şcoală specială şi, cu toate acestea şi cu mine însumi, cu tot ce-am purtat în suflet, m-am dus la mânăstire. Eu zic că cineva care se aşează la o mânăstire, este ales de Dumnezeu. Şi nu numai că este ales de Dumnezeu, ci şi el L-a ales pe Dumnezeu, pentru că omul poate să ducă şi o altfel de viaţă decât viaţa care se desfăşoară într-o mânăstire. Poate să ducă şi o viaţă obişnuită, viaţa comună. Dar dacă el îşi alege viaţa de mânăstire, şi Dumnezeu îl alege pentru viaţa de mânăstire. Ştiţi că în Sfânta Evanghelie de la Ioan sunt cuprinse şi cuvintele Domnului Hristos: "Nu voi M-aţi ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi" (Ioan 15, 16). Ne-a ales Dumnezeu să fim în viaţă de mânăstire şi să trăim aici, pe pământ, pe cât putem ca în cer şi să anticipăm împărăţia lui Dumnezeu aici pe pământ, să fim undeva între cer şi pământ, mai aproape de cer decât de pământ. Ne-a ales Dumnezeu şi noi L-am ales pe Dumnezeu şi suntem fiecare unde zicem noi că ne-a aşezat Dumnezeu. Şi de unde m-a aşezat Dumnezeu, de la mânăstirea de la Sâmbăta –

mânăstirea zidită de un sfânt, Sfântul Constantin Brâncoveanu –, iată, am venit aici. Am venit cu rostul meu, am venit pentru că am fost chemat, am venit pentru că am ştiut că sunt dorit, am venit pentru că am crezut că pot să fiu de folos şi aici.

Mitropolitul care a restaurat mânăstirea de la Sâmbăta, mitropolitul Nicolae Bălan, a dorit ca mânăstirea de la Sâmbăta să fie o mânăstire misionară, adică a dorit ca cei care se încadrează în mânăstirea de la Sâmbăta să fie absolvenţi de Teologie şi din asta înţelegem că mitropolitul Nicolae Bălan a avut încredinţarea că viaţa de mânăstire, că monahismul este ceva de excepţie, nu este ceva obişnuit, aşa încât toţi neisprăviţii, toţi neputincioşii, toţi care nu pot să se realizeze în altă parte, gata, hai la mânăstire, că acolo este de mine. Nu este aşa! Mitropolitul a înţeles că mânăstirea trebuie să fie un loc mai presus de lume şi a dorit să aibă oameni cu pregătire teologică, care apoi să poată face faţă la nişte situaţii pe care le prezintă Biserica, să poată face misiune, să poată îndruma pe alţii. Şi eu am avut aceste calităţi pe care le cerea mitropolitul Nicolae Bălan. Să ştiţi că aici, în Ardeal, nu prea se făceau oamenii călugări. Acum a început să fie o modă, aşa, că "hai să ne facem călugări!". Bineînţeles că unii se fac călugări nu ca să rămână călugări, mai ales bărbaţii, ci să fie mai mult decât călugări, până la urmă: să ajungă episcopi, să ajungă mitropoliţi, să ajungă ce or putea ajunge. Bineînţeles că, gândită în felul acesta, călugăria este ca o trambulină, aşa, că "hai să sar de aici undeva unde îmi este mai bine". La mine nu aşa s-a pus problema. Eu, când m-am dus la mânăstire – Dumnezeu să-i odihnească pe cei de atunci, că nu mai sunt – mi-am dorit două lucruri: să fiu călugăr şi numai călugăr, nu şi altceva, şi mi-am dorit să nu am salariu. Nu mi s-au îndeplinit dorinţele acestea. Am fost făcut călugăr în 1953, când m-am aşezat la mânăstire, în anul acela, şi am pornit aşa. Eu, de fapt, în copilăria mea şi în tinereţea mea, mi-am dorit foarte mult să ajung preot. Pe când eram elev de liceu, în clasa a zecea cum ar fi acum, m-am prezentat la mitropolitul Nicolae Bălan cu dorinţa de a ajunge preot. Bineînţeles că mitropolitul mi-a spus vorbă hotărâtă: "Preot nu te poţi face!". Gata, am luat aminte. Este adevărat că eu am gândit: "dar dacă, cumva, poate mă voi face?". Şi, după aceea, m-am dus din nou la mitropolit şi iarăşi mi-a spus mitropolitul: "Preot nu te poţi face! Îţi dau aprobarea să faci Teologia, dar preot nu te

poţi face". Şi am acceptat să fac Teologia fără să mă pot face preot. Am terminat Teologia în 1952. Mitropolitul a fost bun cu mine. Se vede că l-a îndemnat Dumnezeu să fie bun cu mine, pentru că nu era bun chiar cu toţi. Şi a acceptat situaţia aceasta, să fac Teologia. Când am terminat Teologia, a zis mitropolitul: "Cu ce scop ai făcut Teologia?". Dar ar fi putut să mă întrebe de la început şi nu m-a întrebat. Ştia că mi-a spus că preot nu mă pot face şi atunci, la sfârşit, m-a întrebat: "Cu ce scop ai făcut Teologia?". Şi bineînţeles că nu am putut să răspund: "Ştiţi ceva, eu m-am gândit că poate că dacă fac Teologia, tot ajung eu cândva preot". Nu am zis aşa, pentru că ar fi zis mitropolitul: "Să ştii că ai făcut-o degeaba". Atunci eu am zis: "Am făcut Teologia gândindu-mă să-mi câştig un suport moral pentru viaţă, adică să mă temeinicesc cumva în gânduri bune şi convingeri religioase". Şi m-a întrebat mitropolitul: "Bine, şi ai ajuns la asta?". Şi eu am zis: "Cred că da". Dar să ştiţi că nu era chiar aşa, căci după ce am făcut Teologia, am fost mai necredincios decât atunci când am început-o. Cum s-a putut ajunge la asta? Cred că şi cu alţii s-a întâmplat la fel şi se întâmplă la fel. Adică, eu niciodată nu m-am gândit la nişte probleme pe care le pune critica biblică, critica Vechiului Testament, critica Noului Testament: că Evanghelia de la Ioan n-ar fi scrisă de Sfântul Apostol Ioan, că epistolele pastorale n-ar fi scrise de Sfântul Apostol Pavel, că Epistola către Evrei sigur nu este scrisă de Sfântul Apostol Pavel. Când am auzit de acestea, m-a luat groaza. Dar am făcut, totuşi, carte şi până la urmă toate acestea îşi pun pecetea, pentru că aşa este viaţa făcută, tot ce intră în suflet lucrează în suflet şi nu ştii unde ajungi, până la urmă. Când am terminat Teologia, nu am mai crezut cum crezusem când am intrat. Bineînţeles că m-am reabilitat, cu vremea, dar, totuşi, am trecut printr-o criză sufletească. Bineînţeles că eu, ca unul care am trecut printr-o criză sufletească, le spun celor care vor să facă Teologia că Teologia nu duce întotdeauna unde ar trebui să ducă.

În 1942 am vorbit la noi la mânăstire cu părintele Arsenie Boca şi părintele mi-a spus să zic „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!"; şi am zis. Asta este ceea ce am învăţat de la părintele Arsenie şi eu cred că părintele Arsenie este, într-un fel, ctitor al vieţii mele. Urma să merg la şcoală şi părintele Arsenie mi-a spus o vorbă pe care eu

atunci nu am înţeles-o destul de bine şi poate că nu am înţeles-o nici după aceea. Mi-a zis: "Şcoala nu te duce la mântuire". La mine nu s-a putut pune problema aceasta, că mă duce sau nu mă duce la mântuire, trebuia să fac şcoală. De ce? Pentru că nici eu nu eram de acord să nu fac şcoală şi nici părinţii mei nu ar fi fost de acord. Părinţii mei au fost ţărani plugari, oameni cu mâini bătătorite, muncitori, care ştiau de biserică, unde mergeau în fiecare duminică şi se rugau cât se rugau. Ei m-au trimis la şcoală fiindcă şi-au dat seama că, fără vedere fiind eu, ei nu mă pot ajuta cât mă poate ajuta o şcoală anume pentru copii fără vedere. Bineînţeles că a fost un sacrificiu pentru ei, o jertfă, pentru mama în special, care se gândea la mine, care ştia că sunt departe, care plângea că nu sunt cu ei, şi cu toate acestea, au făcut acest lucru bun, m-au dat la şcoală. În această situaţie, nu am putut zice că nu voi merge la şcoală, că eu mă ţin de ce îmi spune părintele Arsenie. De altfel, să ştiţi că eu nu l-am ascultat pe părintele chiar în toate. Pe lângă rugăciunea de toată vremea, părintele mi-a mai pus în vedere un lucru pe care nu l-am ţinut. Şi anume, a zis părintele să fac în fiecare zi o sută de mătănii. La început, nu am făcut pentru că m-am dus la şcoală şi acolo nu aveam unde să fac mătăniile, cele o sută de mătănii pe care a zis părintele să le fac. De fapt, părintele, când mi-a spus de asta, să fac o sută de mătănii, a zis că asta îmi foloseşte pentru sănătate, pentru plămâni. Fiind eu într-o situaţie specială, bineînţeles că nu m-am putut încadra în munca părinţilor mei, în munca fraţilor mei şi atunci părintele, ştiind lucrul acesta, a zis că ar fi bine să fac totuşi un fel de sport duhovnicesc, să fac în fiecare zi o sută de mătănii. Şi a pus mâna pe pieptul meu şi a zis că este de folos pentru sănătate, pentru plămâni. Eu nu am făcut. Şi nu am făcut din comoditate. Nu am făcut şi din lipsa posibilităţii de a le face, fiindcă, dacă m-am dus la şcoală, nu aveam unde. Unde să fac eu mătăniile? În dormitor erau şi alţii, în altă încăpere nu aveam unde şi, până la urmă, tot este mai bine să nu faci decât să faci. Şi am renunţat la ele, dar nu am renunţat la şcoală. Părintele a zis că şcoala nu mă duce la mântuire. Mă rog, eu am zis: "că mă duce, că nu mă duce la mântuire, eu, dragă, trebuie să fac şcoală". Şi să ştiţi că îmi pare foarte, foarte bine că am făcut şcoală. Aşa cum a fost şcoala, cu devierile câte mi le-a adus în suflet, totuşi a fost o treabă bună.

Şi, după ce am făcut şcoala şi am devenit absolvent de Teologie, mitropolitul aştepta să merg la Sâmbăta. Am fost de acord să merg la Sâmbăta. De fapt, nu mi-a propus el lucrul acesta. Dar de unde am ştiut că aşteaptă? Pentru că, atunci când i-am spus că m-am hotărât să merg la mânăstire, a zis: "Am aşteptat hotărârea aceasta". Dar m-a întrebat, atunci când am terminat Teologia, "De ce nu vrei să mergi la Sâmbăta?". Şi eu am zis: "Pentru că nu sunt hotărât". Vorbă hotărâtă. Nu sunt hotărât, nu mă duc! Şi a rânduit Dumnezeu, până la urmă, de m-am hotărât. Dar nu pentru că a vrut mitropolitul m-am hotărât, ci pentru că a fost o împrejurare care o favorizat lucrul acesta. Şi m-am dus la Sâmbăta. I-am spus mitropolitului: "Vreau să merg la mânăstire!" şi a zis: "Bine. Am aşteptat hotărârea aceasta". Am zis: "Trimiteţi-mă la o mânăstire oarecare" şi el a zis "Nu am unde te trimite, decât la Sâmbăta". Mie mi-a părut bine că nu avea unde să mă trimită decât la Sâmbăta. Şi m-am dus la Sâmbăta. Şi a fost tare bine. Să ştiţi că eu, acum, la sfârşitul vieţii mele – pentru că acum sunt aproape de sfârşit, Dumnezeu ştie când va fi sfârşitul, dar când ai ajuns bătrân ştii sigur ce urmează – spun că, în toată lumea aceasta, cred eu că nu era o mânăstire mai potrivită pentru mine decât mânăstirea de la Sâmbăta. Acolo am învăţat foarte multe lucruri importante pe care nu le-am învăţat înainte de a merge la mânăstire. Am învăţat din Filocalie, din Pateric. Era de circulaţie pe atunci Filocalia şi mai ales la Sâmbăta, pentru că părintele Arsenie a contribuit la apariţia Filocaliei, scriind după dictarea părintelui Stăniloae. Era o atmosferă prielnică pentru Filocalie. A fost tare bine că m-am dus la Sâmbăta şi nu m-am dus în altă mânăstire. Oricare mânăstire din lumea aceasta, cred că nu era mai potrivită pentru mine decât a fost mânăstirea de la Sâmbăta.

Şi, când m-am dus la mânăstire, m-am gândit aşa: "dacă aici, în mânăstirea asta, numai unul din câţi vieţuitori sunt în mânăstire şi câţi vor mai fi, numai unul poate să fie călugăr bun, vreau să fiu eu călugărul acela bun". Şi m-am silit pentru treaba aceasta aşa cum m-am priceput, cum a fost, cum m-am gândit eu că trebuie să fie un călugăr bun. Şi mi-a ajutat Dumnezeu de am ieşit cumva la suprafaţă foarte bine. Îmi pare tare, tare bine că a fost aşa. Am văzut puterea lui Dumnezeu. De altfel, părintele, când mi-a spus să zic "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe

mine, păcătosul!", sigur s-a gândit că asta îmi va fi de folos. Şi mi-a fost de folos. Mai întâi de toate, s-au răscolit toate relele din mine cu care am venit în lumea aceasta şi cele pe care le-am mai adăugat şi, până la urmă, s-a ajuns şi la o limpezire şi mulţumim lui Dumnezeu de limpezimea la care s-a ajuns. Eu cred că tot ce s-a întâmplat cu mine spre bine îşi are temelia în mila lui Dumnezeu, pe care am chemat-o când am zis "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!". După o vreme, a murit mitropolitul care a zis că nu mă pot face preot. A venit un alt mitropolit după el, care a stat puţin la Sibiu. A plecat şi el. Şi a venit mitropolit la Sibiu episcopul de la Cluj, Nicolae Colan, care, vreme de 21 de ani, din 1936 până în 1957, a fost episcop la Cluj. Când a venit la Sâmbăta, a dat de mine acolo. Mitropolitul a fost foarte binevoitor faţă de mine; părinţii îmi dădeau rând la predică, iar mitropolitului îi plăcea cum predicam şi s-a gândit să mă facă diacon. Asta a fost în 1960. Erau şi împotriviri. Era şi un părinte acolo, care era stareţ atunci, şi nu era de acord cu acest lucru. Ar fi vrut să-l deruteze pe mitropolit de la gândul acesta, dar nu a putut. Mitropolitul a zis că mă face diacon şi că nu mă ţine mult diacon, ci o să mă facă preot, ca să fiu duhovnic. Am fost de acord. Şi, până la urmă, nu s-a putut decât să mă facă diacon, pentru că el, după aceea, la scurtă vreme, s-a îmbolnăvit şi nu s-a mai făcut bine. Până la moarte a stat în suferinţă, în boală. A murit în 1967 şi pe mine m-a lăsat diacon. Deja aveam 7 ani de diaconie. După el, a venit mitropolitul Nicolae Mladin. Mi-a propus hirotonia în preot. Nu am fost de acord. Dar, de fapt, nu că nu aş fi vrut eu să fiu preot, dar nu aş fi vrut să înceapă mitropolitul cu acte de autoritate, ca să nu zică cineva că nu a început bine mitropolitul, că nu trebuia să facă treaba aceasta. I-am spus mitropolitului că mă simt bine diacon – şi am avut dreptate, nu am spus minciuni – şi că aş rămâne, încă, diacon. Şi apoi, am rămas diacon 23 de ani. Şi abia în 1983, mitropolitul care este acum la Sibiu m-a hirotonit preot. În 1988 m-a hirotesit arhimandrit. Eu cred că aţi putut citi lucrurile acestea, pe care le-am expus într-o carte ce am realizat-o dintr-un interviu în care am răspuns întrebărilor puse de mitropolitul de acum. Cartea a apărut anul trecut şi se numeşte "Cine sunt eu, ce spun eu despre

mine?"[1]. În sfârşit, aceasta este situaţia. Cu mătăniile a rămas aşa, că părintele Serafim, care mi-a fost duhovnic, a fost de acord să nu fac mătănii şi să zic "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!" fără mătănii, dacă nu mă pot concentra, fiindcă eu i-am zis că nu mă pot concentra. Acum, nu aş vrea să îi bag vină părintelui Serafim, dar într-un fel cred că a şi avut o oarecare vină, pentru că el, după părerea mea, trebuia să zică: "Mă, ori îţi place, ori nu-ţi place, tu trebuie să faci o sută de mătănii pe zi". Şi, dacă zicea aşa, le făceam şi era foarte bine. Dacă a zis că se poate şi fără să le fac, nu am mai ţinut seama de îndrumarea părintelui Arsenie şi am rămas fără mătănii; şi mă gândesc că poate le prinde bine celor care vin la mine la spovedit, că eu niciodată nu le spun să facă mătănii. Şi au trecut anii, am început să lucrez, să scriu articole la "Telegraful român" (sper să apară curând o carte cu articolele din "Telegraful român", care va fi intitulată "Gânduri de altădată pentru atunci, pentru acum şi pentru totdeauna"). Am scris până acum şaptesprezece cărţi. Zice cineva că aş mai putea adăuga şi a optsprezecea, pentru că a apărut un extras despre fericiri, dar eu cred că este prea mică pentru ca s-o mai număr. Să apară una mai mare şi atunci o să-i spun a optsprezecea. Vedem noi ce o să fie[2].

După schimbările din 1989, am început să merg prin ţară, am fost în mai mult de 80 de oraşe, pe la tabere, pe la conferinţe. Toate acestea s-au adăugat la mine, aşa că acum sunt ceea ce am devenit de-a lungul anilor şi bătrâneţea este rezumatul vieţii. Toate cărţile mele sunt scrise la bătrâneţe şi acest lucru este un mare avantaj. De ce? Pentru că, dacă ajungi la bătrâneţe, ţi se conturează nişte concluzii şi concluziile care se conturează sunt sigure, adică au o temelie, nu aşa, că scrii la tinereţe într-un fel şi la bătrâneţe scrii altfel, că îţi dai tu seama că totuşi la tinereţe nu ai avut destulă experienţă, că nu ai avut destulă învăţătură, că nu ai avut nişte concluzii întemeiate. Şi acum, iată-mă aici cu toate ale mele, cu tot

[1] Arhimandrit Teofil Părăian, *Cine sunt eu, ce spun eu despre mine*, Sibiu, 2003.
[2] La finele anului 2004, a apărut, la Editura Agaton din Făgăraş, cartea Părintelui Teofil, *Credinţa lucrătoare prin iubire: predici la duminicile de peste an*. În acelaşi timp, la Editura Negru Vodă din Făgăraş, a apărut cartea *Revărsări de gând în zi de duminică*, ce cuprinde, într-o altă ediţie, acelaşi conţinut ca şi cea menţionată anterior.

ce am adăugat, cu tot ce am gândit, cu tot rezumatul vieţii mele, ca să vă spun anumite lucruri pe care poate le-aţi putea găsi şi prin cărţile mele, le-aţi putea găsi şi în altă parte şi poate că nu se potrivesc de fiecare dată cu tot ce au spus alţii, pentru că fiecare om se reflectă pe sine însuşi cu concluziile lui, cu experienţa lui, cu constatările lui, cu acumulările lui pe care le prezintă în faţa oamenilor, în faţa celor care citesc, dacă a scris ceva, şi este mare deosebire. Constat eu însumi că este mare deosebire. Eu am un fel de a fi, un fel de a gândi, un specific pe care nu l-am găsit la nimeni şi poate că este foarte bine aşa. De ce spun că e foarte bine aşa? Pentru că am învăţat dintr-o carte de engleză – dintr-o prezentare – despre cineva care spunea că "Uite, în gara aceasta sunt patru ceasuri şi fiecare ceas arată altfel", diferenţă de minute, bineînţeles. Şi, spunându-i cuiva acest lucru, acela i-a răspuns: "Este foarte bine, că dacă ar fi la fel, ar ajunge un ceas, nu ar trebui să fie patru". Cam aşa este şi cu gândirea noastră. Altfel gândeşte părintele Arsenie Papacioc, altfel gândeşte părintele Cleopa, altfel gândeşte altul şi altul, decât gândesc eu. Bineînţeles că eu nu mă pot desfiinţa pe mine însumi, să zic că trebuie să gândesc ca părintele Cleopa, că trebuie să gândesc ca părintele Arsenie Papacioc, că numai aşa este bine. Nu este adevărat! Când era părintele Serafim la noi la mânăstire, Dumnezeu să-l odihnească, uneori nu ne potriveam într-o anumită chestiune şi eu zicem: "Părinte, dacă ne-am potrivi, ar fi aici doi *Serafimi* şi dacă nu ne potrivim, sunt doi, adică un *Serafim* şi un *Teofil*. Ce vreţi să fie, doi *Serafimi*, sau un *Teofil* şi un *Serafim*? Şi asta este realitatea, adică fiecare gândim cum gândim, bineînţeles că ne ţinem totuşi de o rânduială, de o direcţie, dar sunt nişte lucruri pe care poate le vedem altfel.

Şi acum, îmi vine în minte o situaţie care s-a întâmplat acum, de curând. A venit cineva la mine şi mi-a spus că a început viaţa mânăstirească într-o anumită mânăstire, cineva care a făcut pictură. Şi, dacă s-a dus la mânăstire, a pus-o la nişte lucruri pe care ea nu le-ar fi făcut acasă, fiind de la oraş. Şi dacă a pus-o la pictură, s-au împotrivit cele de la mânăstire: "Ce, la pictură? Asta trebuia să treacă prin ascultări şi apoi să ajungă la pictură". Este ca şi cum ar fi zis oamenii din vremea Sfântului Apostol Pavel că trebuie să treci prin legea lui Moise şi numai după aceea ajungi la creştinism.

Or, Sfântul Apostol Pavel zicea că nu este adevărat, cine vrea să ajungă la Hristos nu mai trebuie să treacă prin legea lui Moise, ci dintr-o dată la Hristos, pentru că în Hristos le avem pe toate. Ea face poezii extraordinar de frumoase. Este o fată talentată. A venit cu nişte poezii la mine şi i-am dat casete să-mi înregistreze toate poeziile pe care le-a făcut ea, câte le are. De ce? Pentru că vreau să le studiez şi vreau să le recomand, eventual, pentru a fi publicate. Şi duhovnicul i-a spus: "Ce poezii?! Ia să zici tu *Tatăl nostru*. Asta este poezia ta". Nu sunt de acord cu treaba asta! De ce nu sunt de acord? Pentru că dacă omul are un talant... Ia să-l pun eu acum pe duhovnicul acela care zice că poezia lui este *Tatăl nostru*, să facă nişte poezii. Poate să le facă? Nu poate să le facă! Şi atunci, de ce să nu lase pe cine poate să le facă, să le facă, să încurajeze un talant pe care fata respectivă îl are, să scrie poezii pe care duhovnicul nu le poate scrie? Şi atunci, iată, doi oameni care sunt slujitori ai lui Dumnezeu, unul care zice "Nu, nici o poezie!" şi unul care zice "Cât mai multe poezii! Scrie cât poţi scrie! Nu te lăsa! Dacă îţi vine inspiraţie să scrii, scrie!". Uite-aşa este viaţa, fiecare cu specificul lui, fiecare cu stilul lui. Şi să ştiţi că eu sunt foarte bucuros de aceasta, că mi-a dat Dumnezeu lărgimea aceasta. Dacă venea la mine, îi spuneam de la început: "Dragă, cât mai mult, scrie cât mai mult, că uite ce frumoase sunt şi aşa ceva nu pot face nici eu, nu poate face nici altcineva. Fă tu ce nu putem face noi, dacă ţi-a dat ţie Dumnezeu darul acesta... Zi şi *Tatăl nostru*, că toţi trebuie să zicem, dar nu că, gata, de acum în acolo nu mai scrii nici o poezie. Îmi pare bine că nu i-a venit în cap să-i ia poeziile şi să i le bage în foc, ca să-i doboare mândria, cum s-ar zice. Iată, iubiţi credincioşi, nişte lucruri pe care este bine să la avem în vedere şi pe care e bine să le vedem aşa cum sunt ele sau aşa cum ni se pare nouă că trebuie să fie. Pe mine m-au ajutat mai mulţi oameni în viaţa aceasta, dar oameni echilibraţi, cu judecată. Eu am spus de atâtea ori că, atunci când m-am dus la mânăstire, dacă mă punea cineva să bat butucul cum l-a bătut părintele Cleopa, nu mă mai vedeau pe acolo. Nu, nici poveste! De ce să bat butucul? "Păi, ca să-ţi tai voia!" Nu am nevoie să-mi tai voia în acest fel. Înţeleg să-mi tai voia când am o voie care nu este bună şi care trebuie înfrântă ca să fie voia cea bună, dar nu aşa, numai că: "hai să ne jucăm, hai, bate butucul, hai, nu mânca, hai, trânteşte-te pe jos, hai, dă-te peste cap". Noi trebuie

să fim mulţumiţi cu oameni echilibraţi – şi mai ales cu oameni echilibraţi – şi să căutăm să îi ajutăm în specificul lor. Fără îndoială că trebuie să facă la mânăstire şi lucruri pe care, dacă nu le face el, trebuie să le facă altcineva. La noi la mânăstire era unul căruia nu îi prea plăcea să facă ce i se spune şi eu, de obicei, când mă nimeream pe acolo şi auzeam împotrivirile lui, întotdeauna îi spuneam: "Măi frate, lucrul acesta tot trebuie făcut. Tu nu vrei să faci. Spune tu cine să facă în locul tău". Fără îndoială că trebuie să fim cu grijă şi cu luare aminte, dar să avem inimă de părinte, inimă de mamă, să creştem oameni, să creştem copii. Să creştem cum creşte un părinte pe copiii lui, cu înţelegere, cu bunătate, mai lasă de la el, mai dă celălalt... Până la urmă, merge viaţa înainte.

Acum, de exemplu, eu sunt aici ca să vă spun nişte concluzii, nişte concluzii din viaţa mea, nişte constatări pe care le-am făcut, nişte gânduri care mi-au venit, nişte situaţii care mă preocupă. Ce putem face, ca în condiţiile sale, fiecare să fie un slujitor al lui Dumnezeu? Eu nu am de gând să vorbesc aici cu scopul de a se face cineva călugăr pentru că mă aude pe mine vorbind. De ce? Să ştiţi că eu, vreme de 51 de ani, de când sunt la mânăstire, nu am îndemnat pe nimeni, absolut pe nimeni, să se facă călugăr. De ce n-am îndemnat pe nimeni? Că sunt eu nemulţumit pentru călugărie? Nu este adevărat! Sunt mulţumit! Nici nu-mi pot închipui că m-aş fi putut face altceva decât călugăr. Nu-mi pot închipui aşa ceva! Cu toate acestea, nu am îndemnat pe nimeni să se facă călugăr. De ce nu am îndemnat? Pentru că aceasta este o chestiune de opţiune personală. Cineva care vrea să se facă călugăr, să se facă, dar nu pentru că nu ştie ce face şi după aceea nu merge, după aceea este un improvizat, după aceea nu dă dovadă că viaţa călugărească este cu rost. Sunt atâţia improvizaţi, atâţia deviaţi, atâţia zăpăciţi, pentru că nu Îi slujesc lui Dumnezeu şi pentru că nu l-au slujit lui Dumnezeu de la început şi pentru că le trebuie şi altceva, pe lângă Dumnezeu.

Acum, haideţi să ne gândim puţin, pentru că este o zi a Maicii Domnului[3], să ne gândim nu numai la o icoană care nu este făcută de mână omenească, o icoană care s-a făcut singură, o icoană a Maicii Domnului, să zicem aşa, fizică, haideţi să ne gândim puţin la

[3] 12 iulie, Prodromiţa.

o icoană a Maicii Domnului în latura spirituală. Să ne gândim la exemplul Maicii Domnului. Să ne gândim că Maica Domnului s-a realizat pe ea însăşi prin rugăciune, prin smerenie, prin bunătate, prin tăcere, prin toate câte le ştim noi despre Maica Domnului, care şi-au pus pecetea pe Maica Domnului. Şi Maica Domnului este ceea ce este şi a fost ceea ce a fost când s-a învrednicit – nici nu putem să ne dăm seama ce învrednicire a avut Maica Domnului – să-L aducă în lumea aceasta pe Fiul lui Dumnezeu în fiinţă omenească, în fire omenească, cu trup şi suflet. Firea dumnezeiască a Domnului nostru Iisus Hristos, persoana dumnezeiască a Domnului nostru Iisus Hristos, s-a unit cu firea omenească în pântecele Prea Sfintei Fecioare Maria, care a fost găsită vrednică să fie mamă a Mântuitorului nostru, să-L nască pe Mântuitorul nostru. Pentru noi, dreptmăritorii creştini, nu este o chestiune pe care să nu o avem în vedere, pentru că slujbele noastre sunt în aşa fel alcătuite încât ne-o aduc pe Maica Domnului în faţa noastră, în gândurile noastre, prin afirmaţiile care se fac la sfintele slujbe şi care, am putea zice, sunt o icoană a Maicii Domnului. La sfintele slujbe auzim cuvintele "pe Prea Sfânta, Curata, Prea Binecuvântata, Mărita, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria, cu toţi sfinţii să o pomenim". Nu ştiu dacă v-aţi gândit vreodată, poate v-am mai spus şi eu lucrul acesta, că în afirmaţia aceasta se pun în evidenţă şapte calităţi ale Maicii Domnului. Le putem număra şi noi. Şi nu le numărăm. De ce nu le numărăm? Pentru că merge aşa, de la sine, le auzim şi le uităm, le auzim şi nu le băgăm în scamă, le auzim şi le trecem cu vederea... Or, în realitate, noi trebuie să învăţăm ceva despre Maica Domnului de la slujbele noastre. Ce învăţăm? Că este *Prea Sfântă*, că este *Curată*, că este *Prea Binecuvântată*, că este *Mărită*, că este *Stăpâna noastră*, că este *Născătoare de Dumnezeu*, că este *pururea Fecioară* şi că o cheamă *Maria* şi de aceea o pomenim cu toţi sfinţii. "Pe Prea Sfânta, Curata, Prea Binecuvântata, Mărita, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria, cu toţi sfinţii să o pomenim." Şi noi zicem: "Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi". Şi în felul acesta, Maica Domnului apare în sufletul nostru conturată cu cele şapte calităţi pe care le cuprinde această zicere de la sfintele slujbe, la care noi, trebuie să recunoaştem, de multe ori nu luăm aminte şi

lăsăm să se zică şi apoi, când se spune "cu toţi sfinţii să o pomenim", zicem "Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi". După aceea, auzim la sfintele slujbe cuvinte ca acestea: "Pe Dătătorul de viaţă născându-L, Fecioară, de păcat pe Adam l-ai mântuit şi bucurie Evei în locul întristării i-ai dăruit, pe cei căzuţi din viaţă iarăşi i-a îndreptat la aceeaşi, Cel ce S-a întrupat din tine, Dumnezeu şi om". Cine este Cel ce s-a întrupat din ea? Domnul Hristos. Ce este Domnul Hristos? Dumnezeu. Şi ce mai este Domnul Hristos? Om. Nu este numai Dumnezeu, nu este numai om, ci este Dumnezeu şi om. L-a născut Maica Domnului pe Dătătorul de viaţă. "Pe Dătătorul de viaţă născându-L, Fecioară, de păcat pe Adam l-ai mântuit – prin Domnul Hristos, bineînţeles – şi bucurie Evei, în locul întristării i-ai dăruit, pe cei căzuţi din viaţă – nişte oameni, mulţi, care au căzut din viaţa cea adevărată – iarăşi i-a îndreptat la aceeaşi – cine? – Cel ce S-a întrupat din tine, Dumnezeu şi om". "Bucură-te, Curată, ceea ce ai născut pe Dumnezeu cu trup spre mântuirea tuturor, că neamul omenesc a aflat mântuire prin tine. Şi noi să aflăm raiul, Născătoare de Dumnezeu, Curată şi Binecuvântată". Deci, cum este Maica Domnului? Curată şi Binecuvântată. Ce mijloceşte ea pentru noi? Să aflăm raiul. De ce? Pentru că este Născătoare de Dumnezeu. De aceea zicem noi: "Bucură-te, Curată, ceea ce ai născut pe Dumnezeu cu trup, spre mântuirea tuturor. – De ce? – Fiindcă neamul omenesc a aflat mântuire prin tine". Iubiţi credincioşi, sunt nişte lucruri pe care noi nu le preţuim la măsurile lor, chiar dacă le ştim, chiar dacă le zicem. Când eram eu copil, am învăţat foarte multe lucruri de la slujbe. Nişte lucruri care nu au avut aderenţă la sufletul meu, nu că am avut o împotrivire, ci pentru că lucrurile acestea sunt mai presus de înţelegerea noastră şi de aceea nu avem o legătură cu ele. M-am trezit în lumea aceasta în biserică, în casa părintească şi în biserică; între oameni şi între credincioşi, care erau cum erau. Şi m-au dus părinţii mei la biserică, de când eram mic. Mă luau de mână şi mă duceam cu ei. M-am mai zbătut eu pe acolo, am mai făcut şi gălăgie. Ştiu eu ce-am făcut? Nu ştiu! Când m-am dus la şcoală, la Cluj, în 1935 – aveam şase ani şi jumătate –, m-a întrebat un copil: "Pe la voi, la biserică, se cântă «Ca pe Împăratul»?" şi am zis "nu". Am zis "nu" pentru că nu ştiam că se cântă. Când m-am dus în vacanţă acasă, la părinţii mei, şi am ajuns

la biserică, am auzit la slujbă "Ca pe Împăratul tuturor să-L primim, pe Cel în chip nevăzut înconjurat de cetele îngereşti. Aliluia, aliluia, aliluia". Abia am aşteptat să mă duc la şcoală şi să îi spun copilului aceluia: "Măi, să ştii că şi la noi se cântă «Ca pe Împăratul»". Prin urmare, am ajuns la biserică într-o vreme în care nu ştiam că se spune ceva cu rost, cu noimă. Şi au trecut anii peste mine. Am învăţat multe lucruri, de când am început să le înţeleg. Le-am învăţat, le-am studiat, dar abia la Teologic – fiţi atenţi! – abia la Teologic am aflat de comorile Ortodoxiei, de cuprinsul textelor liturgice. Părintele Şoima, Dumnezeu să-l odihnească, mi-a spus ce adânc de gândire se cuprinde în slujbele Bisericii. Şi a fost fain. De atunci încoace, eu, de câte ori am avut posibilitatea, am pus în atenţie comorile Ortodoxiei cuprinse în sfintele slujbe. În 1917, când cu revoluţia rusească, mulţi ruşi au plecat din Rusia şi au ajuns în Occident, în Franţa, în Germania... şi au dus cu ei comorile Ortodoxiei. Şi unii dintre greco-catolicii din Ucraina au înfiinţat o mânăstire în Belgia, mânăstirea Chevetogne, pe care au pus-o în atenţie prin textele liturgice. S-au mirat occidentalii, toţi occidentalii care au avut sensibilitate pentru comori religioase, s-au mirat ce comori de gândire sunt în Biserica Răsăritului. Să ştiţi că greco-catolicii sunt tot cu slujbele noastre, cultul este acelaşi, slujbele sunt aceleaşi; şi ei au înfiinţat mânăstirea aceasta, care se menţine şi acum în Belgia. Avem şi noi legătură cu unii dintre vieţuitorii de acolo. Au venit pe la noi pe la mânăstire şi sunt faini. Lucrurile acestea nu le poţi înţelege decât în măsura în care le ştii şi în măsura în care le trăieşti. Să auzi la slujbă, de exemplu: "Taina cea din veac ascunsă şi de îngeri neştiută, prin tine, Născătoare de Dumnezeu, celor de pe pământ s-a arătat, Dumnezeu întru unire neamestecată întrupându-Se şi Crucea de bună voie pentru noi luând, prin care înviind pe cel întâi zidit, a mântuit din moarte sufletele noastre". Este ceva extraordinar! Este mult de tot! Este ceva ce nu poate fi – şi nu trebuie – trecut cu vederea. A existat o taină. O taină ascunsă din veşnicie, că Fiul lui Dumnezeu urma să se facă om. "Taina cea din veac ascunsă şi de îngeri neştiută – nici îngerii nu au ştiut despre întruparea Fiului lui Dumnezeu – prin tine, Născătoare de Dumnezeu, celor de pe pământ s-a arătat". Deci, Maică Preacurată, tu eşti pricina că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om, prin tine Dumnezeu, întru unire neamestecată întrupându-

Se – făcându-Se om şi rămânând totuşi Dumnezeu, întru unire neamestecată – şi Crucea de bună voie pentru noi luând – Răstignirea Domnului Hristos –, prin care înviind, prin Cruce, pe cel întâi zidit (pe Adam), a mântuit din moarte sufletele noastre". Iată nişte gânduri pe care le auzi şi nu le poţi primi în suflet pentru că nu eşti pregătit să le primeşti. Sau: "Pe tine, prea curatul palat al Împăratului ceresc, ceea ce eşti mult lăudată, te rog, curăţeşte mintea mea cea întinată cu tot felul de păcate şi o fă locaş înfrumuseţat al Treimii celei dumnezeieşti, ca să laud şi să măresc puterea ta şi mila ta cea nemăsurată, fiind mântuit, eu, netrebnicul robul tău". Este extraordinar! Bineînţeles că nici eu, la tinereţe, nu eram aşa entuziast, pentru că nu înţelegeam şi, mai ales, nu aveam fondul aperceptiv ca să pot preţui lucruri de felul acesta. Deci, "Pe tine, prea curatul palat al Împăratului ceresc – Maica Domnului – ceea ce eşti mult lăudată, te rog, – ce te rog? – curăţeşte mintea mea – care minte? – cea întinată cu tot felul de păcate – şi ce să faci mai departe? – şi o fă locaş înfrumuseţat – al cui? – al Treimii celei dumnezeieşti – de ce? – ca să laud şi să măresc puterea ta şi mila ta cea nemăsurată, fiind mântuit – cine? – eu, netrebnicul robul tău". De unde pornesc? De la conştiinţa că sunt un netrebnic rob al Maicii Domnului. Ce vreau? Vreau ca Maica Domnului să mă ajute să mi se curăţească mintea de tot felul de păcate. Şi ce mai vreau? Să fiu locaş al Prea Sfintei Treimi. De ce am în vedere pe Maica Domnului ca să mă ajute să fiu locaş al Prea Sfintei Treimi? Pentru că Maica Domnului a fost locaş al Prea Sfintei Treimi şi este locaş al Prea Sfintei Treimi. De unde ştim? Din Sfânta Evanghelie. Ce se spune? Se spune că Prea Sfânta Fecioară, când a aflat că urmează să nască pe Mântuitorul lumii, l-a întrebat pe îngerul binevestitor: "Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu ştiu de bărbat?". Nu ştiu cele care premerg situaţiei de mamă. Nu ştiu, şi atunci cum să nasc pe Mântuitorul lumii? Şi atunci, îngerul binevestitor a zis: "Duhul Sfânt se va pogorî peste tine şi puterea Celui Prea Înalt – Tatăl ceresc – te va umbri, de aceea Sfântul care se va naşte din Tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema". *Cele trei persoane ale Sfintei Treimi.* Ar pute zice cineva: "Bine, foarte bine, am înţeles, Maica Domnului a fost locaş al Prea Sfintei Treimi în vremea cât L-a purtat în pântece pe Mântuitorul. Dar după aceea?". Şi după aceea! De unde ştim? Maica Domnului nu L-a purtat numai în pântecele ei

pe Domnul Hristos – şi unde este Domnul Hristos este şi Tatăl şi Duhul, deci Sfânta Treime întreagă. Unde L-a mai purtat? L-a purtat în inima ei şi inima Maicii Domnului nu s-a despărţit niciodată de Domnul Hristos şi de Prea Sfânta Treime, aşa că noi cerem de la Maica Domnului ca ea să ne ajute să avem inima locaş al Prea Sfintei Treimi. Şi asta de ce? Pentru că numai prin puterea lui Dumnezeu putem înţelege măreţiile Maicii Domnului. Ce anume? Să laud şi să măresc – ce? – puterea ta şi mila ta cea nemăsurată. Fără intervenţia lui Dumnezeu în preţuirea Maicii Domnului, să ştiţi că nu există o preţuire adevărată a Maicii Domnului. Iar aceia care nu sunt cinstitori ai Maicii Domnului, pentru devierile lor de la gândirea cea bună, nu pot înţelege niciodată măreţiile Maicii Domnului. Deci, noi aducem cinstire Maicii Domnului şi ei, hai să zicem că nu o hulesc, dar în nici un caz nu o preţuiesc. Noi nu putem să o ocolim pe Maica Domnului, pe locaşul Prea Sfintei Treimi, pe cea care ne ajută nouă să fim locaşuri ale Prea Sfintei Treimi. "Prea Binecuvântată eşti, Născătoare de Dumnezeu, Fecioară, că prin Cel ce S-a întrupat din tine, iadul s-a robit, Adam s-a chemat, blestemul s-a nimicit, Eva s-a mântuit, moartea s-a omorât şi noi am înviat. Pentru aceasta, cântând, strigăm: Bine eşti cuvântat, Hristoase, Dumnezeul nostru, Cel ce bine ai voit aşa, mărire Ţie". Deci avem deodată – şi pentru totdeauna – în faţă pe Domnul Hristos şi pe Maica Domnului. Nu despărţim pe Domnul Hristos de Maica Domnului şi nici pe Maica Domnului de Domnul Hristos. Pentru noi, lucrurile sunt lămurite: aşa sunt, aşa rămân, aşa trebuie să rămână.

Iată, iubiţi credincioşi, nişte gânduri care zic eu că sunt potrivite pentru ziua de astăzi, pentru vremea când cinstim pe Maica Domnului, când ne gândim la Marta şi Maria. Auzim că s-a citit din Sfânta Evanghelie, la Sfânta Liturghie, despre Marta şi Maria. Nu despre Maica Domnului. Nu Maica Domnului este Maria, ci despre Marta şi Maria, care erau două surori, surorile lui Lazăr, cel de care se face pomenire în Sfânta Evanghelie de la Ioan, în legătură cu învierea Sfântului şi Dreptului Lazăr. Marta şi Maria, două surori foarte diferite prin structura lor, prin felul lor de activitate. Una era contemplativă – Maria –, stătea la picioarele Domnului Hristos şi se ruga şi Îl asculta, şi alta activă, care voia să facă totul spre odihna musafirului pe care îl avea, a Domnului

nostru Iisus Hristos. Aţi auzit din Sfânta Evanghelie, nu mai repet lucrurile, dar vreau să vă aduc acum în faţă, în conştiinţă, o poezie despre Marta şi Maria, scrisă de un creştin.

Marta şi Maria

Marta şi Maria sunt două surori,
alese din lumea cea largă.
Maria-i credinţa ce-nvaţă din zori,
iar Marta-i credinţa ce-aleargă.
Maria stătea ascultând şi simţea,
cum ceru'-şi deschide poarta.
Să stau cu Maria într-una aş vrea,
dar Domnul iubea şi pe Marta.
Maria şi Marta sunt două surori,
în rai îşi petrec veşnicia.
Iar eu pe pământ aş vrea uneori
când Marta să fiu, când Maria.
Iisus pe amândouă surori le iubea
şi-n cer împreună li-i soarta.
O, fă-mă, Iisuse, în dragostea Ta
să fiu şi Maria şi Marta.

Şi îmi sfârşesc cuvântarea mea, în care am adus atâtea şi atâtea gânduri, cu o poezie scrisă de Zorica Laţcu, intitulată **"Filă din Acatist"** şi adresată Maicii Domnului.

Bucură-te, leagăn alb de iasomie,
Către care-n roiuri fluturii coboară,
Bucură-te, raza stelei din vecie,
Şipot care curge lin cu apă vie,
Bucură-te, Maică pururea Fecioară,
Dulcea mea Marie.

Bucură-te, floare fără de prihană,
Albă ca argintul nopţilor de vară,
Spicul cel de aur veşnic plin cu hrană,
Mirul care vindeci orice fel de rană,
Bucură-te, Maică pururea Fecioară,
Ploaia cea de mană.

Bucură-te, brazdă plină de rodire,
Munte sfânt, în care s-a-ngropat comoară,
Bucură-te, cântec tainic de iubire,
Clopot de chemare, cântec de mărire,
Bucură-te, Maică pururea Fecioară,
Blândă fericire.

Bucură-te, mărul vieții care-nvie,
Pomul greu de roadă-n plină primăvară.
Bucură-te, iarăși, țărm de bucurie,
Dintru care curge miere aurie,
Bucură-te, Maică pururea Fecioară,
Sfânta mea Marie.

12 iulie 2004, dimineața,
Mânăstirea Subpiatră

EVANGHELIA, IZVOR DE NĂDEJDE ȘI DE BUCURIE

Prea Cuvioasă Maică Stareță, cinstiți părinți, cinstite maici și surori, iubiți credincioși,

Pentru seara aceasta, am hotărât să vă vorbesc ceva despre "Evanghelie ca izvor de nădejde și de bucurie". Când zicem *Evanghelie*, ne gândim la vestea cea bună a mântuirii, la propovăduirea creștină. La aceasta s-a gândit Sfântul Apostol Pavel când a zis: "vă binevestesc vouă Evanghelia pe care am primit-o" (Galateni 1, 11-12). Sfântul Apostol Pavel nu a scris o Evanghelie. Avem patru cărți în Noul Testament care în titlul lor cuprind cuvântul *Evanghelie*: Evanghelia de la Matei, Evanghelia de la Marcu, Evanghelia de la Luca și Evanghelia de la Ioan. Și totuși, Sfântul Apostol Pavel zice că propovăduiește Evanghelia. Deci, când Sfântul Apostol Pavel zice că propovăduiește Evanghelia, s-a gândit la vestea cea bună a mântuirii, în care se cuprinde propovăduirea creștină despre Întruparea Fiului lui Dumnezeu, despre Nașterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, despre învățătura Domnului Hristos, despre minunile pe care le-a făcut, despre Pătimirile Sale, despre Învierea din morți, despre Înălțarea la cer. Toate acestea fac parte din propovăduirea creștină, toate acestea sunt Evanghelia. Domnul Hristos, în împrejurarea aceea când a fost cinstit de o femeie care a turnat peste El mir de bună mireasmă și de bun preț, când unii dintre cei care erau de față erau împotrivitori și ar fi vrut să fie întrebuințat altfel mirul, Domnul Hristos a zis: "Nu faceți supărare femeii, ea ceea ce a avut de gând să facă, a făcut" (Marcu 14, 6). Și, mai departe, a zis Domnul Hristos: "Oriunde se va propovădui Evanghelia, se va spune și ce a făcut ea, spre pomenirea ei" (Marcu 14, 9). Aceasta înseamnă că Domnul Hristos a rânduit ca oriunde va fi vorba despre întruparea Fiului lui Dumnezeu, despre nașterea din Prea Sfânta Fecioară, despre Sfintele Sale Pătimiri, despre Învierea din morți, despre Înălțarea la cer, să se spună și fapta femeii, spre pomenirea femeii cinstitoare a Domnului Hristos. Când a zis Domnul Hristos

"oriunde se va propovădui Evanghelia", nu a avut în vedere vreuna din cărţile care au ajuns până la noi, care au străbătut veacurile. Nu a avut în vedere Evanghelia privită ca o carte, ci a avut în vedere învăţătura în general, învăţătura Evangheliei. A fost o vreme, la începutul creştinismului, când nici cărţile cu titlul *Evanghelie* nu le aveau toţi şi nu le puteau avea toţi, dar propovăduirea ca atare a fost totdeauna, din început şi va fi până la sfârşit. Noi avem mare bucurie că putem citi astăzi, după 20 de veacuri, ceea ce a spus Domnul Hristos, ceea ce a făcut Domnul Hristos, ceea ce a realizat Domnul Hristos pentru noi şi pentru a noastră mântuire. Este o bucurie pentru noi că putem să ştim ce a scris fiecare dintre sfinţii evanghelişti, ce au propovăduit cei opt autori de la care ne-au rămas cărţile cuprinse în Noul Testament, care este învăţătura creştină, căci, de fapt, Noul Testament este Biblia creştinilor, mult superioară Bibliei pe care a avut-o în vedere Sfântul Apostol Pavel când a spus "toată scriptura este inspirată de Dumnezeu" (2 Timotei 3, 16). El s-a gândit la Vechiul Testament. Fără îndoială că găsim mult folos şi din citirea Vechiului Testament, însă Noul Testament este mult, mult superior învăţăturii din Vechiul Testament. Ştiţi că Domnul Hristos a spus: "Aţi auzit că s-a spus celor de demult..., iar Eu vă zic vouă" (Matei 5). Ceea ce zice Domnul Hristos este mult mai mult decât ceea ce s-a spus celor de demult. Evanghelia, deci, privită în cuprinsul ei ca propovăduire creştină şi Evanghelia privită ca scrieri ale unora dintre ucenicii Domnului Hristos şi ale celor care s-au informat despre Domnul Hristos, este izvor de nădejde şi de bucurie.

Nu ştiu dacă v-aţi gândit vreodată, dacă ar fi vorba să punem, în faţa Evangheliei scrise şi în faţa Evangheliei citite, un moto, adică un cuvânt cuprinzător, care ar fi cel mai potrivit pentru a prezenta cumva Evanghelia. Eu m-am gândit la aceasta şi am găsit câteva cuvinte din Evanghelie care ar putea fi puse în faţa Evangheliei în general, în faţa fiecărei scrieri cu titlul Evanghelie şi în faţa a ceea ce numim noi pericope ale Evangheliei, adică părţi care se citesc la sfintele slujbe din Evanghelie. Şi m-am gândit că cel mai potrivit cuvânt, care este dătător de nădejde şi este şi dătător de bucurie, ar fi un cuvânt pe care nu l-a spus nici Domnul Hristos, nici vreun ucenic al Domnului Hristos, ci oameni din mulţime. În Sfânta Evanghelie de la Marcu, citim că odată, pe când

Domnul Hristos mergea înconjurat de mulţime, un om fără vedere a aflat că murmurul acela de oameni, de mulţime de oameni, pe care l-a auzit, este pricinuit de faptul că Domnul Hristos trece înconjurat de mulţime. Şi se vede că el a aflat că Domnul Hristos are putere vindecătoare şi, gândindu-se că l-ar putea lua în seamă şi pe el şi l-ar putea ajuta, a început să strige: "Iisuse, Fiul lui David, miluieşte-mă" (Marcu 10, 47). Domnul Hristos era din familia lui David, un descendent din familia lui David, iar titlul acesta "Fiul lui David" însemna "Alesul lui Dumnezeu". Şi a început să strige, iar oamenii din mulţime îl certau să tacă. Şi el striga tot mai tare şi, la un moment dat, Domnul Hristos a spus să-l cheme şi oamenii s-au dus să-l cheme şi să-l ajute să ajungă în faţa Domnului Hristos. Să ştiţi că istorisirea aceasta este numai în Sfânta Evanghelie de la Marcu. Şi aş vrea să vă spun şi m-aş bucura să reţineţi că din cele patru Evanghelii, cea mai scurtă este Evanghelia de la Marcu, are 16 capitole. Chiar dacă este cea mai scurtă, Evanghelia de la Marcu conţine cele mai multe amănunte. Asta înseamnă că, dacă ne interesează ceva dintre cele scrise în Sfânta Evanghelie de la Marcu, comparativ cu cele scrise în alte Evanghelii, avem nişte amănunte care sunt surprinzătoare şi sunt ziditoare de suflet, sunt edificatoare. În cazul acesta, spre deosebire de celelalte referate din Evanghelie, în Sfânta Evanghelie de la Marcu citim că oameni din mulţime s-au dus la omul acela şi i-au spus aşa: "**Ai încredere, scoală-te, te cheamă!**". Deci, "Ai încredere!". Sunt, de fapt, trei afirmaţii în legătură cu aceasta, şi anume: *Ai încredere!* sau "Îndrăzneşte!", *Scoală-te!*, "Ridică-te de aici, de unde stai!" şi să ştii că *te cheamă!* Cred că aceste cuvinte ale oamenilor din mulţime, ale unor oameni pe care noi nu-i ştim şi Evanghelia nu ni-i prezintă, sunt cel mai potrivit moto pentru Evanghelie în ansamblu, pentru fiecare Evanghelie şi pentru fiecare parte din Evanghelie. "Ai încredere!", acesta este cel dintâi lucru pe care trebuie să-l avem în vedere când este vorba de a ne raporta la Domnul Hristos. Al doilea este "Scoală-te!" Ridică-te! Hai, hai la Domnul Hristos! Şi al treilea, ca temei, este "Te cheamă." Din aceasta, înţelegem că Domnul Hristos ne cheamă şi ne cheamă pe fiecare dintre noi. Fiecare dintre noi trebuie să avem încredere şi fiecare dintre noi trebuie să ne ridicăm şi să activăm cumva pentru înaintarea noastră spirituală. Cuvintele acestea: "Ai încredere,

scoală-te, te cheamă!" sunt cuvinte de îndemn pe care nu le mai găsim în altă parte în Evanghelie, dar care sunt conducătoare spre Evanghelie şi se întemeiază pe Evanghelie. "Ai încredere, te cheamă Domnul Hristos! Ridică-te!" Oricare parte din Evanghelie am citi-o, ar putea să aibă în faţă cuvintele acestea: "Ai încredere, scoală-te, te cheamă!". Sunt nişte cuvinte dătătoare de nădejde.

Viaţa creştină se întemeiază pe credinţă, se realizează în nădejde şi se manifestă în iubire, în iubirea care este bucurie. Sunt cele trei virtuţi teologice pe care le prezintă Sfântul Apostol Pavel în prima Epistolă către Corinteni. În prima Epistolă către Corinteni pe care o avem, pentru că se crede că Sfântul Apostol Pavel a mai scris o epistolă către corinteni, care a fost înainte de Epistola întâi către Corinteni, aşa încât prima Epistolă către Corinteni pe care o avem noi astăzi ar fi a doua epistolă către corinteni. Noi ne orientăm după situaţia dată. Sfântul Apostol Pavel, în Epistola întâi către Corinteni, în capitolul 13, îşi expune gândurile lui despre dragoste, despre credinţă şi îşi încheie învăţătura lui despre credinţă, despre nădejde, despre dragoste cu cuvintele: "Acum rămân acestea trei: credinţa, nădejdea şi dragostea. Iar cea mai mare dintre ele este dragostea".

Mi-aduc aminte ceva ce s-a întâmplat cam acum 62 de ani, în 1942. În satul meu era atunci un preot, care cred că mai trăieşte şi acum la Blaj – ultima dată l-am întâlnit în decembrie –, un părinte pe nume Ioan Opriş, cu bună pregătire. A ţinut o predică la un parastas. Murise pe front un tânăr şi familia i-a făcut un parastas la care a luat parte toată lumea care a fost atunci în biserică şi părintele acesta a vorbit despre cele trei virtuţi teologice: credinţa, nădejdea şi dragostea. A luat în consideraţie cuvintele Sfântului Apostol Pavel: "Acum rămân acestea trei: credinţa, nădejdea şi dragostea, iar cea mai mare dintre ele este dragostea". Şi de atunci reţin explicarea pe care a dat-o părintele Ioan Opriş: de credinţă avem trebuinţă până suntem în lumea aceasta, dar când vom trece la cele veşnice nu mai avem trebuinţă de credinţă, pentru că cele pe care le credem acum le vom vedea (dincolo de lumea aceasta). Nu vom mai avea trebuinţă nici de nădejde, pentru că cele pe care le nădăjduim acum le vom avea ca împlinite. Şi atunci, rămâne numai dragostea, numai iubirea, care nu încetează niciodată. Deci, până suntem în această viaţă avem trebuinţă de cele trei virtuţi teologice:

credinţa – care este temelia –, nădejdea – care este revărsarea credinţei cu ţinta spre viitor – şi iubirea – care este şi deodată cu credinţa şi deodată cu nădejdea şi care este, de fapt, prilej de bucurie.

Un alt cuvânt pe care l-am putea lua în considerare ca moto în legătură cu prezentarea Evangheliei, ar putea fi cuvântul Martei, sora lui Lazăr, lui Lazăr cel a patra zi înviat, adresat Mariei, care era şi ea soră cu Lazăr, când s-a dus Marta şi a zis către Maria: **"Învăţătorul este aici şi te cheamă"** (Ioan 11, 28). Când ne gândim că Evanghelia este de fapt Hristos în mijlocul nostru, am putea să ne gândim că Învăţătorul este în Evanghelie şi ne cheamă pe fiecare dintre noi.

Înainte cu mai mulţi ani, poate vreo 30, la noi la mânăstire a venit un episcop din Armenia. A venit împreună cu mitropolitul de atunci, cu mitropolitul Nicolae Mladin, şi am stat de vorbă cu el. Era cunoscător de limbă franceză, ne-am înţeles prin franceză, pe care unii dintre noi o ştiam destul de bine. El ne-a spus o legendă, o legendă de acolo de la ei. Ne-a spus că întemeietorul creştinismului în Armenia a fost Sfântul Grigorie Luminătorul. Ştiam despre acesta, dar în legătură cu Sfântul Grigorie Luminătorul ne-a spus ceva ce nu ştiam. Că de la Sfântul Grigorie Luminătorul au rămas nişte scrieri şi că un copil citea din scrierile Sfântului Grigorie Luminătorul şi nu le înţelegea. Şi atunci, – fiţi atenţi la ce urmează, ce frumos urmează! – zice că **Sfântul Grigorie Luminătorul a ieşit din carte** şi i-a explicat copilului ce trebuie să înţeleagă din scrierile lui. Tare mult mi-a plăcut mie legenda asta şi mai ales afirmaţia că sfântul Grigorie Luminătorul a ieşit din carte, din scrierea lui. Mi s-a întâmplat de multe ori că mi-au spus oamenii care m-au cunoscut şi care m-au cunoscut dinainte, că citind vreuna din scrierile mele, au avut totdeauna impresia că eu le vorbesc şi, de fapt, aşa este. Când scrii ceva, te cuprinzi în cuvintele pe care le scrii şi ieşi cumva din scrierea ta şi vorbeşti cu oamenii care citesc ce ai scris. Este minunat! De aceea, o scrisoare are valoare şi în înţelesul acesta, că te cuprinzi în gânduri şi te ascunzi în rânduri şi ieşi de acolo şi stai de vorbă cu omul către care îţi este luarea aminte când scrii. Tot aşa trebuie să ne gândim noi la Sfânta Evanghelie. **Sfânta Evanghelie este Hristos în mijlocul nostru.** Când la Sfânta Liturghie slujesc mai mulţi preoţi, la un moment dat

se îmbrăţişează şi zic "Hristos în mijlocul nostru". Este o mărturisire, este un adevăr, este o dorinţă că Hristos este în mijlocul nostru. Şi este în mijlocul nostru prin Evanghelie, în special. Nu numai prin Evanghelie, ci şi prin binecuvântările pe care le dăm şi prin bucuria izvorâtă din conştiinţa că Domnul Hristos este în mijlocul nostru. Deci, Domnul Hristos este în mijlocul nostru. Şi este în mijlocul nostru şi prin Evanghelie şi Evanghelia este Hristos în mijlocul nostru. Şi de aceea Evanghelia este izvor de nădejde şi de bucurie. Îl aduce pe Domnul Hristos, Evanghelia Lui, între noi, în mijlocul nostru, înlăuntrul nostru şi bineînţeles că Domnul Hristos vine cu bucurie, cu bucuria pe care o aduce. De fapt, prezenţa Mântuitorului nostru Iisus Hristos prin Evanghelie este o realitate indiscutabilă şi de aceea la slujbele noastre, mai ales la slujba de dimineaţă din duminici, înainte de a se citi Sfânta Evanghelie se spun cuvintele: "Şi pentru ca să ne învrednicim noi să ascultăm Sfânta Evanghelie, pe Domnul Dumnezeul nostru să-L rugăm". Să-L rugăm să ne dea învrednicirea de a asculta Sfânta Evanghelie. De ce? Pentru că Domnul Hristos a spus: "Cerul şi pământul vor trece dar cuvintele Mele nu vor trece" (Marcu 13, 31), a spus: "Cuvintele Mele sunt Duh şi sunt Viaţă" (Ioan 6, 63) şi a spus Domnul Hristos, în rugăciunea către Tatăl ceresc: "Cuvântul Tău este Adevărul" (Ioan 17, 17). Aşa că, citind, ascultând, gândindu-ne la Sfânta Evanghelie, noi avem prilejul să ne întâlnim cu Domnul Hristos în chip real. Acesta este un prilej de nădejde şi de bucurie, de bucurie în prezent şi în viitor şi de nădejde pentru viitor. Am învăţat la şcoală cu toţii că există trei timpuri ale verbului şi anume prezent, trecut şi viitor. Adevăratul timp al nostru este prezentul. Trecutul l-am trăit ca prezent, viitorul îl vom trăi ca prezent, mântuirea ne-o lucrăm în prezent, veşnicia ne-o câştigăm în prezent. Ne putem gândi la cele din trecut ca la cele din prezentul de altă dată. Ne putem gândi la viitor ca la ceva ce va fi cândva, însă toate acestea le trăim numai ca prezent. Aşa că, citind Sfânta Evanghelie, noi ne întâlnim cu Domnul Hristos, care iese din Evanghelie şi ne vorbeşte. Îl avem pe Domnul Hristos în mijlocul nostru şi învăţăm de la Domnul Hristos ceea ce au învăţat cei care L-au auzit vorbind în această viaţă pământească. Noi nu avem posibilitatea să ne vorbească Domnul Hristos fiecăruia dintre noi şi chiar dacă ne-ar

vorbi, sigur nu ar avea de spus altceva decât ceea ce ne-a rămas în Evanghelie. Ne-ar spune că cea mai mare poruncă este porunca iubirii şi noi nu L-am lua în seamă cum nu Îl luăm de fapt, pentru că facem noi multe altele, dar la iubire nu ne prea gândim. Ne-ar spune: "După aceasta vor cunoaşte oamenii că sunteţi ucenicii Mei, dacă veţi avea iubire unul către altul" (Ioan 13, 35) şi noi, în realitate, nu L-am lua în seamă, pentru că nu prea se vede iubirea în relaţiile dintre oameni. Ne-ar spune Domnul Hristos că "întru răbdarea voastră vă veţi mântui sufletele voastre" (Luca 21, 16) şi noi nu L-am lua în seamă. De altfel, să ştiţi că eu am vorbit de mai multe ori, prin umblările mele prin ţară ca să ţin cuvânt de învăţătură, le-am vorbit oamenilor şi despre "Cuvinte din Evanghelie prea puţin luate în seamă". Adică, despre anumite cuvinte la care noi nici nu ne gândim că ne-au fost şi ne sunt adresate şi nouă. De pildă, cuvintele pe care le-a spus Domnul Hristos către cei care au mijlocit la Domnul Hristos ca să dea drumul mulţimilor care îl înconjurau, să se ducă să-şi cumpere de mâncare. Şi Domnul Hristos a zis: "Nu au trebuinţă să se ducă. Daţi-le voi lor să mănânce" (Matei 14, 16). Când luăm aminte la cuvintele acestea, noi de fapt ne gândim că aceste cuvinte nu ne-au fost adresate nouă şi, într-un fel, într-adevăr nu ne-au fost adresate nouă, le-au fost adresate ucenicilor, dar, pentru că le ştim şi noi, putem zice că ne-au fost adresate şi nouă şi că acele cuvinte de atunci au valoare oricând: "Cerul şi pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece" (Marcu 13, 31). Ce înseamnă aceasta? Înseamnă: faceţi cumva şi vă interesaţi de binele omului de lângă voi. Adică, nu vă gândiţi ce ar putea face el fără voi, că, până la urmă, oamenii se descurcă şi fără noi. Ci trebuie să ne gândim ce putem face noi pentru ei. Deci, cel dintâi lucru este gândul acesta: "Ce putem face noi pentru omul de lângă noi?", nu "Ce poate face el fără noi?". M-am gândit la cuvântul acesta şi m-am gândit şi la cuvântul pe care L-a spus Domnul Hristos, după ce a spălat picioarele ucenicilor Săi. Anume, este scris în Sfânta Evanghelie de la Ioan, în capitolul 13, că după ce Domnul Hristos a spălat picioarele ucenicilor, S-a aşezat la masă şi a zis aşa: "Voi mă numiţi pe mine Învăţătorul şi Domnul şi bine ziceţi, căci sunt." Ce sunt? Domn şi Învăţător. "Deci dacă eu – zice Domnul Hristos mai departe – Domnul şi Învăţătorul, v-am spălat vouă picioarele

voastre şi voi sunteţi datori să vă spălaţi picioarele unii altora" (Ioan 13, 14). Este un cuvânt pe care nu îl băgăm în seamă. Sau, în orice caz, literar nu îl băgăm în seamă. De ce? Pentru că în părţile noastre nu este uzanţa aceasta de a spăla picioarele musafirului. Pe atunci era această uzanţă şi mai ales acolo unde a propovăduit Domnul Hristos. În Epistola întâi către Timotei, în capitolul 5, Sfântul Apostol Pavel dă nişte reguli în privinţa văduvelor care urmează să fie ajutate de Biserică, întreţinute de Biserică, ajungând în situaţia de a avea trebuinţă de ajutor. Şi, între altele, Sfântul Apostol Pavel zice să fie primită văduva aceea care este cunoscută pentru faptele ei bune: dacă şi-a crescut copiii, dacă a fost soţia unui singur bărbat, dacă a spălat picioarele sfinţilor. Deci, dacă a fost ciustitoare de creştini. Creştinii erau numiţi sfinţi pentru viaţa lor sfântă. Să ştiţi că nu au fost ei chiar aşa de sfinţi cum ne gândim noi că au fost, pentru că au fost şi destui care nu au fost sfinţi, dar, totuşi, pentru că majoritatea erau sfinţi, se numeau sfinţi. Pe vremea noastră, nu cred că s-ar mai potrivi cuvântul acesta "dacă a spălat picioarele sfinţilor". Ce vreau eu să spun cu asta? Vreau să spun că de fapt noi nu ne gândim la cuvintele acestea ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos să le împlinim, nici măcar spiritual. Ce înseamnă asta, să le împlineşti spiritual? **A spăla picioarele cuiva înseamnă a-l curăţi şi a te smeri în faţa lui.** Deci, aceste două lucruri nu le facem noi nici măcar sufleteşte. Adică, nu avem tendinţa aceasta să curăţim pe omul de lângă noi. Nu avem tendinţa aceasta, de a ne smeri în faţa lui. Nu o avem pentru că nu ţinem seama de cuvintele Domnului Hristos. Ne-am putea întreba ce putem noi face pentru ca să împlinim cuvântul acesta. Bineînţeles că nu am putea să-l împlinim în faptă, aşa cum a făcut Domnul Hristos, pentru că nu ştiu dacă cineva s-ar simţi bine să-i spălăm noi picioarele sau dacă ne-am simţi noi bine să ne spele cineva picioarele, dar dorinţa aceasta de a-l curăţa pe om, de a-l ajuta pe om, de a-l promova pe om, de a-l considera mai presus de tine, aceasta trebuie să rămână neapărat.

Fiind preocupat de chestiunea aceasta, de cuvinte din Sfânta Evanghelie pe care nu le băgăm în seamă, ştiţi la ce concluzie am ajuns? **Că nu băgăm în seamă aproape nici un cuvânt al Domnului Hristos.** Şi mai este ceva şi aş vrea să luăm aminte la aceasta. Anume, cam uităm noi că ascultarea se face nu de o regulă,

ci de o persoană. Deci, dacă Domnul Hristos a dat o regulă, regula rămâne legată de El, nu este o regulă pe care trebuie să o observăm pentru că este o regulă, ci trebuie să observăm regula aceasta pentru că Domnul Hristos a dat regula aceasta. Noi de multe ori trăim într-un sistem. Adică, ce înseamnă asta, că trăim într-un sistem? Facem anumite lucruri, de exemplu o pravilă, şi contează să faci o pravilă, numai că de multe ori rămâi numai la măsura pravilei şi nu este destul. Fiecare lucru pe care îl facem trebuie să ne ducă la Domnul Hristos şi prezenţa Domnului Hristos să fie o realitate în viaţa noastră. De ce sunt atâtea nemulţumiri? De ce sunt atâtea întrelăsări? De ce sunt atâtea neluări aminte? De ce? De ce? De ce este atâta nelinişte? De ce este atâta tulburare? Pentru că nu avem o legătură reală cu Domnul Hristos. Îl căutăm pe Domnul Hristos, Îl chemăm pe Domnul Hristos, dar nu am ajuns la conştiinţa că Domnul Hristos este în mijlocul nostru, că Domnul Hristos este înlăuntrul nostru, că Împărăţia lui Dumnezeu este în mijlocul nostru, că Împărăţia lui Dumnezeu este înlăuntrul nostru şi facem nişte lucruri care cumva privesc viitorul, dar care nu ne satisfac în prezent.

La mine a venit odată un cetăţean şi zis: "Părinte, cred că o să râdeţi de mine, de ce vă spun eu. Eu am dat mâna cu Domnul Hristos". Bineînţeles că l-am întrebat în ce împrejurare şi el mi-a spus că a visat că s-a întâlnit cu Domnul Hristos şi a dat mâna cu el. Bineînţeles că mi s-a părut curios şi mai ales mi s-a părut curios când mi-a spus că Domnul Hristos i-a dat două cărţi. Şi cărţile erau aşa cum este Biblia noastră, nişte cărţi mari. Şi eu l-am întrebat "Unde-s cărţile?" şi el a zis "Nu-s!". Deci, a avut numai părerea aceasta. Şi zic "Aşa cum nu sunt cărţile, tot aşa nu ai dat mâna cu Domnul Hristos. A fost un vis, a fost o imagine. În vis se poate orice". Noi nu avem nevoie să dăm mâna cu Domnul Hristos, ci noi vrem ca Domnul Hristos să lucreze în viaţa noastră şi să se vadă că ne-am întâlnit cu Domnul Hristos. Marta, sora lui Lazăr, a zis către Domnul Hristos: "Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele meu nu ar fi murit" (Ioan 11, 21). Deci, Marta avea conştiinţa că prezenţa Domnului Hristos determină ceva, că se cunoaşte când Domnul Hristos este de faţă. "Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele meu nu ar fi murit." La asta trebuie să ne gândim şi noi, în condiţiile noastre. Prezenţa Domnului Hristos trebuie să se vadă din viaţa noastră, să

se constate că nu suntem singuri, să se constate că nu avem nişte păreri, ci trăim în nişte realităţi şi realităţile acestea ne conduc la conştiinţa pe care o exprimăm de atâtea ori, la conştiinţa că Dumnezeu este cu noi: "Cu noi este Dumnezeu, cu al Său har şi cu a Sa iubire de oameni". Prin urmare, iubiţi credincioşi, Evanghelia este izvor de nădejde şi de bucurie pentru că tot ce se realizează prin împlinirea Evangheliei ne duce la Domnul Hristos şi face să ne întâlnim cu Domnul Hristos în conştiinţa noastră şi să nu rămânem numai la sistemul acesta din afară, la împlinirea unor reguli care, de fapt, pentru noi sunt desprinse de Domnul Hristos, ci să ajungem la o conştiinţă a prezenţei Domnului Hristos în viaţa noastră, până la aşa măsură încât să ştim că renunţând la împlinirea poruncilor şi îndemnurilor pe care le-a dat Domnul Hristos, noi renunţăm la Domnul Hristos însuşi, nu ne interesează Domnul Hristos. Poate că nu am ajuns la conştiinţa că nu ne interesează, dar sigur nu ne interesează, pentru că dacă ne-ar interesa, am căuta să avem această legătură. Eu susţin din toate puterile mele ca oamenii să meargă la biserică. Şi totuşi, sunt atâţia oameni care nu merg la biserică la slujbe şi totuşi au conştiinţa că sunt credincioşi. Nu se poate! Nu se poate să ai conştiinţa că eşti credincios, dacă nu faci fapte de credincios. Este o vorbă pe care aş vrea să o avem în vedere şi anume că "**măsura credinţei este măsura vieţii**" Atâta credinţă avem, câtă manifestăm în viaţă. Dacă ducem o viaţă de necredincioşi, nu suntem credincioşi, ci necredincioşi şi atunci îl putem auzi pe Domnul Hristos spunându-ne: "Nu fi necredincios, ci credincios!" (Ioan 20, 27). Şi dacă avem credinţa în Domnul Hristos, bineînţeles că ne folosim de mijlocele de îmbunătăţire sufletească, cum este rugăciunea, cum este pravila.

Când am venit încoace ieri, pe drum, a venit vorba de un îndemn dat de un părinte de la Sfântul Munte unui părinte din ţara noastră, care pe atunci se pregătea să devină călugăr la Sâmbăta, părintele Serafim Popescu. A fost trimis de mitropolitul Nicolae Bălan la Sfântul Munte să cunoască realităţile de acolo şi apoi a venit să împlinească ce se poate împlini aici, în ţara noastră, la mânăstirea de la Sâmbăta. Şi părintele Serafim i-a spus părintelui Antipa Dinescu – despre care este scris foarte puţin în "Patericul românesc" –, care era conducătorul părintelui Serafim, că trebuie să meargă la Facultatea de Teologie din Atena, că aşa doreşte

mitropolitul Nicolae Bălan. Şi părintele Antipa a zis aşa: "**Mă, să te ţii de pravilă că, dacă nu, te îndrăceşti!**" Eu am zis că, dacă părintele Serafim s-ar fi întors de la Sfântul Munte doar cu cuvântul acesta, nu ar fi fost degeaba la Sfântul Munte. Fără îndoială, trebuie să foloseşti mijloacele de a te apropia de Domnul Hristos. Nu numai aşa, ca să fie împlinite, ci să fie lucrătoare pentru apropierea de Domnul Hristos. În felul acesta gândită Evanghelia, fără îndoială că este prilej de nădejde şi de bucurie.

Va fi vorba, în continuare, mâine dimineaţă, despre îndemnurile la bucurie din Sfânta Evanghelie.

Dumnezeu să ne ajute!

12 iulie 2004, seara,
Mânăstirea Subpiatră

ÎNDEMNURI LA BUCURIE

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin!

Cuvioase maici şi surori, cinstiţi părinţi, iubiţi credincioşi,

Am spus aseară că în dimineaţa aceasta va fi vorba despre îndemnuri la bucurie. Îmi pornesc cuvântul cu vestea pe care i-a adus-o arhanghelul Gavriil Sfântului şi dreptului Zaharia, că va avea un copil. Era o dorinţă a lui şi o dorinţă a soţiei sale, o dorinţă pentru împlinirea căreia s-au rugat şi dreptul Zaharia şi Sfânta Elisabeta şi li s-a primit rugăciunea şi Dumnezeu a hotărât să aibă un copil. Şi îngerul Gavriil i-a spus dreptului Zaharia că va avea un copil. Şi, când l-a anunţat despre asta, a spus şi aceea că "bucurie şi veselie vei avea şi de naşterea lui se vor bucura mulţi". Şi bineînţeles că între cei mulţi care se bucură de naşterea Sfântului Ioan Botezătorul suntem şi noi, care sărbătorim în 24 iunie Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul, suntem şi noi, care ne bucurăm de tot ce ştim despre Sfântul Ioan Botezătorul şi de cuvintele lui. Noi suntem între cei mulţi care aveau să se bucure atunci şi care aveau să se bucure după aceea până în zilele noastre şi până în veşnicie de Sfântul Ioan Botezătorul.

Când S-a născut Mântuitorul nostru Iisus Hristos, un înger binevestitor le-a spus unor ciobani din apropierea staulului în care S-a născut Mântuitorul lumii: "Iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul, că vi S-a născut vouă un Mântuitor, care este Hristos Domnul" (Luca 2, 11). Deci, este vorba de Naşterea Mântuitorului şi de bucuria cea mare – "vă binevestesc vouă bucurie mare" – care s-a împlinit prin naşterea Mântuitorului lumii. Aşteptau oamenii un Mântuitor, aşteptau oamenii un Eliberator şi li s-a împlinit dorinţa atunci când S-a născut Mântuitorul, care nu era un om de rând şi nu este un om de rând, ci este Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat şi om adevărat născut din Prea Sfânta Fecioară Maria.

Şi acum, haideţi să ne mai gândim la o bucurie mare pe care

o pomeneşte tot Sfântul Evanghelist Luca. Ce v-am spus până acum, v-am spus cu referire la Sfânta Evanghelie de la Luca. Cei care citiţi Noul Testament – şi ştiţi că eu îi îndemn pe credincioşii care vin la mine să citească în fiecare zi două capitole din Noul Testament – ştiţi că Sfânta Evanghelie de la Luca se sfârşeşte cu istorisirea Înălţării la cer a Domnului Hristos şi cu ceea ce s-a întâmplat îndată după aceea. Ce s-a întâmplat îndată după aceea? După ce Domnul Hristos Şi-a ridicat mâinile şi i-a binecuvântat pe cei care erau atunci de faţă la Înălţarea Lui la cer, pe când îi binecuvânta, scrie Sfântul Evanghelist Luca, S-a îndepărtat de ei şi S-a înălţat la cer. Ucenicii, sub binecuvântarea Domnului Hristos, s-au închinat Domnului Hristos, pentru că binecuvântarea Domnului aduce închinarea omului. M-aş bucura să reţineţi lucrul acesta, că **binecuvântarea Domnului aduce închinarea omului.** Şi, după aceea, ucenicii s-au întors în Ierusalim cu bucurie mare, deci nu numai cu bucurie, ci cu bucurie mare. Şi erau totdeauna în templu, lăudând şi binecuvântând pe Dumnezeu. Aşa scrie Sfântul Evanghelist Luca în Evanghelia sa (cap. 24). Deci, binecuvântarea Domnului aduce închinarea omului, închinarea omului aduce laudă şi binecuvântare. Este interesant de ştiut şi de reţinut că la Naşterea Domnului Hristos a fost bucurie mare. A fost vestită o bucurie mare şi la Înălţarea Domnului nostru Iisus Hristos. Bucurie mare care s-a împlinit şi atunci şi din această bucurie mare a izvorât lauda şi binecuvântarea pe care au adus-o lui Dumnezeu ucenicii Mântuitorului, în templul din Ierusalim.

Acesta, să zicem, este cadrul în care au avut loc îndemnurile la bucurie ale Domnului Hristos, pe care le citim în cuprinsul Sfintelor Evanghelii. Începutul îl avem în bucuria cea mare şi în bucuria pe care au avut-o mulţi de naşterea Sfântului Ioan Botezătorul, începutul îl avem în bucuria cea mare de la Naşterea Domnului Hristos şi încheierea este tot prin bucurie mare, la Înălţarea Domnului Hristos. Iată, iubiţi credincioşi, acesta este cadrul şi în cadrul acesta găsim mai multe îndemnuri date de Domnul Hristos la bucurie.

În Sfânta Evanghelie de la Matei, în capitolul 5, chiar la început, ni se prezintă fericirile pe care le-a rostit Domnul Hristos; şi după ce Domnul Hristos a zis de nouă ori "fericiţi", a adăugat "bucuraţi-vă şi vă veseliţi, că plata voastră multă este în ceruri".

"Bucuraţi-vă şi vă veseliţi", deci să aveţi bucurie şi veselie, o bucurie prelungită. De ce? "Că plata voastră multă este în ceruri". Cu gândul la plata cea din ceruri, să ne bucurăm aici pe pământ şi noi, deşi cuvântul nu ne-a fost adresat nouă, ci a fost adresat celor care L-au auzit pe Domnul Hristos spunând acest cuvânt, dar pentru că ştim şi noi cuvântul acesta, care este veşnic – cuvântul Domnului Hristos este veşnic –, înseamnă că şi nouă ni se adresează acest cuvânt "bucuraţi-vă şi vă veseliţi, că plata voastră multă este în ceruri". Deci, temei pentru bucuria noastră este răsplata cea din ceruri.

Le-a spus Domnul Hristos ucenicilor Săi şi că în împărăţia lui Dumnezeu, care se aseamănă unui ospăţ, va fi bucurie. De altfel, când zicem ospăţ, ne gândim la un prilej de bucurie. Mi-aduc aminte că în satul meu, la nuntă, deci la ospăţ, se cânta o cântare cu următoarele cuvinte "Cine nu-i de veselie la ospăţ să nu mai vie. Că ospăţu-i veselos, nu-i de omul mânios". Deci, ospăţul este un prilej de bucurie şi Domnul Hristos aseamănă împărăţia lui Dumnezeu cu un ospăţ, cu o întâlnire în care oamenii stau la masă.

Aţi auzit, într-o duminică, la Sfânta Liturghie, citindu-se din Sfânta Evanghelie cuvânt despre sutaşul din Capernaum. În legătură cu sutaşul din Capernaum s-a spus că a zis Domnul Hristos, după ce s-a minunat de sutaşul din Capernaum, de credinţa lui, şi nu numai de credinţa lui, ci de tot ce avea sutaşul: de credinţă, de nădejde, de iubire, de smerenie, că a zis Domnul Hristos: "Mulţi de la răsărit şi de la apus vor veni şi vor sta la masă în împărăţia lui Dumnezeu cu Avraam, cu Isaac şi cu Iacov" (Matei 8, 11). Deci este vorba de un ospăţ.

Ştim apoi că există o pildă cu cina cea mare sau cu nunta fiului de împărat, poate că au fost două, poate că a fost una prezentată în două feluri, una o găsim în Sfânta Evanghelie de la Luca, în capitolul 14, cu cina cea mare, şi alta o găsim în Sfânta Evanghelie de la Matei, în capitolul 22, cu nunta fiului de împărat. Deci, este vorba tot de o bucurie, tot de un prilej de bucurie.

Cunoaştem şi pilda cu talanţii, când doi dintre cei care primiseră talanţi au înmulţit talanţii primiţi, unul de la cinci talanţi ajungând la zece talanţi, celălalt de la doi talanţi ajungând la patru talanţi; şi Stăpânul a zis către fiecare: "Bine, slugă bună şi credincioasă, peste puţine ai fost credincios, peste multe te voi

pune, intră în bucuria Domnului tău" (Matei 25, 21). Deci şi din această pildă înţelegem că împărăţia lui Dumnezeu este un prilej de bucurie, că ne aşteaptă bucurie.

În Sfânta Evanghelie de la Marcu, citim că a zis Domnul Hristos către ucenicii Săi şi către oamenii din mulţime, care erau atunci de faţă, că "sunt unii dintre cei ce stau aici – atunci, acolo – care nu vor gusta moartea până ce nu vor vedea împărăţia lui Dumnezeu venind întru putere" (Marcu 9, 1). Este vorba de oameni care s-au învrednicit atunci, şi de atunci încoace alţii şi alţii, de împărăţia lui Dumnezeu, pe care au avut-o şi o au în sufletul lor. L-a întrebat cineva, cândva, pe Domnul Hristos, un fariseu de fapt L-a întrebat, "Când vine, oare, împărăţia lui Dumnezeu?"; şi Domnul Hristos a răspuns că "împărăţia lui Dumnezeu nu vine pe văzute – aşa, că te uiţi undeva şi numai o vezi venind –, ci împărăţia lui Dumnezeu este înlăuntrul vostru". Sunt două variante de răspuns în aceeaşi Evanghelie, după traducerile care s-au făcut, şi anume una este cu "împărăţia lui Dumnezeu este înlăuntrul vostru", deci în voi, în sufletul vostru, şi alta cu răspunsul "împărăţia lui Dumnezeu este în mijlocul vostru" (Luca 17, 21). De fapt, împărăţia lui Dumnezeu poate fi şi înlăuntrul nostru şi în mijlocul nostru; şi mai ales dacă simţim prezenţa lui Dumnezeu, atunci împărăţia lui Dumnezeu este o realitate de bucurie. De ce? Să ştiţi că în Noul Testament există o singură definiţie a împărăţiei lui Dumnezeu, una singură. Se vorbeşte despre împărăţia lui Dumnezeu, se anunţă apropierea împărăţiei lui Dumnezeu, se insistă asupra pocăinţei ca o condiţie de a intra în împărăţia lui Dumnezeu. Se spune că în împărăţia lui Dumnezeu vor intra aceia care sunt cum sunt copiii, adică nevinovaţi, neînrăiţi sau nestatornici în răutate. "De nu veţi fi ca pruncii, nu veţi intra în împărăţia cerurilor", a zis Domnul Hristos (Matei 18, 3). În împărăţia lui Dumnezeu intră cei care împlinesc condiţiile acestea. Dar există şi o definiţie, adică un cuvânt de prezentare a împărăţiei lui Dumnezeu, unul singur. Ştiţi unde? În Epistola către Romani. Ştiţi în ce capitol? În capitolul 14? Ştiţi în ce verset? În versetul 17. Ar fi bine să ştiţi şi ar fi bine să ştim cu toţii lucrul acesta. De ce? Pentru că, fiind vorba de o singură definiţie a împărăţiei lui Dumnezeu pe care o găsim în Noul Testament, ar fi cazul să ştim. Şi poate că este mai greu să ştim unde este definiţia împărăţiei lui Dumnezeu decât să ştim chiar

definiţia. Şi acum, cercetaţi-vă pe voi înşivă dacă ştiţi definiţia împărăţiei lui Dumnezeu, din Epistola către Romani, capitolul 14, versetul 17. Gândiţi-vă bine, ştiţi sau nu ştiţi? Cred că unii dintre voi deja v-aţi răspuns în gând: "nu ştiu". S-ar putea întâmpla să fie cineva care ştie, şi acela care ştie cred că a şi zis în gândul lui că Sfântul Apostol Pavel, în epistola către Romani spune că **"Împărăţia lui Dumnezeu nu este mâncare şi băutură** – dar ce? –, **ci dreptate, pace, şi bucurie în Duhul Sfânt"** (Romani 14, 17). În 1972, la noi la mânăstire au venit doi creştini din Germania. Au aflat de mine, s-au interesat de la o bibliotecă sau de la mai multe biblioteci dacă există cineva din România care împrumută cărţi de la bibliotecile respective şi acolo le-au dat adresa mea. Ei au dorit să ia legătură cu oameni fără vedere din România, pentru că unul dintre ei, soţul, era fără vedere; şi au venit la noi la mânăstire, să mă întâlnească pe mine şi, cu prilejul acela, ştiind eu nemţeşte, m-am putut înţelege cu ei. De fapt, mai erau în mânăstire încă doi părinţi care ştiau nemţeşte, părintele Serafim, care a fost în Germania cândva şi a stat un an şi trei luni şi a învăţat nemţeşte destul de bine, şi părintele Veniamin – Dumnezeu să-i odihnească pe amândoi – care s-a străduit să înveţe nemţeşte şi a învăţat şi ştia destul de bine şi în felul acesta noi ne-am putut înţelege bine cu ei. Şi, la un moment dat, aflând ei că un părinte, părintele Serafim, a fost în Germania, într-o localitate numită Bielefeld, unde se găsea şi se găseşte şi acum o instituţie de ajutorare a epilepticilor (în instituţia aceasta erau ocrotiţi cei bolnavi de epilepsie pe care familiile lor i-au dat să fie îngrijiţi într-o instituţie specializată, o instituţie bisericească evanghelică), aflând că părintele Serafim a fost acolo, la "Betel" – "Betel" înseamnă "casa lui Dumnezeu", este un cuvânt evreiesc; "Betleem" înseamnă "casa pâinii", "Betel", "casa lui Dumnezeu" –, ne-au spus că acolo, la intrare, este scris aşa:

"Pace celor ce vin,
Bucurie celor ce rămân,
Binecuvântare celor ce pleacă!".

Tare ne-au plăcut nouă cuvintele acestea: "Pace celor ce vin, bucurie celor ce rămân, binecuvântare celor ce pleacă". Şi atunci ei, având ocazia să scrie în cartea de onoare a mânăstirii, au scris aşa: "Pace celor ce vin, bucurie celor ce rămân, binecuvântare

celor ce pleacă, doresc doi creştini evanghelici tuturor celor ce în urma lor vor vizita această mânăstire". Asta a fost în 1971. Noi, cât am putut, am pus în atenţia vizitatorilor mânăstirii şi cuvintele acestea: "Pace celor ce vin, bucurie celor ce rămân, binecuvântare celor ce pleacă"; şi am băgat de seamă că tuturor le plac. Unii repetau, alţii însemnau ca să nu uite urarea aceasta: "Pace celor ce vin, bucurie celor ce rămân, binecuvântare celor ce pleacă"; şi atunci, noi ne-am gândit că ar bine să scriem la intrarea în mânăstire cuvintele acestea de urare. Şi acum, cineva care vine la mânăstire, poate să citească la intrare: "Pace celor ce vin, bucurie celor ce rămân, binecuvântare celor ce pleacă". Deci, unde este bucurie şi pace şi unde mai este şi dreptate, acolo este împărăţia lui Dumnezeu.

Să ştiţi, iubiţi credincioşi, că **împărăţia lui Dumnezeu nu este ceva ce va fi cândva, undeva, ci este o realitate care trebuie să se împlinească în viaţa noastră**, cu noi cu toţi. Fiecare dintre noi trebuie să avem în suflet dreptate, adică nu dreptate în înţelesul că să ne dea cineva dreptate, ci în înţelesul de a fi drepţi. "Fericiţi sunt cei prigoniţi pentru dreptate, că a acelora este împărăţia cerurilor" – a zis Domnul Hristos; "Fericiţi cei ce flămânzesc şi însetoşează de dreptate, că aceia se vor sătura" (Matei 5). În înţelesul acesta, că eşti om drept, că eşti numărat cu drepţii şi că, având dreptate, ai şi pace şi ai şi bucurie. În ceea ce priveşte faptul de a avea dreptate, de a fi drept, aceasta se realizează prin împlinirea binelui, cât îl ştim şi cât îl putem noi împlini. În Evanghelia de la Matei, în istorisirea despre Botezul Domnului Hristos, citim că Sfântul Ioan Botezătorul a zis către Domnul Hristos: "Eu am trebuinţă să mă botez de Tine şi Tu vii la mine?". Şi Domnul Hristos i-a răspuns aşa: "Lasă acum, că ni se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea" (Matei 3, 15); adică, dacă de dreptate ţine şi lucrul acesta, ca tu să mă botezi pe Mine, uite, botează-Mă, ca să împlinim toată dreptatea. Sunt cele dintâi cuvinte rostite de Domnul Hristos, pe care le găsim în Sfânta Evanghelie de la Matei: "Lasă acum, că ni se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea". Tot în Sfânta Evanghelie de la Matei, în capitolul 5, în versetul 20, citim că a zis Domnul Hristos: "Dacă nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor şi a fariseilor, nu veţi intra în împărăţia lui Dumnezeu". Ca să intrăm în împărăţia lui

Dumnezeu trebuie să fim drepți, trebuie să fim ca pruncii, trebuie să părăsim păcatul, pentru că pocăința înseamnă părăsirea păcatului și, dacă se întâmplă așa ceva în viața noastră, atunci avem condiția de a intra în împărăția lui Dumnezeu. Dreptatea cărturarilor și a fariseilor era o dreptate din afară. Ei căutau să fie cunoscuți ca niște oameni drepți, dar nu se îngrijeau de cele dinlăuntru, ci se îngrijeau numai de cele din afară. De aceea, Domnul Hristos i-a asemănat cu mormintele îngrijite pe dinafară, împodobite pe dinafară, dar care conțin oase de morți, cu peretele văruit, și i-a numit fățarnici. Dar ei, totuși, aveau o dreptate și anume, erau străduitori pentru dreptatea cea din afară, or Domnul Hristos vrea mai mult, dreptatea cea dinăuntru. De aceea a zis Domnul Hristos: "Dacă nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor și a fariseilor, nu veți intra în împărăția lui Dumnezeu" (Matei 5, 20). Ca să ai dreptate, ca să fii drept, trebuie să împlinești poruncile lui Dumnezeu. Sfântul Simeon Noul Teolog zice că "**cel care păzește poruncile lui Dumnezeu, nu numai el păzește poruncile, ci și poruncile îl păzesc pe el**", scapă de multe necazuri pe care le au oamenii din neîmplinirea poruncilor lui Dumnezeu. Și cine are dreptate are și pace și cine are pace are și bucurie și cine are dreptate, pace și bucurie, este sub binecuvântarea lui Dumnezeu și atunci se împlinește cu el urarea de la Betel: "Pace celor ce vin, bucurie celor ce rămân, binecuvântare celor ce pleacă".

Iubiți credincioși, acestea spunându-le cu, acum să adăugăm și niște îndemnuri pe care le-a dat Domnul Hristos ascultătorilor Săi, ucenici, credincioși sau necredincioși, câți i-au fost la îndemână. Și anume, Domnul Hristos, care a zis că fericiți sunt unii și alții dintre cei pe care i-a pomenit Domnul Hristos, a adăugat "bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri". În Sfânta Evanghelie de la Ioan, citim că Domnul Hristos a zis așa: "Acestea vi le spun, ca bucuria mea să fie întru voi și ca bucuria voastră să fie deplină" (Ioan 15, 11). Ce a dorit Domnul Hristos? Ce a afirmat Domnul Hristos? A afirmat: "Acestea vi le spun – de ce? – ca bucuria Mea să fie în voi și ca bucuria voastră să fie deplină". Să fie bucuria voastră din bucuria Mea. "Acestea vi le spun, ca bucuria mea să fie întru voi și ca bucuria voastră să fie deplină." Domnul Hristos vrea ca ucenicii Săi, slujitorii Săi, credincioșii Lui, să aibă bucurie, bucurie din bucuria Domnului

Hristos, și bucuria să le fie deplină, fără știrbire, fără împuținare, fără scădere. A mai zis Domnul Hristos: "Iarăși Mă veți vedea și se va bucura inima voastră și bucuria voastră nimeni nu o va lua de la voi". Deci, iarăși vă voi vedea, iarăși Mă veți vedea, iarăși vom fi împreună și din aceasta se va bucura inima voastră, iar bucuria voastră nimeni nu o va lua de la voi. Este o bucurie statornică, o bucurie veșnică, pe care nu o poate lua nimeni de la cel care are această bucurie. Bucuria statornică este bucurie din bucuria Domnului Hristos, din întâlnirea cu Domnul Hristos.

Știm, de asemenea, că și sfinții apostoli ai Domnului nostru Iisus Hristos, fiind oameni ai bucuriei, i-au îndemnat pe oameni la bucurie. Să ne gândim, de exemplu, la îndemnul Sfântului Apostol Pavel din Epistola către Romani, din capitolul 12: "Bucurați-vă cu bucuria nădejdii". Deci, dacă nu aveți acum un temei pentru bucurie și nu puteți să împliniți îndemnul simplu "Bucurați-vă!", cel puțin bucurați-vă cu bucuria nădejdii, cu bucuria că în viitor veți avea bucuria pe care nu o aveți acum. Anticipați cumva cele din viitor, având nădejde, și bucurați-vă cu bucuria nădejdii. În Epistola către Filipeni, citim cuvintele Sfântului Apostol Pavel: "Bucurați-vă pururea întru Domnul – deci, totdeauna – și iarăși zic, bucurați-vă" (Filipeni 4, 4). În Epistola către Tesaloniceni, citim cuvintele Sfântului Apostol Pavel: "Totdeauna să vă bucurați, neîncetat să vă rugați, pentru toate mulțumiți". Iarăși, un îndemn la bucurie. Știind noi toate acestea, este firesc să căutăm să avem bucuria pe care ne-o dă Domnul Hristos, bucuria pe care o putem avea din împlinirea poruncilor Domnului Hristos, bucuria pe care o putem avea din iubirea față de Dumnezeu și față de oameni, pentru că iubirea este fericire și fericirea fără îndoială este bucurie. Iubirea este fericire. Nu se poate să aibă cineva iubire și să nu aibă în același timp fericire. Calea către bucurie, calea către fericire, este calea care duce la iubire. Și, când ajungi să iubești pe Dumnezeu din toată inima ta și să iubești pe omul de lângă tine ca pe tine însuți, atunci intri în sfera bucuriei. Atunci se împlinește cuvântul Domnului Hristos: "Bucuria mea să fie întru voi și bucuria voastră să fie deplină". Dacă avem în vedere acestea, avem prilejul și să ne bucurăm noi înșine și avem și prilejul să fim lucrători de bucurie. Sfântul Apostol Pavel, în Epistola a II-a către Corinteni, se prezintă pe el și pe cei asemenea lui ca lucrători de bucurie și zice: "noi

suntem lucrători ai bucuriei voastre". Aşa a fost Sfântul Apostol Pavel, aşa au fost împreună-lucrătorii cu el, aşa trebuie să fim şi noi, înmulţitori de bucurie. "În jurul tău să poţi să-i fericeşti pe toţi" – sunt nişte versuri scrise de poetul Traian Dorz. Cred că le ştiţi. Sunt cuprinse în poezia **"Dorinţă de ziua ta"**. Se şi cântă. Mai ales la zile de naştere sau la zile onomastice, cei care ştiu cântarea, cei care ştiu versurile spun:

Un suflet bun să ai şi-un gând frumos
În faptă şi în grai, pentru Hristos.
Cu dragoste şi avânt spre tot ce-i drept şi sfânt.
Aşa-ţi dorim, aşa, de ziua ta.

Să fii în tot ce spui cinstit şi blând.
Să nu fii nimănui dator nicicând.
Să mergi mereu curat, pe drumu-adevărat.
Aşa-ţi dorim, aşa, de ziua ta.

Să fii un vas ales lui Dumnezeu.
Să ai un rod cules din orice-i greu.
În jurul tău să poţi să-i fericeşti pe toţi.
Aşa-ţi dorim, aşa, de ziua ta.

Mereu mai plin de-avânt, mai credincios,
Mai bun, mai drept, mai sfânt, mai ca Hristos.
Să-l poţi cu drag vedea în ceruri faţa Sa.
Aşa-ţi dorim, aşa, de ziua ta.

Să ştiţi că poetul Traian Dorz a avut dar de la Dumnezeu, a prezentat o mulţime de idei înalte şi înălţătoare în poeziile lui şi putem să le avem în vedere pentru o viaţă superioară, pentru o viaţă ieşită din obişnuitul vieţii de toate zilele. De exemplu, chiar poezia aceasta, *De ziua ta*. "În jurul tău să poţi să-i fericeşti pe toţi." Un lucru minunat!

Iubiţi credincioşi, pentru că suntem aici, în mânăstire, mi-a venit în minte o altă poezie de Traian Dorz, alcătuită pentru omul care trece din lumea aceasta, o poezie care să fie rostită pe pragul morţii, pe patul morţii. Bineînţeles că aşa ceva nu se poate

întâmpla, pentru că atunci numai literatură nu faci. Dar, în orice caz, poezia este foarte faină şi mai ales este faină pentru cineva care a părăsit un stil de viaţă şi a venit la mânăstire să trăiască un stil de viaţă superior. Poezia se numeşte **"Am trecut"**. Omul vorbeşte cu ţara din care a plecat şi zice:

Am trecut de cel din urmă vârf ce ne desparte
Şi de-abia te văd în vale, ţară, de departe,
Unde-am stat şi-am plâns atâta,
Ţară de departe.

Am avut în tine doruri fără de-mplinire,
Suferinţe fără număr, plâns şi fericire,
Poate atât cât nimeni altul,
Plâns şi fericire.

– Deci şi plâns şi fericire, nu numai plâns sau numai fericire; plâns şi fericire. –

Am avut duşmani în tine răul să-mi dorească
Dar au fost şi-atâtea inimi dragi să mă iubească,
Scumpe şi duioase inimi dragi,
Să mă iubească.

O, pământule pe care am trăit o viaţă
Eu te las. Rămâi în urmă, tot mai mic, prin ceaţă,
Mai în urmă, mai departe,
Tot mai mic prin ceaţă.

Eu mă duc în ţara scumpă, sus, mai sus de stele,
Unde-i Mirele şi alesul dorurilor mele,
După care-au plâns o viaţă
dorurile mele.

Faţa ta îndurerată nu voi mai privi-o.
Lume, suferinţă, lacrimi, plânsule, adio.
De azi suntem pe veşnicie despărţiţi,
Adio.

Şi vă spun şi nişte versuri, alcătuite tot de Traian Dorz, alcătuite ca "mărţişor pentru Cristina". A avut prilejul să boteze o fetiţă, cu numele Cristina, şi a făcut un mărţişor, pentru că era luna martie, **"Mărţişor pentru Cristina"**:

Să fie Cristina bună ca lumina,
Să-i fie fiinţa dreaptă ca credinţa,
Un odor frumos Domnului Hristos,
Ca să poată creşte plină de nădejde,
Şi să-i fie firea dulce ca iubirea,
Un odor frumos Domnului Hristos.

Şi, pentru că atunci i-a făcut fetiţei cadou, la botez, o Biblie, ca să o aibă toată viaţa, a scris pe Biblie o dedicaţie:

Fie-ţi cartea Domnului pază dulce somnului,
Soarele destinului, liniştea căminului,
Candelă vegherilor şi balsam durerilor.
Fie-ţi graiul Sfântului, drumul legământului,
Prietenul cărărilor, dragostea cântărilor,
Focul rugăciunilor şi liman furtunilor.
Fie-ţi sfânt cuvântul Lui, aurul pământului,
Fericirea traiului şi răsplata raiului.

Iubiţi credincioşi, iată nişte gânduri care cred că se potrivesc cu îndemnurile la bucurie şi cu căutarea bucuriei pentru vremea în care ne găsim şi pentru cealaltă vreme a vieţii noastre.

Atât pentru acum, şi deseară va fi vorba despre "Urcuşul bucuriei".

Dumnezeu să ne ajute!

13 iulie 2004, dimineaţa,
Mânăstirea Subpiatră

URCUŞUL BUCURIEI

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin!

Iubiţi credincioşi, nu ştiu dacă aţi băgat de seamă că azi dimineaţă, când v-am spus cuvinte de îndemn spre bucurie, nu am pomenit două cuvinte, cuvinte care parcă sunt de îndemn, şi anume cuvântul îngerului binevestitor care s-a prezentat la Prea Sfânta Fecioară Maria şi i-a zis: "Bucură-te, cea plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată eşti tu între femei..."; şi nu am spus cuvântul adresat de Domnul Hristos femeilor mironosiţe cu care s-a întâlnit după ce a înviat din morţi, când ele mergeau către mormântul Domnului cu miresme, ca să ungă trupul Lui, şi cărora Domnul Hristos le-a spus "Bucuraţi-vă!". Nu am amintit aceste cuvinte pentru că nu sunt cuvinte de îndemn, ci sunt cuvinte de salut. Îngerul binevestitor nu a îndemnat-o pe Prea Sfânta Fecioară Maria să se bucure, ci a salutat-o pe Prea Sfânta Fecioară Maria cu cuvântul "Bucură-te!". Domnul Hristos nu le-a îndemnat pe femeile mironosiţe să se bucure, ci le-a salutat pe femeile mironosiţe cu cuvântul "Bucuraţi-vă!". Evreii aveau ca salut cuvântul "pace": "Pace vouă!", "Pace ţie!", "Pace casei acesteia!" – sunt cuvinte de salut pe care le găsim în Sfânta Evanghelie, folosite atunci când cineva se întâlnea cu altcineva şi vroia să spună un cuvânt fericitor, un cuvânt de atenţie. Aşa era la evrei, iar la greci salutul era "Bucură-te!" sau "Bucuraţi-vă!"; cum am zice noi acum "Fiţi fericiţi!" sau "Salut!" sau mai demult, când eram eu tânăr, era obişnuit ca cei care se întâlneau şi vroiau să îşi arate cinstirea, să spună "Am onoarea să vă salut!". Aşa încât cuvintele "Bucură-te!", pe care le spunem şi noi, la acatist, adresate Maicii Domnului, adresate unor sfinţi, nu sunt cuvinte de îndemn, ci sunt cuvinte de salut. Am putea zice "Am onoarea să vă salut!"; am putea zice "Fiţi salutat!" sau "Fiţi salutaţi!". În alte limbi, nici nu s-au tradus cuvintele de salut aşa cum s-au transcris în Evanghelie şi cum s-au transcris apoi din Evanghelie în vorbirea noastră obişnuită, cu

"Bucură-te!", ci s-au tradus prin "Fiţi salutaţi!" sau "Te salut!". Acel "Ave Maria", este de fapt cuvânt de salut. Şi de aceea nu le-am cuprins în îndemnurile la bucurie. Pentru că sunt şi cuvinte de îndemn la bucurie, cuvinte care determină o angajare pentru bucurie. "Bucuraţi-vă pururea întru Domnul şi iarăşi zic, bucuraţi-vă!" – nu sunt cuvinte de salut, ci cuvinte de îndemn la bucurie. Cumva, nouă ne-ar conveni să fie cuvintele Domnului Hristos, adresate femeilor mironosiţe după Înviere, şi ca un îndemn la bucurie. Cei care aţi citit cartea mea "Darurile Învierii"[*], aţi găsit acolo cinci daruri ale Învierii pe care eu le-am pus în evidenţă, şi anume: bucuria, netemerea, pacea, iertarea păcatelor şi binecuvântarea. Fără îndoială că Învierea Domnului nostru Iisus Hristos a determinat, a prilejuit, a pricinuit bucurie, dar totuşi rămânem la gândul acesta, că "Bucuraţi-vă!" este de fapt un cuvânt de salut şi noi, când zicem la acatist cuvântul "Bucură-te!", în fond nu-l îndemnăm pe sfântul respectiv să se bucure – el oricum se bucură–, ci îl salutăm cu cuvântul "Bucură-te!".

Şi acum, după ce am precizat lucrul acesta, haideţi se ne gândim la urcuşul spre bucurie sau la urcuşul în bucurie sau, deodată, la urcuşul spre bucurie şi în bucurie.

Mai întâi de toate, e bine să ştim că înaintarea în viaţa duhovnicească este prezentată de cele mai multe ori ca o cale suitoare, ca o scară. Sfântul Ioan, cel ce a scris "Scara", a înfăţişat înaintarea în viaţa duhovnicească ca o scară. În Sfânta Scriptură, în Cartea Facerii, se pomeneşte de o scară, pe care noi o numim "Scara lui Iacob" şi pe care Biserica ne-o prezintă în general la sărbătorile Maicii Domnului. La sărbătorile Maicii Domnului, la vecernie, se citeşte din Cartea Facerii despre Scara lui Iacob. Ce se spune în legătură cu Scara lui Iacob? Se spune că patriarhul Iacob, odată, într-o călătorie fiind, s-a culcat. S-a culcat devreme, pentru că pe vremea aceea nu erau mijloace de iluminat şi când ajungeau oamenii la înserare se pregăteau de culcare, nu stătea până la miezul nopţii şi până către dimineaţă, nu făceau din noaptea zi şi din zi noapte, ci urmau rânduiala lui Dumnezeu şi cu viaţa pe care o duceau ei. Şi deci, patriarhul Iacob s-a aşezat să se culce. Şi-a pus piatra drept căpătâi şi s-a culcat. Şi a avut un vis. Se făcea că vede

[*] Editată la Craiova, în anul 2002, de către ASCOR.

o scară care lega cerul cu pământul şi pe scara aceea urcau şi coborau îngerii lui Dumnezeu. Şi când s-a trezit din somn şi s-a gândit la visul pe care l-a avut, patriarhul Iacob a zis aşa: "Domnul era în locul acesta şi eu nu am ştiut. Cu adevărat, nu este altceva aici decât casa lui Dumnezeu şi aceasta este poarta cerului" (Facere 28, 15). Cuvintele acestea le-a tâlcuit un gânditor duhovnicesc, un sfânt. Mai întâi de toate, a observat că o scară se alcătuieşte din două părţi care sunt legate una cu alta prin treptele scării. Şi a zis că una din laturile scării o constituie Sfintele Taine, prin care Dumnezeu vine către om, şi cealaltă latură este rugăciunea, prin care omul merge către Dumnezeu, iar treptele scării sunt virtuţile; îngerii care coborau şi care urcau pe treptele scării, între cer şi pământ, sunt oameni cu inimi îngereşti sau îngeri cu trupuri pământeşti, tot una este. Aşadar, înaintarea duhovnicească este prezentată, în acest text pe care l-am amintit, ca un urcuş. Poate că şi ca o coborâre, pentru că este vorba şi de unii care se urcă şi de unii care coboară, pentru că este o virtute care nu este prezentată în general ca urcuş, ci ca o coborâre. Şi anume, Sfântul Isaac Sirul a fost întrebat "Ce este desăvârşirea?", cum am zice noi "Ce este perfecţiunea?". Ştiţi că Domnul Hristos a spus "Fiţi, dar, voi desăvârşiţi, precum Tatăl vostru cel din ceruri este desăvârşit" (Matei 5, 48). Ce înseamnă desăvârşire? Înseamnă perfecţiune, înseamnă deplinătate, adică să faci nişte lucruri la ultima posibilitate. Şi, în legătură cu aceasta, îmi vine în minte o îndrumare pe care am primit-o noi, copiii, de la părinţii noştri, adică eu şi fraţii mei, şi anume îndrumarea ca atunci când faci un lucru, să-l faci în aşa fel încât să nu mai lucreze cineva după tine. Aşa zicea tata: "Mă, când faceţi un lucru, lucraţi în aşa fel încât să nu mai lucreze cineva după voi!". Deci să fie deplin. În creştinism se pune problema aceasta, a deplinătăţii. Când a zis Domnul Hristos: "Fiţi, dar, voi desăvârşiţi, precum Tatăl vostru cel din ceruri este desăvârşit", a avut în vedere ceva, şi anume a avut în vedere desăvârşirea Tatălui ceresc, deplinătatea Tatălui ceresc. Cei care au avut în vedere cuvântul acesta al Domnului Hristos şi alte cuvinte – de exemplu Sfântul Apostol Pavel spune "Căutaţi desăvârşirea", deci căutaţi deplinătatea, căutaţi perfecţiunea–, s-au întrebat "Bine, dar în ce constă desăvârşirea, în ce constă perfecţiunea?". Şi s-a ajuns la concluzia că desăvârşirea stă mai

ales în două lucruri: în iubire şi în smerenie. În iubire, pentru că la iubire se referă Domnul Hristos, când afirmă: "Fiţi, dar, voi desăvârşiţi, precum Tatăl vostru cel din ceruri este desăvârşit"; dând acest îndemn, S-a referit la iubire, despre iubire fiind vorba, pentru că a zis Domnul Hristos: "Aţi auzit că s-a zis celor de demult să iubeşti pe aproapele tău şi să urăşti pe vrăjmaşul tău, iar Eu vă zic vouă: iubiţi pe vrăjmaşii voştri, faceţi bine celor ce vă urăsc, rugaţi-vă pentru cei ce vă vatămă şi vă prigonesc ca să fiţi fiii Tatălui vostru celui din ceruri, pentru că El răsare soarele peste cei buni şi peste cei răi şi trimite ploaia peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi"; şi, peste puţin, zice: "Fiţi, dar, voi, desăvârşiţi, precum Tatăl vostru cel din ceruri este desăvârşit" (Matei 5, 48). Deci, căutaţi deplinătatea, căutaţi perfecţiunea, nu vă mulţumiţi cu puţin, faceţi mai mult, mereu mai mult. Şi Sfântul Isaac Sirul, la întrebarea "Ce este desăvârşirea?", răspunde: "desăvârşirea este un adânc – sau o prăpastie – de smerenie". De aici înţelegem că în smerenie se coboară ca să urci şi prin iubire te înalţi. Şi, coborându-te în smerenie, adâncindu-te în virtutea care nu se arată, înaintezi şi te ridică Dumnezeu. Cu cât cobori mai mult în smerenie, cu atât te ridică Dumnezeu la înălţime. Sfântul Ioan, în scrierea lui, "Scara", închipuie urcuşul duhovnicesc ca având treizeci de trepte. De fapt, sunt treizeci de capitole, pe care el le socoteşte ca nişte trepte şi le pune înaintea doritorilor de înaintare ca prilej de a înainta spre desăvârşire, spre perfecţiune, spre cea mai înaltă dintre virtuţi, care este iubirea.

Acum, având în vedere toate lucrurile acestea, să ne gândim şi la urcuşul spre bucurie. Când eram student la Teologie, demult, acum cincizeci de ani şi mai bine, am învăţat cum se tâlcuieşte un text din Scriptură, cum să tâlcuieşti un text, ce trebuie să ai în vedere ca să înţelegi bine un text. Şi am învăţat trei reguli în legătură cu textul pe care vrem să îl tâlcuim. Mai întâi de toate, să îl încadrăm în context, adică să nu îl luăm de sine, ci să ne gândim întotdeauna în ce împrejurări s-a spus cuvântul pe care vrem să-l tâlcuim, deci să-l încadrăm în contextul în care a fost rostit de către Domnul Hristos, dacă era un cuvânt din Evanghelie. Am mai învăţat să ţinem seama de locurile paralele. Adică, dacă în Scriptură sunt mai multe locuri în care se vorbeşte despre acelaşi lucru, atunci să căutăm să lămurim textul pe care îl avem în vedere prin

textele asemănătoare. De pildă, o să auzim diferite Evanghelii citite la Sfânta Liturghie, cum a fost Evanghelia cu slăbănogul din Capernaum şi despre slăbănogul din Capernaum; nu este scris într-un singur loc, ci trei dintre evanghelişti au scris despre aceasta: Sfântul Evanghelist Matei, Sfântul Evanghelist Marcu şi Sfântul Evanghelist Luca. Şi dacă vrem să avem o privire de ansamblu, o privire completă, citim şi textul din Sfânta Evanghelie de la Matei, capitolul 9 şi cel din Sfânta Evanghelie de la Marcu, capitolul 2, şi cel din Sfânta Evanghelie de la Luca, capitolul 5. Şi aşa, avem o privire de ansamblu şi putem să scoatem nişte concluzii. Şi al treilea lucru pe care trebuie să-l avem în vedere este învăţătura Bisericii. Ce ştim noi că învaţă Biserica despre ceea ce vrem noi să tâlcuim? Iubiţi credincioşi, când eram student la Teologie, la examenul de hermeneutică, fiindcă aşa se numeşte studiul în legătură cu tâlcuirea Scripturii, m-a întrebat mitropolitul, pe mine personal: "Ce folos ai avut? Ce folos ai din studiul acesta hermeneutic?" Am vrut eu să cârnesc puţin, că nu ştiu ce... Şi mitropolitul mi-a pus problema clar: "Nu mă interesează ce ştii, ci mă interesează ce ai învăţat, cu ce folos ai făcut studiul acesta". Şi, într-adevăr, să ştiţi că am avut folos. Până când să ajung să fac studiul acesta, până când să cunosc nişte lucruri de mare importanţă, mi se părea că dacă citeşti un text sau auzi un cuvânt din Evanghelie, gata, poţi să-l ai în vedere fără alte raportări la text.

Iubiţi credincioşi, acum ne stă în faţă un urcuş, unul dintre urcuşuri, pentru că sunt multe urcuşuri pe care le putem avea în vedere. De exemplu, etapele înaintării în viaţa duhovnicească, pe care le găsim în Filocalie, sunt trei: 1) curăţirea de patimi, 2) iluminarea – cunoştinţa de Dumnezeu privind făpturile lui Dumnezeu şi 3) unirea cu Dumnezeu sau desăvârşirea. Acestea sunt trei etape de înaintare în viaţa duhovnicească. Se începe cu despătimirea, pentru că noi toţi, toţi oamenii din lumea aceasta venim cu încărcătură din străfunduri de existenţă şi părintele Arsenie insistă asupra acestui fapt. Spunea părintele că un copil este oglinda părinţilor, că este prelungirea părinţilor, a bunicilor, a străbunicilor. Ne îndrumă părintele Arsenie, prin scrierile lui, să ne gândim la faptul că omul este o sinteză şi să avem în vedere un fel de spectru vital. Voi sunteţi studente, eleve şi cred că mă puteţi înţelege. Aţi învăţat la şcoală că lumina este compusă din şapte

culori şi că acele culori pot fi văzute în curcubeu, în chip natural. După ploaie, poţi să vezi descompusă lumina prin apă, prin nori, în aşa fel încât îţi dai seama că lumina este compusă, dacă se poate descompune. Tot aşa cum există un spectru al luminii, există şi un spectru vital. Există un spectru al vieţii. Fiecare dintre noi este alcătuit, cumva, prin înaintaşii săi. De obicei, ne raportăm la părinţii noştri. Şi eu, personal, am ştiut de asta din tinereţe şi m-am raportat la părinţii mei, m-am raportat la bunicii mei şi mi-am dat seama ce am sufleteşte de la înaintaşii mei. Spun aceasta pentru că există o asemănare fizică, semeni cu unul dintre părinţi, mai mult sau mai puţin cu unul sau cu altul, cu vreunul dintre bunici. Mi-aduc aminte că eram acasă şi cineva i-a spus bunicii mele despre un nepot al ei, nu ştiu despre care: "Seamănă cu dumneata". Şi bunica mea a zis: "A, numai de-ar semăna cu mine, că-i bine". Şi avea dreptate. Deci, noi semănăm cu cineva, semănăm cu înaintaşii noştri şi sufleteşte şi trupeşte, nu numai trupeşte, ci şi sufleteşte. Îi aducem pe părinţii noştri în existenţa noastră. De aceea oamenii sunt diferiţi, pentru că fiecare om este alcătuit cel puţin din doi. Doi părinţi îşi revarsă existenţa lor în copilul lor şi aşa se face că copilul are un spectru vital şi este sinteza înaintaşilor lui. La asta, bineînţeles că se adaugă şi ceilalţi factori de existenţă. Poate ştiţi, iar dacă nu, învăţaţi acum, că sunt trei factori care determină existenţa omului şi anume: ereditatea – moştenirea de la părinţi –, mediul – adunăm în noi atâtea şi atâtea din jurul nostru – şi destinul. În ceea ce priveşte ereditatea, aceasta nu poate fi schimbată. Este un dat cu care pornim şi cu care trăim toată viaţa. Cei care aţi citit *Cărarea Împărăţiei*[5], scrisă de părintele Arsenie, ştiţi că există acolo un capitol – de fapt o scriere. *Cărarea Împărăţiei* nefiind o carte, ci şapte cărţi cuprinse într-un volum –, cu titlul "Ereditate şi spirit". A apărut, între cărţile mai de curând tipărite din scrierile părintelui Arsenie, din predicile părintelui Arsenie, a apărut o scriere cu titlul "Tinerii, căsătoria, familia şi copiii născuţi în lanţuri"[6]. Aceasta nu poate fi schimbată, copiii născuţi în lanţuri rămân copii născuţi în lanţuri şi care trăiesc în lanţuri. Este o rânduială a lui Dumnezeu aceasta şi nu avem ce să

[5] Ieromonah Arsenie Boca, *Cărarea Împărăţiei*, Editura Sfintei Episcopii Ortodoxe Române a Aradului, 1995.
[6] Apărută la Editura Credinţa Strămoşească, în anul 2003.

facem. Şi, cu ştirbirea pe care o avem, cei care avem ştirbiri, trăim o viaţă întreagă. Aşa este rânduiala lui Dumnezeu. Deci, cel dintâi lucru pe care trebuie să-l avem în vedere când este vorba de înaintarea în viaţa spirituală, este "să ne curăţim simţirile ca să vedem pe Hristos strălucind cu neapropiata lumină a Învierii" (canonul Învierii). Şi lucrarea aceasta o facem în fiecare an, vreme de zece săptămâni înainte de Paşti, iar la Paşti se spune: "să ne curăţim simţirile ca să-L vedem pe Hristos strălucind cu neapropiată lumină a Învierii şi «bucuraţi-vă» zicând, luminat să-L auzim, cântându-I cântare de biruinţă". La măsura aceasta trebuie să ajungem, să-I cântăm cântare de biruinţă. Eu am avut cu părintele Arsenie două convorbiri, pe care le-am prezentat într-o carte: "Cine sunt eu? Ce spun eu despre mine?". De fapt, nu este o carte scrisă, ci este o carte vorbită care după aceea s-a scris după înregistrarea făcută pe casete. Am răspuns la întrebările mitropolitului de la Sibiu şi în câteva zile am realizat cartea prin înregistrare pe casete. În cartea aceasta, am prezentat şi două convorbiri esenţiale pe care le-am avut cu părintele Arsenie şi anume una în 1942 şi una în 1965, după 23 de ani. În convorbirea din 1942, părintele mi-a pus în vedere rugăciunea cu care se mântuiesc călugării. Rugăciunea cu care se mântuiesc călugării este "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!". Mi-a spus cum să fac rugăciunea aceasta, adică s-o fac cu gândul, cu cuvântul gândit şi s-o lipesc de respiraţie. Între respiraţii să zic "Doamne", fără inspir şi fără să expir, trăgând aerul în piept să zic "Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu" şi dând aerul afară din piept să zic "miluieşte-mă pe mine, păcătosul!". Asta însemna metoda de îmbunătăţire sufletească, să ajungem ca, de la pătimire, de la deprinderile rele pe care le purtăm în noi, pe care le-am adus din străfunduri de existenţă, să scoatem din suflete tot ceea ce ştim că este rău şi mai ales ce se reflectă în gând. De ce? Ştiţi că din cât are omul în el, numai 10% este în conştient; celelalte 90% sunt în subconştient şi în inconştient, dar de acolo vin la suprafaţă. Deci, tot ce facem noi, tot ce gândim, tot ce auzim, tot ce vorbim, tot ce adunăm în suflet, intră în componenţa noastră şi devenim, pozitiv sau negativ, devenim ceea ce suntem. Poate aţi băgat de seamă, sau dacă nu, o să vă gândiţi de acum încolo, că cei mai apropiaţi dintre oameni sunt copiii. Fericitul Augustin spune:

"copilul este tatăl omului mare", în înţelesul acesta, că de copilărie nu poţi face niciodată abstracţie, numai că în copilărie omul nu este ceea ce este la bătrâneţe, când moşteneşte şi copilăria şi tinereţea şi cealaltă vreme a vieţii şi la bătrâneţe este într-un fel de rezumat. Copiii sunt cei mai apropiaţi, încep să se distanţeze în tinereţe, se adaugă multe în cealaltă vreme a vieţii şi la bătrâneţe fiecare este rezumatul vieţii sale, rezumatul concepţiilor lui şi de aceea oamenii la bătrâneţe sunt cei mai distanţaţi şi nu se potrivesc unii cu alţii, pentru că fiecare este altceva, fiecare este altfel conturat. De aceea nici nu ne putem înţelege. Nu ne putem înţelege bătrânii cu tinerii, tinerii cu bătrânii, pentru că fiecare are concepţia lui, fiecare a adunat ceva în suflet, fiecare s-a transformat prin ceea ce a făcut, prin ceea ce a adunat.

Văd că mă cam depărtez de la subiect, dar nu este nimic, dacă învăţăm totuşi ceva. Când eram la şcoală, la Cluj, nu ştiu în ce clasă eram, a patra, a cincia, un om de la noi din sat, un intelectual cu pregătire de învăţător, a venit la Cluj şi mama i-a dat o cutie, parcă o am şi acum în mână, cu nişte plăcintă cu mere, să mi-o aducă din partea părinţilor. Nu a vrut să-i dea un pachet mare, ca să nu-i facă greutate. Şi el m-a căutat seara, după ce ne-am adunat la dormitor, şi portarul i-a spus că nu poate să vorbească acum cu mine. El nu a mai putut veni şi a doua zi şi mi-a lăsat pachetul la portar. Portarul a venit la mine dimineaţa, la dejun. Pe mine mă cheamă ca nume de familie Părăian. El mi-a schimbat numele şi îmi zicea, în loc de Părăian, Părăoan, tot de la pârău. El nu era român, era slovac, dar ştia româneşte, ca noi, însă ştia româneşte în dialect. Şi vine la mine şi îmi zice: "Măi, Părăoan, te-o căutat azi-noapte un domn şi ţi-a adus, ia, pocul aceasta." Şi eu zic: "Cine m-a căutat, bade Petre? Ce domn m-a căutat?". Şi el zice: "Mi-o spus că îl cheamă domnul Ghicu. Cunoşti-l tu pe ala, domnu' Ghicu?" Zic: "Nu, bade Petre"; "Băi, domnu' Ghicu a zis că-l cheamă." Eu am scormonit prin minte şi m-am gândit la un lucru, că la noi, "vi" se face "ghi" şi că ţăranii, în general, în loc de "vi" zic "ghi"; sau "ghie" în loc de "vie", "ghiţă" în loc de "viţă". Dar el m-a descurcat puţin, că a zis după aceea: "Dar nu ştiu, Ghicu, ori Ghică". Şi când a zis *Ghică*, eu m-am dus cu gândul la *Vică* şi zic "Bade Petre, nu a zis că-l cheamă Vică?" şi a zis "Ba, Vică, Vică, Vică...". Iată cum s-a schimbat în mintea omului un nume, din Vică, Ghică, din Ghică, Ghicu; s-a

gândit: "Măi, parcă Ghică e nume feminin, Ghică?! ... Ghicu!".

Tot aşa se schimbă foarte multe lucruri în mintea noastră şi ajungem să nu înţelegem nişte lucruri pentru că le gândim altfel şi le gândim altfel pentru că avem nişte antecedente, şi spirituale şi intelectuale, care sunt altfel conturate.

Acum, hai să venim la urcuşul care începe cu nepătimirea, înaintează cu cunoaşterea de Dumnezeu şi ajungem la deplinătate, cât poate ajunge omul, la perfecţiune, la desăvârşire. Am zis că desăvârşirea este iubire, pe care o prezintă Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Coloseni, capitolul al 3-lea, şi o prăpastie de smerenie, cum o defineşte Sfântul Isaac Sirul. Cum se ajunge la bucurie? Pe calea bucuriei. Care este calea bucuriei? În Sfânta Evanghelie de la Matei, în capitolul 5, sunt cuprinse cuvintele "bucuraţi-vă şi vă veseliţi – care sunt cuvinte de îndemn –, că plata voastră multă este în ceruri". Sunt cuvinte ale Domnului Hristos, rostite după ce Domnul Hristos a prezentat şirul fericirilor: "Fericiţi cei săraci cu duhul, că a acelora este împărăţia cerurilor. Fericiţi sunt cei ce plâng..." ş.a.m.d., fericirile pe care noi le spunem la Sfânta Liturghie şi care sunt nouă, dacă avem în vedere cuvântul "fericiţi", rostit de Domnul Hristos. De nouă ori a zis Domnul Hristos "fericiţi" şi aceasta este scara, urcuşul bucuriei.

Eu nu ştiu dacă voi citiţi din Noul Testament sau numai auziţi de la mine sau de la altcineva care vă predă nişte lucruri de genul acesta. Pentru că dacă nu citiţi, înseamnă că vă spun degeaba lucrurile acestea, pentru că le uitaţi. Nu se poate să le ţineţi minte, dacă nu le legaţi de ceva. **Eu am un program de viaţă care cuprinde şi să citeşti în fiecare zi două capitole din Noul Testament.**

În Epistola către Galateni, Sfântul Apostol Pavel spune: "Roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credinţa, blândeţea, înfrânarea poftelor. Împotriva unora ca acestea nu este lege". Deci, pomeneşte Sfântul Apostol Pavel mai întâi dragostea, care este cea mai de vârf, şi de la vârf coboară până ajunge la înfrânarea poftelor. Când ne gândim la urcuşul bucuriei, noi trebuie să luăm lucrurile de la sfârşit spre început. Deci Sfântul Apostol Pavel prezintă lucrurile după importanţa lor, coboară de la înalt la mai puţin înalt, iar noi trebuie să ne gândim de la sfârşit spre început şi anume: sfârşitul listei

Sfântului Apostol Pavel este începutul realizărilor din partea noastră.

Începem cu înfrânarea poftelor. De aceea, băgaţi de seamă că Biserica noastră stăruie pentru post. De ce stăruie pentru post? Pentru că prin aceasta se ajunge la înfrânarea poftelor. Părintele Arsenie spune că "postul este poarta şi spovedania este uşa de intrare în împărăţia lui Dumnezeu". Nu se poate înaintare în viaţa duhovnicească fără post, fără să ţii rânduiala postului, aşa cum ne-o prezintă Biserica, adică nu noi hotărâm care sunt zile de post şi care sunt zile de dulce, ci Biserica hotărăşte şi noi trebuie să ne încadrăm în rânduiala Bisericii. Aşa că urcuşul spre bucurie începe cu înfrânarea, înfrânarea poftelor, de orice fel ar fi. Cu punerea în rânduială, în fond, pentru că poftele au şi ele rostul lor, numai că trebuie puse în rânduială. Înfrânarea poftelor, blândeţea cu care se biruieşte mânia, credinţa, credinţa ca o realitate nu atât informativă, ci o realitate care ne angajează; credinţa trebuie să fie neapărat angajantă, pentru că dacă nu este angajantă, nu este credinţă. De exemplu, dacă tu stai acasă când trebuie să fii în Biserică duminica şi nu vrei să mergi la Biserică, nu ai credinţă. La mine vin atâţia oameni cărora le spun, dacă îmi zic că nu merg la biserică: "Ştii de ce nu mergi la biserică? Pentru că nu ai credinţă, fiindcă, dacă ai avea credinţă, credinţa te-ar duce la biserică". Noi trebuie să ştim lucrurile acestea. Apoi, urmează facerea de bine. Credinţa care angajează... În ce trebuie să angajeze credinţa? În iubire. De unde ştim? Tot de la Sfântul Apostol Pavel, care zice că "în Iisus Hristos, nici tăierea împrejur nu foloseşte la nimic, nici netăierea împrejur, ci credinţa lucrătoare în iubire". Părintele Serafim, duhovnicul meu de odinioară, mi-a pus odată în vedere o zicere care să mă folosească. Bineînţeles că părintele a şi uitat-o, dar bine că nu am uitat-o eu. Şi mi-a spus aşa: "Să te depăşeşti şi să te dăruieşti!" Ce înseamnă asta? **Să te depăşeşti în credinţă şi să te dăruieşti în iubire.** Facerea de bine alcătuieşte bunătatea. Deci bunătatea este o realitate care este alcătuită din facerea de bine, este rezultatul faptelor bune şi apoi din bunătate izvorăsc celelalte, pe care le pomeneşte Sfântul Apostol Pavel: îndelungă-răbdarea, pacea, bucuria şi iubirea. Şi iubirea este bucurie. Cine are iubire, are bucurie. Deci, iubiţi credincioşi, urcuşul bucuriei în cazul acesta este cuprins în ceea ce spune Sfântul Apostol Pavel că este roada

Duhului şi începe cu înfrânarea, care înseamnă într-un fel despătimirea, cu blândeţea care înseamnă nemâniere, cu credinţa angajantă, cu binefacerea care duce la bunătate şi apoi bunătatea aduce cu sine îndelungă răbdare, pace, bucurie şi iubire. Eu vă pun în vedere lucrurile acestea, pentru că **degeaba aşteptăm noi înaintare în bine, dacă nu ne angajăm**. Eu de multe ori zic că învăţ din cărţile mele, adică după ce am scris o carte şi o citesc, parcă învăţ din carte ceva ce am spus şi ceva ce într-un fel am şi uitat. Se spune că om cult este acela care a învăţat toate şi a uitat toate, dar rămâne ceva în el. Poate că aţi băgat de seamă că totuşi un intelectual, oricât preţuim noi pe oamenii simpli – şi îi preţuim – este altceva decât un om simplu, decât un neintelectual. Un intelectual este şlefuit, cumva. Şi vocea lui parcă este altfel decât vocea unui ţăran, este o voce cultivată. Aşadar, este vorba de înaintarea spre bucurie şi, de fapt, toate câte le facem noi spre bine sunt aducătoare de bucurie şi fiind aducătoare de bucurie înmulţesc bucuria şi am zis că am putea vorbi despre urcuşul bucuriei sau despre urcuşul în bucurie, pentru că bucuria are şi ea întinderea ei. Adică, bucuria nu este ceva care stă pe loc, ci este ceva care înaintează. Te poţi bucura, de exemplu, de foarte multe lucruri, de o floare care este şi pentru tine făcută de Dumnezeu, de un răsărit de soare, de un apus de soare, de imaculatul zăpezii, de un om pe care îl întâlneşti, pe care crezi că ţi l-a adus Dumnezeu în faţă, de familie, de succese, de atâtea şi atâtea lucruri care îţi vin în faţă şi care sunt toate nişte chemări la bucurie. Şi, mai presus de toate, **bucuria ne-o dă Dumnezeu pe măsura înaintării în bine**, ca un fel de răsplată pentru viaţa superioară pe care ne silim să o ducem şi atunci bucuria este un dar de la Dumnezeu.

Să ne învrednicească bunul Dumnezeu să avem acest dar al bucuriei de acum şi până în veac!

Mâine dimineaţă o să vorbim ceva despre "Trăitori ai bucuriei".

***

Întrebări şi răspunsuri

– La ce v-aţi referit când aţi spus să-l curăţim pe aproapele nostru spălându-i picioarele sufleteşte?

Dragă, noi, de obicei, avem o tendinţă de a denigra, de a murdări, să scoatem mereu în evidenţă nişte lucruri negative, or spălarea picioarelor înseamnă a-l curăţi. Adică, chiar dacă ştim ceva rău, nu răspândim răul, îl facem curat. Curat în faţa conştiinţei noastre şi curat îl prezentăm în faţa conştiinţei altora.

– Sfinţii Părinţi ne îndeamnă ca, pentru a spori duhovniceşte, să avem gândul la moarte. Cum putem să ne gândim pozitiv la moarte, fără să cădem în gândul deznădejdii, gândul sinuciderii sau într-o nepăsare nihilistă?

Dragă, moartea, în general, este o realitate de trecere. Adică, noi nu credem că o dată cu moartea se sfârşeşte totul. Vedeţi că în general noi nu afirmăm cuvântul *moarte* ca moarte. De exemplu, spunem *adormirea* Maicii Domnului, nu spunem *moartea* Maicii Domnului. Deşi am putea foarte bine să zicem şi *moartea* Maicii Domnului, dacă înţelegem prin moarte ceea ce trebuie să înţelegem, adică o schimbare de la viaţa aceasta pământească spre o viaţă în care Maica Domnului trăieşte în continuu. "Pe Născătoarea de Dumnezeu, cea întru rugăciuni neadormită – deci adormită totuşi, dar neadormită întru rugăciune –, mormântul şi moartea nu au ţinut-o, căci ca pe Maica Vieţii la viaţă a mutat-o – cine? – Cel ce S-a sălăşluit în pântecele ei cel pururea feciorese. Deci, vorbim de *adormirea* Maicii Domnului. Adormirea după trup şi vieţuirea după suflet. De fapt, Maica Domnului este şi cu sufletul şi cu trupul în cer. Deci, noi nu zicem *moartea* Maicii Domnului, ci *adormirea* Maicii Domnului. Sau, în general, când vorbim despre morţii noştri, zicem că au adormit întru nădejdea învierii şi a vieţii veşnice. Au adormit după trup, în înţelesul acesta că trupul este ca şi într-un somn, urmând să învieze la învierea cea de obşte, dar sufletul se menţine, pentru că omul nu poate muri cu sufletul şi atunci, după partea sufletească, rămânem totdeauna. Se întrebuinţa mai demult cuvântul *repausat* sau *răposat*, care însemna, de fapt, "cel odihnit", "cel care nu se mai străduieşte pentru lucrurile veacului acestuia". Cuvântul acesta se vede că s-a demodat, pentru că nu se mai prea întrebuinţează şi în loc de acesta se întrebuinţează "adormit". Cei adormiţi întru Domnul, de fapt înseamnă cei morţi întru Domnul. Sau, de exemplu, la ieşirea cu Sfintele Daruri zicem

"Să-i pomenească Dumnezeu pe cei care au adus aceste Daruri pentru cei vii sau pentru cei morţi". Aşa este corect, "pentru cei vii sau pentru cei morţi". Nu este corect "pentru cei vii şi pentru cei adormiţi", pentru că adormitul este tot viu. Şi atunci, dacă zicem că sunt aduse pentru cei vii şi pentru cei morţi, este mai corect. Şi, de fapt, aşa era când eram eu tânăr. S-au schimbat, de fapt, multe în textele liturgice. Deci, "pentru cei vii şi pentru cei morţi", numai că trebuie să ştim că mortul nu este mort, că este mort-viu, cumva, că este mort după trup şi viu după suflet.

– Părinte, aţi spus că în mânăstire trebuie să fie elita lumii acesteia. Cine poate să intre în mânăstire? Prin elită înţelegem inteligenţa, adică să aibă respectivul om o facultate sau ceva de genul acesta?

Nu! Nu şi nu! Ci elită în înţeles de viaţă duhovnicească în ansamblul ei, că poate să fie cu facultate şi totuşi să fie un prăpădit şi atunci degeaba intră cu facultate, pentru că facultate nu se cere la mânăstire. La mânăstire se cere o viaţă după voia lui Dumnezeu, o viaţă curată. Însă *elită* în înţelesul că se poate lucra cu el, adică nu este unul care tot timpul se împotriveşte, tot timpul ştie mai bine, pentru că cei care au inteligenţă, în general se şi ţin, se şi cred. Aşa că nu este nevoie de facultate, dar este nevoie de o viaţă care să-l recomande pe cel care vine la mânăstire. De ce? Pentru că mânăstirea totuşi este ceva cu totul aparte şi viaţa călugărească este altceva decât viaţa obişnuită. Şi atunci, dacă eşti într-o viaţă obişnuită şi rămâi doar la viaţa obişnuită, nu eşti bun de mânăstire. Sunt unii care nu sunt buni nici de mânăstire, nici de lumea aceasta. Sunt aşa, undeva între ele. Pe noi ne interesează o elită în înţelesul acesta de oameni cu care se poate lucra, care pot fi modelaţi, care se lasă modelaţi, oameni care ţin seama de Dumnezeu, oameni care nu-şi uită de rosturile lor în legătură cu Dumnezeu. Cât priveşte facultatea, nu este necesară. Ce să faci cu calculatoarele la mânăstire? Sau ce să faci cu sportul pe care l-ai făcut în lume, la mânăstire? Doar nu o să-i fugăreşti pe ceilalţi. Dar, totuşi, o şcoală făcută îşi pune cumva pecetea pe om, în sensul că îl şlefuieşte. Cum ziceam, parcă şi vocea intelectualului este altfel decât vocea ţăranului.

– Cum putem sau unde putem acum şi cu cine să ne îndreptăm mintea?

Dragă, mintea o duci cu tine. Unde eşti, acolo ţi-o îndrepţi. Dacă ştii să ocoleşti pricinile care întunecă, pricinile care întinează, oriunde se găseşte omul, acolo este şi posibilitatea de a-şi îndrepta mintea.

– Cât de mult ne ajută să scormonim în comportamentul înaintaşilor noştri?

Nu ştiu dacă ne ajută. Când eram eu student la Teologie, chiar îmi aduc aminte că la sfârşit, atunci când am terminat, ne-au mai spus şi profesorii câte ceva, să ţinem minte anumite lucruri, să avem prieteni, să avem deschidere ş.a.m.d. şi ştiu că mitropolitul Mladin, Dumnezeu să-l odihnească, a zis "Mă, când aflaţi ceva de bine despre unul, să nu mai scormoniţi şi la altele, că s-ar putea să găsiţi şi ce nu-i bine".

– Povestiţi-ne sau explicaţi şi câte ceva despre depersonalizarea elevilor.

Adică, cum ajung elevii să nu mai fie ei. Dragă, există un fond care nu poate fi schimbat şi există nişte răutăţi care se adaugă şi care stâlcesc cumva personalitatea sau persoana omului. Sunt nişte lucruri care acţionează cumva ca nişte droguri. De exemplu, cineva care foloseşte droguri se desfiinţează pe el însuşi. Deci şi cineva care face nişte lucruri pe care sigur nu le binecuvintează Dumnezeu, se desfiinţează, se depersonalizează.

– Cum ne influenţează destinul viaţa? Cum putem să-l influenţăm prin rugăciune?

Dragă, sunt nişte lucruri care trebuie schimbate şi altele care nu este nevoie să fie schimbate, adică noi trăim într-un cadru pe care ni l-a dat Dumnezeu. M-am pomenit în familia în care am apărut, am învăţat de la părinţii mei limba pe care o vorbesc, am învăţat de la oamenii din jur nişte precepte morale. Toate acestea

ţin cumva de destinul pe care îl am în viaţă şi care, într-un fel, este fix, în sensul că m-am născut în ziua cutare, în anul cutare, că o să mor în ziua cutare, în anul cutare, şi tot cadrul acesta trebuie umplut cu ceea ce poţi tu să adaugi, ca să fii altceva decât ceea ce ai fost când nu aveai adaosurile. Şi adaosurile pot fi pozitive sau negative, după caz. Sunt unii oameni care se formează pozitiv şi sunt alţii care se deformează, care nu ajung unde trebuie să ajungă, nu pentru că destinul cere aceasta, ci pentru că ei nu ţin seama de ceea ce le oferă Dumnezeu spre bine, nu spre rău.

– Ce se întâmplă cu sufletul omului după moartea trupească?

Ajunge la judecata lui Dumnezeu. De fapt, la judecata omului, pentru că sentinţa nu o dă Dumnezeu, ci o dă omul, atunci când îşi vede stările sale înaintea lui Dumnezeu. Când eram noi studenţi la Teologie, aveam un profesor care ne întreba ce notă ne-am da la Pastorală, pentru că era profesor de Pastorală. De exemplu, ce notă mi-aş da eu, după cunoştinţele pe care ştiu că le am. Şi am zis că mi-aş da opt, după cât ştiu eu că ştiu şi profesorul mi-a dat zece, până la urmă. Nici nu mai trebuia să mă întrebe. Dar, totuşi, este posibilitatea aceasta de a te aprecia tu pe tine însuţi şi aşa va fi şi în faţa judecăţii lui Dumnezeu. Adică, Dumnezeu va fi, să zicem aşa, pretextul de a ne cunoaşte pe noi înşine. Şi atunci, mergem la judecată şi de la judecată se zice că merge sufletul prin diferite stări să vadă raiul şi iadul şi după aceea se stabileşte unde i s-a fixat locul. Sunt nişte lucruri care de fapt nu sunt relevante, ca să le ştim. Noi ştim doar atât, că după moarte urmează judecata particulară şi după aceea se hotărăşte locul de răsplată, pozitiv sau negativ, în rai sau în iad, şi că până la Judecata de Apoi există posibilitatea să se schimbe starea omului de la iad la rai, prin rugăciunile Bisericii şi prin milosteniile care se fac pentru el.

– Copilul va duce mai departe părţile negative ale strămoşilor săi, chiar dacă părinţii duc o viaţă creştină, se spovedesc, se împărtăşesc în rânduială şi îşi cresc copiii în frică de Dumnezeu?

Dragă, lucrurile acestea depinde ce sunt. Dacă sunt nişte ştirbiri fizice, să zicem... cum este nevederea. Eu sunt un om care a trebuit să trăiesc o viaţă pe care nu am determinat-o eu şi pe care a trebuit totuşi să o duc în cadrul acestei situaţii. Peste asta nu se poate trece. Chiar dacă vrei să treci, nu ai cum.

– Vă rugăm se explicaţi afirmaţia "Eu sunt cel ce sunt" (Ieşire 3,14).

Dumnezeu a spus despre Sine "Eu sunt cel ce sunt", în înţelesul acesta că "Eu sunt cel ce exist", existenţa Sa.

– Cum putem lupta împotriva gândurilor de judecată a celorlalţi, de invidie, de gelozie?

Păi, foarte simplu: iei în seamă pornirile negative pe care ştii că nu trebuie să le ai şi te rogi lui Dumnezeu să învieze El şi să se risipească vrăjmaşii Lui. Cu puterea noastră, putem doar să ne observăm şi să ne împotrivim, iar cu ajutorul lui Dumnezeu, să biruim.

– Cum îi putem ajuta pe cei din jurul nostru, cum îi putem convinge să meargă la Biserică, să se spovedească?

Nu îi putem convinge. Putem să le sugerăm gândul acesta şi dorinţa aceasta şi să le spunem că este bine. Să ştiţi că eu nu trag de nimeni să se spovedească şi să se împărtăşească. De ce? Pentru că omul poate să se spovedească şi să se împărtăşească şi fără destulă participare şi atunci, ce rost are? Eu le spun oamenilor să se spovedească în toate posturile şi ei tot numai în Postul Paştilor se spovedesc. Bineînţeles că nu se spovedesc pentru că nu îi interesează, iar ceea ce fac, fac pentru că au mai făcut şi alţii aşa şi aşa s-au pomenit. Chiar îmi spun câte unii: "Părinte, aşa ne-am pomenit şi de aceea ne spovedim în Postul Paştilor". Eu le spun să se spovedească în toate posturile. Şi în anul următor vine omul iar la mine şi îl întreb când s-a spovedit ultima dată şi el îmi spune că anul trecut în Postul Paştilor. Eu îl întreb la cine şi el îmi spune că la mine; şi îl întreb dacă nu i-am spus să se spovedească în toate

posturile, că eu ştiu sigur că le spun să se spovedească în toate posturile. Şi zice că da, dar acum ce să facă? Şi apoi zic şi eu: ce să fac cu el, dacă nu m-a ascultat pe mine? Bineînţeles că, după posibilitate, vreau să îl ajut, însă nu aşa cum vrea el să fie ajutat. Şi mergem înainte cu ceea ce putem, cu ceea ce se întâmplă.

– Cum putem avea o minte statornică, neschimbătoare?

Păi, nu prea putem avea o minte statornică, dacă nu este viaţa statornică. O minte statornică de fapt nu înseamnă o minte care rămâne la un singur gând, ci o minte statornică înseamnă o minte care se mişcă între nişte limite pozitive. O minte statornică nu înseamnă că nu mai gândeşti nimic sau că te gândeşti la un singur lucru şi atâta tot. Nu se poate, pentru că mintea este alcătuită în aşa fel încât trece de la un gând la altul şi aceasta este o calitate a minţii, să nu rămână la un singur gând, dar pe noi ne interesează ca gândurile care se înlănţuie în mintea noastră să fie gânduri pe care le poate binecuvânta Dumnezeu.

– Ce părere aveţi despre ecumenism?

Să ştiţi că eu nu mă frământ atât cu ecumenismul, pentru că şi aşa nu realizează nimic. Nu ştiu de ce se face atâta caz de ecumenism. Ecumenismul este o sugestie, este un curent, este o organizaţie care nu a realizat nimic, până la urmă. Cum, nu a realizat nimic? Eu cred că lucrul cel mai de căpetenie pe care ar trebui să îl realizeze ecumenismul ar trebui să fie ca Paştile să le sărbătorim toţi la aceeaşi dată, în aceeaşi zi, chiar dacă nu este în aceeaşi dată. Or, lucrul acesta nu l-a realizat ecumenismul în jumătate de secol şi mai mult. Înseamnă că, de fapt, el nu are nici o importanţă şi atunci ne frământăm de geaba.

– Cât de des ne putem împărtăşi? Recomandaţi împărtăşania deasă?

Da, recomand împărtăşania deasă pentru oamenii care duc o viaţă care să-i recomande. Când m-am dus eu pentru prima dată la mânăstire la Sâmbăta, în 1942, părintele Arsenie a ţinut o predică

cu trei idei principale: despre haina de nuntă, despre responsabilitatea preotului şi în legătură cu Sfânta Împărtăşanie. Şi a adus în atenţie atunci un cuvânt pe care eu nu-l ştiam, până atunci nu-l aflasem şi anume cuvântul Sfântului Apostol Pavel din Epistola I către Corinteni, capitolul 11, la sfârşit, unde zice: "Să se cerceteze omul pe sine şi numai aşa să mănânce din această pâine şi să bea din acest pahar, că cine mănâncă şi bea cu nevrednicie, mănâncă şi bea sieşi osândă". Nu aş vrea să se facă o modă din asta, că vine cineva şi zice că dacă nu se împărtăşeşte la Sfânta Liturghie, parcă nici nu ar fi fost la Liturghie, că simte trebuinţa să se împărtăşească. Nu ştiu dacă simte o trebuinţă. I-a băgat cineva aşa în cap, că aşa trebuie, şi atunci, hai să mă împărtăşesc, că sunt vrednic, că nu sunt vrednic, că m-am certat, că nu m-am certat, că m-am bătut, că nu m-am bătut, că am băut, că nu am băut. Asta o fac occidentalii în general. Şi ortodocşii din Occident. Şi în Grecia, mulţi se împărtăşesc, pentru că este o modă de împărtăşire. Nu sunt de acord cu treaba aceasta. Sunt de acord cu cel care vrea cu adevărat vrea să se unească cu Domnul Hristos şi vrea să primească dar din împărtăşire. Da, poate să se împărtăşească la toate Liturghiile, pentru că la toate Liturghiile se spune "Cu frică de Dumnezeu, cu credinţă şi cu dragoste, apropiaţi-vă!". Dar nu numai aşa, că vrea să facă un lucru pentru care de fapt nu este pregătit, de multe ori. Nu este împăcat cu cineva şi totuşi vrea să se împărtăşească, fiindcă aşa este fain, că aşa este bine, că aşa este recomandabil. Să ştiţi că atunci când eram eu tânăr, de când îmi aduc eu aminte, copiii nu se împărtăşeau cum se împărtăşesc acum. La Teologie, profesorul de Pastorală ne-a spus că un copil să fie împărtăşit numai dacă părinţii cer lucrul acesta în caz de boală şi prin aceasta cred că se face sănătos. Or acum este o modă că îl aduc pe copil să se împărtăşească, "hai, că-ţi dă părintele păpica!". Nu este corect! Este o scădere a Sfintei Împărtăşanii. Când eram eu tânăr, bineînţeles că ne-a împărtăşit la Botez, dar după aceea, până la vârstă şcolară nu ne-a mai împărtăşit nici o dată. La vârstă şcolară şi în continuare chiar şi la Teologie, ne împărtăşea la zilele spirituale, de două ori în Postul Crăciunului, de două ori în Postul Paştilor şi atâta tot, nu era "hai, hai la împărtăşire!". Sunt de acord că este un mare ajutor, dar nu aşa, că oricum, că să fie de ajutor. Şi părintele ne-a spus atunci: "Să se cerceteze omul pe sine şi numai

aşa să mănânce din această pâine şi să bea din acest pahar, că cine mănâncă şi bea cu nevrednicie, mănâncă şi bea sieşi osândă. De aceea, între voi sunt mulţi slabi şi bolnavi şi bună parte mor" (1 Corinteni 11, 28-30). Şi cuvintele acestea, părintele le-a tâlcuit cam şi în latura fizică, deşi cred că nu a avut dreptate. De ce zic eu că nu a avut dreptate? Pentru că oameni bolnavi sunt şi dintre cei care nu se împărtăşesc niciodată şi nu au credinţa noastră şi nu din cauză că s-au împărtăşit cu nevrednicie sunt bolnavi, ci sunt bolnavi pentru că bolile vin în viaţa omului. Dar eu cred că sufleteşte se poate ajunge la o bătuceală, la o nesimţire. La noi la mănăstire au fost două situaţii în care s-a văzut fiara din om, împărtăşită cu Sfintele Taine zi de zi, o vreme, şi nu s-a văzut nici un rezultat pozitiv, să vezi o linişte, o blândeţe, o bunătate ş.a.m.d. S-au răzvrătit... Eu am scris în cartea aceasta, "Cine sunt eu, ce spun eu despre mine", nişte lucruri care s-au întâmplat în 1954. Şi apoi, mai târziu, prin nouăzeci şi ceva, iar a fost pe acolo un părinte, care îi chema pe falţii lui să se împărtăşească nu la Liturghie, ci cu împărtăşania cu care se împărtăşesc cei bolnavi. Eu, să ştiţi că nu sunt de acord ca cineva să se împărtăşească în afară de Liturghie. De ce? Pentru că atunci nu are rost Liturghia, dacă se pot împărtăşi. Numai cei care nu pot ajunge la Liturghie, cei care sunt bolnavi, care sunt în pat, trebuie împărtăşiţi, deoarece aceea este Împărtăşanie pentru cei care nu pot să fie la Liturghie. Ei se împărtăşeau şi până la urmă au plecat de pe acolo şi unde s-au dus nu au fost cei mai reprezentativi, ceea ce înseamnă că se pot face nişte lucruri fără binecuvântarea lui Dumnezeu şi fără rezultatele dorite.

– Cât de des ar trebui sau ar fi indicat să ne spovedim, o dată pe lună, săptămânal...?

Dragă, depinde ce ai de spovedit. Poţi să te spovedeşti şi o dată la două luni, dacă duci o viaţă care nu te îngreuiază cu păcate. De exemplu, dacă te uiţi la televizor şi vezi spurcăciuni, trebuie neapărat să te spovedeşti şi să nu te mai uiţi altă dată. Dacă vezi pe internet nişte necuviinţe şi stai la ele şi te îndulceşti de ele, bineînţeles că trebuie să te spovedeşti. Eu le spun de obicei oamenilor care vin la mine la spovedit şi îmi spun că s-au uitat la aşa ceva: "Să ştii, o singură dată dacă te mai uiţi, la mine să nu mai

ajungi. Te priveşte unde te duci şi ce faci, pentru că înseamnă că tu însuţi îţi primejduieşti viaţa sufletească. Nu ai de ce să mai vii la mine, dacă eu îţi spun să nu te uiţi şi tu totuşi te uiţi.". Deci, nu se poate stabili o regulă, ci trebuie să ştii ce ai de făcut, după starea ta sufletească, dar nici aşa, că toată-ziua-bună-ziua, mă duc să mă spovedesc. Mai vin şi la mine unii care se spovedesc vineri la catedrală în Sibiu şi vin să se spovedească şi duminică şi le zic: "Mă, spovedania aceea nu a avut nici un rost?". Şi ei zic: "Părinte, dacă am venit până aici, ne-am gândit să venim şi la dumneavoastră". Nu este un motiv, în fond.

– Cum putem afla voia lui Dumnezeu pentru viaţa noastră?

Dragă, poţi să afli voia lui Dumnezeu pentru viaţa ta din vocaţia care o ai şi din preocupările pe care le ai. Nu înseamnă că toţi oamenii trebuie să se călugărească şi că dacă nu se fac călugări, nu se mântuiesc. Părintele Arsenie mi-a spus mie, personal: "Nu toţi cei din mânăstire se mântuiesc, nici toţi cei din lume se prăpădesc". Aşa că ceea ce trebuie să facem noi este să ne găsim locul şi să lucrăm de pe poziţia pe care ne-a rânduit-o Dumnezeu. Dacă am ajuns călugăr, înseamnă că aşa a vrut Dumnezeu, să ajung călugăr şi atunci nu mă mai pot gândi la alt stil de viaţă. Dacă am o viaţă de familie, nu trebuie să mă gândesc că "numai de-aş ajunge la bătrâneţe, că apoi tot la mânăstire mă duc". Nu este corect! Trebuie să te mântuieşti în locul în care te găseşti.

– Cum se poate dobândi rugăciunea inimii?

Prin angajare în rugăciune.

– În încheiere, vă rugăm să ne recitaţi câteva versuri din Zorica Laţcu.

Spovedanie

Doamne, dintr-a inimii prisacă,
Dorurile-n roi spre Tine pleacă.
Lungă-i calea foarte, pân' la Tine...

Cum s-o afle bietele-mi albine?
Fac popas în ierburi înflorite,
Spornic sug dulceaţă din ispite
Şi să bea din floare dacă-ncearcă
Aripa de pulbere şi-o-ncarcă.
Din măceş, din crini, din mătrăgună,
Mirul florilor în stup l-adună.
Mustul dulce-luminos le-mbată.
Au uitat spre Tine drumul, Tată!
Ca mărgăritarele-n şiraguri,
Lin s-aşază faguri lângă faguri.
Doamne, într-a inimii prisacă,
Dorurile ceară or să-ţi facă
Şi din ceară Ţi-oi aprinde Ţie,
Mâine, la vecernie, făclie.

13 iulie 2004, seara,
Mânăstirea Subpiatră

TRĂITORI AI BUCURIEI

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin!

Iubiţi credincioşi, am anunţat pentru dimineaţa aceasta un cuvânt despre trăitorii bucuriei. De ce? Pentru că îndemnurile la bucurie şi pentru că urcuşul bucuriei duc la trăirea bucuriei. Şi atunci, am socotit că este bine să ne oprim gândul la cei care au trăit bucuria.

Înainte de a desfăşura cuvântul pe care vi l-am propus, vreau să facem o precizare. Şi anume, că nu creştinismul a inventat bucuria. Bucuria există în lumea aceasta de când există oameni care se bucură sau care se pot bucura. Bucuria este legată de structura omului. Ceea ce ne interesează pe noi în mod deosebit este să avem temeiuri de bucurie, să ne angajăm la bucurie, să ţinem seama de îndemnurile la bucurie, să avem nişte pricini care duc la bucurie. Şi, pentru că bucuria nu a inventat-o creştinismul, ci a lăsat-o Dumnezeu când l-a alcătuit pe om, înseamnă că bucurie nu au numai cei din sfera creştină, ci bucurie pot avea toţi oamenii, oricare le-ar fi credinţa, oricare care le-ar fi cunoştinţa, învăţătura. Şi chiar şi creştinii, nu au numai bucurii izvorâte din credinţă, ci au şi bucurii care sunt în legătură cu viaţa obişnuită, cu viaţa oamenilor, fie că sunt credincioşi, fie că nu sunt credincioşi. Chiar Domnul Hristos a făcut deosebirea între bucuria duhovnicească şi bucuria firească. Cred că ştiţi cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos, consemnate de Sfântul Evanghelist Ioan, că "femeia când e să nască se întristează". Se întristează că a venit ceasul ei, că a venit ceasul durerilor. Deci se întristează, dar după ce a născut pruncul, se bucură. Se bucură pentru că s-a născut om pe lume (Ioan 16, 21). Deci, este vorba de o bucurie firească, o bucurie pe care o au cei care merg pe calea firii. În legătură cu aceste cuvinte ale Domnului Hristos, deci în legătură cu bucuria firească de pe urma naşterii de copii, am să vă spun acum o poezie scrisă de George Coşbuc, intitulată "Mamă vitregă". Înainte însă de a vă spune poezia, vreau

să fac o afirmaţie, şi anume că mie niciodată nu mi-a plăcut cuvântul acesta, mamă vitregă, sau cum se zice prin părţile de unde sunt eu, mamă maşteră. Ar fi vorba de o mamă care nu are copiii ei sau care primeşte să fie mamă şi crescătoare a unor copii care nu sunt ai ei. Şi, pentru că, în general, mama este mamă numai pentru ai ci şi nu şi pentru alţii, se socoteşte că o mamă care nu are copiii ei sau care nu se raportează numai la copiii ei, ci şi la copiii soţului, de pildă, este o mamă care nu este binevoitoare. Când eram eu copil, ştiu că era la noi o floare căreia îi zicea "mamă maşteră". Şi floarea aceasta numită "mamă maşteră" prezenta prin petale şi prin sepale câte două una în faţa celeilalte şi două în faţa uneia singure şi de aceea s-a ajuns la gândul că este mamă maşteră, întrucât copiii ci erau aşezaţi fiecare pe un scaun şi copiii soţului ei erau aşezaţi amândoi pe un scaun şi se zice că aceasta este mamă maşteră. Să ştiţi, însă, că nu toate mamele care primesc să crească alţi copiii sunt mame rele, sunt mame maştere, sunt mame vitrege. Nu, eu am cunoscut copii care mi-au spus că au avut mamă adoptivă pe care au lăudat-o ca şi cum ar fi fost propria mamă. Ziceau că nici mama lor proprie poate că nu i-ar fi îngrijit aşa de bine cum i-a îngrijit mama, bai să zicem cea de-a doua, decât să-i zicem maşteră sau mamă vitregă. Poezia aceasta de Coşbuc prezintă o situaţie deosebită, adevărată de fapt, care însă nu înlătură nimic din ceea ce este frumos. Şi parcă mi se pare titlul acesta, "Mamă vitregă", prea aspru, prea asupritor. O să vedeţi îndată. Eu vă spun poezia şi o să tragem noi, împreună, nişte concluzii:

Mamă vitregă

Ce-am zis eu: "Mi-e drag copilul,
Drag de parc-ar fi al meu!"
Ah, am zis, dar mai-nainte
De-a fi mamă însămi eu.

Pân-a nu avea pe braţe
Îngerelul care-l am
Da, atunci!
Zi şi noapte-l dezmierdam.

Începu să-mi zică mamă
Şi muream de dragul lui,

De mi-ai da tot bunul lumii
Niciodată n-am să-i spui

Că-i orfan, și niciodată
N-o să știe că-i străin,
Că e moartă mă-sa biată,
Și că eu de milă-l țin.

Da, am zis, dar mai-nainte!
Astăzi când sunt mamă eu,
Îmi iubesc pe-al meu, drăguțul,
Mult mai tare, că-i al meu.

Eu acum știu ce-i iubirea,
Și credeam c-o știu de-atunci!
Doamne, ce de fericire
Poți Tu-n suflet să ne-arunci.

Vai de ea, sărmana-i mamă,
Milă mi-e de ea acu,
Că așa de scurtă vreme
Parte de copil avu!

Nu! Mi-e drag și-acum ca ochii,
Tot de-al meu eu mi-l socot.
Să se facă numai mare,
Am să-i spui de mă-sa tot!

Ei, sărmanei mame moarte,
I-ar fi cerul prea pustiu
Dacă i-aș fura iubirea
Bietului ei singur fiu.

Când o va chema pe nume,
Voi gândi la jalea ei,
Și-o să-mi fie drag ca ochii
Fiul alteia femei!

Să știți că mă mir că un bărbat și un poet, George Coșbuc, a avut atâta sensibilitate și atâta pătrundere ca să înțeleagă niște situații pe care, în general, bărbatul nu le simte, le simte femeia. Deci George Coșbuc a avut în vedere fericirea pe care o aduce un copil în inima mamei lui. Eu credeam, atunci când iubeam copilul soțului meu, că știu ce este iubirea și de fapt nu o știam, știam o parte din iubire, o anumită nuanță de iubire. "Eu acum știu ce-i iubirea/ și credeam c-o știu și atunci!/ Doamne, ce de fericire/ poți în Tu-n suflet să ne-arunci". Extraordinar! Și asta este o bucurie firească. O bucurie pe care o dă Dumnezeu celor care aduc, cu ajutorul Dumnezeu, cu puterea lui Dumnezeu, copii pe lume. "Vai de ea, sărmana-i mamă,/ Milă mi-e de ea acu',/ Căci așa de scurtă vreme/ Parte de copil avu!/ Nu! Mi-e drag și-acum ca ochii/ Tot de-al meu eu mi-l socot." Numai că este alta iubirea pe care o revarsă către fiul soțului și alta este iubirea pe care o revarsă către fiul ei. Și, de unde la început se gândea că niciodată nu o să-i spună că este străin, că este orfan, că are altă mamă: "Niciodată n-am să-i spui/ Că-i orfan, și niciodată/ N-o să știe că-i străin,/ Că e moartă mă-sa biată/ Și că eu de milă-l țin", acum, după ce spune că: "Mi-e drag și-acum ca ochii/ Tot de-al meu eu mi-l socot", s-a schimbat ceva și zice: "Să se facă numai mare./Am să-i spun de mă-sa tot!". Și motivarea: "Ei, sărmanei mame moarte/ I-ar fi cerul prea pustiu/ Dacă i-aș fura iubirea/ Bietului ei singur fiu./ Când o va chema pe nume,/ Voi gândi la jalea ei/ Și-o să-mi fie drag ca ochii/ Fiul alteia femei!". În continuare, se înțelege, "drag ca ochii/ Fiul alteia femei!"

Este ceva minunat! Este ceva ce nu se poate spune cât este de minunat! Câtă pătrundere a avut poetul George Coșbuc când a făcut această poezie, care este cunoscută de puțini! Eu, a rânduit Dumnezeu să ajung la ea și am scris-o și am învățat-o, pentru că nu am putut să trec cu vederea o poezie atât de minunată.

Prin urmare, ținem seama de faptul că există bucurii firești, bucurii pe care le dă Dumnezeu celor care își împlinesc datoria după fire. Nu neapărat bucurii izvorâte din credință, or noi ne ocupăm în special acum de bucurii izvorâte din credință sau pe care le asimilăm prin credință, pentru că nu se poate să ai credință în Dumnezeu și să nu orientezi toate spre credință sau să nu le învălui în credință.

Haideți să ne gândim împreună acum la o slujbă, care se face

pentru cei care urmează să aibă copii, la slujba Cununiei. Cred că ați auzit, nu știu dacă ați băgat de seamă că la slujba Cununiei se spune, între altele, dă-le lor bucuria nașterii de fii buni: "Ca să li se dăruiască lor bucuria nașterii de fii buni, Domnului să ne rugăm!", "Și pentru ca să se veselească ci la vederea fiilor și a fiicelor lor, Domnului să ne rugăm". Prin urmare, este vorba de bucurii firești pe care dorim să le umbrească Dumnezeu cu darul Său.

Și acum, iubiți credincioși, haideți să ne gândim la trăitori ai bucuriei. Deocamdată, știm că bucuriile firești le trăiesc cei care își implinesc datoria după fire. Bucuriile de familie le au oamenii care au familie. Bucuriile de succes în familie le au cei care au copii. Cineva m-a întrebat pe mine odată, demult: "Părinte, dar dumneavoastră la ce vă gândiți toată ziua? Că nu aveți copii, nu aveți la ce să vă gândiți! Noi ne gândim mereu la copiii noștri: ne gândim să aibă succes, ne întrebăm dacă vor avea succes la un examen, ne frământăm cu atâtea și atâtea. Dumneavoastră la ce vă gândiți?". Ca și cum totul ar fi bucuriile de familie, bucuriile de succes. Ne gândim și noi la ce ne gândim noi, cei care nu avem copii. Ne gândim și la copiii lor și la copiii altora, ne gândim la succesele lor, ne gândim la bucuriile lor, dar mai mult și mai presus de toate, ne gândim la bucuriile care izvorăsc din Dumnezeu. Ne gândim la Dumnezeu, care își revarsă darul Său peste lume, care își revarsă darul Său peste oameni. Noi nu putem zice, ca femeia aceea: "Eu acum știu ce-i iubirea/ și credeam c-o știu și atunci!/ Doamne, ce de fericire/ poți Tu-n suflet să ne-arunci". Nu ne gândim la asta, dar ne gândim la alte bucurii, care sunt mai presus de orice, pentru că știți că Sfântul Apostol Petru L-a întrebat odată pe Domnul Hristos, zicând: "Iată, noi am lăsat toate și am urmat Ție. Ce, oare, va fi nouă? Ce răsplată putem avea noi, care am lăsat toate pentru Tine?". Și Sfântul Apostol Petru, între altele a lăsat și o familie, pentru că el avea soacră, pe care a vindecat-o Domnul Hristos. "Ce, oare, va fi nouă?" Și Domnul Hristos a spus, în legătură cu aceasta, și cuvintele: "Nu este nimeni care a lăsat tată sau mamă sau frați sau surori sau fii sau țarine, care să nu ia însutit, chiar din veacul de acum, iar în cel ca va să fie, viață veșnică" (Matei 19, 29). Deci, în cuvintele acestea, Domnul Hristos a avut în vedere bucuriile cele veșnice, bucuriile duhovnicești, bucuriile mai presus de fire.

Așadar, știm că sunt bucurii după fire și bucurii mai presus de fire. Cine le trăiește? Bucuriile după fire le trăiesc aceia care își fac datoria în marginile firii. Au copii, cresc copii, sau bucură sau nu se bucură de ei, pentru că nu întotdeauna părinții se bucură de copii. Și lucrul acesta îl știm din viața pe care o trăim. Când am fost eu prima dată la mânăstire la Sâmbăta, în 1942, am rămas de duminică pentru luni. Am rămas ca să mă spovedesc la părintele Arsenie și cu ocazia aceasta am ascultat o cuvântare a părintelui, în care părintele a pus în atenția credincioșilor care au rămas și pe luni, necazurile pe care le au părinții prin copii. A avut în vedere necazurile de infirmitate, necazurile de boală, necazurile de certuri, necazurile de neascultare a copiilor față de părinți și a tras o concluzie și a spus că copiii cei răi sunt o pedeapsă a lui Dumnezeu pentru părinții cei răi, pentru viața pe care au trăit-o înainte de căsătorie fără binecuvântarea lui Dumnezeu, pentru păcate care i-au adus în situația să nu poată avea copii sănătoși. Și toate acestea le-a avut părintele în vedere atunci pentru că aceasta l-a preocupat pe el atunci, însă în realitate sunt foarte multe bucurii pe care le au părinții care se angajează, cu ajutorul lui Dumnezeu și cu puterea lui Dumnezeu, pentru nașterea de prunci buni, adică, așa cum zicem noi la Cununie, să aibă cei care se cunună posibilitatea să se bucure de vederea fiilor și a fiicelor lor. Deci, Domnul Hristos spune – și cuvântul îl găsim în Evanghelia de la Ioan – că femeia când trebuie să nască se întristează. Și este firesc să se întristeze, pentru că vin asupra ei niște chinuri, niște chinuri mari și prin chinurile acestea aduc la existență pe copiii lor. Deci, orice copil care se naște în lumea aceasta este, într-un fel, și rodul chinurilor mamei care l-a născut. Și să se veselească. Și se veselesc, de fapt, mamele, după ce încetează chinurile, după ce a venit om pe lume. Deci, în acest înțeles privite lucrurile, mamele sunt trăitoare ale bucuriei firești. Bineînțeles că nu se bucură numai mamele, ci se bucură toată familia de venirea unui copil pe lume. Este o bucurie firească pe care o primește omul, cu binecuvântarea lui Dumnezeu. Și apoi, se leagă în continuare alte și alte bucurii: când îl vezi că este mare, că este mărișor, că crește, că este cuminte, că vorbește frumos, că este ascultător, că este iubitor, că adună ceva în sufletul lui, că adună ceva în ființa lui, adună ceva în creșterea lui și că nu mai este cel mic de odinioară și de acum nu îl mai poate ține mama

în braţe, dar poate să-l îmbrăţişeze şi are bucurie din toate acestea. De ce? Pentru că şi-a făcut o datorie, **datoria de a aduce copii pe lume, femeia fiind fântână de viaţă.**

Şi a mai pomenit Domnul Hristos o bucurie care este mai presus de fire, o bucurie din credinţă, când a zis: "iarăşi vă voi vedea şi se va bucura inima voastră şi bucuria voastră nimeni nu o va lua de la voi". "Acum sunteţi trişti – a zis Domnul Hristos – pentru că v-am spus că Mă duc, dar iarăşi vă voi vedea şi se va bucura inima voastră şi bucuria voastră nimeni nu o va lua de la voi" (Ioan 16, 22). Deci o bucurie veşnică, bucuria din întâlnirea cu Domnul Hristos. Şi astfel de bucurii au avut Sfinţii Apostoli, în primul rând; ştiţi că tot în Sfânta Evanghelie de la Ioan este scris că "s-au bucurat ucenicii, văzând pe Domnul" după Învierea din morţi (Ioan 20, 20). Deci, Domnul Hristos a înviat din morţi, S-a arătat ucenicilor şi ucenicii s-au bucurat văzând pe Domnul înviat din morţi. E o trăire a bucuriei izvorâtă din întâlnirea cu Domnul Hristos, după ce Domnul Hristos a înviat din morţi. Ne putem gândi şi la bucuria Sfântului Apostol Toma, care, după ce a fost informat că ucenicii ceilalţi, colegii lui de ucenicie, L-au văzut pe Domnul Hristos, nu a crezut în Învierea Domnului Hristos şi chiar a zis: "nu voi crede, dacă nu mă voi convinge punând degetul meu în semnul cuielor şi mâna mea în coasta Lui", acolo unde a fost pătruns cu suliţa, împuns cu suliţa. Şi a rânduit Mântuitorul nostru Iisus Hristos să aibă şi Sfântul Apostol Toma parte de încredinţare: S-a arătat ucenicilor Săi, fiind împreună şi Sfântul Apostol Toma, şi atunci Sfântul Apostol Toma a rostit: "Domnul meu şi Dumnezeul meu!". Şi Domnul Hristos a zis: "Pentru că M-ai văzut, Tomo, ai crezut. Fericiţi sunt cei ce n-au văzut şi au crezut" (Ioan 20, 29). Şi la aceasta fiindu-i luare aminte sfintei noastre Biserici, a alcătuit un cuvânt pe care este bine să-l avem în vedere şi noi, este vorba de icosul de la slujba duminicii Tomii şi care se zice în continuare şi în celelalte zile, în zilele următoare până sâmbăta de după duminica Tomii. Anume: "Cine a păzit mâna ucenicului nearsă când s-a apropiat de coasta Domnului cea de foc? Cine i-a dat ei putere de a putut pipăit osul cel de văpaie? Cu adevărat, ceea ce s-a pipăit. Că de n-ar fi dat coasta putere dreptei celei de lut, cum ar fi putut pipăi Patimile care au zguduit cele de sus şi cele de jos? Cu adevărat, acest dar lui Toma i s-a dat, a o pipăi pe aceasta

şi a striga lui Hristos: «Domnul eşti şi Dumnezeul meu»". Fără îndoială, a fost o bucurie pentru Sfântul Apostol Toma că s-a încredinţat de Învierea Domnului Hristos. A fost o părtăşie la bucuria pe care au avut-o ceilalţi ucenici când L-au văzut pe Domnul şi e scris în Sfânta Evanghelie că s-au bucurat ucenicii văzând pe Domnul.

Mai departe, ne putem gândi la bucuria pe care au avut-o ucenicii Domnului Hristos pe multele Taborului, pe muntele Schimbării la Faţă. Nu se menţionează bucuria, dar sigur este vorba de o bucurie, pentru că Sfântul Apostol Petru, care a fost pe muntele Taborului împreună cu Iacov şi cu Ioan, fiii lui Zevedei, şi cu doi reprezentanţi ai Vechiului Testament, Moise şi Ilie, a zis: "Doamne, este bine să fim noi aici. Dacă vrei, eu voi face trei colibe: una Ţie, una lui Moise şi una lui Ilie. Neştiind ce să vorbească". Aşa a fost de copleşit de bucuria Schimbării la Faţă. Este adevărat, iubiţi credincioşi, că dintre doisprezece ucenici ai Mântuitorului, numai trei au fost pe Muntele Taborului şi, într-un fel, credinţa noastră este că toţi credincioşii ar trebui să ajungă pe muntele Taborului, pe muntele Schimbării la Faţă şi să vadă lumina de pe Tabor, lumina Schimbării la Faţă. Şi că aşa ar trebui să fie, ştim dintr-o alcătuire de la Schimbarea la Faţă, în care se spune aşa: "Schimbatu-Te-ai la faţă în munte, Hristoase, Dumnezeule, arătând ucenicilor Tăi mărirea Ta, pe cât li se putea. Strălucească şi nouă, păcătoşilor, lumina Ta cea pururea fiitoare (cea pururea existentă), pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Dătătorule de lumină, mărire Ţie". Deci, dorim şi noi să ajungem să vedem lumina Mântuitorului, care S-a arătat la Schimbarea la Faţă. Dorim aceasta, ne rugăm pentru aceasta şi cerem mijlocirile Maicii Preacurate ca să ajungem să cunoaştem lumina aceasta, a Schimbării la Faţă. Dar, ca să putem ajunge şi noi la Schimbarea la Faţă, ar trebui să împlinim condiţia de a oferi noi Domnului Hristos muntele în care să Se schimbe la faţă pentru noi. Ştiţi că se duc unii prin Ţara Sfântă şi ajung şi pe Muntele Taborului şi nu văd nimic acolo, decât o biserică, biserica Schimbării la Faţă, iar în ceea ce priveşte simţirea, mulţi dintre cei ce merg acolo nu simt nimic. De ce? Pentru că nu sunt mai aproape de Schimbarea la Faţă pe Muntele Taborului decât oriunde-ar fi. Şi atunci, vine sfânta noastră Biserică şi ne spune aşa: "Munte prea înalt având noi inima

curățită de patimi – deci, care este muntele cel prea înalt al nostru? Inima curățită de patimi! –, să vedem Schimbarea la Față a lui Hristos, care luminează mintea noastră". Ce condiție trebuie să împlinim noi pentru ca să avem bucuria Schimbării la Față? Să avem inima curățită de patimi, care ar fi pentru noi muntele Schimbării la Față, în care să vină Domnul Hristos împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, cum a fost pe muntele Schimbării la Față. De unde știm? Din istorisirea sfinților evangheliști despre Schimbarea la Față știm că la Schimbarea la Față, Domnul Hristos a luat pe trei dintre ucenicii Săi, pe Petru, Iacov și Ioan și s-au suit pe un munte. Evanghelia nu numește muntele, noi îi zicem muntele Taborului, așa l-a fixat Tradiția, ca fiind muntele Taborului. Și acolo, în fața lor, Și-a arătat lumina pe fața Lui. Zice că strălucea fața Lui ca soarele și hainele Lui erau albe ca zăpada, ca lumina, cum înălbitor nu poate înălbi pe lume. Aceasta a fost Schimbarea la Față, pe care au văzut-o cei trei ucenici și Moise și Ilie. Dar nu s-a sfârșit totul aici, pentru că, după ce Sfântul Apostol Petru a zis: "Doamne, este bine să fim noi aici. Dacă vrei, eu voi face trei colibe, una Ție, una lui Moise și una lui Ilie", nu a fost nevoie de cele trei colibe, pentru că un nor luminos i-a învăluit pe toți și din nor s-a auzit glasul Tatălui, care a zis: "Acesta este Fiul Meu cel iubit întru care bine am voit. Pe Acesta să-L ascultați" (Matei 17, 5). Cred că ați putea să știți că aceste cuvinte: "Acesta este Fiul meu cel iubit întru care bine am voit" le-a mai spus Tatăl ceresc cândva și anume la Botezul Domnului Hristos: "Acesta este Fiul meu cel iubit întru care bine am voit" (Matei 3, 17). La Schimbarea la Față, se mai spune în plus: "Pe Acesta să-L ascultați". Nu știu dacă ați făcut vreodată legătura între Botezul Domnului Hristos și Schimbarea la Față, pentru că la Botezul Domnului Hristos, de asemenea s-a auzit glasul Tatălui, a fost Tatăl ceresc de față, recomandând pe Fiul, pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos și Duhul Sfânt S-a pogorât peste Domnul Hristos în înfățișare de porumbel. La Botezul Domnului Hristos, de asemenea a fost Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt: Fiul care S-a schimbat la față, Tatăl care a zis "Acesta este Fiul cel iubit întru care bine am voit, pe Acesta să-L ascultați" și Duhul Sfânt care a fost nu în chip de porumbel, ci în chip de nor luminos. Și mai este ceva, iubiți credincioși, ceva la care cred că nu v-ați gândit niciodată, anume că Schimbarea la Față este într-o zi de

șase, 6 august și Botezul Domnului Hristos este într-o zi de șase, 6 ianuarie. Distanța este de opt luni. Important este să avem în vedere toate lucrurile acestea, pentru că toate lucrurile acestea sunt și un prilej de bucurie și au fost un prilej de bucurie pentru trăitorii bucuriei.

Știm, apoi, că la Înălțarea la cer a Domnului Hristos, ucenicii s-au întors de la Muntele Măslinilor, de unde S-a înălțat Domnul Hristos la cer, s-au întors la Ierusalim cu bucurie mare. Deci, au fost trăitori de bucurie. La Înălțarea Domnului Hristos, la sărbătoarea Înălțării, zicem așa: "Înălțatu-Te-ai întru slavă, Hristoase, Dumnezeul nostru, bucurie făcând ucenicilor cu făgăduința Sfântului Duh, încredințându-se ei, prin binecuvântare, că Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii". Deci, iarăși un prilej de bucurie. Au fost trăitori de bucurie ucenicii Domnului Hristos. Credem că și Maica Domnului a fost trăitoare de bucurie și la Înălțarea Domnului Hristos, pentru că învățătura Bisericii noastre este că Maica Domnului a fost de față la Înălțarea Domnului Hristos și o știm noi pe Maica Domnului ca ceea ce s-a bucurat de Fiul său, chiar dacă au fost și prilejuri de întristare, anume la Răstignirea Mântuitorului. Și apoi, trăitori ai bucuriei din credință au fost toți aceia care au avut credință și care au simțit suflul bucuriei creștine venit peste ei, din puterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Să ne gândim la toate acestea și să căutăm să ne împlinim datoriile, și cele firești și cele duhovnicești, ca să putem avea și noi parte de bucuria pe care o dă Dumnezeu celor ce Îl caută pe El și celor ce au niște temeiuri pentru o bucurie sfântă. Mă opresc aici și deseară, cu ajutorul lui Dumnezeu, doresc să vă spun ceva despre temeiurile bucuriei din credință.

Dumnezeu să ne ajute!

14 iulie 2004, dimineața,
Mânăstirea Subpiatră

TEMEIURILE BUCURIEI DIN CREDINȚĂ

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin!

Iubiți credincioși, pentru seara aceasta am anunțat că va fi vorba despre temeiurile bucuriei din credință. Astfel, ne gândim că bucuria se întemeiază pe ceva. Chiar dacă o purtăm în suflet și dacă se manifestă, ea trebuie să aibă niște temeiuri și felul cum am formulat aceste întâlniri și aceste cuvântări, "Bucuriile credinței", înseamnă că bucuriile izvorăsc din credință. Așadar, cel dintâi temei al bucuriilor duhovnicești este credința în Dumnezeu. Credința care are ca rost să ne ducă la Dumnezeu, să-L aducă pe Dumnezeu în sufletul nostru, în ființa noastră, credința care ne apropie de Mântuitorul nostru Iisus Hristos, credința care ne deschide calea către Dumnezeu. Dacă e vorba de lucrarea credinței, care este lucrarea de angajare într-o viață care să ne apropie de Dumnezeu, cea mai însemnată lucrare a credinței este aceea că Îl aduce pe Domnul Hristos Însuși în inimile noastre. Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Efeseni, scrie: "Hristos să se sălășluiască prin credință în inimile voastre" (Efeseni 3, 17). Cred că lucrarea aceasta este cea mai însemnată din câte lucrări are credința. Deci, îl aduce pe Domnul Hristos în inimile noastre, iar prezența Domnului Hristos, fără îndoială că este o prezență de bucurie, o prezență care este izvor de bucurie. Domnul nostru Iisus Hristos, de fiecare dată când S-a întâlnit cu oamenii care au stat în preajma Lui, le-a dat prilej de bucurie. Cei doi călători care mergeau spre Emaus, despre care istorisește Sf. Evanghelist Luca, când s-au întâlnit cu Domnul Hristos au simțit prezența Domnului Hristos și, chiar fără să Îl cunoască, au avut în sufletele lor o bucurie, de care au mărturisit ei înșiși când au zis: "Oare, nu era inima noastră în noi arzând, când ne vorbea pe cale și ne tâlcuia Scripturile?" (Luca 24, 32).

Prin urmare, prezența Domnului Hristos aduce ceva nou în viața credincioșilor, în viața oamenilor, până la așa măsură încât omul nu poate să nu-și reverse bucuria din sufletul său și să nu

înmulțească bucuria, să nu se facă lucrător de bucurie. Sfântul Apostol Pavel spune despre el și despre ceilalți ucenici și apostoli ai Domnului Hristos: "Noi suntem lucrători ai bucuriei voastre" (2 Corinteni 1, 24).

Întâlnirea cu Domnul nostru Iisus Hristos, realizată prin credință, are drept urmare despovărarea sufletului omenesc. Îmi place să spun și am spus adeseori și spun și acum: "**credința noastră este o credință despovărătoare**". Știm cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos cuprinse în Sfânta Evanghelie de la Matei, în capitolul 11: "Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi. Învățați-vă de la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți avea odihnă sufletelor voastre" (Matei 11, 28-29). Deci, Domnul Hristos ne dă prilejul acesta de a ne simți eliberați și eliberarea de poverile pe care le aduc în suflet păcatele este cunoscută ca mântuire. Ce este mântuirea? Mântuirea este eliberare de ceea ce ne împovărează, de ceea ce ne asuprește. Când zicem mântuire, în general ne gândim la mântuirea de păcate: "Îndrăznește, fiică, credința ta te-a mântuit" (Luca 8, 48); sau: "Iartă-se ei păcatele ei cele multe, pentru că mult a iubit" (Luca 7, 47); sau: "Credința ta te-a mântuit, mergi în pace" (Luca 7, 50). Toate acestea înseamnă de fapt eliberare, de păcat, de boală, de moarte, de neștiință. Și acestea se realizează prin credința în Evanghelie: "S-a împlinit vremea și s-a apropiat împărăția lui Dumnezeu, pocăiți-vă și credeți în Evanghelie" (Marcu 1, 15). Credeți în Evanghelie! "De nu veți crede cine sunt, în păcatele voastre veți muri" (Ioan 8, 24); "Credeți în Dumnezeu, credeți și în Mine" (Ioan 14, 1); "Cel ce va crede și se va boteza se va mântui și cel ce nu va crede se va osândi" (Marcu 16, 16). Sfântul Apostol Pavel zice că mântuirea este prin credință și mântuirea este prin Hristos și precizează că mântuirea nu se realizează prin faptele omului, ci se realizează prin harul Domnului (Romani 1, 16 și Efeseni 2, 8). Fără îndoială că și faptele omului au o lucrare mântuitoare, dar fără legătura cu Domnul Hristos, faptele cele bune ale omului nu sunt îndestulătoare ca omul să se mântuiască. Dacă ar fi îndestulătoare faptele omului ca omul să se mântuiască, atunci nu ar fi trebuit să vină în lumea aceasta Fiul lui Dumnezeu și să se facă om, nu ar fi trebuit să se jertfească pe cruce Mântuitorul nostru Iisus Hristos; or, tocmai pentru că faptele nu ajung, oricât de multe

ar fi şi oricât de bune ar fi, de aceea mântuirea se realizează prin Domnul Hristos. Asta nu înseamnă că omul nu mai trebuie să mai facă nimic, ci înseamnă că omul trebuie să se angajeze, cu darul lui Dumnezeu, într-o lucrare de îmbunătăţire sufletească. Şi lucrul acesta îl afirmă Sfântul Apostol Iacob, în Epistola sa, unde scrie că "după cum trupul fără suflet este mort, tot aşa şi credinţa fără fapte este moartă" (Iacob 2, 26). Credinţa numai atunci este o credinţă adevărată, când angajează pe om, iar dacă nu este o credinţă angajantă, nu este o credinţă adevărată. "Ierusalime, Ierusalime, care omori pe prooroci şi cu pietre ucizi pe cei trimişi la tine, de multe ori voit-am să adun pe fiii tăi cum adună găina puii săi sub aripi, dar nu aţi vrut. De aceea, iată, vi se lasă casa voastră pustie, iar pe Mine nu mă veţi mai vedea până când veţi zice «binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului»" (Matei 23, 39). Ce înseamnă aceasta? Înseamnă că este nevoie şi de credinţă şi mai ales de o credinţă angajantă, o credinţă lucrătoare, o credinţă care schimbă ceva în viaţa omului, la care se adaugă darul Domnului şi mântuirea pe care o dă Domnul Hristos. Are şi omul partea lui în mântuire. Noi zicem că mântuirea este o lucrare în care se întâlneşte Dumnezeu cu omul, o lucrare teandrică. Acesta este termenul teologic: *Theos-andros*. *Theos* înseamnă Dumnezeu şi *andros* înseamnă bărbat. Deci, o lucrare în care intră şi lucrarea lui Dumnezeu şi lucrarea omului. Dacă rămâne cineva numai la ceea poate el, nu se poate mântui din faptele credinţei, iar dacă cineva are legătură cu Domnul nostru Iisus Hristos prin credinţă şi credinţa aceasta îl angajează spre bine, atunci faptele primesc şi ele valoarea lor şi puterea lor şi îl conduc pe omul împlinitor al binelui la mântuire, îl duc la împărăţia lui Dumnezeu, îl duc în împărăţia lui Dumnezeu, îl fac părtaş de împărăţia lui Dumnezeu şi acestea toate sunt temei de bucurie. De câte ori împlinim un bine, binele acela ne deschide calea spre bucurie, întemeiază bucuria în sufletul credinciosului. Spuneam de dimineaţă că sunt şi fapte ale bucuriei fireşti, că există o bucurie firească, pe care o are acela ce se angajează la cele bune care aduc bucurie: bucuria naşterii de prunci buni, veselia de fii şi de fiice, acestea sunt bucurii ale firii şi pe lângă acestea sunt şi alte bucurii: bucurii duhovniceşti, bucurii veşnice, bucurii care niciodată nu se sfârşesc. Toate acestea se întemeiază pe credinţa în Mântuitorul nostru Iisus Hristos care, pe

de o parte, îl aduce pe Domnul Hristos în sufletul nostru şi pe de altă parte transformă sufletul nostru la măsura aceea de a purta în el chipul Domnului Hristos. În Epistola către Galateni, Sfântul Apostol Pavel face afirmaţia că el simte "dureri ca de mamă, până ce Hristos va prinde chip în voi" (Galateni 4, 19), în voi, creştinii din Galatia, dar fără îndoială că nu numai în creştinii din Galatia, ci în toţi creştinii. Adică, noi trebuie să fim purtători ai chipului Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Fiecare dintre noi este alcătuit de Dumnezeu după chipul Său şi de la chip trebuie să ajungem la asemănarea cu Dumnezeu. Într-una din alcătuirile de la slujba pentru cei răposaţi (pentru cei adormiţi, pentru cei morţi), spunem aşa, vorbind cu Dumnezeu: "Chipul măririi Tale celei negrăite sunt, măcar că port ranele păcatelor. Miluieşte zidirea Ta, Stăpâne, şi o curăţeşte cu îndurarea Ta şi moştenirea cea dorită dăruieşte-mi, făcându-mă pe mine iarăşi cetăţean raiului". Deci, "chipul măririi Tale celei negrăite sunt"; Dumnezeu are o mărire. Ce ştim noi despre mărirea lui Dumnezeu? Ştim că este nemărginită. Aşa cum Dumnezeu este nemărginit, aşa-i şi mărirea Lui, nemărginită. Toate ale lui Dumnezeu sunt nemărginite. Ştim despre Dumnezeu că este lumină, lumină nemărginită. Ştim că Dumnezeu este iubire, iubire nemărginită. Deci, mărirea lui Dumnezeu este nemărginită şi noi purtăm în noi chipul măririi lui Dumnezeu. Adică şi omul are o mărire; aşa cum Dumnezeu are o mărire nemărginită, şi omul are mărire, dar o mărire mărginită. Iar mărirea omului este din mărirea lui Dumnezeu. Poetul Nichifor Crainic, într-una din poeziile sale spune:

"Sunt duh învelit în nălucă de humă
Sunt om odrăslit dintr-un tată şi-o mumă,
Dar sunt nerăspunsă-ntrebare.
(...)
Nici maica nu ştie ce tainică normă
Îmi dete din carnea-i vremelnică formă,
Neant înflorit în minune."

Deci, omul este o minune, o minune a lui Dumnezeu, numai că noi suntem obişnuiţi cu starea noastră, cu ceea ce suntem noi, încât nu ne mai gândim la noi înşine ca la o minune. Or, omul este, după inspiraţia pe care a avut-o Nichifor Crainic, neant, adică un nimic, dar care înfloreşte în minune, deci omul este minune. Nu

numai omul este minune. Toate lucrurile făcute de Dumnezeu sunt minuni. Am zis, chiar în seara aceasta, la vecernie: "Cât de minunate-s lucrurile Tale, Doamne, toate cu înțelepciune le-ai făcut". Deci omul este minune, natura înconjurătoare este minune, orice lucru pe care l-a făcut Dumnezeu este o minune, în înțelesul că Dumnezeu se reflectă în ceea ce face, își arată înțelepciunea Lui, își arată bunătatea Lui, își arată iubirea Lui, vorbește natura ceva despre Dumnezeu. "Neant înflorit în minune", adică omul este o minune și minunea aceasta, care este omul, vorbește despre Dumnezeu. Psalmistul, gândindu-se la alcătuirea lui ca om, zice către Dumnezeu: "Te măresc, Doamne, că sunt minunat întocmit" (Ps. 138). Conștiința aceasta aduce în suflet bucurie. Bucuria cunoștinței de Dumnezeu. Mântuirea este un prilej de bucurie. Eliberarea aceasta de ceea ce este împovărător în viața omului aduce în sufletul omului bucurie și noi spunem de multe ori, de fiecare dată când rostim psalmul 50, "dă-mi iarăși bucuria mântuirii Tale și cu duh stăpânitor mă întărește". Deci, dă-mi ce? Bucuria mântuirii Tale. Dă-mi bucuria care vine de pe urma mântuirii, despovărării de păcat: "dă-mi iarăși bucuria mântuirii Tale". "Doamne, Dumnezeul nostru, cât de minunat este numele Tău în tot pământul" (Psalmi 8,1) a zis psalmistul și zicem și noi cu el și ne gândim la ceea ce a creat Dumnezeu aici, pe pământ. "Dă-mi iarăși bucuria mântuirii Tale și cu duh stăpânitor mă întărește" (Ps. 50). "Doamne, Dumnezeul nostru, cât de minunat este numele Tău în tot pământul", "Te măresc, Doamne, că sunt minunat întocmit" (Ps. 138). În ceea ce privește lucrurile împovărătoare care vin în viața noastră, păcatele, răutățile, acestea care întunecă chipul măririi celei negrăite în noi, cu ajutorul lui Dumnezeu, pot fi înlăturate, pentru că zicem noi: "Chipul măririi Tale celei negrăite sunt, măcar că port ranele păcatelor. Miluiește zidirea Ta, Stăpâne, și o curățește cu îndurarea Ta și moștenirea cea dorită dăruiește-mi, făcându-mă pe mine iarăși cetățean al raiului". Toate acestea se întâmplă prin puterea lui Dumnezeu, nu numai prin puterea omului. Se întâmplă și prin puterea omului, dar omul nu are putere să se mântuiască el pe el însuși, ci are doar puterea să se facă vrednic de lucrarea lui Dumnezeu în el. "Cela ce cu mâna, dintru neființă m-ai zidit și cu chipul Tău cel dumnezeiesc m-ai cinstit, dar pentru călcarea poruncii iarăși m-ai întors în pământ, din care am fost luat,

la cel după asemănare mă ridică, cu frumusețea cea dintâi iarăși împodobindu-mă". Este o altă alcătuire, în care recunoaștem că suntem creați prin puterea lui Dumnezeu. "Nici maica nu știe ce tainică normă/ Îmi dete din carnea-i vremelnică formă/ Neant înflorit în minune". Și bineînțeles că toate acestea realizându-se, sunt o pricină de bucurie, sunt înmulțitoare de bucurie.

Omul însă nu este creat de Dumnezeu numai ca să înlăture din sufletul său răul, ceea ce este nedorit de Dumnezeu în om, ci omul este creat de Dumnezeu ca să facă binele: "ferește-te de rău și fă binele" (Ps. 33, 13), "nu te lăsa biruit de rău, ci biruiește răul cu binele" (Romani 12, 21). Sunt cuvinte pe care le găsim în Sfânta Scriptură și care arată ce trebuie să facă omul ca să scoată din ființa lui tot ceea ce nu poate binecuvânta Dumnezeu și, cu ajutorul lui Dumnezeu, să depășească toate răutățile și să împlinească tot binele. "Mlădița care nu aduce roadă o taie și se aruncă în foc, iar mlădița care aduce roadă (și roada sunt virtuțile), pe aceea o lucrează Tatăl ceresc, ca și mai multă roadă să aducă" (cf. Ioan 15, 2). "După roadele lor îi veți cunoaște" (Matei 7, 20), a zis Domnul Hristos și de la Domnul Hristos știm că "nu se poate pom bun să facă roade rele, nici pom rău să facă roade bune" (Matei 7, 18) și că "pomul care nu aduce roadă bună se taie și se aruncă în foc" (Matei 7, 19). Aceasta înseamnă că fiecare dintre noi, având credință în Evanghelie, având credință în Mântuitorul nostru Iisus Hristos, trebuie să se angajeze într-o viață pozitivă. În legătură cu niște practici din vremea Sfântului Apostol Pavel, în legătură cu tăierea împrejur, de pildă, Sfântul Apostol Pavel afirmă că în Hristos Iisus nici tăierea împrejur nu folosește la nimic, nici netăierea împrejur, deci este un lucru fără valoare, ci ceea ce se cere este credința lucrătoare în iubire, credința care aduce iubire (Galateni 5, 5). Iar în Epistola I către Corinteni, Sfântul Apostol Pavel afirmă: "De aș avea credință atât de multă încât să mut și munții, dacă nu am dragoste nimic nu sunt" (I Corinteni 13, 2), deci nu am nici o valoare. Valoare am atunci când, pe lângă credință, am și iubire. Și dacă am numai credință, o credință neangajantă, atunci înseamnă că nu am destul, pentru că credința trebuie să fie lucrătoare de fapte bune și faptele bune, înmulțindu-se, întăresc iubirea din sufletul credinciosului. Și unde este iubire, este fericire. Cine merge pe calea fericirii, trebuie să meargă de fapt pe calea iubirii. S-ar putea

să ştiţi că în una din cărţile mele, şi anume în cartea "Lumini de gând"[7], este şi o scară pe care am prezentat-o eu ca ducătoare către fericire. Şi anume, scara aceasta începe cu credinţa în Dumnezeu, pentru că temeiul unei vieţi noi este credinţa în Dumnezeu. "Fără credinţă nu este cu putinţă să fim plăcuţi lui Dumnezeu" citim în Epistola către Evrei (Evrei 11, 6). Cineva care este credincios lui Dumnezeu, credincios în Dumnezeu, acela este pe prima treaptă care duce la fericire şi treapta aceasta înseamnă de fapt angajare pentru mai mult şi pentru mai bine. Ştiţi că în limba greacă este chiar nume, Teopist, care înseamnă "credincios lui Dumnezeu". Credinţa este temelia vieţii celei noi şi cineva care este credincios în Dumnezeu nu rămâne în nelucrare, ci lucrează, înaintează. În creştinism nu există stagnare, ci există numai înaintare, înaintare în bine. Aş vrea să vă spun şi că în limba greacă, de pildă, numele au un sens, înseamnă ceva, adică nu sunt numai nume, cum este în româneşte. În româneşte, chiar dacă nu ştii ce înseamnă numele, zici că este un nume, or în limba greacă şi în limba latină numele au o însemnătate, aşa cum au o însemnătate şi unele nume româneşti. De exemplu, Doina este un nume dar este şi o realitate, adică este vorba de o cântare. Sau Floare. Cineva care se cheamă Floare ne aduce aminte de o floare oarecare. Aşa este în limba greacă. De exemplu, există numele acesta, Teopist, care înseamnă "credincios lui Dumnezeu". Cineva care este credincios lui Dumnezeu, credincios în Dumnezeu, acela face ceva pentru Dumnezeu, îi slujeşte lui Dumnezeu, anume împlineşte poruncile lui Dumnezeu şi acela este un rob al lui Dumnezeu. Un rob nu în înţelesul de asuprit de Dumnezeu, ci în înţelesul de slujitor, de om care îi slujeşte lui Dumnezeu. Acesta în limba greacă se zice Teodul, ca nume. "Doulos" înseamnă rob. Această stare este de fapt starea pe care o prezintă Sfântul Apostol Pavel, când zice "Pavel, rob al lui Dumnezeu"; sau Maica Domnului, Prea Sfânta Fecioară Maria, când a zis "Iată roaba Domnului, fie mie după cuvântul Tău". Deci, "Doamne, sunt la dispoziţia Ta", asta înseamnă. Şi cel care împlineşte poruncile lui Dumnezeu ca slujitor al lui Dumnezeu, ca *teodul*, înaintează la cunoştinţa de Dumnezeu şi

[7] Ediţia I a apărut la Editura Antim, Cluj-Napoca, în 1997, iar ediţia a II-a la Editura Teognost, Cluj-Napoca, 2003.

devine *teognost*. Poate că ştiţi că există o editură la care mi-au apărut şi mie nişte cărţi, Teognost. *Teognost* înseamnă "cunoscător de Dumnezeu". Şi cel care îl cunoaşte pe Dumnezeu, acela Îl şi iubeşte pe Dumnezeu şi devine *teofil*. Deci *teopist*, *teodul*, *teognost*, *teofil*. Şi cel care devine *teofil*, adică iubitor de Dumnezeu, acela poate fi fericit şi este de fapt fericit şi poate purta numele de Macarie care înseamnă "fericit". În limba latină, "fericit" se spune *felix* şi există numele acesta şi este corespondent în latină al numelui Macarie, care tot fericit înseamnă. Iar pentru femei, este numele Felicia. Felicia înseamnă "fericită". Eu aveam un prieten la Sibiu, care acum este trecut la cele veşnice, în lumea cealaltă, un părinte, care, când venea pe la noi pe la mânăstire, zicea către mine: "Ce mai faci, iubitorule de Dumnezeu?". Adică traducea numele meu de Teofil pe româneşte şi zicea "Ce mai faci, iubitorule de Dumnezeu?" sau "Bine te-am găsit, iubitorule de Dumnezeu!". Aşadar, calea fericirii şi de fapt calea bucuriei – pentru că unde este fericire acolo este bucurie, unde este bucurie este fericire – ar fi aceasta: **credinţa, slujirea, cunoaşterea lui Dumnezeu, iubirea faţă de Dumnezeu şi faţă de oameni şi aceasta duce la fericire**. Deci, temeiul bucuriei ar fi credinţa în Dumnezeu, ar fi slujirea lui Dumnezeu, după care urmează cunoaşterea de Dumnezeu, după care vine iubirea faţă de Dumnezeu şi aceasta se sfârşeşte cu fericirea, care este veşnică. ***Teopist, Teodul, Teognost, Teofil, Macarie***. Aceasta este calea care duce la bucurie, calea care duce la fericire şi fiecare din treptele acestea este o treaptă de bucurie. Credinţa aduce bucurie, slujirea lui Dumnezeu aduce bucurie, cunoştinţa de Dumnezeu aduce bucurie, iubirea faţă de Dumnezeu aduce bucurie şi fericirea cuprinde bucuria. Iată nişte temeiuri pentru bucurie. Bineînţeles că lucrurile acestea nu merg aşa, analizându-le, cum am zice noi că, gata, ca să fiu bucuros trebuie să analizez nişte lucruri şi aşa pot să fiu bucuros. Există şi o deschidere spre bucurie. Există o temelie de bucurie pe care o dă Dumnezeu, care este împreunată cu firea omenească. Totuşi, se vede că este puţină bucurie în lumea aceasta, de vreme ce mama, Dumnezeu să o odihnească, spunea un text care zicea că se cântă, eu nu l-am auzit niciodată cântat, anume "bucurie, bucurie, vorbă frumoasă-n pustie". Adică, ceva ce nu se realizează, sau se realizează foarte puţin. Adevărul este că, în

creştinism, bucuria este o realitate. Nu trebuie niciodată să se mai întrebe cineva cum trebuie să fie un om credincios, trist sau vesel, trist sau bucuros. De ce? Pentru că este clar. Există şi o tristeţe care poate avea valoare într-o anumită perioadă a înaintării în viaţa duhovnicească şi care înseamnă, într-un fel, şi părăsirea păcatului, însă, în general, noi avem temeiuri de bucurie. Credinţa noastră ne pune în legătură cu Dumnezeu, care este izvorul a tot binele. Este scris în Filocalie că Dumnezeu este începutul, mijlocul şi sfârşitul oricărui bine. Noi ştim că Dumnezeu este Tatăl nostru şi ştiind că Dumnezeu este Tatăl nostru, avem încredinţarea că nu suntem singuri, ci suntem în legătură cu Dumnezeu, care nu este numai Creatorul nostru care ne-a adus din nefiinţă la fiinţă, ci Dumnezeu este chiar Tatăl nostru. Veghează asupra binelui nostru. Şi este mare lucru să ştii că Dumnezeu face şi a făcut ceva pentru binele nostru. Deci, Tatăl cel din ceruri este Tatăl nostru şi ne dă din darurile Sale, nouă, celor de pe pământ, *pentru că Dumnezeu este Tatăl nostru*. Şi Dumnezeu, pentru că ne iubeşte, face ceva pentru noi. Dumnezeu este iubire şi vrea să înmulţească iubirea şi apoi, unde este iubirea acolo este fericirea. Dumnezeu este iubire şi este izvor de fericire. Cred că aţi fi putut să vă opriţi asupra psalmului 22 din Psaltire. Psalmul acesta este de fapt un psalm al plinătăţii bucuriei, ne dă încredere şi încrederea aceasta este izvor de bucurie:

1. Domnul este păstorul meu şi nimic nu-mi lipseşte.
2. La păşuni bune mă sălăşluieşte şi mă povăţuieşte la ape line.
3. Sufletul mi-l întăreşte, pentru numele Său, şi pe cărările dreptăţii mă povăţuieşte.
4. De-aş umbla pe valea umbrei morţii, de rele nu m-aş teme, căci Tu cu mine eşti.
5. Toiagul Tău şi varga Ta, acestea-s mângâierea mea.
6. Tu-mi găteşti masă înaintea vrăşmaşilor mei, cu untdelemn ungi capul meu şi cupa mi-i plină rasă.
7. Mila Ta, Doamne, să mă însoţească în toate zilele vieţii mele şi fă să locuiesc zile multe în casa Domnului Dumnezeului meu!

Iată nişte cuvinte în care se exprimă bucuria şi care sunt de fapt temei de bucurie: când ştii că eşti ocrotit de Dumnezeu, când ştii că eşti aşteptat de Dumnezeu, când ştii că Dumnezeu vine către tine, când ştii că Dumnezeu a dat pe Fiul Său pentru mântuirea

noastră. Sfântul Apostol Pavel afirmă acestea în Epistola către Romani, unde scrie: "Dacă Dumnezeu L-a dat pe Fiul Său pentru noi, oare nu ne va da toate împreună cu El?" (Romani 8, 32); el are această încredere că Dumnezeu, care este binevoitor, Dumnezeu care este milostiv, Dumnezeu care este bun, ne dă din bunătatea Lui, ne dă din dragostea Lui, ne dă bucuria încrederii că nu suntem singuri. În psalmul 102 avem iarăşi nişte temeiuri de bucurie, pentru că afirmăm: "Pe cât e de departe răsăritul de apus, atât a depărtat El (Dumnezeu, se înţelege) de la noi fărădelegile noastre". "Pe cât e de departe răsăritul de apus". Psalmistul îşi închipuie pe om undeva între răsărit şi apus, în aşa fel încât de la el până la răsărit este o cale şi de la el până la apus este altă cale şi nu zice "Pe cât e de departe răsăritul de mine sau pe cât e de departe apusul de mine, atât a depărtat Dumnezeu de la mine fărădelegile mele", ci zice "pe cât este de departe răsăritul de apus". Aceasta înseamnă că, dacă ai vrea să te întâlneşti cumva cu fărădelegile tale, ar trebui să faci o cale cât calea pe care o face soarele de la răsărit până la apus. Bineînţeles că este un fel de a vorbi, ca să se arate că nu mai avem nici o legătură cu fărădelegile noastre, pentru că Dumnezeu ne-a iertat fărădelegile noastre. "Pe cât de departe e răsăritul de apus, atât a depărtat El de la noi fărădelegile noastre./Cât e de sus cerul deasupra pământului, atât de mare e bunătatea Lui spre cei ce se tem de Dânsul." Cine ştie care este distanţa între cer şi pământ? Mai întâi de toate, noi nici nu ştim ce este cerul, dacă este vorba. Şi atunci, nu putem să spunem cât este de mare bunătatea Lui Dumnezeu, dacă bunătatea Lui Dumnezeu este între cer şi pământ, umple pământul şi ajunge cerul. "Precum miluieşte un tată pe copiii săi, aşa miluieşte Domnul pe cei ce se tem de Dânsul."

Toate acestea sunt temeiuri de bucurie. Noi avem prilejul să credem în ele, pentru că le citim din psalmi, le auzim la slujbă; şi-apoi, adeseori la slujbele noastre spunem despre Dumnezeu, vorbind cu Dumnezeu: "Că bun şi iubitor de oameni Dumnezeu eşti". Cum este Dumnezeu? Bun şi iubitor de oameni. "Că milostiv şi iubitor de oameni Dumnezeu eşti şi Ţie mărire înălţăm"; "Că al tău este a ne milui şi a ne mântui pe noi şi Ţie mărire înălţăm", pentru că lucrarea Ta este să ne miluieşti şi să ne mântuieşti pe noi. "Că tu eşti Dumnezeu milei şi al îndurărilor şi al iubirii de oameni şi – de aceea – Ţie mărire înălţăm." Or, acestea nu sunt numai

formule de ritual, ci sunt nişte realităţi, sunt nişte lucruri pe care noi trebuie să le avem în vedere şi le avem în vedere, de fapt, dar numai în măsura în care ne încredinţăm de ele, nu în măsura în care le auzim sau în măsura în care le rostim. Noi trebuie să gândim lucrurile acestea. Părintele Arsenie Boca are un cuvânt uimitor şi anume, că "iubirea lui Dumnezeu faţă de cel mai mare păcătos este mai mare decât iubirea celui mai mare sfânt faţă de Dumnezeu". Deci, Dumnezeu este interesat de binele nostru. Dumnezeu, care ne-a adus din neființă la ființă, Dumnezeu, care ne iubeşte, este interesat de binele nostru şi rânduieşte lucrurile în aşa fel încât noi să putem avea parte de binele pe care ni-l vrea Dumnezeu. Pentru aceasta, trebuie să facem şi noi ceva. Şi anume, ce trebuie să facem? Să înlăturăm din viaţa noastră tot ce nu vrea Dumnezeu şi să întărim binele cât îl putem întări, ca să vină iubirea lui Dumnezeu şi să se reverse către noi şi din partea noastră să se reverse iubirea noastră către Dumnezeu şi atunci suntem în sfera bucuriei şi atunci suntem părtaşi la bucuria care izvorăşte din credinţă. Sfârşesc aceste consideraţii acum şi, cu ajutorul lui Dumnezeu, mâine dimineaţă va fi vorba despre bucuriile care izvorăsc din sărbătoriri şi din sfintele slujbe.

Dumnezeu să ne ajute!

***

Întrebări şi răspunsuri

– Aţi atras atenţia asupra celor două zile de 6 în care sărbătorim Epifania şi Botezul Domnului. Este doar o constatare sau are şi o altă semnificaţie anume?

Nu ştiu dacă are vreo semnificaţie, dar faptul că se potriveşte Schimbarea la Faţă cu Botezul Domnului este indiscutabil şi am spus care era potrivirea. Sfânta Treime la Botez, Sfânta Treime la Schimbarea la Faţă. Nu ştiu cum s-a ajuns la aceasta, dar este un fapt indiscutabil: 6 ianuarie, 6 august.

– În Sfânta Scriptură sunt mai multe cifre cărora unii le dau anumite interpretări, cum ar fi 153 de peşti.

Da. De exemplu, 153 de peşti, numărul acesta este explicat de Evagrie Ponticul în Filocalie, în cuvântul despre rugăciune. Nu pot să vă spun explicaţia. După cum 38 de ani de suferinţă ai slăbănogului de la Vitezda este explicat de sfântul Maxim Mărturisitorul. Nu cred că au mare importanţă.

– Cum poate fi atinsă bucuria în suferinţă şi în necaz când acestea te copleşesc?

Dragă, "toate le pot în Hristos care mă întăreşte" (Filipeni 4, 13). Nu ştiu cum, dar în orice caz, noi trebuie să fim înclinaţi spre bucurie.

– Se spune în psalmul 2 "Slujiţi Domnului cu frică şi vă bucuraţi Lui cu cutremur". Cum tâlcuiţi?

"Slujiţi Domnului cu frică", deci nu cu nepăsare, nici ca şi când ai fi terorizat, ci este vorba de a-l sluji Domnului cu sfială, cu încredinţarea că Dumnezeu este mai presus de noi. "Şi vă bucuraţi Lui cu cutremur". Bineînţeles că numai psalmistul ne-ar putea spune exact cum stau lucrurile în sensul acesta. Eu cred că trebuie să avem în vedere mai ales faptul acesta, că la Dumnezeu trebuie să ne gândim ca la Dumnezeu, nu ca la om, cum zice un cuvânt de la Sfântul Munte. La Dumnezeu să te gândeşti ca la Dumnezeu, adică să îl ai pe Dumnezeu în evlavia ta şi să nu te gândeşti ca la un om, care oricum este mai prejos de Dumnezeu.

– Se poate, într-un fel, în această bucurie cu Dumnezeu să uiţi de bunăcuviinţă faţă de Dumnezeu?

Nu se poate, dacă eşti un om echilibrat.

– Sfinţii apostoli au zis: "Doamne, dă-ne mai multă credinţă!" (Luca 17, 5). Cum se poate mări credinţa şi cum se poate mări dragostea?

Sfinţii apostoli au spus "Doamne, dă-ne mai multă credinţă!" într-o împrejurare anume. În Sfânta Evanghelie de la Luca, în capitolul 17, citim că Domnul Hristos a zis: "Dacă îţi va greşi

fratele tău, ceartă-l, şi dacă se va întoarce, iartă-l. Şi chiar dacă de şapte ori într-o zi îţi va greşi şi de şapte ori se va întoarce zicând «rău îmi pare», tu să-l ierţi" (Luca 17, 3-4). Şi atunci se vede că sfinţii apostoli şi-au dat seama că lucrul acesta nu este uşor de împlinit şi că oricum lor le-ar trebui mai multă credinţă ca să-l poată împlini şi au zis către Domnul Hristos: "Doamne, dă-ne mai multă credinţă!". Sporeşte Tu credinţa noastră, pentru că noi, cu câtă credinţă avem, nu putem să împlinim ceea ce ne-ai propus acum.

– Se poate întări credinţa prin rugăciune?

Dragă, credinţa se poate întări prin faptele credinţei. Aşa cum cultura se întăreşte ocupându-te de cultură, aşa şi credinţa se întăreşte prin faptele credinţei. De exemplu, un om care crede merge la biserică - te duci şi tu la biserică; un om care crede se roagă - te rogi şi tu; un om care crede posteşte - posteşti şi tu, deci faci faptele credinţei şi faptele credinţei înmulţesc credinţa.

– Zice Sfântul Apostol Pavel: "Este un singur Domn, o credinţă şi un botez" (Efeseni 4, 5). Ce se întâmplă cu cei ce s-au lepădat de acesta?

Nu ştiu. Nu ştim, pentru că Sfântul Apostol Pavel a avut în vedere, atunci, credinţa nefărâmiţată, adică erau şi oameni care aveau şi alte direcţii şi Sfântul Apostol Pavel le atrăgea atenţia că de fapt există un singur botez, există o singură credinţă, credinţa care era pe vremea aceea, cât se ştia pe vreme aceea despre credinţă, pentru că după aceea, credinţa în conţinut s-a lărgit cu vremea, dar atunci era credinţa pe care o propovăduia Sfântul Apostol Pavel şi care a şi zis: "Chiar de un înger din cer de ar veni şi v-ar propovădui o altă Evanghelie decât cea pe care v-am propovăduit-o eu, să fie anatema" (Galateni 1,8). Deci, să nu căutaţi alte credinţe sau devieri de la credinţe. Ce se întâmplă cu ceilalţi, nu avem de unde să ştim, pentru că Sfântul Apostol Pavel nu a spus.

– Părinte, care este diferenţa dintre veselie şi bucurie?

Asta căutaţi în dicţionar. Dragă, bucuria este ceva spontan, ceva ce apare dintr-o dată, iar veselia este o prelungire a bucuriei.

– Părinte, Mântuitorul a spus: "Dacă vine cineva la Mine şi nu urăşte pe tatăl său şi pe mamă şi pe femeie şi pe copii şi pe fraţi şi pe surori, chiar şi sufletul său însuşi, nu poate să fie ucenicul Meu" (Luca 14, 26). Ce vrea să spună prin cuvintele "nu urăşte"?

Domnul Hristos vrea ca El să fie în prim-planul vieţii. Nu ştiu cum se explică lucrul acesta, dat fiind faptul că Domnul Hristos a fost întotdeauna pentru iubire şi a spus să iubim pe toţi oamenii. Dacă urăşti pe cineva şi mai ales pe ai tăi, aceasta s-ar putea întâmpla numai în cazul în care ai tăi te-ar deruta de la credinţă, dar altfel, măcar la măsura la care sunt toţi oamenii pe care trebuie să-i iubeşti, trebuie să-i iubeşti şi pe ei.

– Părinte, este corect să spunem "Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne şi ne mântuieşte pe noi"?

Cuvântul "a mântui" se referă la eliberare de ceea ce este asupritor: păcat, moarte, boală, neştiinţă, iar "a milui" înseamnă mai mult decât "a mântui" şi anume înseamnă a primi ajutor de la Dumnezeu în toate laturile vieţii. În ceea ce priveşte pe Maica Domnului, Maica Domnului nu este mântuitoare, nu este împreună mântuitoare cu Domnul Hristos, ci este mijlocitoare de mântuire. Când eram eu copil, în biserică se spunea: "Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi". Aşa m-am pomenit, aşa am zis; şi când eram student la Teologie, s-a dat o dispoziţie de la Sfântul Sinod, să se zică: "Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi", deşi în cărţile vechi de slujbă peste tot este "mântuieşte-ne pe noi". Cum s-a ajuns la asta? Cei care au dat dispoziţia aceasta au vrut să pună în evidenţă faptul că Maica Domnului nu mântuieşte singură, ci Domnul Hristos este Mântuitorul; Maica Domnului nu este mântuitoare, dar este totuşi miluitoare, mijlocitoare pentru miluire. Şi noi, de atunci, ne ţinem de dispoziţiile Sfântului Sinod care nu s-au schimbat, nu au revenit la o altă formulă.

– Cum putem face să avem mai multă răbdare cu cei de lângă noi?

Dacă avem smerenie, avem și răbdare. Dacă nu avem răbdare, înseamnă că nu avem nici smerenie.

– La judecata sufletului, după moarte, ce importanță au păcatele din viață care au fost mărturisite?

Se crede că nu se mai iau în seamă păcatele care au fost mărturisite și părăsite.

– Se poate să ai râvnă în cele duhovnicești și să nu ai intenții bune?

Cred că nu.

– Se pare că astăzi, prigoana nu mai este pe față, ea făcându-se mult mai subtil, prin îmbuibarea omului cu cunoștințe, astfel încât să aibă la cunoștință cât mai multe și să nu-l intereseze mai nimic. Cum se poate lupta cu o astfel de prigoană și cum se poate recunoaște mai bine aceasta?

Mai întâi de toate, nu cred că este o prigoană, ci este o modă. Omul de astăzi caută cunoștință pentru că are cunoștința ca un idol. Or, pe noi ne interesează nu atât cunoștința, ci o cunoștință practică. Dacă ai o cunoștință care nu te angajează practic, cunoștința de Dumnezeu – pentru că totuși se cere și o cunoștință de Dumnezeu, dat fiind faptul că este scris în Sfânta Evanghelie "viața veșnică este să te cunoască pe Tine, singurul, adevăratul Dumnezeu" (Ioan 17,3) – cunoștința îți devine idol. Deci, există o cunoștință necesară și există cunoștințe care nu sunt necesare și pe acelea putem să le înlăturăm sau putem să nu ne interesăm de ele, dat fiind faptul că noi nu căutăm cunoștința pentru conștiință, ci căutăm cunoștința pentru a o pune în practică.

– Părinte, în ce măsură credeți că mai sunt astăzi mânăstirile considerate ca refugii din lumea aceasta?

Dragă, oamenii la mânăstire pot să meargă și ca să se refugieze din lumea aceasta. S-au săturat de lumea aceasta și încearcă să meargă la mânăstire. După aceea, poate că se satură și de mânăstire.

– Cum să înțelegem corect expresia "a se sminti"? Cum se smintește omul și cât de ușor îi poate sminti pe cei din jur?

"A se sminti" înseamnă a-și pierde încrederea în cineva în care a avut încredere sau a devia de la credință. Domnul Hristos spune că mai bine ar fi de cel care smintește să i se lege o piatră de moară de gât și să fie înecat în mare. De ce? Pentru că sminteala are putere și după moartea omului. Or, dacă trăiește și se înmulțesc smintelile, atunci acestea aduc derută între oameni. Sminteala este o chestiune la care nu trebuie să participăm sau care nu ar trebui să aibă putere asupra noastră.

– Cum poate un om care nu este foarte sigur pe el însuși, să știe dacă hotărârile lui sunt corecte?

Să și le verifice cu o conștiință superioară.

– Se spune că trăim vremurile de pe urmă, iar semnele arată un sfârșit al lumii iminent. Ce credeți despre aceasta?

Mă gândesc la un cuvânt din psalmi, că "înaintea lui Dumnezeu o mie de ani sunt ca ziua de ieri ce a trecut sau ca o strajă de noapte", așa că nu se știe, după măsurile lui Dumnezeu, cât va mai dăinui lumea aceasta, chiar dacă sunt niște semne, pentru că semne din acestea de împuținare a credinței au fost întotdeauna. Sfântul Apostol Pavel vorbește despre împuținarea credinței în vremurile cele de pe urmă. El credea că vremurile cele de pe urmă sunt vremurile în care a trăit el și iată că au mai trecut 2000 de ani.

–În încheiere, vă rugăm să ne spuneți câteva cuvinte despre părintele Serafim Popescu.

Părintele Serafim Popescu a fost un părinte de prin părţile Alba Iuliei de naştere, de la Totoi. A făcut şcoala primară în satul lui, şcoala secundară, respectiv liceul le-a făcut la Alba Iulia şi Teologia la Sibiu. A terminat Teologia în 1936. A fost 2 ani secretar al părintelui Dumitru Stăniloae la Institutul Teologic. S-a hotărât să devină călugăr de Mânăstirea Sâmbăta. În 1938, în noiembrie, a fost hirotonit diacon. În 1939, în martie, a plecat la Sfântul Munte, trimis de mitropolitul Nicolae Bălan împreună cu părintele Arsenie. Părintele Serafim a stat acolo şase luni, iar părintele Arsenie a stat numai 3 luni. Apoi a rămas un an şcolar la Atena, la Teologie. În 1940 s-a întors din Grecia şi s-a aşezat la Sâmbăta şi a stat la Sâmbăta până la moartea lui, în 1990. În 1943, în ianuarie, a plecat în Germania, trimis de mitropolitul Nicolae Bălan. În 1944 s-a întors şi a fost duhovnic al mânăstirii. A fost primul preot al Mânăstirii de la Sâmbăta. A fost un om tare cumsecade, liniştit, bun, binevoitor, cald la suflet, înţelegător faţă de neputinţa omenească, iertător, sprijinitor, un om de care s-au bucurat oamenii, aceasta este ceea ce l-a caracterizat în mod special.

– Ce părere aveţi despre faptul că în Constituţia Europei nu se pomeneşte nimic despre creştinism?

Înseamnă că nu sunt oameni care se ocupă de creştinism. Sunt nişte oameni străini de credinţă.

– Vă rugăm să ne faceţi câteva lămuriri şi precizări în legătură cu însemnarea cu 666, cartelele electronice, cardurile şi ce trebuie să facem noi, când se vor pune în aplicare?

Nu avem ce să facem. Statul este suveran. Dacă statul, de exemplu, declară banii fără valoare, nu îi mai poţi folosi. Dacă îţi dă alţi bani, care au valoare, trebuie să îi foloseşti pe aceia şi la fel cu toate chestiunile, cu cardurile. În Germania, poţi să scoţi banii din bancă prin card, care este ca o cartelă telefonică, introduci cartela, îţi fixezi numărul de bani pe care ii scoţi, pe cartelă se scrie cât ai luat şi poţi să scoţi banii fără să te mai duci la un ghişeu şi să ţi-i numere cineva. Acestea sunt nişte chestiuni de tehnică, nu sunt

chestiuni de credinţă. Cât priveşte numărul acesta 666, de fapt este un număr care este cuprins în Apocalipsă ca un cifru al unui nume. Unii zic că este vorba de Nero, alţii că este vorba de Domiţian, persecutori ai creştinismului şi nu ştiu cum se explică chestiunea. Mai târziu s-a spus, mai ales de către protestanţi, că numărul acesta este un număr care îl reprezintă pe Papa ca Vicarius Fili Dei, se fac nişte calcule în sensul acesta. Bineînţeles că nu este aşa, dar oamenii întotdeauna găsesc aşa, nişte expediente sau nişte soluţii ca să iasă bine ceea ce cred ei. În realitate, ceea ce este scris în Apocalipsă cu 666 nu se referă la trei numere de şase, ci este vorba de numere care sunt reprezentate prin litere, nu este vorba de cifre arabe, trei de şase unul lângă altul, ci este vorba de cifre evreieşti sau greceşti. Aşa că nu se poate pune problema aceasta, 666 arab, când este vorba de şase sute şaizeci şi şase în prezentare evreiască sau în prezentare grecească. Nu cred că trebuie să fie nişte preocupări in chestiunea aceasta, pentru că, la drept vorbind, nu este vorba de o abdicare de la credinţă, adică nu se cere o abdicare de la credinţă ca să poţi primi buletinul respectiv. Cât priveşte însemnarea, nu ştiu dacă va fi vreodată o însemnare în sensul acesta pe mână şi pe frunte, pentru că însemnarea pe mână înseamnă de fapt lucrarea pentru nişte lucruri rele pe care o faci cu mâna. Sau însemnarea pe frunte nu înseamnă o pecete pe frunte, ci înseamnă o concepţie în minte, fruntea reprezentând mintea.

– Părinte, din punct de vedere tehnic există mai multe coduri de bare şi din toate codurile de bare s-a ales tocmai acesta cu 666. Să fie numai o coincidenţă aceasta?

Se poate să fie o coincidenţă sau poate că cineva să fi vrut să-i deruteze pe oameni, pentru că mai sunt şi nişte treburi din astea, aşa, ca să-i aducă pe oameni în derută.

– De biocipuri care se implantează pe mână şi pe frunte aţi auzit ceva?

Nu.

14 iulie 2004, seara,
Mânăstirea Subpiatră

SFINTELE SLUJBE ŞI SFINTELE SĂRBĂTORIRI, MIJLOC DE ÎNTĂRIRE ŞI DE TRĂIRE A BUCURIEI

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin!

Iubiţi credincioşi, am hotărât ca în dimineaţa aceasta să ne oprim cu gândul asupra sfintelor slujbe şi sfintelor sărbătoriri ale Bisericii noastre, ca prilej de bucurie. Ne-am întreţinut asupra unor chestiuni privitoare la bucurie, am prezentat Evanghelia ca izvor de bucurie şi de nădejde, am vorbit despre trăitori ai bucuriei, am vorbit despre urcuşul bucuriei şi acum, iată, ne putem opri cu gândul asupra sfintelor slujbe, asupra sfintelor sărbătoriri ale Bisericii noastre, care creează o atmosferă de bucurie, sunt prilejuri pentru noi ca să ne bucurăm, ca să împlinim îndemnurile la bucurie, cum este "bucuraţi-vă şi vă veseliţi că plata voastră multă este în ceruri". De fapt, îndemnul acesta noi îl primim de cele mai multe ori în cuprinsul Sfintei Liturghii, ca încheiere a şirului de fericiri pe care l-a prezentat Domnul nostru Iisus Hristos şi pe care îl găsim în Sfânta Evanghelie de la Matei, în capitolul cinci, în predica de pe munte.

Fiecare dintre slujbele noastre este o legitimare a Bisericii noastre. Slujbele noastre se fac în Biserica noastră, care este o Biserică a slujirii liturgice. În ultima vreme, aţi auzit pe mulţi vorbind despre activitatea socială a Bisericii. Fără îndoială că există şi o astfel de latură a Bisericii, dar în esenţă, Biserica noastră este o biserică doxologică, adică preamăritoare. Sfânta noastră Biserică se legitimează mai ales prin slujbele ei. Nu există vreo grupare creştină care să egaleze Biserica dreptmăritoare, Biserica noastră, în ceea ce priveşte slujirea liturgică, în ceea ce priveşte slujba. În fiecare zi a rânduit Sfânta noastră Biserică să se facă şapte laude, şapte slujbe. Bineînţeles că lucrul acesta nu-l pot face credincioşii de rând, nu se face la bisericile parohiale. Acestea se fac în general la mânăstiri şi nici la toate mânăstirile. Însă rânduiala Bisericii este

aceasta, ca în fiecare zi să se facă şapte slujbe (care se numesc şapte laude), adăugând şi sfânta Liturghie, care este altceva decât cele şapte laude. Prin sfintele slujbe, credincioşii stau în faţa lui Dumnezeu, se roagă, sunt conduşi la rugăciune, sunt susţinuţi la rugăciune şi prin ele învaţă. Deci, sfintele slujbe ale Bisericii noastre sunt aducătoare de închinare. Au scop latreutic, zicem noi, adică scop de preamărire, de închinare adusă lui Dumnezeu. Au şi un scop de învăţătură. La sfintele slujbe, noi ne rugăm învăţând şi învăţăm rugându-ne. Nu ştiu dacă v-aţi gândit vreodată la asta şi mai ales dacă aţi stăruit cu gândul asupra faptului că **textele de la sfintele slujbe cuprind comori de gândire duhovnicească**, pe care de multe ori, trebuie să recunoaştem, noi nu le băgăm în seamă şi nu le băgăm în seamă pentru că nu suntem luători aminte la slujbe. Ar trebui să fim cu luare aminte şi ar trebui să le facem în aşa fel încât slujbele să fie prilej de rugăciune şi de învăţătură, având conştiinţa că la sfintele slujbe nu slujesc numai cei care sunt rânduiţi să slujească în calitate de preoţi, diaconi, episcopi, deci persoane consacrate, sfinţite pentru a se împlini sfintele slujbe, nu slujesc numai cei care răspund la îndemnurile şi la afirmaţiile care se fac de către sfinţiţii slujitori în altar, ci la sfintele slujbe slujesc toţi credincioşii, noi trebuie să avem conştiinţa aceasta, că toţi slujesc la sfintele slujbe. Aşa că cei care au rost de a spune ceva la sfintele slujbe, fie că sunt în altar, fie că sunt la strană, trebuie să slujească în aşa fel încât toţi cei care sunt de faţă să audă şi să înţeleagă ceea ce se spune la sfintele slujbe. Preotul nu poate să slujească singur Sfânta Liturghie, nu poate singur să slujească celelalte slujbe, ci totdeauna se presupune prezenţa credincioşilor. "Domnului să ne rugăm" spunem, nu "Domnului mă rog". "La Domnul să cerem". Cine? Eu şi voi. Toţi trebuie să fim angajaţi în slujire. Şi pentru ca să putem fi angajaţi în slujire, trebuie să participăm la slujire conduşi de cei care rostesc sau citesc la strană sau în altar. Dacă nu se înţelege, fie din pricină că cel care slujeşte zice prea încet, sau din pricină că cel care slujeşte zice prea grămădit, fără înţeles, atunci ceilalţi nu pot să slujească, nu pot să-l ajute pe slujitor în slujire şi atunci devine cumva slujba ca o chestiune particulară, ca o chestiune de ritual, ca o chestiune pe care o face cineva şi ceilalţi nu o pot face. Or, sfintele slujbe ale Bisericii noastre sunt aşa încărcate de gânduri frumoase, de gânduri

luminate, de gânduri odihnitoare, de gânduri îmbucurătoare, încât toţi trebuie să avem conştiinţa aceasta, că spunem ceva în folosul tuturor. Mie mi-a venit o idee pe care am lansat-o şi cu alte prilejuri şi aş vrea să o lansez şi aici şi anume că **sfintele slujbe ale Bisericii noastre sunt vuietul Duhului, vuietul Duhului Sfânt**. Duhul Sfânt vuieşte în lumea aceasta prin slujbele care se fac. Deci, ce sunt sfintele slujbe? Vuietul Duhului. În Sfânta Evanghelie de Ioan citim despre o convorbire pe care a avut-o Domnul Hristos cu Nicodim sau Nicodim cu Domnul Hristos, o convorbire între Domnul Hristos şi Nicodim, un fariseu, un om de cinste, un om de vază, un om care făcea parte din Sinedriu. Şi Domnul Hristos a spus anumite lucruri, între care şi aceasta, că "vântul suflă unde vrea şi tu auzi vuietul lui şi nu ştii de unde vine şi nici încotro se duce" (Ioan 3, 8). Adică nu ştii începutul vântului, de unde porneşte vântul şi nu ştii până unde ajunge, dar ştii că totuşi bate vântul şi simţi de unde vine şi simţi încotro se duce, dar nu ai posibilitatea să ştii începutul şi sfârşitul. Şi vântul, când bate, scoate un vuiet şi tu auzi vuietul lui. Dacă stai undeva într-o cameră şi auzi afară un vuiet, zici "Ce vânt bate! Vai, ce bate vântul!" De unde ştii? Din vuietul vântului. În limba greacă, cuvântul vânt şi cuvântul duh se exprimă prin acelaşi cuvânt şi anume "pneuma". Cei care aţi făcut şcoală, aţi învăţat despre maşină pneumatică, despre o maşină prin care poţi să scoţi aerul şi bineînţeles că nu e vorba de o lucrare a Duhului Sfânt, ci este vorba de o lucrare, să zicem aşa, tehnică; dar oricum ar fi, important este să ştii că aşa cum vântul are un vuiet, tot aşa are şi Duhul un vuiet. Şi am putea zice: Duhul suflă unde vrea şi tu auzi vuietul Lui, dar nu ştii de unde vine şi încotro se duce; şi tot aşa de bine poţi să zici: vântul suflă unde vrea şi tu auzi vuietul lui, dar nu ştii de unde vine şi până unde ajunge. Tot în Sfânta Evanghelie de la Ioan citim că Domnul Hristos, odată, la un praznic în Ierusalim, a zis către ascultătorii Săi: "cui îi este sete să vină la Mine şi să bea" şi a adăugat că "râuri de apă vie vor curge din fiinţa celui care crede" (Ioan 7, 37-38), iar Sfântul Evanghelist Ioan, referindu-se la aceste cuvinte, spune că "aceasta a zis-o Domnul Hristos despre Duhul Sfânt pe care aveau să-L primească credincioşii, pe care încă nu Îl primiseră, pentru că Iisus încă nu se preamărise" (Ioan 7, 39). Este vorba iarăşi de un vuiet, de un vuiet al apelor de data aceasta, nu al vântului. "Râuri de apă vie vor

curge din fiinţa celui ce crede". Şi râurile, în general, fac un zgomot în curgerea lor. Iar în Faptele Sfinţilor Apostoli, acolo unde este istorisită pogorârea Duhul Sfânt peste Sfinţii Apostoli, se spune că mai întâi s-a auzit un vuiet ca de vijelie care vine repede. Iarăşi vuiet, deci de trei ori vuiet, vuiet de vânt şi vuiet de ape. Şi vuietul acesta al Duhului Sfânt se aude în sfintele slujbe ale Bisericii noastre. Tu auzi vuietul Lui... Asta înseamnă că textele liturgice pe care le folosim noi la sfintele slujbe sunt lucrări ale Duhului Sfânt care se manifestă, se arată în cuvintele noastre. Deci, noi nu slujim cu cuvintele noastre, iubiţi credincioşi. Sunt credincioşi, de alte credinţe, care îşi fac ei singuri rugăciunile, dar nu sunt la măsurile rugăciunilor pe care le-a făcut Duhul Sfânt şi le-a dat Bisericii şi care vuiesc apoi prin glasurile credincioşilor. Sfintele slujbe ale Bisericii noastre sunt un prilej de a face auzit vuietul Duhului.

Sfintele slujbe ale Bisericii noastre sunt un prilej de angajare a credincioşilor în slujirea lui Dumnezeu. În Sfânta Evanghelie de la Ioan citim că a spus Domnul Hristos despre Duhul Sfânt: "El pe mine mă va preamări". Şi atunci, întrebarea este: "ce spune Duhul Sfânt în Biserică, prin noi?" Şi înţelegem că spune preamărirea lui Dumnezeu. Când S-a pogorât Duhul Sfânt peste apostoli, ei au vorbit în alte limbi, în limbi necunoscute de ei până atunci, dar cunoscute de cei care îi auzeau şi se spune că spuneau faptele cele minunate ale lui Dumnezeu sau măririle lui Dumnezeu. Asta o spuneau cei care vorbeau în alte limbi. Cunoaştem faptul că şi cu alte prilejuri Duhul Sfânt s-a manifestat în vorbire în limbi necunoscute de cei care le-au rostit, dar, de obicei, ştim că afirmaţiile pe care le-au făcut sfinţii apostoli au fost afirmaţii preamăritoare de Dumnezeu, insuflate de Dumnezeu.

Şi noi spunem cuvinte de felul acesta ca să plinim nişte rânduieli de slujbă, numai că nu întotdeauna avem conştiinţa că spunem preamăririle lui Dumnezeu. Ne-am obişnuit cu slujbele în aşa fel încât merg cumva de la sine. Zic şi preoţii cuvinte pe care poate că nu le adâncesc destul, ascultă şi credincioşii şi zic şi ei cuvinte care nu sunt ale lor, ci sunt ale altora spuse de ei. De exemplu, "Cât de minunate sunt lucrurile Tale, Doamne, toate cu înţelepciune le-ai făcut": sunt cuvinte din psalmi, le spunem când rostim psalmul 103, la Vecernie, dar nu ne minunăm de Dumnezeu şi de lucrurile Lui, ci le spunem ca pe ceva învăţat, ca pe ceva citit.

"Mare eşti, Doamne, şi minunate sunt lucrurile Tale şi nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale".

Eu consider că aceste cuvinte: "mare eşti, Doamne, şi minunate sunt lucrurile Tale şi nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale" sunt tunetul pământului. Este un tunet al cerului, care nu ne spune ceva sau care ne spune prea puţin, dar iată că este şi un tunet al pământului, iar tunetul pământului sunt cuvintele acestea: "mare eşti, Doamne, şi minunate sunt lucrurile Tale şi nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale". Aşa tună pământul spre cer.

Iubiţi credincioşi, dar slujbele dumnezeieşti rânduite în Sfânta noastră Biserică, pe lângă rostul acesta de a ne pune în faţa lui Dumnezeu, de a ne ţine în faţa lui Dumnezeu, pe lângă rostul acesta de a ne angaja în rugăciune, pe lângă rostul acesta de a ne da prilej să învăţăm rugându-ne, mai au şi rostul de a aduce în vremea noastră evenimentele care s-au petrecut pentru mântuirea noastră, pentru că noi avem şi sărbători, nu avem numai zile de rând, nu avem numai duminici, ci avem şi zile de sărbătorire. Sărbătorim, de pildă, Bunavestire în 25 martie, sărbătorim Naşterea Domnului nostru Iisus Hristos în 25 decembrie, cu o înainte-prăznuire de cinci zile, începând din 20 decembrie până în 24 decembrie inclusiv, şi cu o întindere până în 31 decembrie. În 31 decembrie se face încheierea praznicului şi în toate zilele acestea noi pomenim cele ce s-au întâmplat la Naşterea Domnului nostru Iisus Hristos, deci aducem Naşterea Domnului nostru Iisus în conştiinţa noastră, în vremea noastră, în zilele hotărâte pentru aceasta şi bineînţeles că aceasta este un prilej de bucurie. Ne bucurăm împreună cu cei ce au auzit pe îngeri spunându-le: "vă binevestesc vouă bucurie mare care va fi pentru tot poporul, că vi s-a născut vouă Mântuitor, care este Hristos Domnul" (Luca 2,10-11).

Urmează apoi alte sărbători, dintre care cea mai deosebită, cea mai deplină este sărbătoarea Sfintelor Paşti, Învierea Domnului Hristos, sărbătoare pentru care ne pregătim prin post şi rugăciune, prin zile hotărâte, 10 săptămâni de pregătire, pregătirea din vremea Triodului (Triodul este o carte conducătoare la slujbă) şi în cuprinsul acestei vremi ne curăţim simţirile şi apoi la Paşti auzim din nou: "să ne curăţim simţirile ca să vedem pe Hristos strălucind cu neapropiată lumină a Învierii şi «bucuraţi-vă» zicând, luminat

să-L auzim, cântându-I cântare de biruinţă". Cu ce condiţie? **Cu condiţia să ne curăţim simţirile.** Dacă nu ne curăţim simţirile, nu-L putem vedea pe Hristos, nu-L putem auzi pe Domnul Hristos spunând "bucuraţi-vă", cum le-a spus femeilor mironosiţe, nu-L putem vedea pe Domnul Hristos luminat strălucind cu lumina Învierii. "Cerurile după cuviinţă să se veselească – spunem mai departe la Paşti – şi pământul să se bucure şi să prăznuiască toată lumea cea văzută şi cea nevăzută, că Hristos a înviat, veselia cea veşnică". Ce este Învierea Domnului nostru Iisus Hristos? Este mărturisirea măreţiei Domnului Hristos. Şi ce este Domnul Hristos cel înviat pentru noi? Este veselia cea veşnică. La Sfintele Paşti auzim cuvintele "prăznuim omorârea morţii, sfărâmarea iadului şi începătura altei vieţi, veşnice, şi săltând, lăudăm pe Pricinuitorul, pe Cel unul binecuvântat, Dumnezeul părinţilor şi preamărit". Ce prăznuim? Învierea Domnului Hristos. Şi o dată cu Învierea Domnului Hristos, ce prăznuim? Omorârea morţii, sfărâmarea iadului şi începătura altei vieţi, veşnice. Şi pentru că aceasta vine prin Mântuitorul, lăudăm pe Mântuitorul, pe pricinuitorul acestora, pe Cel unul binecuvântat, Dumnezeul părinţilor şi preamărit. Mai spunem la Sfintele Paşti: "Luminează-te, luminează-te noule Ierusalime, că mărirea Domnului peste tine a răsărit. Saltă acum şi te bucură, Sioane, iar tu, Curată Născătoare de Dumnezeu, veseleşte-te întru Învierea Celui născut al tău". Zicem, la fel: "Pogorâtu-Te-ai întru cele mai de jos ale pământului şi ai sfărâmat veşnicele încuietori care ţineau pe cei legaţi, Hristoase, şi a treia zi, precum Iona din chit, ai înviat din mormânt". Toate acestea le spunem la Paşti şi în săptămâna luminată, o săptămână întreagă spunem astfel de cuvinte şi avem încredinţarea că pentru noi toţi astfel de cuvinte sunt prilej de bucurie.

La Înălţarea Domnului nostru Iisus Hristos, spunem: "Te-ai înălţat întru slavă, Hristoase, Dumnezeule, bucurie făcând ucenicilor cu făgăduinţa Sfântului Duh, încredinţându-se ei prin binecuvântare că Tu eşti Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii". Bucurie făcând ucenicilor Tăi prin Înălţare, prin binecuvântare, prin încredinţarea că Domnul nostru Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu.

Toate sărbătorile noastre sunt un prilej de bucurie şi le avem în vedere, fie că sunt sărbători ce privesc viaţa şi lucrarea

Mântuitorului nostru Iisus Hristos, fie că sunt sărbători ale Maicii Domnului: "Bucură-te, Împărăteasă Maică, mărirea fecioarelor, că toată gura cea limpede binegrăitoare vorbind, nu te poate cânta cum se cade, ci se întunecă şi mintea cea mai presus de lume a cunoaşte naşterea ta. Pentru aceasta, cu un gând, toţi pe tine te mărim". Sunt cuvinte în care avem în vedere pe Maica Domnului, pe Maica bucuriei, şi dintre toate slujbele rânduite pentru sărbători ca să ne fie nouă prilej de bucurie şi să aducă în vremea noastră evenimente care au trecut de mult, toate aceste slujbe au darul de a ne introduce în bucuria sfântă a credinţei noastre. Credem în ce spunem şi ne bucurăm de ceea ce credem.

Stimaţi şi iubiţi credincioşi, de fapt credinţa noastră fiind o credinţă izvorâtoare de bucurie şi slujbele noastre fiind aducătoare de bucurie din trecut în prezent, ne pregătesc pentru bucuria cea veşnică, ne pregătesc pentru bucuria pe care o avem în prezent şi pe care o putem avea în viitor şi în veşnicie.

Noi credem că ceea ce se întâmplă la Sfintele Paşti, prin slujirea de la Paşti, se întâmplă ca o înainte-trăire a bucuriei din veşnicie. Sfintele Paşti au darul de a ne aduce în conştiinţă ceva ce s-a petrecut în trecut, Învierea Domnului nostru Iisus Hristos, ceva ce se poate trăi în prezent, tot Învierea Domnului nostru Iisus Hristos, şi ceva ce va fi în viitor şi în veşnicie, bucuria Învierii Domnului Hristos. Nu ştiu dacă v-a spus cineva vreodată sau dacă v-aţi gândit singuri că Paştile nu se prăznuiesc numai la Paşti, că Paştile se prelungesc, că Paştile sunt în fiecare duminică, pentru că în fiecare duminică prăznuim Învierea Domnului Hristos, în fiecare duminică se citeşte din Sfânta Evanghelie despre Învierea Domnului Hristos şi, după ce se citeşte din Sfânta Evanghelie despre Înviere, se spun cuvintele: "Învierea lui Hristos văzând – deci văzând, prin ce?, prin credinţă – să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus, Unuia celui fără de păcat. Crucii Tale ne închinăm, Hristoase şi Sfântă Învierea ta o lăudăm şi o mărim. Că tu eşti Dumnezeul nostru, afară de tine pe altul nu ştim, numele Tău numim. Veniţi toţi credincioşii să ne închinăm Sfintei Învierii lui Hristos, că, iată, a venit prin Cruce bucurie la toată lumea. Totdeauna binecuvântând pe Domnul, lăudăm Învierea Lui, că răstignire răbdând pentru noi, cu moartea pe moarte a călcat". Prin aceste cuvinte, noi ne angajăm cumva în faţa Învierii Domnului

Hristos, în faţa Domnului Hristos celui înviat. Aşa că în fiecare duminică, prăznuind Învierea Domului Hristos, prăznuim de fapt şi omorârea morţii, sfărâmarea iadului şi începătura altei vieţi, veşnice, şi săltând, lăudăm pe Pricinuitorul, pe Cel unul binecuvântat, Dumnezeul părinţilor şi preamărit. În fiecare duminică, chiar dacă cu alte cuvinte, spunem de fapt: "pogorâtu-Te-ai întru cele mai de jos ale pământului şi ai sfărâmat veşnicele încuietori care-i ţineau pe cei legaţi, Hristoase şi a treia zi, precum Iona din chit, ai înviat din mormânt". Nu spunem cuvintele de la Paşti, dar spunem cuvinte asemănătoare. Spunem ca şi cum am zice la Paşti: "Paştile ce sfinţite astăzi nouă s-au arătat, Paştile cele nouă şi sfinte, Paştile cele fără prihană, Paştile cele preacinstite. Paştile, Hristos Mântuitorul, Paştile care au deschis nouă uşile raiului, Paştile cele ce sfinţesc pe toţi credincioşii". În fiecare duminică, prăznuind Învierea Domnului nostru Iisus Hristos, ne gândim la Maica Domnului şi Domnul Hristos deodată şi zicem: "Prea binecuvântată eşti, Născătoare de Dumnezeu, Fecioară, că prin Cel ce S-a întrupat din tine, iadul s-a robit, Adam s-a chemat, blestemul s-a nimicit, Eva s-a mântuit, moartea s-a omorât şi noi am înviat. Pentru aceasta, cântând, strigăm: bine eşti cuvântat, Hristoase, Dumnezeul nostru, Cel ce bine ai voit aşa, mărire Ţie".

Stimaţi ascultători, să ştiţi că toate lucrurile acestea sunt realităţi pe care trebuie să le avem în vedere şi pe care nu trebuie să le trecem cu vederea şi să ne gândim şi la aceea că Paştile sunt cuprinse şi în fiecare Sfântă Liturghie. Şi anume, după ce aceia care sunt hotărâţi pentru slujbele dumnezeieşti, adică diaconii, preoţii şi episcopii, se împărtăşesc cu "dumnezeieştile, preacuratele, nemuritoarele, cereştile, de viaţă făcătoarele, înfricoşătoarele lui Hristos Taine", spun şi cuvintele acestea: "O, Paştile cele mari şi prea sfinţite, Hristoase, o, Înţelepciunea şi Cuvântul lui Dumnezeu şi Puterea, dă-ne nouă mai adevărat a ne împărtăşi cu Tine în ziua cea neînserată a împărăţiei Tale". Cuvintele acestea aduc în conştiinţa noastră sărbătoarea Sfintelor Paşti. Pentru că fiecare Sfântă Liturghie este sărbătorire cuprinzătoare. **În Sfânta Liturghie se prezintă în rezumat evenimentele sărbătorite în cursul unui an bisericesc.**

La Sfânta Liturghie avem pe scurt toate sărbătorile. Avem sărbătoarea *Naşterii Mântuitorului* nostru Iisus Hristos, pentru că la

Sfânta Liturghie se întrupează Fiul lui Dumnezeu pentru noi, pentru a ne împărtăşi cu El, avem posibilitatea să-L întâmpinăm pe Domnul Hristos; este un fel de *Întâmpinare a Domnului Hristos* fiecare Sfântă Liturghie. Fiecare Sfântă Liturghie ne aduce aminte, prin ceea ce se spune: "Osana întru cei de sus lui Dumnezeu, bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului", de *Intrarea în Ierusalim.* Ne aducem aminte de *Cina cea de Taină*, când a zis Domnul Hristos: "Luaţi, mâncaţi, Acesta este trupul Meu, care se frânge pentru voi, spre iertarea păcatelor şi beţi dintru acesta toţi, acesta este sângele Meu, al legii celei noi, care pentru voi şi pentru mulţi se varsă, spre iertarea păcatelor"; şi, în legătură cu aceasta, ne aducem aminte de porunca pe care a dat-o Domnul Hristos, să facem aceasta întru pomenirea Lui şi zicem: "aducându-ne aminte de această poruncă mântuitoare şi de toate cele ce s-au făcut pentru noi: *de Cruce* (deci de *Vinerea Mare*), de groapă (de mormântul dătător de viaţă al Mântuitorului), de *Învierea cea de a treia zi* (de *Sfintele Paşti*), de *Înălţarea la cer* (de suirea la cer şi de şederea de-a dreapta Tatălui), de *cea de a doua slăvită iarăşi venire*, adică avem în faţă a doua venire a Domnului nostru Iisus Hristos, aducându-ne aminte de toate acestea, ale Tale dintru ale Tale, Ţie aducem de toate şi pentru toate". Aşa că la Sfânta Liturghie avem şi *Crăciunul* şi *Paştile* şi *Rusaliile. Rusaliile* în înţelesul că cerem să vină Duhul Sfânt peste noi şi peste darurile ce sunt puse înainte şi să prefacă pâinea în "cinstit trupul Hristosului Tău", zicem noi, adică în trupul Domnului Hristos, "iar ceea ce este în acest Potir în cinstitul sânge al Domnului Hristos" şi acestea să se prefacă prin Duhul Sfânt. Deci avem şi Rusalii la Sfânta Liturghie. Nu prea ştim noi lucrurile acestea şi nu le prea urmărim şi nu le prea gândim, dar ar trebui să le avem în vedere şi să ne bucurăm de toate acestea, pentru că toate sunt spre bucuria noastră.

La sfârşitul Sfintei Liturghii, este rânduit să se spună cu cântare cuvintele: "fie numele Domnului binecuvântat, de acum şi până în veac" şi aceasta se spune de trei ori, ca să avem încredinţarea că suntem între cei ce-L binecuvintează pe Dumnezeu. Înainte de a se spune cuvintele acestea, "fie numele Domnului binecuvântat, de acum şi până în veac", este o rugăciune, pe care noi o cunoaştem sub denumirea de rugăciunea amvonului; şi în rugăciunea aceasta se spune: "Cel ce binecuvântezi pe cei ce

Te binecuvântează, Doamne, şi sfinţeşti pe cei ce nădăjduiesc întru Tine, mântuieşte poporul Tău şi binecuvântează moştenirea Ta. Plinirea Bisericii Tale o păzeşte, sfinţeşte pe cei ce iubesc podoaba casei Tale. Tu pe aceştia îi preamăreşte cu dumnezeiască puterea Ta şi nu ne lăsa pe noi, cei ce nădăjduim întru Tine. Pace lumii Tale dăruieşte, bisericilor Tale, preoţilor, şi la tot poporul Tău. Că toată darea cea bună şi tot darul desăvârşit de sus este, pogorând de la Tine, Părintele luminilor şi Ţie mărire, mulţumită şi închinăciune înălţăm, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor". Şi ca să se ştie că suntem între cei care aduc binecuvântare lui Dumnezeu, mărire lui Dumnezeu, zicem de trei ori "fie numele Domnului binecuvântat de acum şi până în veac". Iar în timpul cântării acesteia, preotul spune o rugăciune adresată Domnului Hristos, ce are următorul cuprins: "Plinirea legii şi a proorocilor, Tu însuţi fiind, Hristoase, Dumnezeul nostru, Cel ce ai plinit rânduiala cea părintească – aceasta este invocarea şi apoi zicem o rugăciune –, umple de bucurie şi de veselie inimile noastre, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor." Deci, umple de bucurie şi de veselie! Sfânta Liturghie se face ca să avem bucurie şi veselie şi inimile noastre să fie umplute de bucurie şi de veselie.

Iubiţi credincioşi, şi la alte slujbe ale Bisericii noastre se face pomenire de bucurie şi de veselie. Bucuria şi veselia naşterii de prunci buni am pomenit-o ieri: "să se veselească ei la vederea fiilor şi a fiicelor lor", zicem la Cununie; "Dă-le lor, Doamne, bucuria pe care a avut-o Sfânta Elena când a găsit cinstita Cruce", deci bucuria o dorim pentru noi şi pentru cei care se căsătoresc. Şi la Sfântul Maslu, în rugăciunea întâi după prima Evanghelie, spunem: "Facă-se, Doamne, undelemnul acesta, untdelemn de bucurie, untdelemn de sfinţenie, îmbrăcăminte împărătească, pavăză puternică, izbăvitoare de toată lucrarea diavolească, pecete nestricată, bucuria inimii şi veselie veşnică". Deci, ce cerem? Ca să se facă undelemnul de la Sfântul Maslu, pentru noi, untdelemn de bucurie, untdelemn de sfinţenie, îmbrăcăminte împărătească, pavăză puternică, izbăvitoare de toată lucrarea diavolească, pecete nestricată, bucurie a inimii şi veselie veşnică. Aşa ceva doreşte Biserica, aşa ceva vrea Dumnezeu pentru noi toţi, ca să avem inimi pline de bucurie şi de veselie şi aceasta în toate zilele vieţii noastre şi în veşnicie.

Iubiţi credincioşi, iată nişte gânduri care ne conduc pe noi, pe toţi, în faţa lui Dumnezeu, prin sfintele slujbe, prin cele ce se spun la sfintele slujbe. Avem în vedere sfintele slujbe, care înseamnă pentru noi prilej de rugăciune şi prilej de învăţătură, avem în faţă sărbătoririle, care aduc evenimentele de odinioară în vremea noastră şi toate acestea se întâmplă în Sfânta noastră Biserică, ce este mijlocitoare de bucurie prin toate ale ei, prin Sfintele Taine, prin celelalte slujbe, prin slujbele care se fac la sărbătoriri, prin Sfânta Liturghie. Toate acestea ne conduc pe noi, pe toţi, la bucurie şi sunt înmulţitoare de bucurie. Să folosim aceste prilejuri ca să înmulţim bucuria din sufletele noastre, să înmulţim binele şi bucuria pentru noi şi pentru alţii şi să nu uităm cuvintele "în jurul tău să poţi să-i fericeşti pe toţi". Să ne gândim că toată darea cea bună şi tot darul desăvârşit de sus este, pogorând de la Părintele luminilor şi de aceea să căutăm prilejuri să spunem "fie numele Domnului binecuvântat, de acum şi până în veac".

Cu ajutorul lui Dumnezeu, ne vom întâlni şi deseară, când va fi vorba de mijloace de întărire şi de înmulţire a bucuriei.

Dumnezeu să ne ajute!

15 iulie 2004, dimineaţa,
Mânăstirea Subpiatră

MIJLOACE DE ÎNTĂRIRE ŞI DE ÎNMULŢIRE A BUCURIEI

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin!

Iubiţi credincioşi, pentru seara aceasta ne-a rămas să vorbim ceva despre mijloace prin care se poate ajunge la întărirea şi înmulţirea bucuriei. Am pomenit câte ceva şi până acum despre mijloacele acestea. Acum aş vrea să avem o privire de ansamblu. Mai întâi, trebuie să ştim că în Filocalie este o scriere a Sfântului Ioan Casian, intitulată "Convorbiri cu părinţii din pustia Sketică". În această scriere, sunt prezentate două convorbiri ale Sfântului Ioan Casian şi ale Sfântului Ghennan cu Sfântul Moise Arapul, cu Sfântul Moise cel dintre tâlhari. Se menţionează în scrierea aceasta că dintre toţi părinţii pe care i-au întâlnit sfinţii Ioan Casian şi Ghennan în pustia Sketică, cel mai iscusit, cel mai înţelept a fost Sfântul Moise Arapul. Sfântul Ioan Casian de fapt a scris mai multe convorbiri dintre el şi diferiţi părinţi, reprezentanţi ai vieţii călugăreşti din diferite pustietăţi, convorbiri duhovniceşti. Sunt 24 de convorbiri care sunt traduse şi în româneşte şi pe care eu vi le recomand. În Filocalie însă, din aceste 24 de convorbiri sunt cuprinse numai două şi sunt cuprinse în Filocalia volumul întâi. Nu ştiu dacă toţi ştiţi ce este aceea Filocalie.

Cuvântul "filocalie" înseamnă "iubire de frumos" şi este titlul unei cărţi şi cartea aceasta, numită *Filocalie*, are 12 volume. Este traducerea în limba română a Filocaliei greceşti, alcătuită de Sfântul Nicodim Aghioritul şi are adăugate unele scrieri care nu sunt cuprinse în Filocalia grecească. Traducerea aceasta a făcut-o părintele Dumitru Stăniloae[8]. Părintele Serafim de la noi de la mânăstire, Dumnezeu să-l odihnească, a spus odată, şi m-am nimerit chiar eu să-l aud spunând, că **prin traducerea Filocaliei**

[8] *Filocalia sfintelor nevoinţe ale desăvârşirii*, introducere, traducere şi comentarii de Dumitru Stăniloae, Tipografia arhidiecezană, Sibiu, vol. I (1946), vol. II (1947), vol. III (1948), vol. IV (1948); Editura Institutului Biblic, Bucureşti, vol. V (1976), vol. VI (1977), vol. VII (1977), vol. VIII (1979), vol. IX (1980), vol. X (1981), vol. XI (1990), vol. XII (1992).

părintele Stăniloae a adus cerul ortodox pe pământul românesc. Este foarte frumos exprimat. Merită să ţii minte o astfel de afirmaţie: prin traducerea Filocaliei, părintele Stăniloae a adus cerul ortodox pe pământul românesc.

În scrierea aceasta din Filocalie, "Convorbiri cu părinţii din pustia Sketică", în legătură cu convorbirea cu Sfântul Moise Arapul, a venit vorba despre scopul vieţii călugăreşti. Scopul vieţii călugăreşti, dar s-ar putea spune tot aşa de bine scopul vieţii creştineşti. Nu numai călugării au un scop de urmărit şi de împlinit în lumea aceasta, ci toţi creştinii. Şi s-a pus întrebarea, de către Sfântul Moise Arapul: "care este scopul vieţii călugăreşti?". Răspunsul pe care l-au dat cei întrebaţi a fost că scopul vieţii călugăreşti, – noi zicem scopul vieţii creştineşti – este împărăţia lui Dumnezeu. Sfântul Moise a zis: aţi răspuns bine în ceea ce priveşte ţinta, dar în ceea ce priveşte scopul, nu aţi răspuns. Şi, pentru că ei au mărturisit că nu ştiu care este scopul, Sfântul Moise Arapul a spus că scopul este curăţirea de patimi, deci curăţirea de răutăţi, înlăturarea relelor din sufletul omenesc, patima fiind o răutate statornică pe care o poate avea cineva. Şi tot Sfântul Ioan Casian, în Filocalie, în volumul întâi, are o scriere intitulată "Despre cele opt gânduri ale răutăţii". Şi în scrierea aceasta, vorbeşte despre opt răutăţi, despre opt patimi, despre opt deprinderi în răutate şi se ocupă de fiecare dintre cele opt: de lăcomia pântecelui, de curvie, de iubirea de avere, de mânie, de întristare – înţeleasă ca întristarea de binele altuia, adică zavistie sau invidie –, se ocupă mai departe de lene sau trândăvie şi de două răutăţi care, într-un fel, sunt asemenea: mândria şi slava deşartă. Deci, cineva care vrea să înainteze în viaţa duhovnicească, trebuie să se curețe de răutăţile acestea şi nu numai de deprinderile cele rele, ci şi de păcatele singuratice care nu sunt patimi, ci sunt păcate, păcatul fiind călcarea legii lui Dumnezeu cu deplină voinţă şi ştiinţă, ci şi de greşeli, de insuficienţe, de neputinţe, de orice este negativ în sufletul omului.

Cât este de importantă curăţirea de patimi, curăţirea de răutăţi, înţelegem dintr-o istorisire din Pateric. Ce este Patericul?

Patericul[9] este o carte cu învăţături şi cu pilde călugăreşti, o carte mai practică decât Filocalia. Filocalia este o carte teoretică greu de reţinut, greu de studiat. De aceea, ea nici nu prea are circulaţie. Părintele Stăniloae a vrut să fie cartea aceasta o carte de îmbunătăţire sufletească. Dacă aţi avut vreodată careva dintre voi un volum din Filocalie în mână, aţi citit acolo (poate că aţi şi uitat ce aţi citit): "Filocalia sau culegere din scrierile Sfinţilor Părinţi, care arată cum poate omul să se curețe, să se lumineze şi să se desăvârşească". Sunt cele trei etape pe care le-am pomenit noi în legătură cu înaintarea în viaţa duhovnicească: curăţirea; luminarea prin cunoştinţa de Dumnezeu – arătată sau manifestată în lucrările lui Dumnezeu, în făpturile lui Dumnezeu – şi desăvârşirea. Această etapă a treia este numită felurit: desăvârşire, care înseamnă pe înţelesul nostru perfecţiune, deplinătate; se mai numeşte şi teologie, pentru că în ea se descoperă Dumnezeu pe Sine în sufletul omului; se numeşte şi unirea cu Dumnezeu şi îndumnezeire, pentru că în această etapă Dumnezeu se coboară la om, îl învăluie pe om şi îl ridică cumva în firea dumnezeiască, fără să-l desfiinţeze ca fire omenească. În Pateric citim că odată, un pustnic din părţile cuviosului Pimen a ajuns undeva, la depărtare, zice acolo "în străinătate", şi acolo a găsit un alt pustnic, a stat de vorbă cu el, i-a vorbit între altele despre cuviosul Pimen şi l-a invitat, cândva, dacă poate, să ajungă să-l cunoască pe cuviosul Pimen. Pustnicul şi-a făcut cale să-l cunoască pe cuviosul Pimen şi fratele l-a dus la cuvios şi l-a recomandat şi cuviosul Pimen nu a vrut să stea de vorbă cu el, pentru că pustnicul din străinătate l-a întrebat de lucruri înalte, nu despre lucruri practice şi a plecat întristat de la cuviosul Pimen şi şi-a arătat nemulţumirea faţă de fratele care l-a invitat să-l cunoască pe cuvios. Şi atunci, fratele s-a socotit obligat să intervină pentru pustnicul din străinătate şi a intervenit. Şi cuviosul Pimen a răspuns aşa: "acesta este din cele de sus, iar eu sunt din cele de jos". Şi-a dat seama fratele care l-a invitat pe pustnic despre ce este vorba şi i-a spus: "Uite, mai încearcă o dată şi vorbeşte cu cuviosul Pimen, pentru că, să ştii, el nu vorbeşte despre lucruri înalte, ci vorbeşte despre lucruri practice". Şi s-a dus din nou pustnicul şi a

[9] Editat de Episcopia Ortodoxă Română a Alba-Iuliei, în 1990. Altă ediţie: *Patericul sau Apoftegmele Părinţilor din pustiu*, traducere, introducere şi prezentări de Cristian Bădiliţă, Editura Polirom, Iaşi, 2003.

zis: "Ce să fac părinte, că mă luptă patimile?". Şi Părintele a zis: "Acum, bine ai venit!". Şi a stat de vorbă şi l-a folosit pe pustnicul din străinătate şi când a ieşit pustnicul din faţa cuviosului Pimen, zice că îl lăuda pe Dumnezeu cu ce om însemnat l-a învrednicit să se întâlnească. De aici putem înţelege că lucrul cel dintâi şi cel mai de căpetenie este curăţirea de răutate, să fim buni; şi, în legătură cu aceasta, aş vrea să vă spun o întâmplare.

A venit la mine la mănăstire mama, Dumnezeu să o odihnească, şi am stat de vorbă şi am întrebat-o: "Mamă, părintele acesta care a venit acum la noi în sat, ce vă învaţă, ce vă predică?" Săraca mama, nu putea să-mi spună ceva concret, pentru că nu ţinea minte. Nici din predicile mele nu ţinea minte. A zis odată: "Să ştii că am înţeles toate cele ce ai spus, dar acum, dacă mă duc acasă să-i spun lui tată-tău, nu mai ştiu nimic". Şi totuşi, am întrebat-o şi am făcut bine că am întrebat-o: "Mamă, ce vă învaţă părintele care a venit acum, ce vă spune, ce vă predică?" Şi a stat mama aşa puţin şi nu a zis nimic; şi eu am stăruit şi dacă am stăruit, a zis: "A, tot bine ne învaţă. Ne învaţă să fim buni". **Să ştiţi, iubiţi ascultători, că nu există nimic mai important în viaţa omului, decât să fie bun.** Sunt multe valori, sunt şi alte multe valori în lumea aceasta, lucruri de dorit, lucruri de împlinit, dar ca bunătatea nu este nimic. Cineva care este inteligent, care are minte bună, poate să se gândească şi la lucruri rele şi dacă mintea nu este câştigată pentru Dumnezeu, nu este nici viaţa omului câştigată pentru Dumnezeu. Se spune că şi dracii sunt inteligenţi, sunt cu minte, în înţelesul acesta că ştiu multe şi au multe feluri de legături în fiinţa lor, fac fel de fel de legături, dar nu sunt buni. Tot în Pateric se spune că i-a zis odată diavolul cuviosului Macarie: "Macarie, câte le faci tu, le facem şi noi, dar este una cu care ne întreci; tu priveghezi, noi niciodată nu dormim; tu posteşti, noi niciodată nu mâncăm, deci suntem mai presus decât tine în privinţa aceasta, dar este una cu care ne biruieşti". Şi l-a întrebat cuviosul Macarie: "Care este aceea?". Şi a zis diavolul: "smerenia." Deci, dracii nu au smerenie şi pentru că nu au smerenie nu au bunătate şi pentru că nu au bunătate nu au iubire şi pentru că nu au iubire nu se aseamănă cu Dumnezeu. Aşa că sunt nişte lucruri pe care diavolul nu le poate face şi sunt şi nişte lucruri pe care le face, dar prin oameni. Diavolul nu are trup şi, pentru că nu are trup, nu poate face

păcate trupeşti, dar îi poate îndemna pe oameni să facă păcate trupeşti şi atunci am putea zice că le face prin oameni, prin oamenii pe care îi angajează la păcate trupeşti, el, diavolul care nu are trup.

Aşadar, cel dintâi lucru pe care trebuie să îl avem în vedere când este vorba de o viaţă care să meargă spre bucurie şi care să aducă bucurie, este să ne curăţim de patimi, să ne curăţim simţirile, să înlăturăm răutăţile din sufletul nostru, din viaţa noastră şi mai ales răutăţile din gând. Când mi-a spus părintele Arsenie să mă ocup de îmbunătăţirea sufletească prin rugăciunea "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!", mi-a atras atenţia asupra lucrării acesteia, nu a făcut o teorie cu mine. M-a lăsat să descopăr singur lucrarea aceasta de îmbunătăţire sufletească. Şi m-am apucat să zic "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!" şi ziceam întins. Nu am zis numai asta, pentru că mi-am văzut de treabă. Nu am crezut că pot lua examenele cu rugăciunea, ci am ştiut că examenele se iau cu ştiinţa şi am învăţat şi am fost elev bun şi am fost student bun. Nu am lăsat în seama lui Dumnezeu: "lasă, că zic «Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!» şi apoi dă Dumnezeu examene cu mine şi în locul meu". Nu se poate! Mi-a dat Dumnezeu înţelepciunea aceasta, că toate lucrurile au însemnătate la locul lor şi la vremea lor. Şi am început să zic "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!" şi să ştiţi că nu m-am întâlnit cu Domnul Hristos. Întâi m-am întâlnit cu mine, cu răutăţile din mine, cu mizeria din sufletul meu, cu spurcăciunile câte mi-au venit în gând, câte s-au scos la iveală din mine însumi şi am început să-mi dau seama de nişte realităţi, de care ne putem da seama oricare dintre noi, dacă ne ocupăm de noi înşine. Vă spuneam zilele trecute că fiecare dintre noi suntem o sinteză, că suntem sinteza înaintaşilor noştri, a părinţilor noştri, a bunicilor noştri, a străbunicilor noştri. Nu ştim până unde merg rădăcinile noastre, dar în orice caz, nu există om în lumea aceasta care să nu vină şi cu înclinări rele şi cu dispoziţii bune. Şi acestea nu sunt de la el, ci sunt de la alţii în el. Şi ca să-ţi faci rânduială în viaţă, trebuie să-ţi faci rânduială în minte şi în simţire. Şi rânduiala nu ţi-o faci tu, din puterea ta, ci te ajută Domnul Hristos, de aceea zici "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine,

păcătosul!". Deci trebuie să faci o lucrare de îmbunătăţire sufletească.

Sunt unii care gândesc că asta este tot, că trebuie să zică într-una şi zic cât pot ei să zică şi nu se gândesc la Domnul Hristos, ci se gândesc de câte ori au zis şi de câte ori mai trebuie să zică. Să ştiţi că nu aşa trebuie să privim lucrurile. Noi trebuie să privim lucrurile în raport cu Dumnezeu, cu mântuirea pe care ne-o dă Domnul Hristos. Ca să ne îmbunătăţim, ca să fim buni, cum a zis mama: "Tot bine ne învaţă. Ne învaţă să fim buni". În legătură cu asta, aş putea să vă mai spun ceva şi vă spun, chiar.

A venit odată vorba despre un părinte de la noi din mânăstire, că este un părinte bun. Şi ştiţi ce au răspuns ai mei de acasă, ţărani, oameni simpli? "Bun să şi fie şi dacă nu-i bun, n-are treabă să stea acolo!" M-am uimit. Şi au avut dreptate.

Nu am apucat să vă spun că **mânăstirea este tinda raiului, casa lui Dumnezeu, poarta cerului, locul împlinirilor, cerul cel de pe pământ şi locul fericirii**. Dacă vrei să cauţi în lumea aceasta un om fericit, nu ai unde să-l cauţi mai bine şi mai sigur decât între călugări, între călugări care trebuie să fie buni şi dacă nu sunt buni seamănă cu dracii şi nu seamănă cu Dumnezeu. Şi cine face rele, cine face păcate, cine are patimi în sufletul lui, acela se depărtează de Dumnezeu şi se depărtează de bucurie. Vrei să te apropii de Dumnezeu, care este izvor de bucurie? Vrei să te apropii de Dumnezeu, care te binecuvântează şi-ţi dă bucurie? Trebuie neapărat să fii bun, că unde nu-i bunătate, nu-i nici bucurie. Unde nu-i bunătate, nu-i nici fericire. Cineva care nu-i bun, chiar dacă este în cadrul mânăstirii, are domiciliul la mânăstire, călugăr nu este şi viitor călugăr nu este şi nu este călugăr nici dacă este făcut călugăr. Călugăria se legitimează, se arată, se manifestă în bunătate. Şi de câte ori nu eşti bun, să ştii că nu eşti ce trebuie să fii. Nu eşti nici candidat la călugărie, nu eşti nici călugăr, chiar dacă eşti călugărit, deoarece călugăria este cu bunătate. "Bun să şi fie şi dacă nu-i bun, nu are treabă să stea acolo!"

Iubiţi credincioşi, aceasta este calea către bucurie: curăţirea de patimi şi bunătatea. A zis cuviosul Moise Arapul: "aţi răspuns bine în ceea ce priveşte ţinta ultimă, care este împărăţia lui Dumnezeu, dar care este scopul fără de care nu poate ajunge cineva în împărăţia lui Dumnezeu?" Care este scopul? Şi, pentru că ei au

zis că nu ştiu, cuviosul a zis: "Scopul este curăţirea de patimi, înlăturarea răului din suflet."

Şi eu am început să zic: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!" şi s-au răscolit relele din mine şi m-a luat groaza şi m-am gândit: "Doamne, oare ce-i cu mine?". Şi m-am mai gândit la ceva. M-am gândit că toţi oamenii păţesc aşa ceva, pentru că viaţa nu se trăieşte prin comparaţie, ci viaţa se trăieşte individual, fiecare cu viaţa lui. Nu aveam de unde să ştiu dacă ceilalţi au gândurile care îmi veneau mie în minte, dar credeam că le au şi ei şi nu le spun, că nici eu nu le spuneam. Şi am început să zic şi am mai zis şi am mai zis şi am mai zis şi zic şi acum. Am zis până nu am fost călugăr unsprezece ani, din 1942 până în 1953, când m-am făcut călugăr. Şi când m-am făcut călugăr, am fost obligat să zic cât mai des "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!" şi am zis şi zic şi acum şi bineînţeles că am ajuns şi la limpezire, pentru că Dumnezeu nu se lasă dator. Şi eu cred că tot ce am realizat pozitiv în lumea aceasta se datorează faptului că m-a înconjurat mila lui Dumnezeu pe care am chemat-o atunci când am zis "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!". Şi să ştiţi că am fost un om al bucuriei şi pot să mă prezint ca un om fericit. Eu zic despre mine că sunt fericit. Şi zic că sunt fericit pentru că stau în legătură cu Izvorul fericirii, cu Dumnezeu. Mă rog lui Dumnezeu, îl măresc pe Dumnezeu, iau parte la sfintele slujbe, îmi place la sfintele slujbe, m-a miluit Dumnezeu cu daruri nesperate. În situaţia aceasta specială, mi-a dat Dumnezeu preoţie împotriva tuturor împotrivirilor. Şi a vrut Dumnezeu să fie aşa şi aşa este şi este bine că este aşa. Aceasta este calea bucuriei. Orice ai face, dacă nu mergi pe calea aceasta, nu ajungi la bucurie, ajungi la întristare, ajungi la nemulţumire, ajungi la tulburare, ajungi la zdroabă sufletească, trăieşti în mânăstire ca şi când ai fi oriunde şi nu ştii şi nu te gândeşti şi nu vrei să ştii şi nu cauţi să ştii că mânăstirea este tinda raiului, casa lui Dumnezeu, poarta cerului, locul împlinirilor, cerul cel de pe pământ şi locul fericirii. Aşa că, dacă este vorba să înaintăm în viaţa duhovnicească, este de trebuinţă să fim buni. Să ne fie ruşine că nu suntem buni, să ne fie ruşine că suntem răi, să ne fie ruşine că ne asemănăm cu dracii, să ne fie ruşine că nu-I slujim lui Dumnezeu

cu toată viaţa noastră, cum spunem la slujbă: "Toată viaţa noastră, lui Hristos Dumnezeu să o dăm". Lucrurile acestea au valoare nu numai pentru cei care sunt în mânăstire, ci pentru toţi credincioşii. Nu există creştin rău. Şi dacă există, totuşi, răutate în creştini, înseamnă că răutatea este dominantă şi convingerile creştine sunt absente. Cercetaţi-vă pe voi înşivă şi vedeţi dacă aveţi vreo preocupare de felul acesta, să fiţi buni, mai ales buni, mai ales iertători, mai ales blânzi, mai ales iubitori, mai ales să ocoliţi gândurile de ură, gândurile de răzbunare, gândurile de desfrânare, gândurile de iubire de avere. **Ocoliţi toate pricinile care duc la răutate. Nu vă uitaţi la televizor la lucruri spurcate! Nu vă uitaţi la televizor, nu vă uitaţi pe internet la necuviinţe, că vă băgaţi gunoaie în suflet şi nu puteţi avea bucurie. Nici măcar bucuriile fireşti nu le mai puteţi avea, pentru că toate acestea sunt umbrite de răutăţile care au crescut în voi.**

Vrei să ai bucurie? Am zis că trebuie să intri în atmosfera slujbelor bisericeşti şi să le trăieşti nu numai aşa, că stai şi te gândeşti că sunt cam lungi. Spunea părintele Serafim, Dumnezeu să-l odihnească, că s-a dus la Sfântul Munte. Şi când s-a dus la Sfântul Munte şi a stat acolo la slujbe lungi, i se părea mult, că el aici în ţara noastră nu a avut prilejul să vadă vreo slujbă lungă ca priveghcrile de la Sfântul Munte. Şi îl punea părintele Antipa Dinescu să citească şi scria acolo "de două ori" şi el citea o dată şi mergea mai departe; şi părintele îi zicea: "Mă, prostule, tu nu vezi acolo că este scris «de două ori»? Ia mai citeşte o dată!" Şi mai citea o dată. Şi după ce se găta slujba, zicea către părintele: "Vai, dar lungă a mai fost slujba!" şi părintele-i zicea: "Lungă e lenea ta!". Sunt nişte lucruri pe care e bine să le ştim şi să le avem în vedere. Acum, bineînţeles că nu le poţi cere unui copil... Am citit odată o carte, se numea "Despre stareţii ruşi"; şi din cartea aceasta, numai atât mai ştiu, că nu poţi cere unui copil să meargă la acelaşi pas cu un om mare. Şi aşa este, dacă mergi cu un copil de mână, îţi laşi tu, om mare, pasul după copil. Mi-a aduc aminte că odată, nu ştiu unde am fost cu părinţii mei şi am venit cu trenul şi a trebuit să facem noi vreo nouă kilometri pe jos, de la gară, din Ocna Sibiului, şi până în satul nostru; şi tare mi-a fost greu. Parcă şi acum mă dor picioarele cum mă dureau atunci. Şi ziceam: "Mai este până acasă?" Şi ai mei ziceau: "Mai este, dar ajungem noi, las' că

ajungem noi, hai că mai mergem o ţâră..." şi ne-am dus. Şi am citit acolo, în carte, că nu poţi să ceri unui copil să meargă la acelaşi pas cu un om mare şi tare mi-a plăcut gândul acesta şi am străbătut cu el. Trebuia să vă spun lucrurile acestea, pentru că de fapt noi nu trebuie să fim pretenţioşi şi să pretindem de la oameni lucruri pe care ei nu le pot face. Hai să vă mai spun ceva important. De fapt, eu zic că toate sunt importante, dar acum încă ceva important.

În 1965 am fost la Bucureşti să-l întâlnesc pe părintele Arsenie. A trecut de atunci vreme îndelungată şi trecuse şi până atunci vreme îndelungată, de când m-am întâlnit pentru prima dată cu părintele Arsenie. M-am întâlnit cu părintele Arsenie în 1942 şi mi-a pus în vedere rugăciunea cu care se mântuiesc călugării, "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!"; şi am început s-o zic şi am zis, şi am zis, şi am zis; cât am putut şi când mi-am adus aminte; şi nu am avut o pravilă anume. Când eram elev de liceu, atunci când s-au răscolit relele din mine, mi-am făcut un fel de pravilă, dar de fapt nu era o pravilă ca aceea pe care a pomenit-o părintele Antipa Dinescu, când a zis: "Să te ţii de pravilă, că, dacă nu, te îndrăceşti!"; ci, o pravilă în înţelesul că, mergând de la internatul unde locuiam până la şcoală – mergeam o jumătate de oră pe drum, de multe ori singur – ziceam într-una: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!". Şi atâta bucurie am avut în suflet de pe urma acestei lucrări de îmbunătăţire sufletească, încât uneori credeam că mă ridică cineva pe sus. Bineînţeles că nu mă ridica nimeni. Şi mai gândeam ceva: că n-aş putea suporta mai multă bucurie, că mor de bucurie. Nu am avut mai multă decât atâta câtă a slobozit Dumnezeu să am şi am avut bucurie, pentru că bucuria vine de la Dumnezeu; şi de aceea, recomand din toate puterile mele rugăciunea aceasta de îmbunătăţire, prin care mi s-a limpezit sufletul de răutăţile cu care m-am pomenit în lumea aceasta. M-am pomenit cu răutăţi aduse din străfunduri de existenţă şi mi-am dat seama de ele din tinereţe, aproape de copilărie, pentru că mi-a rânduit Dumnezeu calea aceasta, mi-a rânduit Dumnezeu să mă întâlnesc cu părintele, mi-a rânduit Dumnezeu să ştiu calea aceasta. Mi-a rânduit Dumnezeu! Da, nu am avut nici un merit!

M-am spovedit odată la părintele Arsenie, atunci când m-am întâlnit cu el prima dată şi când mi-a pus în vedere rugăciunea de

toată vremea, şi mi-a pus o întrebare, iar mie atunci mi s-a părut curios că mi-a pus-o. M-a întrebat aşa: "Ţi-a venit vreodată în minte să omori un om?". Nu-mi venise niciodată în minte să omor un om, nici până atunci, nici de atunci încoace. Alte răutăţi mi-au venit în minte, multe şi de multe feluri, dar mai ales asta, nu. Şi m-am gândit eu, după aceea, că de fapt părintele, când mi-a pus întrebarea aceasta, a vrut să răscolească, să scormone dincolo de mine şi să ştie cum s-au prezentat părinţii mei, de la care aş fi putut aduce şi răutatea aceasta, să doresc să omor un om. Poate că nu sunt mulţi aceia care se gândesc să omoare un om şi totuşi sunt destui şi mai ales femeile care fac avorturi şi care omoară oameni, oamenii din ele. Sunt păcate şi noi nici nu ne putem da seama cât sunt de grave păcatele acestea. Şi zicem că nu le vine oamenilor în minte să omoare un om. Poate nu le vine în minte să omoare un om, ci le vine în minte să omoare mai mulţi oameni. Am recomandat din toate puterile mele o carte scrisă de un episcop greco-catolic, pe nume Ioan Suciu, şi cartea se numeşte "Mama". Nu are nimic confesional. Acolo sunt nişte lucruri care vor să scoată în evidenţă gravitatea avortului. De ce? Pentru că această carte, numită "Mama", care a apărut şi acum, de curând, la Cluj, la editura "Viaţa creştină"[10] şi pe care eu am răspândit-o din toate puterile mele, este o carte din care poate învăţa omul, în ceea ce priveşte viaţa de familie, păcatele şi virtuţile pe care le poate avea cineva în viaţa de familie. Aşa că, iată, am ajuns la vorba aceasta, că sunt oameni care omoară oameni. Sunt oameni care se unesc la gândul de a omorî oameni. Şi acestea sunt mai ales femeile. Şi nu numai femeile, sunt şi bărbaţi. Bărbaţii care sfătuiesc femeile să omoare copiii din pântecele lor sunt tot aşa de vinovaţi ca femeile care fac avort. Şi m-a întrebat părintele dacă mi-a venit în minte să omor un om. Nu mi-a venit în minte şi îmi pare bine că nu mi-a venit în minte. Au fost destule celelalte. Dar, cu ajutorul lui Dumnezeu, cum v-am spus, am ajuns la o bucurie "care nu se trece, ci în veci petrece", cum zice poeta Zorica Laţcu în poezia "Pasăre de nea".

Deci, iubiţi credincioşi, avem în faţa noastră calea bucuriei. Calea bucuriei înseamnă, întâi şi întâi, înlăturarea relelor din viaţa

[10] Ediţia a III-a, apărută în anul 2000.

noastră, din sufletul fiecăruia şi împlinirea binelui după putere; şi, mai ales, să ţinem legătura cu Dumnezeu, cu Domnul nostru Iisus Hristos, cu Evanghelia, cu slujbele Bisericii, care sunt Evanghelia trăită, cu vuietul Duhului, care sunt textele liturgice, textele de la slujbe, manifestate prin mijlocirea noastră. Să ţinem legătură cu Sfintele Taine, cu sfânta împărtăşire cu Trupul şi Sângele Domnului nostru Iisus Hristos, care se face şi spre bucurie, spre sănătate şi spre veselie. Aşa spunem: "să mi se facă împărtăşirea aceasta spre bucurie, spre sănătate şi spre veselie". Să ţinem legătura cu Dumnezeu, pentru că de la Dumnezeu vine "toată darea cea bună şi tot darul desăvârşit". Să ţinem legătură cu mijloacele de îmbunătăţire, între care este şi rugăciunea şi mai ales rugăciunea, pentru că este cea mai la îndemână. Fără îndoială că trebuie să ţinem seamă şi de celelalte rânduieli, de post, de tot ce ne pune la îndemână Sfânta noastră Biserică şi dacă facem aşa, atunci, pe măsura curăţirii de patimi, pe măsura înlăturării răutăţilor din sufletul nostru, din viaţa noastră, din gândurile noastre, ajungem la o bucurie pe care nu ţi-o poate da lumea aceasta, chiar dacă sunt şi bucurii din lumea aceasta. Pentru că sunt bucurii şi în lumea aceasta, eu v-am spus. V-am spus de bucurii fireşti, de bucurii de familie, de bucurii de succes. Toate acestea au rostul lor şi au darul lor, dar mai presus de acestea sunt bucuriile duhovniceşti, pe care nu ţi le poate da decât Dumnezeu, prin mijlocirile Maicii Domnului, prin rugăciunile sfinţilor, prin rânduielile de slujbă, care sunt prilej de întâlnire cu Dumnezeu. După fiecare slujbă, ar trebui să ne întrebăm dacă prin slujba respectivă ne-am întâlnit cu Dumnezeu. Am zis că la Sfânta Liturghie se spune: "Plinirea Legii şi a proorocilor Tu Însuţi fiind, Hristoase, Dumnezeul nostru, Cel ce ai plinit toată rânduiala cea părintească, umple de bucurie şi de veselie inimile noastre, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin!". Cerem aceasta de la Domnul Hristos. La Sfântul Maslu, v-am spus că zicem: "Facă-se, Doamne, undelemnul acesta, untdelemn de bucurie, untdelemn de sfinţenie, îmbrăcăminte împărătească, pavăză puternică, izbăvitoare de toată lucrarea diavolească, pecete nestricată, bucuria inimii, veselie veşnică"; iarăşi bucurie, iarăşi veselie. Aşa că toate acestea trebuie să se împlinească în noi.

Nu ştiu dacă vă gândiţi, cei care sunteţi în mânăstire, că cea

dintâi haină pe care o primeşte cel care se face călugăr este o haină albă, o cămaşă lungă, care este numită "haina veseliei". "Fratele nostru (sora noastră) se îmbracă cu haina veseliei", ca să fie veselă toată viaţa, de acum şi până în veac, nu numai în viaţa aceasta, ci şi în veşnicie. Trebuie să avem conştiinţa că ne-am îmbrăcat cu "haina veseliei". Şi dacă nu avem în conştiinţă lucrul acesta, înseamnă că de fapt nu mergem pe calea bucuriei şi că vorbim degeaba de bucurie şi cuvântul "bucurie" este vorbă frumoasă în pustie. Vă pun în atenţie toate lucrurile acestea pentru binele vostru, pentru îmbunătăţirea voastră, pentru că unde nu este îmbunătăţire, nu este nici bucurie. Ştiţi că este o cântare populară, poate aţi auzit-o şi voi, nu ştiu dacă se mai cântă acum, că "La casa de omenie se pot veseli şi-o mie, dar la casa de oameni răi, nu se veselesc nici ei". Unde este răutate nu este bucurie, unde sunt patimi nu este bucurie, unde sunt păcate nu este bucurie, ci este zbucium. Zbuciumul pe care îl aduc păcatele, zbuciumul pe care îl aduc răutăţile. Pentru că aşa a rânduit Dumnezeu. Păcatele se plătesc şi se plătesc cu neliniştea, cu tulburarea, cu nemulţumirea, cu zdroaba sufletească, cu tot ce nu-ţi place, pentru că este rânduiala lui Dumnezeu să plăteşti păcatele. Şi Dumnezeu nu se lasă dator nici când este vorba de virtuţi. Dacă cineva face cele bune şi, cu ajutorul lui Dumnezeu, se alcătuieşte prin virtuţi, nu se poate să nu aibă bucurii. Bucuria vine ca un dar de la Dumnezeu pentru cei care împlinesc poruncile Lui, pentru că aceia se întâlnesc cu Domnul Hristos şi întâlnirea cu Domnul Hristos este spre bucurie şi spre veselie.

Iubiţi credincioşi, iată ne apropiem de sfârşitul întâlnirilor noastre. Mâine dimineaţă, cu ajutorul lui Dumnezeu, am să spun ceva despre legătura sau nelegătura dintre întristare şi bucurie şi am să vă spun ce se opune, ce stă împotriva bucuriei. Va fi tot un fel de continuare a ceea ce v-am spus în seara aceasta şi vă rog să fiţi cu luare aminte. Toate acestea, să ştiţi, vi le-am spus nu pentru ca să împlinim o rânduială, că am venit aici, că trebuie să spun nişte cuvântări. Nu, ci toate acestea vi le-am spus pentru cealaltă vreme a vieţii voastre, în măsura în care ţineţi minte, şi pentru o lucrare de îmbunătăţire care să ţină de acum şi până în veac. Amin!

Mărire Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh! Amin!

Întrebări şi răspunsuri

– Părinte, se întâmplă că, deşi în timpul zilei te rogi, ai preocupări duhovniceşti, în timpul somnului visezi urât. Care ar putea fi cauza acestui fapt?

Înseamnă că încă nu eşti rezolvat cu gândurile, cu starea. Părintele Arsenie zicea că un călugăr, şi în vis trebuie să fie călugăr. Adică, dacă nu eşti rezolvat, dacă încă eşti împătimit, visurile sunt gândurile necontrolate şi, fiind necontrolate, te manifeşti cum eşti tu în realitate. Adică, un om bun nu poate avea gânduri rele. Dar dacă ai gânduri rele, înseamnă că nu eşti rezolvat, încă nu eşti bun până mai poţi avea gânduri rele, chiar şi în vis.

– Sunt momente în care nu te poţi ruga, fie din oboseală, fie din cauza gândurilor.

Nu se poate ieşi din situaţia aceasta decât insistând în continuare pentru partea pozitivă. Adică, atunci nu poţi, dar când poţi, te rogi. Roagă-te cum poţi, ca să ajungi să te rogi cum trebuie. Bineînţeles că oboseala este o realitate. Vin unii la mine şi zic că nu se roagă, că sunt leneşi. Şi eu totdeauna le spun: "Fii atent, că poate nu eşti leneş, poate eşti obosit". Eşti leneş atunci când eşti odihnit şi nu vrei să faci un lucru cu care eşti dator. Dar când eşti obosit nu eşti leneş, ci eşti obosit.

– Este bine să îi învăţăm pe eretici să zică rugăciunea "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul!"?

Da, poate să o spună oricine. Şi poate ca tocmai această lucrare să-i aducă la ortodoxie. Eu am cunoscut în Franţa o doamnă care mi-a spus că ea a ajuns la ortodoxie prin rugăciunea "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!".

– Un copil, elev, care are educaţie puţină, este de multe ori exclus, marginalizat de colegii săi. Apare astfel un conflict

între dorința de a avea prieteni și dorința de a rămâne cu Dumnezeu. Cum poate fi depășit acest conflict?

Să-ți cauți prieteni care au credință în Dumnezeu.

– Vă rugăm să ne spuneți cuvântul Sfântului Ioan Gură de Aur din noaptea Sfintei Învieri.

"De este cineva binecredincios și iubitor de Dumnezeu, să se bucure de acest praznic frumos și luminat. De este cineva slugă înțeleaptă, să intre bucurându-se întru bucuria Domnului său. De s-a ostenit cineva postind, să-și ia acum răsplata. De a lucrat cineva din ceasul cel dintâi, să-și primească astăzi plata cea dreaptă. De a venit cineva după ceasul al treilea, mulțumind să prăznuiască. De a ajuns cineva după ceasul al șaselea, să nu se îndoiască nicidecum, căci cu nimic nu va fi păgubit. De a întârziat cineva până în ceasul al nouălea, să se apropie nicidecum îndoindu-se. De a ajuns cineva abia în ceasul al unsprezecelea, să nu se teamă din pricina întârzierii, căci darnic fiind Stăpânul, primește pe cel de pe urmă ca și pe cel dintâi, odihnește pe cel din al unsprezecelea ceas ca și pe cel ce a lucrat din ceasul dintâi; și pe cel de pe urmă miluiește, și pe cel dintâi mângâie; și aceluia plătește, și acestuia dăruiește; și faptele le primește și gândul îl ține în seamă și lucrul îl prețuiește și voința o laudă.

Pentru aceasta, intrați toți întru bucuria Domnului nostru; și cel dintâi, și cei de al doilea, luați plata. Bogații și săracii, împreună bucurați-vă. Cei ce v-ați înfrânat și cei leneși, cinstiți ziua. Cei ce ați postit și cei ce n-ați postit, veseliți-vă astăzi. Masa este plină, ospătați-vă toți. Vițelul este mult, nimeni să nu iasă flămând. Gustați toți din ospățul credinței; împărtășiți-vă toți din bogăția bunătății. Să nu se plângă nimeni de lipsă, că s-a arătat împărăția cea de obște. Nimeni să nu se tânguiască pentru păcate, că din mormânt iertare a răsărit. Nimeni să nu se teamă de moarte, că ne-a izbăvit pe noi moartea Mântuitorului; a stins-o pe ea Cel ce a fost ținut de ea. Prădat-a iadul Cel ce S-a pogorât în iad; umplutu-l-a de amărăciune, fiindcă a gustat din trupul Lui. Și aceasta mai înainte înțelegând Isaia, a strigat: Iadul, zice, s-a amărât, întâmpinându-Te pe Tine jos: amărâtu-s-a că s-a stricat; s-a amărât, că a fost

batjocorit; s-a amărât, că a fost omorât; s-a amărât, că s-a surpat; s-a amărât, că a fost legat. A primit un trup și de Dumnezeu a fost lovit. A primit pământ și s-a întâlnit cu cerul. A primit ceea ce vedea și a căzut prin ceea ce nu vedea. Unde-ți este, moarte, boldul? Unde-ți este, iadule, biruința? Înviat-a Hristos și tu ai fost nimicit. Sculatu-S-a Hristos și au căzut diavolii. înviat-a Hristos și se bucură îngerii. Înviat-a Hristos și viața stăpânește. Înviat-a Hristos și nici un mort nu este în groapă; că Hristos, sculându-Se din morți, începătură celor adormiți S-a făcut. Lui se cuvine slava și stăpânirea în vecii vecilor. Amin!"

– Cum putem fi buni, când în lume nu este decât o luptă pentru supraviețuire?

Dragă, lupta pentru supraviețuire nu este luptă împotriva oamenilor, ci împotriva răului, așa că poți rămâne bun. Dragă, dacă ești bun, și când lupți, lupți cu bunătate.

– Cum să înțelegem pilda ispravnicului necredincios din Evanghelia după Luca, în capitolul 16, și în special "faceți-vă prieteni cu ajutorul bogățiilor nedrepte"?

"Faceți-vă prieteni cu ajutorul bogățiilor nedrepte" înseamnă "Ajutați-i pe oameni din bogățiile pe care le-ați câștigat pe nedrept". Adică Domnul Hristos nu ne îndeamnă să câștigăm bogății pe nedrept, dar dacă am câștigat bogății pe nedrept, să le folosim pentru binele altora.

– Ce să facem dacă nu ne putem face o rânduială în viață, un program de rugăciune, datorită obișnuinței de a amâna mereu lucrurile?

Starea aceasta, dacă vrei să nu o ai, cu vremea nu o ai. Cauți întotdeauna să împlinești ceea ce trebuie împlinit și de la puțin se ajunge la mult.

– **Cum se explică starea de nelinişte sufletească după Sfânta Împărtăşanie? Ar însemna că persoana în cauză s-a împărtăşit fără a fi vrednică?**

Nu cred că întotdeauna este aşa, dar în orice caz, Sfânta Împărtăşanie trebuie să aducă binefacerile care sunt pomenite la Sfânta Liturghie, când preotul zice ca cei ce se împărtăşesc să ajungă la "trezirea sufletului, iertarea păcatelor, împărtăşirea cu Duhul Sfânt, la plinirea împărăţiei cerurilor şi la îndrăzneala cea către Tine"; sau cuvintele din rugăciunea întâi de la rugăciunile de mulţumire după Sfânta Împărtăşanie: "ca să-mi fie mie acestea spre tămăduirea trupului şi a sufletului, spre alungarea a tot potrivnicului, spre luminarea ochilor inimii mele, spre împăcarea sufleteştilor mele puteri, spre credinţă neînfruntată, spre dragoste nefăţarnică, spre împlinirea înţelepciunii, spre paza poruncilor Tale, spre adăugirea harului Tău celui dumnezeiesc şi spre unirea împărăţiei Tale". Sunt zece binefaceri pomenite în rugăciune, la care se adaugă toate binefacerile câte le dă Dumnezeu omului care se apropie de El. Nu trebuie să gândim că lucrurile merg matematic şi că întotdeauna trebuie să fie la fel. O dată este într-un fel, altă dată este în alt fel, însă important este să folosim mijloacele acestea ca un ajutor pentru înaintarea noastră în viaţa spirituală.

– **Ce putem face dacă împlinirea legii lui Dumnezeu aduce mândrie în sufletul nostru?**

Să căutăm să nu mai aducă mândrie, ci să aducă smerenie. Nu ai ce face.

– **Vă rugăm să ne recitaţi poezia "Un oaspe" de Zorica Laţcu.**

Străinul, care-aseară a poposit la noi,
L-am ospătat cu pâine, cu vin şi cu măsline.
I-am aşternut în grabă un pat de frunze moi,
N-am întrebat nici cine-şi nici de unde vine.

Făcuse cale lungă, străinul, până-n sat.
Cu poala hainei mele i-am şters de praf piciorul.
Ulei de levănţică pe plete i-am turnat,
Cu vin bătrân şi dulce umplutu-i-am ulciorul.

Era frumos, cu barba ca floarea de alun,
Cu ochii plini de vraja tăriilor albastre.
Eu mi-am adus aminte de veacul cel străbun;
Oare vre-un zeu să şadă pe prispa casei noastre ?

El mi-a vorbit, surioară, dar nu ştiu ce mi-a spus.
Ca rodia-i de dulce pe buza lui cuvântul,
Ca murmurul de ape, ca freamătul de sus
Din pomi cu floarea albă, când îi adie la vântul.

Vorbea despre iubirea cea fără de păcat,
De-o patimă, curată ca flacăra de soare,
Despre o jertfă sfântă pe-altarul nepătat,
Spunea despre durerea de-a pururi roditoare.

Şi mi-a pătruns în suflet şi chipul lui cel drag,
Şi vraja nesfârşită din vorba lui domoală;
In liniştea de seară torceam fuioru-n prag.
Şi lacrimi mari căzură din ochii mei în poală.

Străinul, care-aseară a poposit la noi,
Mi-a tulburat odihna cu sete negrăită.
Am stat o noapte-ntreagă amândoi.
Dar el nu-ntinse mâna spre floarea dăruită.

Cu dragoste de frate mi-a mulţumit în zori,
Când a plecat - străinul - pe drumul ud de rouă.
Şi mi-au rămas în urmă, ca mirosul de flori,
Cuvintele lui stranii şi blânde: "Pace vouă".

L-am urmărit în zare, cu gene arse-n plâns,
Privind lumina albă cum îi juca în plete
Şi aşternutu-i moale cu dor în pumni l-am strâns,
Lăsând mireasma caldă de frunze să mă-mbete.

– **Din bogăţiile câştigate pe nedrept se pot face danii la Biserică? Se poate da zeciuială din acestea?**

Se poate, dar nu trebuie să cauţi bogăţii câştigate pe nedrept, ci dacă le-ai câştigat pe nedrept, poţi să le foloseşti spre bine, dar să nu cauţi să ai bogăţii pe nedrept ca să faci bine din ele.

– Cum putem păstra bucuria în inima noastră în mijlocul unei lumi agitate şi plină de griji şi necazuri?

Dragă, Dumnezeu biruie toate.

– Dragostea pentru oamenii de lângă noi are limite?

Are limită capacitatea noastră de a iubi.

– Ce înseamnă să fii nebun pentru Hristos?

În prima Epistolă către Corinteni, Sfântul Apostol Pavel vorbeşte despre nebuni pentru Hristos în sensul acesta, că cei care erau creştini erau socotiţi nebuni de către păgâni. Şi erau socotiţi nebuni pentru că credeau în Hristos. Aceasta înseamnă nebun în Hristos, nu înseamnă să fii un aiurit, cu titlul că eşti creştin şi că eşti al lui Hristos. Domnul Hristos a lăudat întotdeauna înţelepciunea, nu nebunia. De exemplu, eu am ascultat o conferinţă ţinută de un rus la Bucureşti şi vorbea despre mai multe şi la un moment dat a spus că o femeie s-a dus la un episcop şi i-a cerut să-i dea binecuvântare să fie nebună pentru Hristos şi episcopul a zis: "Îţi dau, că şi aşa eşti nebună". Sau, când am terminat eu liceul, aveam un profesor mai apropiat, care ţinea la mine. Era profesor de geografie. Dorea să mă ajute. Şi când am terminat liceul şi mi-am luat bacalaureatul, m-a întrebat: "Acum ce faci?". Şi am zis: "Mă duc la Teologie." Şi a zis: "Ce, mă, eşti nebun?" Da, pentru el am fost nebun şi pentru mine am fost bun.

– În ce măsură credeţi că afectează progresul duhovnicesc direcţia lumii de astăzi, comparativ cu perioada comunistă şi cea interbelică?

Dragă, nu se pune problema. Fiecare epocă îşi are oamenii ei şi îşi are strădaniile care ţin de epoca respectivă.

– Dacă puteţi, vă rugăm să ne cântaţi "Veniţi să ne închinăm".

Nu ştiu dacă sunt eu aşa de bun, dar în orice caz, hai să zic, ca să-mi arăt şi neputinţa, nu numai ştiinţa.

"Veniţi să ne închinăm şi să cădem la Hristos. Mântuieşte-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu, Cela ce eşti minunat întru sfinţi, pe noi, cei ce-Ţi cântăm Ţie, aliluia." Eşti mulţumit?

Acum să vă spun şi eu o poezie, ne-ntrebat.

De obicei, când vorbesc, cum am vorbit în seara aceasta, pun faţă în faţă două poezii. Una care arată zbuciumul, scrisă de George Coşbuc şi intitulată "Fata morarului" şi una scrisă de Traian Dorz, care este intitulată "Dragul dezmierdării mele" şi arată pozitivul.

Şi acum negativul din **"Fata morarului"**:

Sub plopii rari apele sună
Şi plopii rari vâjâie-n vânt,
Iar roata se-nvârte nebună!
Eu stau la covată şi cânt,
Dar singură nu ştiu ce cânt,
Şi-n ochii mei lacrimi s-adună.

Aşa-i de-ntunerec afară!
Din cer un iad până-n pământ.
Eu cânt tot un cântec d-aseară
Şi-aşa mi-e de silă să-l cânt,
Eu tremur şi n-aş vrea să-l cânt,
Şi-l tac, dar nevrând îl cânt iară!

O, stânge-te, lampă, te stânge!
Că brâul de-ncins mi-a fost lung,
Dar brâul meu astăzi mă strânge,
La copcii cu greu îl ajung!
Aşa de cu greu îl ajung,
Şi-n copcii el trupul mi-l frânge!

Dormi, mamă, dormi, draga mea mamă,
Să nu-ntrebi de ce nu dorm eu!
Obrazul ascuns sub năframă
E martur amarului meu:
E martur păcatului meu.

Tu n-ai băgat încă de seamă!

Sub plopii rari apele sună,
Şi plopii rari vâjiie-n vânt,
Scot hohote parcă să-mi spună,
În râs, ce nemernică sunt!
Ce rea, ce nemernică sunt,
Iar apele-mi strigă: – "Nebună"!

O, macină grâul mai bine
Şi-nvârte-te, roată, mereu!
Că lumea să-nvârte cu mine,
Şi vreu, şi eu nu ştiu ce vreu!
Ba lasă, că ştiu eu ce vreu:
Aş vrea să fiu, roată, supt tine!

Vă rugăm să recitaţi şi poezia "Cer nou" de Zorica Laţcu.

Grăit-am ieri prin lacrimi cu Domnul şi i-am spus:
"De noi cum nu ţi-e silă Prea Scumpul meu Iisus?
Cum nu-ţi întorci Tu faţa cu silă de la noi
Şi cum mai vrei să suferi făptura de noroi?
Cum vrei să calce-n lume piciorul Tău curat
Cel care peste aripi de înger a călcat?
Cum poala prea curată, Stăpâne, n-o fereşti,
În tină omenească să nu ţi-o murdăreşti ?
Cum poţi să suferi, Doamne, miros de putregai,
Când ai tămâia dulce a crinilor din rai?
Cum suferi bezna noastră, Tu, soare strălucit,
Cum poţi să rabzi ocara, Tu, Domnul prea slăvit ?
Şi cum fiind căldura iubirilor cereşti,
În inima mea rece Tu vrei să locuieşti ?
Tu, cel ce stai în ceruri cu mari luminători,
În iadul meu, Stăpâne, cum vrei să Te cobori ?

Ca Petru ani de-a rândul te-am izgonit mereu
Ieşi de la mine, Doamne, că păcătos sunt eu.
Dar n-ai plecat! Ba încă, cu pasul Tău curat,
Ai coborât tot cerul în iadul meu spurcat.
Cu pasul Tău pe mine de tot m-ai curăţit,

Cu raza ta tot chipul tu mi l-ai strălucit.
Cu focul tău pe mine, cel rece, m-ai aprins
Şi peste sărăcia mea goală ai întins
Un colţ al hainei Tale şi m-ai făcut bogat,
Mi-ai dat inel, coroană, porfiră de-mpărat.
Mi-ai încăput în suflet, Tu, cel neîncăput,
Şi sufletul meu, iată, cer nou Tu l-ai făcut.
În sufletul meu astăzi Tu însuţi locuieşti
Cu Maica Prea Curată, cu cetele-i cereşti.

Şi pentru toate acestea, Iisuse prea iubit,
În cerul nou din suflet să fii în veci slăvit."

Este faină! Cine a comandat poezia aceasta? Se poate spune? Hai, că nu este un păcat. Bine a făcut cine a comandat-o şi rău face că nu se arată.

Aţi compus vreodată o poezie?

Dragă, una singură şi nu a fost faină.

Ne-o puteţi spune?

Nu o mai ştiu. Este poveste veche. S-a astupat cu multe de atunci, dar nu cu poezii.

O ultimă rugăminte: spuneţi-ne "Cântecul Potirului", de Nichifor Crainic.

Când holda de seceri tăiată fu gata,
Bunicul şi tata
Lăsară o chită de spice-n picioare,
Legând-o cucernic, cu-n fir de cicoare;
Iar spicele-n soare sclipeau mătăsos,
Să-nchipuie barba lui Domnul Hristos.
Când pâinea-n cuptor semăna cu arama,
Bunica şi mama
Scoţând-o sfielnic, cu semnele crucii,

Purtau parcă moaşte cinstite şi lucii,
Iar pâinea, dând abur cu dulce miros,
Părea că e faţa lui Domnul Hristos.

Şi iată potirul la gură Te-aduce,
Iisuse Hristoase, Tu, jertfă pe Cruce,
Hrăneşte-mă, carne de sfânt Dumnezeu.
Ca bobul în spice şi mustu-n ciorchine
Eşti totul în toate şi toate prin Tine,
Tu, pâinea de-a pururi a neamului meu.

Din coarde de viţă ce-nfăşură crama,
Bunica şi mama
Mi-au rupt un ciorchine, spunându-mi povestea:
Copile, grăiră, boabele-acestea
Sunt lacrimi de mamă vărsate prinos
La caznele Domnului nostru Hristos.

Apoi, când culesul de struguri fu gata,
Bunicul şi tata
În joc de călcâie zdrobind nestemate,
Ce lasă ca rana şiroaie-nspumate,
Copile, grăiră, e must sângeros
Din inima Domnului nostru Hristos

Şi iarăşi potirul la gură Te-aduce,
Iisuse Hristoase, Tu, jertfă pe Cruce,
Adapă-mă, sânge de sfânt Dumnezeu.
Ca bobul în spice şi mustu-n ciorchine
Eşti totul în toate şi toate prin Tine,
Tu, vinul de-a pururi al neamului meu.

Podgorii bogate şi lanuri mănoase,
Pământul acesta, Iisuse Hristoase,
E raiul în care ne-a vrut Dumnezeu.
Priveşte-Te-n vie şi vezi-Te-n grâne
Şi sângeră-n struguri şi frânge-Te-n pâine,
Tu, viaţa de-a pururi a neamului meu.

15 iulie 2004, seara,
Mânăstirea Subpiatră

DESPRE CE SE OPUNE BUCURIEI - ÎNTRISTARE ŞI BUCURIE -

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin!

În dimineaţa aceasta vom vorbi despre ce se opune bucuriei şi despre întristare şi bucurie. Este bine să ştim că, de fapt, noi niciodată nu suntem la extreme, sau dacă ajungem totuşi să avem o bucurie, bucuria nu este permanentă şi dacă avem o întristare, nici întristarea nu este permanentă. Noi putem avea şi întristare şi avem voie să ne întristăm, când este cazul de întristare. Sfântul Apostol Pavel spune: "Bucuraţi-vă cu cei ce se bucură, plângeţi cu cei ce plâng". Aşa că nu este exclusă posibilitatea de a fi şi în întristare, dar preferabil este să fim în sfera bucuriei şi întristarea să fie trecătoare, iar bucuria să fie cât mai statornică. Numai că lucrurile acestea nu depind totdeauna de noi, în sensul că putem provoca întristarea sau putem provoca bucuria; şi chiar dacă avem nişte temeiuri pentru bucurie, poate nu totdeauna ne bucurăm şi chiar dacă nu avem un temei pentru întristare, ne şi întristăm. Ne întristăm când ne părăseşte cineva din lumea aceasta, ne întristăm când ni se face un rău, ne întristăm când avem o pagubă, ne întristăm când cineva ne jigneşte, ne întristăm când cineva nu are consideraţie faţă de noi înşine. sunt atâtea şi atâtea pricini de întristare. A zis Domnul Hristos: "Femeia când este să nască se întristează" şi asta se întâmplă de la sine, adică nu se urmăreşte acest lucru şi nici nu se poate înlătura. Este o situaţie firească, un lucru care se întâmplă fără să fie provocat anume. Aşa este rânduiala firii, aşa a rânduit Dumnezeu, să fie şi prilejuri de întristare şi să fie şi prilejuri de bucurie. Adevărul este că noi suntem cumva cam la mijloc, între întristare şi bucurie. Când avem pricini să ne întristăm, ne întristăm, când avem pricini să ne bucurăm, ne bucurăm, dar cel mai bine este să urmărim totuşi bucuria, adică să fim mulţumiţi cu ceea ce ne rânduieşte Dumnezeu, să căutăm să avem starea aceasta de bucurie pe care noi ştim că o vrea Dumnezeu de la noi. "Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, că plata voastră multă este în ceruri" - este un îndemn al Domnului Hristos. "Acestea vi le-am spus, ca bucuria Mea să fie întru voi şi

ca bucuria voastră să fie deplină" (Ioan 15, 11); "Iarăşi vă voi vedea şi se va bucura inima voastră şi bucuria voastră nimeni nu o va lua de la voi" (Ioan 16, 22). Sunt cuvinte ale Domnului nostru Iisus Hristos de care este bine să ţinem seama şi, chiar atunci când ajungem în situaţii de întristare, să ne gândim că Domnul Hristos ar vrea mai bine să fim bucuroşi. Ştiţi că femeia aceea care îşi ducea la groapă pe fiul ei, pe tânărul din Nain, plângea şi a zis Domnul Hristos către ea "Nu mai plânge!", ca şi cum ar fi zis "Ai plâns destul. Ajunge, lasă, nu mai plânge!". Şi, de fapt, i-a dat şi temei ca să nu mai plângă, pentru că l-a înviat pe fiul ei, pe tânărul din Nain. Se întreabă oamenii de multe ori: oare, cum este mai bine, să fie în întristare sau să fie în bucurie? Păi, când este cazul de întristare, să fie în întristare, când este cazul de bucurie, să fie în bucurie, dar în orice caz, zice Sfântul Apostol Pavel în Epistola întâi către Tesaloniceni, să nu ne întristăm ca cei care nu au nădejde (I Tesaloniceni 4, 13). Noi oricum avem o nădejde şi nădejdea în mila lui Dumnezeu, în ajutorul lui Dumnezeu, în puterea lui Dumnezeu, în intervenţia lui Dumnezeu. Este o nădejde care ne scoate din întristare şi ne duce către bucurie. Numai că trebuie să avem şi nişte condiţii ale bucuriei, că nu merge aşa, că, oricum, trebuie să fii în bucurie. Nu se poate! Dacă împlineşti condiţiile bucuriei, atunci eşti în bucurie. Eu spun de multe ori şi îmi place să spun şi aş vrea să se ştie lucrul acesta, că **întâi este datoria şi apoi este bucuria**. Adică, ai bucurie atunci când îţi împlineşti datoria. Dacă nu-ţi împlineşti datoria, nu ai cum să ai bucurie, oricât ai şti despre bucurie, că este bine să te bucuri: "Bucuraţi-vă cu cei ce se bucură" (Romani 12, 15) , "Bucuraţi vă pururea întru Domnul şi iarăşi zic, bucuraţi-vă" (Filipeni 4, 4), "Totdeauna să vă bucuraţi" (1 Tesaloniceni 5, 16). Şi apoi, viaţa noastră trebuie să fie în aşa fel încât să avem prilejuri de bucurie şi să ne bucurăm unii de alţii. Acesta este mare lucru, să te poţi bucura de omul de lângă tine. Să fii bucuros că ţi-a rânduit Dumnezeu să te întâlneşti cu omul acela care îţi prilejuieşte bucurie. Aceasta înseamnă că trebuie să eviţi toate situaţiile acelea care aduc nemulţumire, care aduc întristare, care aduc jignire, care sunt împiedicătoare, cumva, în calea bucuriei. M-aş gândi la ceea ce s-a întâmplat când o femeie cinstitoare a Mântuitorului nostru Iisus Hristos a turnat mir peste Mântuitorul în semn de cinstire, un fel de parfum, şi unii au fost nemulţumiţi şi au zis că era bine ca mirul acesta să se fi vândut cu

mai bine de 300 de dinari (Marcu 14, 4-5). 300 de dinari însemna preţul a 300 de zile de lucru, ştiţi că este în Sfânta Evanghelie de la Matei o pildă, numai în Sfânta Evanghelie de la Matei, în capitolul 20, cu titlul "despre lucrătorii tocmiţi la vie". Aseară v-am spus cuvântul Sfântului Ioan Gură de Aur de la Paşti, care se referă şi la pilda aceasta, cu lucrătorii tocmiţi la vie, în înţelesul că unii au fost angajaţi în ceasul întâi, alţii în ceasul al treilea, alţii în ceasul al şaselea, alţii în ceasul al nouălea, alţii în ceasul al unsprezecelea şi până la urmă toţi au primit câte un dinar şi dinarul era preţul unei zile de lucru, pentru că se spune de la început că cei care au fost angajaţi să lucreze în vie s-au înţeles cu stăpânul să le dea un dinar. Ei bine, 300 de dinari, gândiţi-vă, era o sumă mare, trei sute de zile de lucru, aproape un an de lucru se plătea cu 300 de dinari. Şi au zis unii că era mai bine să se vândă mirul, să se dea preţul săracilor, or Domnul Hristos a cugetat altfel decât cugetă oamenii; ştiţi că a zis Domnul Hristos către Sfântul Apostol Petru: "nu cugeţi cele ale lui Dumnezeu, ci cugeţi ale oamenilor" (Matei 16, 23) şi că în Sfânta Scriptură a Vechiului Testament, în cartea proorocului Isaia, se spune că a zis Dumnezeu: "nu sunt cugetele Mele ca şi cugetele voastre" (Isaia 55, 8), că "pe cât este de departe cerul de pământ, atât sunt de departe cugetele mele de cugetele voastre" (Isaia 5, 9). Aşa că este foarte important să găseşti posibilitatea să gândeşti cu gândurile lui Dumnezeu şi gândurile lui Dumnezeu, de data aceea, au fost că femeia a făcut bine, nu a făcut nici un rău că l-a cinstit pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos cu mirul care costa atât de mult. Şi apoi, aici este un lucru pe care ar trebui să îl avem în vedere noi toţi şi anume, a zis Domnul Hristos: "Nu faceţi supărare femeii" (Marcu 14, 6). Cuvântul acesta noi îl cam neglijăm şi ne gândim că de fapt a fost un cuvânt spus la vremea aceea pentru vremea aceea, pentru cazul acela. Să ştiţi că nu este aşa! Dacă Domnul Hristos a spus "cerul şi pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece", înseamnă că nici cuvântul acesta nu a fost întâmplător şi nu a fost numai pentru situaţia aceea, ci pentru orice situaţie asemănătoare cu situaţia aceea şi mai ales ca un principiu, ca un cuvânt de ordine. "Nu faceţi supărare femeii" a zis Domnul Hristos. Noi am putea zice simplu: **Nu faceţi supărare**. Căutaţi să nu faceţi supărare. Căutaţi să faceţi în aşa fel încât cei din jurul vostru să se simtă bine în jurul vostru şi să nu aibă o teamă că în orice moment se declanşează o nemulţumire, se răscolesc nişte lucruri care nici nu

ştii că există, ci să ai încredinţarea că omul de lângă tine este omul binevoitor care vrea să te ajute, omul de care te bucuri tu. Poate că unii ştiţi, iar dacă nu ştiţi o să ştiţi de acum încolo de la mine, că Sfântul Serafim de Sarov, un sfânt din veacul al 19-lea – a murit în 1833, în a doua zi de Anul Nou –, când se întâlnea cu cineva zicea: "Hristos a înviat, bucuria mea!". Orice om care îi venea în faţă era un prilej de bucurie pentru el. Şi, pentru că gândul la Învierea Domnului nostru Iisus Hristos este un gând care ne dă încredinţare, ne dă bucurie, el îl saluta pe oricare cu salutul acesta: "Hristos a înviat!" şi mai adăuga "bucuria mea", adică bucuria mea eşti tu, cel căruia îţi spun "Hristos a înviat!" În Epistola către Filipeni, Sfântul Apostol Pavel spune despre credincioşii către care îi era atunci cuvântul, "bucuria şi cununa mea" (Filipeni 4, 1). Deci, "voi sunteţi bucuria şi cununa mea". Aceasta înseamnă că ar fi foarte bine dacă pe omul de lângă noi l-am putea considera un om aducător de bucurie pentru noi, "bucuria mea"; fiecare om să fie pentru noi "bucuria mea". Şi ar putea să fie, dacă noi am înţelege cât mai bine că fiecare om este chipul lui Dumnezeu, aşa sluţit cum este, aşa pătat cum este, oricum fondul acesta este, chipul lui Dumnezeu, ceea ce înseamnă că omul care îţi vine în faţă, într-un fel este de fapt un reprezentant al lui Dumnezeu şi atunci ai avea motiv să te simţi bine când îţi apare cineva în faţă; că este bun, că este rău, că îţi este prieten, că îţi este duşman, oricum ar fi el, de fapt are chipul lui Dumnezeu în el. Undeva în Pateric se spune că cel care a văzut pe fratele său, a văzut pe Domnul Dumnezeul său. Nu în înţelesul că acesta este mai presus de tine şi îţi este Dumnezeu, ci în înţelesul că poartă chipul lui Dumnezeu în el, este o icoană a lui Dumnezeu în faţa noastră. Şi atunci, am putea zice că fiecare om este pentru mine, pentru fiecare dintre noi, "bucuria mea", un om care îmi aduce bucurie. Şi dacă se întâmplă să nu ne aducă bucurie, atunci înseamnă că nu suntem noi pe calea cea bună. Nu suntem pe calea cea bună a mântuirii, nu suntem pe calea cea bună a cugetării cu gândurile lui Dumnezeu, nu suntem pe calea cea bună a conştiinţei că omul acesta ar putea să fie bucuria mea. Ştiţi că Domnul Hristos, după ce a spus "Nu faceţi supărare femeii", a adăugat: "Oriunde se va propovădui Evanghelia aceasta, se va spune şi ce a făcut ea, spre pomenirea ei" – se înţelege spre pomenirea ei şi a faptei ei. Domnul Hristos şi-a arătat recunoştinţa faţă de femeia care a fost cinstitoare faţă de Domnul Hristos şi a rânduit ca oriunde se va propovădui

Evanghelia să se spună şi despre femeia care I-a adus cinstire turnând mir de mult preţ peste Domnul Hristos. Aşa ceva ar trebui să facem şi noi, adică mirul cinstirii noastre, mirul consideraţiei noastre faţă de omul de lângă noi, să fie ca un prilej de a înmulţi bucuria, de a înmulţi binele şi aceasta să ne asemene cu femeia cinstitoare a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Vedeţi că în viaţa noastră, de cele mai multe ori Dumnezeu este absent. Nu ne gândim întâi la Dumnezeu şi apoi la om, ci ne gândim întâi la om şi dacă ne mai gândim cumva şi la Dumnezeu, bine, dacă nu ..., bine şi aşa. Noi trebuie să avem în vedere toate lucrurile acestea în faţa Domnului Hristos.

Femeile mironosiţe care au vrut să-şi arate cinstirea faţă de Domnul nostru Iisus Hristos, au pregătit miresme, cu ceea ce au cumpărat şi cu ceea ce aveau, şi s-au dus la mormântul Mântuitorului nostru Iisus Hristos să toarne peste Domnul Hristos miresmele pregătite de ele. Ele cred că ştiau, totuşi, că Domnul Hristos a fost înmormântat cu cinste de Iosif şi cu Nicodim, pentru că este scris în Sfânta Evanghelie că femeile erau departe şi au văzut cum Iosif şi Nicodim L-au înmormântat cu cinste pe Domnul Hristos. Despre aceasta citim în Sfintele Evanghelii, despre Iosif în general, iar despre Iosif şi Nicodim citim doar în Sfânta Evanghelie de la Ioan. Adevărul este că femeile, ştiind lucrul acesta, s-au gândit totuşi să facă şi ele ceva, ceva din partea lor, şi au pregătit miresmele şi s-au dus la mormânt. Când s-au dus la mormânt, nu-au mai putut întrebuinţa miresmele, pentru că Domnul Hristos înviase din morţi. Aceasta nu înseamnă că Domnul Hristos nu a primit totuşi cinstirea pe care o aveau femeile mironosiţe. În Sfânta Evanghelie de la Marcu – şi de altfel numai în această Evanghelie – se spune că mirul pe care l-a folosit femeia cinstitoare a Domnului nostru Iisus Hristos a costat 300 de dinari, dar în ceea ce priveşte miresmele pe care le-au pregătit femeile mironosiţe, nu se spune cât au costat. Ne-am putea întreba de ce nu se spune şi am putea avea şi o explicaţie. De ce, oare, nu se spune? Pentru că, oricâţi bani ar fi dat femeile mironosiţe pe mirurile lor, miresmele lor reprezentau mult mai mult decât banii pe care i-ar fi dat ca să cumpere şi să pregătească miresmele, pentru că cinstirea vine din inimă, deci femeile mironosiţe au prezentat în miresmele lor chiar inima lor.

Eu fac o legătură între Epistola către Filimon şi cazul

femeilor mironosițe. Nu știu dacă toți știți, cred că nu știți toți care sunteți aici, că în Noul Testament există o epistolă cu titlul Epistola către Filimon. Este o scrisoare scurtă, de vreo două pagini. Nici nu știu dacă este tipărită pe două pagini. Haideți să ne gândim acum, împreună, la această Epistolă către Filimon. Mai întâi de toate, unde se găsește în Noul Testament? Se găsește între Epistola către Tit și Epistola către Evrei. Epistola aceasta către Filimon este o scrisoare personală a Sfântului Apostol Pavel, pe care i-a trimis-o Sfântului Filimon – Biserica ni-l prezintă pe Sfântul Filimon ca sfânt. Filimon era un ucenic al Sfântului Apostol Pavel, trăitor în Colose. Știți că există o epistolă către Coloseni? Eu m-aș bucura dacă ați ști. Eu zic că știți, dar nu știu dacă știți. Există între Epistolele Sfântului Apostol Pavel o epistolă numită Epistola către Coloseni. Și Filimon era locuitor în Colose. Era un ucenic al Sfântului Apostol Pavel – Sfântul Apostol Pavel l-a câștigat pentru Hristos – și a venit o împrejurare în care Sfântul Apostol Pavel a avut trebuință de intervenția lui Filimon în chestiunea unui om, a unui rob al său, a unui sclav care a fugit din casa stăpânului și care, când a fugit din casa stăpânului, a și furat ceva de pe acolo. Nu știm ce anume. Și a ajuns la închisoare, pentru că era un rob fugar și nu era voie să fugi din casa stăpânului. Și acolo, în închisoare, a rânduit Dumnezeu așa, de l-a întâlnit pe Sfântul Apostol Pavel, care și el era închis pentru credința lui. Și, la închisoare, Sfântul Apostol Pavel a stat de vorbă cu sclavul fugar din casa lui Filimon și l-a câștigat pentru Hristos, l-a convertit la credința creștină pe sclavul chemat Onisim. Și a venit vremea să i se împlinească vremea de pedeapsă și să fie liber Onisim. Sfântul Apostol Pavel avea trebuință de Onisim pentru el, dar nu a vrut să abuzeze cumva de situația lui de îndrumător al lui Filimon și l-a sfătuit pe Onisim să se ducă la stăpânului lui, la casa stăpânului de unde a fugit. Numai că Sfântul Apostol Pavel a vrut să-l recomande pe Onisim stăpânului său, adică lui Filimon, și i-a scris o scrisoare. Tare faină! Eu v-o pun la inimă. Mie așa mult îmi place, nici nu vă pot spune cât de mult îmi place mie scrisoarea aceasta către Filimon! Citiți-o din Noul Testament! Căutați-o unde v-am spus eu, după Epistola către Tit și înainte de Epistola către Evrei și citiți-o, citiți-o de mai multe ori, nu numai o dată, că ați citit-o și ați lăsat-o. Nu! Citiți-o de câteva ori și căutați să înțelegeți ce anume a gândit Sfântul Apostol Pavel în situația dată. Știa despre Filimon că este un om

binevoitor și zicea Sfântul Apostol Pavel că omul acesta odihnește pe alții. Mare lucru, să fii odihnitor de oameni! Și zice Sfântul Apostol Pavel că "sufletele sfinților, adică sufletele credincioșilor, se odihnesc întru tine, frate!". Așa scrie Sfântul Apostol Pavel. Deci, frate Filimon, fii atent! Știu despre tine că ești odihnitor de oameni, știu despre tine că ești băiat de treabă și știu despre tine că sufletele sfinților se odihnesc în existența ta. Acum este o vorbă. Zic unii și către mine: "Vă mulțumim că existați!". Este o vorbă fără rost, în fond. De ce? Pentru că nu exist eu pentru că vrea cineva sau pentru că vreau eu. Exist pentru că a rânduit Dumnezeu să exist. Dacă este vorba să fie cineva mulțumit de aceasta, să-l mulțumească lui Dumnezeu, pentru că de la Dumnezeu am primit, din puterea lui Dumnezeu am primit. Și oamenii se bucurau de Filimon și Filimon se bucura de oameni și zicea Sfântul Apostol Pavel că "sufletele sfinților, deci sufletele credincioșilor, se odihnesc întru tine, frate"; și mai adaugă Sfântul Apostol Pavel ceva și zice: "odihnește și sufletul meu". Deci, dacă tu ești odihnitor de oameni, este foarte bine, dar să mă odihnești și pe mine. Și eu să știu că sunt odihnit în existența ta. Și îi spune Sfântul Apostol Pavel că, uite, îți trimit pe Onisim, care cândva nu-ți era de nici un folos, dar de acum înainte sigur o să-ți fie de folos, pentru că de acum încolo este creștin. Primește-l nu ca pe un rob, ci primește-l ca pe un frate. Tu ești creștin și el este creștin, deci primește-l ca un frate. Și acum urmează ceva extraordinar de frumos. Zice sfântul apostol Pavel: "Primește-l pe el cum m-ai primi pe mine!". Primește-l pe el așa cum m-ai primi pe mine. Deci, ori el, ori eu, suntem același. Deci, dacă îl primești pe el, să știi că mă primești pe mine și primește-l așa cum m-ai primi pe mine. Când vine el acolo, la tine, tu să zici că a venit Apostolul Pavel la noi. Este extraordinar așa, să te poți identifica cu cineva, că ești același cu el, cu cel pe care îl recomanzi. Nu întotdeauna poți să faci lucrul acesta. Mai vine și pe la mine câte unul și zice: "Părinte, dați-mi o recomandare". Să știți că nu îi dau, dacă nu îl cunosc. De ce nu îi dau? Pentru că eu, dacă îl recomand, înseamnă că îmi pun cinstea mea în joc. Și dacă nu-l cunosc, de unde știu eu că el o să fie un om de treabă și că nu o să fie aducător de nemulțumire și deci l-am recomandat eu și ar zice cineva: "Păi, degeaba l-a recomandat, pentru că nu știe nici părintele Teofil ce face când recomandă pe cineva". Eu nu fac lucrul acesta. Sfântul

Apostol Pavel l-a putut face. De ce? Pentru că a fost convins că Onisim este altfel de om. Zice: "Îl trimit la tine. Primeşte-l pe el cum m-ai primi pe mine". Dar să vă mai spun ceva. Tot acolo scrie Sfântul Apostol Pavel că "Ţi-l trimit pe el, – fiţi atenţi ce fain! – chiar inima mea". Deci, îmi trimit inima când îl trimit pe el. Primeşte-l pe el cum m-ai primi pe mine, pentru că este inima mea. Inima mea este acolo unde este Onisim. Nu ştiu dacă aveţi sensibilitatea aceasta, să vă puteţi bucura de o astfel de afirmaţie: "Ţi-l trimit pe el, chiar inima mea".

De ce am făcut eu legătură între femeile mironosiţe care şi-au pus inima în miresme şi Epistola către Filimon? Pentru că şi femeile mironosiţe şi-au pus inima lor în miresmele pe care au vrut să le întrebuinţeze, dar pe care nu a mai fost cazul să le întrebuinţeze. Inima femeilor mironosiţe a fost în miresme şi inima Sfântului Apostol Pavel a fost în Onisim. Şi spune Sfântul Apostol Pavel: "Eu de fapt aş fi avut trebuinţă de el, dar nu am vrut să îl ţin fără încuviinţarea ta, că îţi aparţine ţie şi tu fă ce ştii cu el. În orice caz, gândeşte-te că este fratele tău, gândeşte-te că este creştin". Şi zice Sfântul Apostol Pavel: "Dacă totuşi ai vreo pretenţie de la el, pentru că atunci când a fugit de la tine ţi-a furat ceva, uite, să ştii că eu îţi voi plăti". Şi zice Sfântul Apostol Pavel foarte frumos: "Eu îţi voi plăti, dar să ştii că tu îmi eşti dator cu tine însuţi. Eşti datornicul meu, pentru că eu te-am câştigat pentru Hristos. Dar, oricum, dacă tu ai pretenţia aceasta, să-ţi plătească cineva sau să-ţi plătească Onisim, el nu are de unde, uite, îţi spun că îţi plătesc eu ceea ce aştepţi. Eu cred că Sfântul Filimon nu a mai aşteptat nimic şi a zis "lasă, că acum, ceea ce a trecut este bun trecut. Nu are rost să mai răscolim, nu are rost să mai scormonim în trecut". Şi cred că nu a avut nici o pretenţie nici de la Sfântul Apostol Pavel, nici de la Onisim. Important este că Filimon a ştiut de la Sfântul Apostol Pavel că, trimiţându-l pe Onisim la stăpânul său, la Filimon, de fapt şi-a trimis chiar inima lui şi a zis "Primeşte-l pe el cum m-ai primi pe mine". Să ştiţi că de multe ori spun lucrul acesta, că tare îmi place. Nu vă pot spune cât de mult îmi place mie istorisirea aceasta şi această scrisoare către Filimon, atât de sensibilă, care vi-l prezintă pe Sfântul Apostol Pavel în delicateţea lui. "Primeşte-l pe el cum m-ai primi pe mine", "Ţi-l trimit pe el, îţi trimit chiar inima mea", "Eşti odihnitor de fraţi, de sfinţi, odihneşte şi sufletul meu". Nici o scrisoare din câte a scris Sfântul Apostol Pavel nu are

căldura aceasta pe care o are Epistola către Filimon. Deci, eu vă pun în atenţie această Epistolă către Filimon, la toţi care sunteţi de faţă. Citiţi-o, recitiţi-o, mai citiţi-o odată, pătrundeţi în conţinutul ei, edificaţi-vă, zidiţi-vă prin această scrisoare! Noi, de obicei, mulţi dintre noi, citim vieţile sfinţilor şi ne minunăm cum au stat ei în pustie, cât de puţin au mâncat, pe ce s-au culcat ş.a.m.d. Acestea sunt lucruri neesenţiale. Ceea ce ne interesează pe noi este să ne formăm sufleteşte după oameni de felul acesta, cum a fost Filimon, cum a fost Sfântul Apostol Pavel. Noi nu o să ajungem să suferim martiriul pentru credinţă, cum a suferit Sfântul Apostol Pavel, dar delicaţi ca Sfântul Apostol Pavel am putea să fim. Adică, am putea să ne gândim şi noi ce bine ar fi să fim binevoitori faţă de omul de lângă noi.

Iubiţi credincioşi, noi aşteptăm binele de multe ori de la alţii. Ar trebui să-l aşteptăm în primul rând de la noi. Să fim ca femeile mironosiţe. Să fim ca femeia aceea care a adus cinstire Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Să auzim pe Domnul Hristos spunându-ne "Nu faceţi supărare!". Să nu ne facem supărare unii altora. Să fim lucrători de bucurie, cum scrie Sfântul Apostol Pavel în Epistola a doua către Corinteni: "Noi suntem lucrători ai bucuriei voastre". Cei de lângă noi să vadă că se pot sprijini pe iubirea noastră, pe cinstirea noastră. Să se vadă că suntem oameni care înmulţim bucuria, care răspândim bucuria, care facem ca cei din jurul nostru să se simtă îndemnaţi spre mai bine, spre mai multă bucurie. Să nu aşteptăm niciodată să vină cineva să facă binele pe care ar trebui să-l facem noi. Ci binele pe care trebuie să-l facem noi, noi trebuie să-l facem. Şi dacă facem noi binele din partea noastră, poate că îi îndemnăm şi pe alţii la bine, nu prin cuvânt, ci prin faptele noastre. "Primeşte-l pe el cum m-ai primi pe mine". Extraordinar! "Ţi-l trimit pe el, chiar inima mea". Inima mea este aici, în omul acesta pe care ţi-l trimit şi pe care te rog să-l primeşti aşa cum m-ai primi pe mine. Dacă am avea noi gânduri de felul acesta în viaţa noastră de toate zilele şi ne-am comporta în felul acesta, ar fi multă bucurie în lumea aceasta. În orice caz, nu ar mai fi întristare, nu ar mai fi răutăţile care provoacă nemulţumire, ci întotdeauna ne-am gândi că a zis Domnul Hristos "Nu faceţi supărare!". Haideţi să nu facem nici o supărare! De ce? Pentru că aşa vrea Domnul Hristos. Nu pentru că vrem noi, pentru că poate că noi nu am vrea, poate am vrea să facem şi supărare. Dar nu este

corect. De ce? Pentru că Domnul Hristos ne spune: "Nu faceţi supărare!"

Iubiţi credincioşi, gândiţi-vă că fiecare dintre noi putem fi lucrători de bucurie, dar nu putem să fim lucrători de bucurie dacă nu avem bucuria în noi înşine şi dacă nu se revarsă, cumva, din viaţa noastră, bucuria noastră spre binele altora. Am pomenit pe femeile mironosiţe ca purtătoare de mir, ca purtătoare de miresme. Despre femeile mironosiţe se spune în slujbele de la Paşti că erau gânditoare de Dumnezeu: "Femeile cele gânditoare de Dumnezeu" sau "femeile cele înţelepţite de Dumnezeu", că sunt două variante. "Femeile cele înţelepţite de Dumnezeu, cu miruri în urma Ta au alergat". Extraordinar! Ce bine ar fi să fim cu toţii gânditori de Dumnezeu, adică să avem în mintea noastră gândurile lui Dumnezeu, nu gânduri străine de Dumnezeu, ci gândurile lui Dumnezeu. "Femeile cele gânditoare de Dumnezeu". Ce bine ar fi să fim înţelepţiţi de Dumnezeu! "Femeile cele înţelepţite de Dumnezeu, cu miruri în urma Ta au alergat". Mirul nu este numai, să zicem aşa, o substanţă uleioasă, o substanţă de ungere, ci mirul este o substanţă mirositoare. Se spune că, atunci când femeia a turnat peste Domnul Hristos, toată casa s-a umplut de mirosul mirului. Este ceva care ar trebui să ne preocupe şi pe noi, din punct de vedere spiritual, adică să fim binevoitori cu oamenii şi să răspândim, să fim miros de bună mireasmă. Tot Sfântul Apostol Pavel scrie, în Epistola a doua către Corinteni, în capitolul 2, că "noi suntem bună mireasmă a lui Hristos", adică apostolii sunt bună mireasmă, răspândesc o mireasmă plăcută. Acesta este rostul mirului, să aducă o mireasmă plăcută. M-aş bucura dacă v-aţi putea gândi, ducând gândul mai departe, la o alcătuire de la slujbele noastre, o alcătuire pe care o avem şi o spunem chiar la Pavecerniţa cea mare în Postul mare, marţea şi joia: "Lacrimi dă-mi mie, Dumnezeule, ca oarecând femeii celei păcătoase şi mă învredniceşte să ud preacuratele Tale picioare, care din calea rătăcirii pe mine m-au izbăvit şi mir de bună mireasmă să aduc Ţie viaţă curată întru pocăinţă mie agonisită, ca să aud şi eu glasul Tău cel dorit: «Credinţa ta te-a mântuit, mergi în pace!»". Este referire la femeia păcătoasă, despre care scrie Sfântul Evanghelist Luca în capitolul 7 din Evanghelia sa. O femeie a cumpărat mir şi s-a dus să ungă picioarele Domnului Hristos şi, referindu-ne la aceasta, zicem către Domnul Hristos: "Lacrimi dă-mi mie, Dumnezeule – că nu am; dă-mi, să am –, aşa cum ai dat oarecând femeii celei păcătoase şi mă învredniceşte să ud preacuratele Tale picioare, care din calea rătăcirii m-au izbăvit". Şi femeia nu a avut numai lacrimi, ci a avut şi mir, şi atunci zicem: "dăruieşte-mi mie şi mir de bună mireasmă să aduc Ţie". Adică: "Dă-mi un mir pe care să-l aduc în locul mirului femeii păcătoase". "Mir de bună mireasmă să aduc Ţie – ce? – viaţă curată prin pocăinţă mie agonisită" (viaţa curată este mirul de bună mireasmă). Adică, dacă am avut până acum o viaţă care nu se potriveşte cu voia Ta, Doamne, de acum înainte să am o viaţă care să fie ca un mir de bună mireasmă, mirul fiind realizat prin pocăinţă, care este părăsirea păcatului şi împlinirea binelui, ca să aud şi cu glasul Tău cel dorit, pe care l-a auzit femeia păcătoasă: "Credinţa ta te-a mântuit, mergi în pace!"

Vedeţi, stimaţi ascultători şi iubiţi ascultători, că toate lucrurile acestea sunt ducătoare către bucurie şi bucuria noastră este dintr-o viaţă curată, dintr-o strădanie pentru a ne depăşi pe noi înşine în credinţă şi în iubire. Mirul de bună mireasmă este viaţa noastră schimbată de la rău la bine şi în felul acesta se nivelează multe lucruri între noi şi se ajunge la linişte sufletească, la bucuria pe care o dă Dumnezeu prin omul de lângă noi şi la bucuria pe care i-o dă omului de lângă noi prin noi înşine. Dacă nu suntem cu luare aminte, dacă ne împotrivim binelui, se poate întâmpla să nu avem mir de bună mireasmă, ci să avem lucruri care nemulţumesc, care deranjează, care nu aduc ceea ce am dori noi să avem şi ceea ce ar dori să aibă alţii de la noi. Ar trebui să avem o jenă când vedem că cineva este nemulţumit în preajma noastră, o jenă că cineva, în loc să se bucure de existenţa noastră, este nemulţumit că existăm. Să ajungem în situaţia aceasta, să nu ne placă de noi înşine dacă nu facem ceea ce vrea Dumnezeu să facem. Vă pun în atenţie lucrurile acestea pentru că să ştiţi că mulţi dintre oamenii din jurul nostru şi poate de multe ori mulţi dintre noi, în loc să aducem bucurie aducem întristare, aducem tulburare şi toate acestea arată că de fapt noi înşine nu avem în sufletul nostru ceea ce ar trebui să avem şi în acelaşi timp arată şi că cei din jurul nostru nu au în sufletul lor ceea ce ar trebui să aibă. Poate că aţi citit unii dintre voi cuvintele Avvei Dorotei. În cuvintele Avvei Dorotei este vorba şi despre aceea că fiecare dintre noi ne asemănăm cu un vas. Cu un vas care se poate sparge şi care uneori se şi sparge. Şi dacă aruncăm cu piatra într-un vas, din vas curge ceea ce este în vas. Deci, cu un cuvânt jignitor

aruncăm în ființa unui om și cu ocazia aceasta se descoperă ce poartă el în sufletul lui. Dacă are o viață curată, dacă are o viață luminată, dacă în vas este ceva frumos mirositor, piatra, cuvântul jignitor, nu face altceva decât să descopere ceea ce este înăuntru. Și dacă în vasul acela este ceva rău, ceva urât mirositor, nu este de vină cel care sparge vasul de ceea ce este în vas, ci vina o poartă cel care a adunat lucruri rele în vasul sufletului său. Noi, de fapt, nu avem nici o trebuință să știm ce poartă altul în suflet. Trebuie totuși să fim cu grijă să nu scoatem la iveală niște lucruri pe care nu le binecuvântează Dumnezeu și de care nu se pot bucura oamenii. Grija noastră trebuie să fie să înmulțim binele, să înmulțim bucuria, să înlăturăm tot ce este împotrivitor bucuriei.

Acest cuvânt este ultimul cuvânt din seria celor pe care le-am prezentat zilele trecute până astăzi și eu astăzi plec. Nu știu dacă s-a sfârșit și tabăra. Nu știu dacă mai rămâneți, dacă nu mai rămâneți, dacă se mai ocupă cineva de voi. Eu am căutat ca lucrurile pe care le-am prezentat să fie de folos și celor care ați venit și celor care sunt statornici în mânăstire. Voi pleca de aici cu bucuria că am lăsat niște gânduri bune pe care le port în minte pentru mine și pentru alții și mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a dat în minte gânduri pe care eu de fapt nu le-am pregătit de acasă. Mi-am pregătit doar un generic, "Bucuriile credinței", mi-am pregătit doar niște titluri, cum ar fi "Îndemnuri la bucurie", "Trăitori ai bucuriei", "Sfintele slujbe și sfintele sărbătoriri ale Bisericii noastre ca prilej de bucurie". Toate acestea le-am pregătit ca titluri, iar conținutul, în general, a fost așa cum s-a revărsat din sufletul meu. Am spus ce mi-a venit în minte vorbind și să știți că mă bucur de tot ce mi-a venit în minte și dau slavă lui Dumnezeu și pentru înregistrările pe care mi le-am făcut și aștept și înregistrarea pe care nu am putut s-o fac. O să fie, poate, prilejuri pentru o carte sau pentru o parte dintr-o carte pe care aș putea să o scot la iveală cu vremea, așa că eu zic că cel mai câștigat dintre toți am fost eu însumi și sunt eu însumi. Dacă eram acasă, la noi la mânăstire, sigur nu aș fi vorbit și sigur nu aș fi alcătuit aceste cuvântări care au fost și înregistrate și care pot să fie spre binele și al meu și al altora. Sfântul Atanasie cel Mare are afirmația că "cel care unge cu miresme pe altul, el însuși miroase frumos". El este cel dintâi beneficiar al aromatelor cu care unge pe altul. Eu am făcut lucrarea aceasta, de împărțitor de mir. V-am prezentat lucruri care pot fi socotite ca niște aromate și eu

însumi m-am folosit de acestea și de mirosul cel bun, pentru care îi mulțumesc în primul rând lui Dumnezeu și într-un fel îmi mulțumesc și mie, pentru ce am adunat în suflet, într-o viață întreagă, până la 75 de ani împliniți și până la 51 de ani pe care i-am trăit la mânăstire. Cu tot ce am adunat în suflet am venit aici și v-am prezentat ceea ce v-am prezentat. Deci, să-l mulțumim toți lui Dumnezeu și pentru cele ce le-am adăugat la mine însumi și pentru ceea ce s-a adăugat la voi înșivă. Să aducem mulțumiri celor care ne-au primit, pentru că programul l-am făcut în casa altuia, acesta este adevărul. Cineva s-a îngrijit de lucrul acesta. Noi am venit, doar, și am tăbărât aici. Am fost primiți bine, frumos, și o să le rămânem recunoscători pentru cealaltă vreme a vieții noastre și pentru veșnicie celor care ne-au primit, celor care ne-au ajutat să ne putem desfășura înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor gândurile pe care le avem în suflet. Vă doresc să aveți folos din această întâlnire pentru cealaltă vreme a vieții voastre și m-aș bucura foarte mult dacă folosul ar fi în înțelesul acesta, că țineți minte niște lucruri pe care sigur nu vi le-a spus nimeni, pentru că aș vrea să știți și asta, că ceea ce spun eu, nu am mai auzit pe nimeni spunând. M-aș bucura să se înmulțească binele și în înțelesul acesta, să spună și alții ce spun eu și să aveți folos din ceea ce vă spun eu, chiar dacă nu vă spun și alții. Vă doresc din toată inima să fiți lucrători de bucurie, să fiți înmulțitori de bucurie, să înmulțiți binele și bucuria în jurul vostru și darul lui Dumnezeu să fie cu noi cu toți, binecuvântarea lui Dumnezeu să fie peste noi peste toți, mijlocirile Maicii Prea Curate să ne ajute pe noi pe toți, rugăciunile sfinților să ne fie folositoare tuturor și să trăim o viață care să fie spre mărirea lui Dumnezeu și spre mântuirea sufletelor noastre. Amin! Mărire Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Amin!

Dumnezeu să ne ajute!

16 iulie 2004, dimineața,
Mânăstirea Subpiatră

PARTEA A DOUA

CREDINȚĂ ȘI IUBIRE

CREDINȚA – TEMELIE A VIEȚII DUHOVNICEȘTI

Unde este credința voastră?
(Luca 8,25)

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin!

Iubiți credincioși, începem în dimineața aceasta o serie de cuvântări, pe care le voi ține în săptămâna aceasta, până vineri dimineață inclusiv, pentru tabăra care s-a organizat aici, cu bunăvoința conducerii mânăstirii. O să am în vedere două dintre cele mai importante virtuți ale vieții noastre duhovnicești, și anume credința și iubirea. Deci genericul acestei tabere, din acest punct de vedere, este "Credință și Iubire" sau "Credință lucrătoare în iubire". M-am gândit că ar fi bine să ne oprim cu gândul, cei care ne-am adunat aici, asupra credinței și asupra iubirii, ca să începem cu aceasta și să susținem cu aceasta viața duhovnicească. Bineînțeles că toate câte ni se cer sunt importante, dar toate câte sunt importante se bazează pe credință, pe credința în Domnul nostru Iisus Hristos, pe credința în Evanghelie, pe credința în Dumnezeu, pe credința în Maica Domnului, pe credința în Sfinții lui Dumnezeu, pe credința în Tainele Bisericii. Toate încep de la credință, se realizează prin credință și mai ales în iubire. În iubire, care este o poruncă a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, cea mai mare dintre poruncile câte ni le-a dat nouă Dumnezeu. Deci, va fi vorba despre credință și iubire. Și asta cu atât mai mult cu cât credința ne duce în legătură cu Domnul nostru Iisus Hristos, în așa fel încât credința noastră este un mijloc de a ne întâlni cu Domnul Hristos, de a-L avea pe Domnul Hristos în ființa noastră, în inima noastră.

Credința este un dar de la Dumnezeu și în același timp o lucrare a sufletului omenesc. Importanța pe care o are credința o

putem cunoaşte din ceea ce e scris în Sfânta Evanghelie. De fapt, Sfânta Evanghelie nu este o teorie a credinţei, ca să cauţi un capitol anume despre credinţă, dar sunt multe afirmaţii în Sfânta Evanghelie, din care înţelegem noi cât de importantă este credinţa pentru viaţa duhovnicească. Va fi vorba şi despre întrebările pe care le-a pus Domnul Hristos celor pe care i-a avut în faţă, în legătură cu credinţa, şi care au ajuns până la noi şi despre unele răspunsuri ale celor întrebaţi de Domnul Hristos despre credinţă. Mi-am început cuvântarea aceasta de acum cu o întrebare a Domnului Hristos pusă ucenicilor Săi, care, fiind în furtuna care se iscase pe mare, erau îngrijoraţi, erau neliniştiţi, aveau în gând posibilitatea de a-şi sfârşi viaţa în acea împrejurare. Domnul Hristos dormea în corabie când s-a pornit furtuna, adormise înainte de a se porni furtuna, iar ucenicii L-au trezit, spunând: "Învăţătorule, pierim!" (Luca 8, 24), ca şi când ar fi zis: "E gata cu noi! Furtuna asta e aşa de puternică, încât s-ar putea să nu mai scăpăm din ea". Şi atunci, Domnul Hristos a certat vânturile şi marea, iar furtuna s-a potolit; şi a zis Domnul Hristos către ucenicii îngrijoraţi, către ucenicii frământaţi, învolburaţi, după mărturia Sfântului Evanghelist Luca: **"Unde este credinţa voastră?"** (Luca 8, 25). Dacă voi sunteţi îngrijoraţi, dacă voi sunteţi neliniştiţi, dacă voi credeţi că vi se sfârşeşte viaţa în împrejurarea aceasta de furtună, unde vă e credinţa? Nu credeţi că Eu pot potoli furtuna? Nu credeţi că furtuna aceasta e o ameninţare ca să se vadă cât de puţină credinţă aveţi? Unde-i credinţa voastră? Ucenicii s-au mirat de faptul că s-a potolit furtuna prin puterea Domnului nostru Iisus Hristos. La aşa ceva, ei nu s-au aşteptat. Şi, pentru că nu s-au aşteptat, s-au mirat. Şi s-au întrebat, ei între ei: "Cine este Acesta, de care ascultă şi vânturile şi marea?" (Luca 8, 25). Deci întrebarea Domnului nostru Iisus Hristos: "Unde este credinţa voastră?", a fost pusă într-o împrejurare grea, Domnul Hristos s-a referit la o împrejurarea grea, la o împrejurare ameninţătoare şi ar fi vrut Domnul Hristos ca ucenicii să aibă credinţă şi să nu se îngrijoreze, să nu se impacienteze. Şi dacă ei totuşi s-au îngrijorat, dacă ei totuşi s-au neliniştit, dacă ei totuşi s-au tulburat, dacă totuşi s-au simţit ameninţaţi, însemna că nu au credinţă, sau că nu au destulă credinţă. Domnul Hristos i-a întrebat: "Unde este credinţa voastră?". De ce nu vă manifestaţi credinţa voastră şi în împrejurări

de felul acesta? Poate că dacă erau împrejurări liniştitoare prin ele însele, nu s-ar fi pus problema credinţei: "Credem, sau nu credem?". Oricum, Domnul Hristos aştepta de la ucenicii Săi credinţă. "Unde este credinţa voastră?". N-aveţi o credinţă lucrătoare, n-aveţi o credinţă liniştitoare, n-aveţi o credinţă care să izgonească din sufletul vostru furtuna de gânduri, furtuna de nelinişte, de tulburare. Această furtună trebuia izgonită din sufletul ucenicilor prin credinţa lor. Fără îndoială că ucenicii au avut totuşi credinţă, pentru că L-au urmat pe Domnul Hristos şi L-au urmat pe Domnul Hristos pentru că au crezut în El; dacă nu ar fi crezut în El, nu L-ar fi urmat. Dar nu aveau atâta credinţă încât să aibă şi linişte izvorâtă din credinţă. Am găsit cândva, undeva, nu mai ştiu unde, o afirmaţie care mi-a plăcut foarte mult şi pe care v-o pun şi vouă în atenţie: **"Măsura credinţei e măsura vieţii"**, cu alte cuvinte "Cum îţi este viaţa, aşa îţi este credinţa". Nu poţi să ai în suflet o credinţă puternică şi să trăieşti o viaţă de nelinişte, o viaţă de nemulţumire, o viaţă de îngrijorare, o viaţă de tulburare, pentru că credinţa adevărată izgoneşte îngrijorarea, izgoneşte neliniştea, izgoneşte nemulţumirea, izgoneşte orice fel de nelinişte din suflet. Iar "biruinţa care a biruit lumea – scrie Sfântul Evanghelist Ioan în întâia sa Epistolă sobornicească – este credinţa voastră" (cap.5, 4). Credinţa care vă dă siguranţa, credinţa care vă încredinţează că nu sunteţi singuri, credinţa aceea care aduce seninătate, credinţa care alungă frica, credinţa care ne ţine în legătură cu adevărurile de credinţă şi cu Cel care a adus credinţa.

Iubiţi credincioşi, sunt unii care zic că la cârma vieţii duhovniceşti este mintea, raţiunea... N-au dreptate! Domnul Hristos nu ne-a chemat niciodată să cercetăm lucrurile cu raţiunea. De ce? Pentru că raţiunea, mintea nu poate să cunoască tainele lui Dumnezeu, iar credinţa este uşa tainelor. Credinţa noastră este credinţă a tainelor, credinţă care ne introduce într-o sferă mai presus de lumea aceasta. Ne duce la Domnul Hristos, ne duce la Dumnezeu Tatăl, ne duce la Dumnezeu Duhul Sfânt. Credinţa ne susţine în viaţa noastră duhovnicească şi credinţa e lucrătoare pentru viaţa duhovnicească. O viaţă de linişte – "Cel ce miluieşti cu liniştirea", zicem noi în rugăciunea a 5-a de la Maslu, vorbind cu Domnul nostru Iisus Hristos – o viaţă liniştită, o viaţă senină îşi are temelia în credinţă, se întemeiază în credinţă.

În Sfânta Evanghelie de Matei, la sfârşitul capitolului al 7-lea, citim că a zis Domnul Hristos: "Cel ce ascultă cuvintele Mele acestea şi le împlineşte, se aseamănă cu omul înţelept care şi-a zidit casa pe temelie de stâncă. Şi au venit furtunile, au venit vânturile mari, au izbit în casa aceea şi ea a rămas, pentru că era întemeiată pe stâncă. Dar cel care ascultă cuvintele acestea şi nu le împlineşte, se aseamănă cu omul neînţelept care, în loc să-şi întemeieze casa pe piatră, pe stâncă, şi-a întemeiat-o pe nisip. Şi au venit vânturile şi au venit ploile mari, au venit furtunile, au izbit în casa aceea şi ea a căzut, pentru că nu era întemeiată pe stâncă, nu era întemeiată pe piatră" (Matei 7, 24-27). Prin urmare, Domnul nostru Iisus Hristos ne pune în atenţie faptul că fiecare dintre noi, împlinind cuvintele Lui, ne întemeiem o casă, o casă duhovnicească în care apoi locuieşte Domnul Hristos. Casa aceasta duhovnicească având-o în vedere Sfântul Vasile cel Mare şi apoi Sfântul Petru Damaschin, spune că trebuie să fie întemeiată pe pământ bun, pe pământ statornic, pentru că se întâmplă uneori ca cineva, neavând în vedere faptul de a-şi întemeia casa duhovnicească pe pământ bun, sau chiar o casă materială, casa aceea materială se poate să se dărâme, să zicem aşa, printr-o alunecare de teren. S-a întâmplat aşa ceva la o mânăstire de la "Parva Rebra", unde s-a zidit o casă fără temelie bună, fără pământ bun, şi a alunecat terenul cu casa şi s-a dărâmat casa. Aşa se întâmplă în viaţa materială, dar se întâmplă şi în viaţa duhovnicească.

Deci, trebuie să fie întemeiată casa duhovnicească pe pământul răbdării, zic Părinţii. Avem trebuinţă de răbdare pentru a înainta în viaţa duhovnicească. Şi pe acest pământ al răbdării, spun mai departe Părinţii, trebuie pusă temelia credinţei. Sfântul Apostol Pavel pomeneşte de temelia care este Hristos, pentru că credinţa, de fapt, face legătura între sufletul credincios şi între Domnul Hristos. În Epistola către Efeseni, în capitolul 3, versetul 17, citim o dorinţă a Sfântului Apostol Pavel pentru creştinii din Efes, dar fără îndoială pentru toţi creştinii de oriunde, toţi creştinii care ştiu de ceea ce doreşte Sfântul Apostol Pavel: "Hristos să se sălăşluiască, prin credinţă, în inimile voastre". Deci Hristos să intre în inimile noastre, Hristos să-şi găsească locaş în inimile noastre, şi aceasta să se realizeze prin credinţă. Cine n-are credinţă, n-are o legătură cu Domnul Hristos, nu-L poate avea pe Domnul Hristos în suflet.

Deci, e de trebuinţă credinţa care-L aduce pe Domnul Hristos în sufletul nostru, credinţa care-L scoate în evidenţă pe Domnul Hristos Cel din sufletul nostru.

Poate că unii ştiţi că Sfântul Marcu Ascetul are un cuvânt în Filocalie despre Botez, şi în cuvântul acesta spune că, de la Botez, Sfânta Treime – Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh – Se sălăşluieşte, Se aşează în sufletul celui care se botează. Şi cei care au gândit bine, poate şi pe temeiul cuvântului Sfântului Marcu Ascetul, spun că la Botezul creştin, la Botezul dreptmăritorilor creştini se întâmplă exact ceea ce s-a întâmplat la Botezul Domnului Hristos. Ce s-a întâmplat la Botezul Domnului Hristos? La Botezul Domnului Hristos S-a arătat Preasfânta Treime – Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh. Cum? Aşa, că Fiul S-a botezat, Tatăl a rostit cuvintele "Acesta este Fiul meu cel iubit întru care bine am voit" şi Duhul Sfânt S-a pogorât peste Domnul Hristos în chip de porumbel. Şi asta o mărturisim noi, după rânduiala Sfintei noastre Biserici, la sărbătoarea Botezului Domnului, când zicem, vorbind cu Domnul Hristos, nu despre Domnul Hristos: "În Iordan botezându-Te Tu, Doamne, închinarea Treimii s-a arătat". Şi spunem cum. Cum s-a arătat închinarea Sfintei Treimi? Cum S-a arătat Sfânta Treime? "Că glasul Părintelui a mărturisit Ţie – vorbim deci mai departe cu Domnul Hristos –, Fiu iubit pe Tine numindu-Te. Şi Duhul în chip de porumbel a adeverit întărirea cuvântului", a adeverit că aşa este, eşti Fiul lui Dumnezeu, Cel iubit. Şi după aceea zicem, vorbind în continuare cu Domnul Hristos: "Cel ce Te-ai arătat, Hristoase, Dumnezeule, şi lumea ai luminat, Mărire Ţie!". Deci, ceea ce trebuie să facem noi în faţa evenimentelor pe care le sărbătorim este să aducem mărire lui Dumnezeu.

Ceva asemănător, adică arătarea Sfintei Treimi, s-a întâmplat şi la Schimbarea la Faţă, pe care noi o sărbătorim în 6 August. Nu ştiu dacă e întâmplător sau dacă are o explicaţie faptul că sărbătoarea Botezului Domnului Hristos este într-o zi de 6 Ianuarie, iar Schimbarea la Faţa a Domnului Hristos este tot într-o zi de şase, 6 August. În luna întâi, în 6 sărbătorim Botezul, şi în luna a opta, în 6 sărbătorim Schimbarea la Faţă a Domnului Hristos pe muntele Taborului. Schimbarea la Faţă a adus în conştiinţa celor care erau acolo, pe munte, pe Preasfânta Treime. Cum anume? Fiul S-a schimbat la faţă, adică Şi-a arătat mărirea prin lumină, faţa Lui a

strălucit ca soarele, hainele Lui au fost albe ca lumina, ca zăpada, cum un înălbitor nu poate înălbi pe lume, spune Sfântul Evanghelist, şi atunci s-a arătat un nor luminos care i-a învăluit pe cei care erau atunci de faţă – Sfinţii Apostoli Petru, Iacob, Ioan şi doi bărbaţi reprezentativi din Vechiul Testament, Moise şi Ilie –, au fost învăluiţi de un nor luminos şi din nor s-a auzit cuvântul Tatălui Ceresc: "Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru care bine am voit, pe Acesta să-L ascultaţi" (Matei 17, 5). Acesta este mesajul Schimbării la Faţă, să ascultăm de Domnul Hristos. E ceea ce vrea şi Maica Domnului, pentru că la nunta din Cana Galileii, Maica Domnului le-a spus celor ce slujeau acolo: "Faceţi ceea ce vă va spune El" (Ioan 2, 5). Aşa a zis Maica Domnului, aşa a zis Tatăl Ceresc. Deci, iubiţi credincioşi, avem două sărbători cu prezenţa Sfintei Treimi: Botezul Domnului şi Schimbarea la Faţă a Domnului Hristos şi cu acest prilej a fost de faţă şi Tatăl şi Fiul şi Sfântul Duh şi credinţa noastră este că ceea ce s-a întâmplat la Botezul Domnului Hristos se întâmplă la fiecare botez al unui dreptmăritor creştin şi că Sfânta Treime intră în sufletul celui care se botează şi Sfânta noastră Biserică învaţă că nu pleacă de acolo niciodată, decât la moartea celui care n-are credinţă, celui care nu trăieşte o viaţă după credinţă, altfel pe Sfânta Treime o purtăm toţi credincioşii, toţi dreptmăritorii creştini, şi de acolo dorim să iasă la iveală şi ne rugăm pentru aceasta, într-o rugăciune, de pildă, de la Sfântul Maslu, când ne adresăm Maicii Domnului şi zicem: "Pe Tine, Preacuratul palat al Împăratului Ceresc, ceea ce eşti mult lăudată, te rog curăţeşte-mi mintea mea întinată cu tot felul de păcate şi o fă locaş înfrumuseţat al Preasfintei Treimi, ca să laud şi să măresc puterea ta şi mila ta cea nemăsurată, fiind mântuit eu, netrebnicul robul tău". De ce chemăm ajutorul Maicii Domnului, mijlocirea Maicii Domnului? Pentru că Maica Domnului a fost şi este locaş al Prea Sfintei Treimi. A fost locaş al Prea Sfintei Treimi când L-a purtat în pântece pe Domnul Hristos, când L-a purtat în braţe şi în toată vremea, pentru că Maica Domnului L-a avut pe Domnul Hristos nu numai în pântecele şi în braţele ei, ci şi în inima ei (şi mai ales în inima ei), şi de inima Maicii Domnului, Domnul Hristos niciodată nu S-a îndepărtat. Deci, iubiţi credincioşi, noi credem că Prea Sfânta Treime purtată în sufletul nostru Se arată în viaţa noastră şi trebuie să Se arate într-o viaţă curată, după

cuvântul: "Măsura credinţei este măsura vieţii". Apoi, ziceau mai departe Părinţii, cel care a luat aminte la pământul cel bun al răbdării şi la temelia care este credinţa şi care este şi Domnul Hristos, să zidească faptele cele bune ale virtuţilor ca pe nişte cărămizi din care se alcătuieşte o casă şi să le lege între ele prin lut luat din pământul smereniei, iar deasupra să pună acoperişul dragostei şi în felul acesta să pregătească o casă în care să intre Domnul Hristos. Bineînţeles, noi nu trebuie să ne gândim la ceva material, ci trebuie să ne gândim la ceea ce putem purta în suflet, care nu se vede la arătare, dar care se manifestă printr-o viaţă pe care o binecuvântează Domnul Hristos. Şi dacă facem aceasta, dacă ne întemeiem viaţa creştină a noastră pe pământul răbdării, pe temelia credinţei, o alcătuim din faptele bune ale credinţei şi legăm faptele cele bune ale credinţei cu smerenie şi punem deasupra acoperământul iubirii, atunci avem o credinţă care ne ţine aproape de Domnul nostru Iisus Hristos, ne ţine aproape de învăţătura Lui şi ne angajează la o viaţă care se manifestă în toate faptele bune pe care le putem face şi mai ales în iubire, pentru că credinţa trebuie să fie lucrătoare în iubire. Dumnezeu să-l odihnească pe părintele Serafim, de la noi de la mânăstire. Mi-a spus odată, la spovedanie, cuvânt de învăţătură: **"Să te depăşeşti şi să te dăruieşti"**. M-am gândit că-i vorba **să mă depăşesc în credinţă şi să mă dăruiesc în iubire**. Poate că cuvântul acesta îl avea părintele întemeiat pe cuvintele Sfântului Apostol Pavel, că "în Iisus Hristos nici tăierea împrejur nu preţuieşte, dar nici netăierea împrejur, ci credinţa lucrătoare în iubire" (Gal. 5, 6).

Să ne rugăm bunului Dumnezeu să ne dea această credinţă care ne linişteşte şi-n furtuni. Şi să manifestăm credinţa aceasta în liniştea sufletească, pe care având-o, nu ne-ar mai întreba Domnul Hristos "unde este credinţa voastră?", ci s-ar bucura că avem credinţa aceea care întemeiază viaţa duhovnicească pe răbdare, pe faptele credinţei, pe smerenia care întemeiază viaţa duhovnicească şi învăluie faptele cele bune şi le face bune şi pe iubire care este legătura desăvârşirii. Amin!

Mărire Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh! Amin!

26 iulie 2004, dimineaţa,
Mânăstirea Oaşa

MÂNĂSTIREA, RUGĂCIUNEA ȘI VUIETUL DUHULUI

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin!

Binecuvântați, Înalt Prea Sfințite Părinte Arhiepiscop, să rostesc cuvânt de învățătură!

Iubiți credincioși, ne găsim acum, aici, într-o mânăstire. Fiecare dintre cei care ați venit aici, la mânăstire, cred că știți ce este o mânăstire, sau gândiți că ați ști ce este o mânăstire. Fiecare dintre noi știm și spunem și credem și mărturisim că o mânăstire este un așezământ unde trăiesc călugării, oameni care-i slujesc lui Dumnezeu cu viață deosebită de cea pe care o trăiesc cei mulți din lumea largă. Fiecare dintre noi am venit la mânăstire și ne-am gândit că venim la un loc de rugăciune. Și într-adevăr, mânăstirea este un loc de rugăciune, dar nu este numai un loc de rugăciune, ci este și un loc de învățătură și un loc de muncă. Și toate acestea se fac spre mărirea lui Dumnezeu, spre mântuirea oamenilor care trăiesc în mânăstire și spre binele și mântuirea tuturor credincioșilor. În regulamentul de funcționare a vieții călugărești este scris așa: **"mânăstirea este un așezământ de rugăciune, de învățătură și de muncă, în care trăiesc călugării"**. Deci, noi suntem aici, acum, într-un așezământ de rugăciune, de învățătură și de muncă. Sunt aici, în loc de rugăciune, de învățătură și de muncă, cei pe care i-a ales Dumnezeu să-și trăiască viața aici în această mânăstire, Mânăstirea Oașa. Noi, ceilalți, am venit aici de data acesta cu prilejul hramului și am venit, unii, din mânăstirile noastre, alții de la locurile noastre de mântuire, am venit în acest așezământ de rugăciune, de învățătură și de muncă. Și am venit în primul rând să ne rugăm. Și ne rugăm: suntem, acum, în cuprinsul unei slujbe, prilej de rugăciune. Ne-am îndreptat mintea către Dumnezeu Tatăl, către Dumnezeu Fiul, către Dumnezeu Duhul Sfânt. Ne-am înaripat mintea spre Dumnezeu prin psalmii care s-au citit și care se vor citi în continuare, ne vom înaripa mintea către Dumnezeu prin alcătuirile de la slujba pe care o facem, la care luăm parte cu toții.

Deci, suntem în rost de rugăciune. Ne rugăm noi, călugării, și vă rugați voi, care nu sunteți călugări. Ne rugăm și unii și alții, pentru că scopul vieții noastre, al tuturor, este să înaintăm în viața duhovnicească. Cu toții dorim să ajungem la ținta împărăției lui Dumnezeu, să aducem împărăția lui Dumnezeu aici, pe pământ, și, dacă nu se poate peste tot, măcar unde ne ducem viața, în mânăstire, să fie împărăția lui Dumnezeu, pe care o cerem de la Dumnezeu Tatăl când zicem "vie împărăția Ta". Suntem aici cu rost de rugăciune și ne rugăm împreună cu cei care trăiesc aici în toată vremea, cu cei pe care i-a ales Dumnezeu să fie aici și nu în altă parte. Ne rugăm împreună cu cei care în fiecare zi se roagă pentru ei, pentru noi toți, pentru lumea întreagă, pentru că toți știm că "rugăciunea este întărirea lumii", așa spune Sfântul Ioan cel care a scris "Scara". În fiecare mânăstire se fac slujbele rânduite pentru fiecare zi și slujbele acestea se fac la vreme de dimineață, la vreme de seară, în unele mânăstiri la vreme de noapte, în biserică, și acestea sunt slujbele rânduite de Biserică. Pe lângă rugăciunile care se fac în biserică, se mai fac rugăciuni și în chiliile călugărilor. Fiecare călugăr este dator cu un anumit număr de rugăciuni, cu anumite rugăciuni, rugăciuni pe care noi le numim rugăciuni de pravilă, de program și este foarte important ca cineva să-și facă programul de rugăciune, pentru că este un îndreptar de viață, un mijloc de îmbunătățire sufletească.

Un părinte de la noi, de la mânăstirea de unde vin eu – eu vin de la Mânăstirea "Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus –, un călugăr împreună-viețuitor la mânăstire, de la începutul mânăstirii, cu părintele Arsenie și cu părintele Nicolae Mladin (care a ajuns apoi profesor de teologie și mitropolit al Ardealului), părintele Serafim, Dumnezeu să-l odihnească, a fost trimis împreună cu părintele Arsenie, de către mitropolitul Nicolae Bălan, la Sfântul Munte, ca să învețe de acolo ceea ce poate învăța și să aducă apoi și să aplice la Mânăstirea de la Sâmbăta. Și cu prilejul acela, a fost părintele Serafim în ascultarea unui părinte de la Sfântul Munte, pe nume Antipa Dinescu – un părinte din țară, stabilit apoi la Sfântul Munte. Și a învățat de la părintele acela slujbe, a învățat să stea la slujbă vreme îndelungată. Când părintele Serafim s-a dus la Sfântul Munte și când a văzut ce multe rugăciuni se fac acolo și ce slujbe lungi, aproape că nu le putea suporta, că nu mai văzuse la noi în

țară așa rugăciuni lungi. Nu a mai fost pe la mânăstiri, să vadă privegheri. Și zicea părintele Serafim că îi spunea părintelui Antipa: "Vai, da' lungă o mai fost slujba asta!" și părintele a zis către el: "Îi lungă lenea ta!". Și a stat acolo până când a venit vremea să plece de la Sfântul Munte la studii în Atena, pentru că i-a dat recomandarea aceasta mitropolitul Nicolae Bălan. Atunci i-a spus părintelui de la Sfântul Munte, părintelui Antipa: "Prea Cuvioase, trebuie să mă duc la studii teologice în Atena, mă îndrumă printr-o scrisoare mitropolitul care m-a trimis aici, la Sfântul Munte". Și atunci părintele i-a spus așa: "Mă, să te ții de pravilă, că dacă nu, te îndrăcești!". A venit părintele Serafim cu cuvintele acestea de la Sfântul Munte și ni le-a spus nouă și ni le spunea uneori. Și totdeauna m-am gândit, când am auzit cuvintele acestea și când m-am gândit eu la cuvintele acestea, că dacă părintele Serafim s-ar fi dus la Sfântul Munte numai pentru cuvântul acesta de îndrumare: "să te ții de pravilă" și cu atenționarea "că dacă nu, te îndrăcești", nu s-a dus degeaba la Sfântul Munte. Sigur că a mai învățat el multe pe acolo. Și a venit cu îndrumarea aceasta, pe care noi o ținem minte și după ce părintele s-a mutat la cele veșnice.

Deci, pravila își are și ea importanța ei. De ce? Pentru că trebuie să-l ajute pe om, să-l facă mai bun. Îl pune în fața lui Dumnezeu. Rugăciunea ne pune în fața lui Dumnezeu, slujba ne pune în fața lui Dumnezeu și, fiind noi în fața lui Dumnezeu, ne lipim de Dumnezeu; "lipitu-s-a sufletul meu de Tine și dreapta Ta mă sprijinește", zicem într-un psalm pe care îl repetăm în fiecare zi (Ps. 62, 8). "Lipitu-s-a sufletul meu de Tine și dreapta Ta mă sprijinește". Mijlocul acesta de lipire a sufletului de Dumnezeu este rugăciunea. Prin rugăciune, noi mergem către Dumnezeu, iar prin Sfintele Taine Dumnezeu vine către noi. Deci, facem în mânăstire rugăciunea rânduită pentru a împlini voia lui Dumnezeu și rosturile noastre în mânăstire, în Biserică, și după aceea facem slujbă personală, prin rugăciunea personală în chiliile noastre și ne rugăm, – țineți minte! – pentru noi și pentru toți oamenii, pentru toată lumea, pentru că rugăciunea este întărirea lumii. Și mai facem o rugăciune, cu care noi, călugării, suntem datori, rugăciunea de toată vremea sau de câtă vreme o putem face; o îndesire a rugăciunii, rugăciunea cu care se mântuiesc călugării.

Când m-am dus eu pentru prima dată la Mânăstirea de la Sâmbăta, în 1942, aveam 13 ani și jumătate și m-am dus acolo cu gândul să mă fac călugăr. Nu știu ce am gândit eu pe vremea aceea, la vârsta aceea. Cineva mi-a dat gândul să mă fac călugăr. Am luat aminte și m-am dus să mă fac călugăr. Bineînțeles că nu s-a putut și bine a fost că nu s-a putut atunci. Până la urmă, tot călugăr am ajuns, dar după 11 ani. Și n-am putut rămâne acolo și pentru faptul că mitropolitul de atunci dorea ca la mânăstirea de la Sâmbăta să fie numai absolvenți de Teologie. Adică, dacă cineva vrea să fie călugăr, să învețe întâi, să facă școală generală, să facă gimnaziu, să facă liceul, să facă Teologia și apoi, ca absolvent de Teologie, să se ducă să se facă călugăr. Și stăruind mitropolitul pentru dorința aceasta, Mânăstirea de la Sâmbăta a început cu trei oameni mari: părintele Arsenie, care era absolvent de Teologie și, lucru rar pe vremea aceea, era și absolvent de Arte Vizuale, Belle-Arte, arte frumoase, pictură și sculptură. Și cu învățătura pe care a avut-o el atunci, s-a instalat la mânăstirea de la Sâmbăta, la mânăstirea pe care o începuse, după restaurare, mitropolitul Nicolae Bălan și cu părintele Nicolae Mladin (care a ajuns profesor de teologie și apoi mitropolit al Ardealului și pe care mitropolitul Nicolae Bălan l-a îndrumat și l-a ajutat să înainteze în cariera de profesor și poate și mitropolit) și cu părintele Serafim Popescu, un om extraordinar, un om care te ungea la inimă, un om cald la suflet, un om revărsător, un om de care s-au bucurat oamenii, dar pe care nu l-au prea băgat în seamă oamenii, pentru că nu avea talente deosebite, cum avea părintele Arsenie, dar a fost un om evlavios. Cineva îmi spunea: "De câte ori mă duc la părintele în chilie, totdeauna îl văd cu patrafirul după gât". Ceva foarte frumos. Eu spun că părintele Serafim a fost un om de care s-au bucurat oamenii și de care m-am bucurat și eu. Și părintele Serafim a zis către mine: **"Copile, eu mă bucur de succesele tale cum mă bucur de succesele mele!"**. Extraordinar, iubiți credincioși! Nu se poate ceva mai frumos, ceva mai dătător de gând, că omul acesta era un om evlavios. "Copile, eu mă bucur de succesele tale cum mă bucur de succesele mele!". Și a trecut părintele Serafim la cele veșnice, în anul 1990, și nu prea aveam succese pe vremea aceea. După aceea, s-au adăugat succesele. Și, dacă ar mai fi fost părintele cu noi, s-ar fi bucurat de fiecare carte pe care am scris-o, de fiecare conferință pe care am

ţinut-o, de tot ceea ce am realizat în sufletul meu când am făcut ceva pentru alţii şi ar fi zis: "Copile, eu mă bucur de succesele tale cum mă bucur de succesele mele!".

Iubiţi credincioşi, atunci când m-am dus eu la mânăstirea de la Sâmbăta, părintele Arsenie Boca a vorbit cu mine şi a vorbit ca şi cum ar fi vorbit cu un om mare şi mi-a pus în atenţie rugăciunea, zicea el "rugăciunea cu care se mântuiesc călugării". Ca şi când mi-ar fi spus: nu poţi rămâne aici, ştii că nu poţi rămâne aici, dar îţi spun eu ceva ce fac călugării, ceva ce ai putea face şi tu şi acest ceva este să zici rugăciunea cu care se mântuiesc călugării. Şi mi-a spus că rugăciunea cu care se mântuiesc călugării – şi aş zice eu că nu numai călugării, ci toţi credincioşii – este rugăciunea "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!". Nu mi-a spus de câte ori să zic, nu mi-a spus câtă vreme să hotărăsc pentru rugăciunea aceasta, mi-a spus doar atât, să zic "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!", rugăciunea cu care se mântuiesc călugării. Şi cât de importantă este rugăciunea aceasta, pot să vă spun acum. Atunci nu ştiam că în momentul când se face cineva călugăr primeşte un şnur cu noduri şi acesta este anume pentru rugăciunea de toată vremea. Acest şnur se numeşte metanii sau metanie şi este, zic eu, un suport material pentru o lucrare spirituală. Deci, ce este? Un suport material pentru o lucrare spirituală. Când acest şnur i se dă candidatului la slujba călugăriei, i se spune aşa, în faţa celor care sunt participanţi la slujba călugăriei: "Fratele nostru primeşte sabia Duhului, care este Cuvântul lui Dumnezeu, – fiţi atenţi! – spre rugăciunea din toată vremea către Hristos"; şi apoi: "că eşti dator în toată vremea a avea în minte, în inimă, în cuget şi în gura ta numele Domnului Iisus şi a zice: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!". Eu nu ştiam atunci de aşa ceva. Nu ştiam de metaniile acestea, nu ştiam de nodurile acestea pe care le ţii între degete şi zici, la fiecare, "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!". Ştiam numai să zic rugăciunea şi ştiam ce mi-a zis părintele Arsenie atunci: s-o lipesc de respiraţie şi s-o zic cu gândul, cu cuvântul gândit, nu cu cuvântul vorbit. Nu mi-a dat nici o explicaţie. Sigur s-a gândit părintele că toate ale omului pornesc de la gândul omului şi dacă pornesc toate de la gândul omului, în

minte trebuie să-ţi faci rânduială, că dacă nu-ţi faci rânduială în minte, nu-ţi faci rânduială în viaţă. Adică viaţa omului se întemeiază pe gândul omului şi cheia îndreptării omului este în minte. Nu ştiam atunci cuvântul Sfântului Marcu Ascetul, că "în inima iubitoare de osteneală nu are nici o putere gândul cel rău şi se nimiceşte cum se nimiceşte focul în apă". Ştiţi ce se întâmplă cu focul când îl pui în apă, un jar, un cărbune aprins. Se stinge dintr-o dată. Ei, aşa se întâmplă şi în inima iubitoare de osteneală, o inimă angajată spre Dumnezeu, o inimă hotărâtă pentru Dumnezeu, o inimă gânditoare de Dumnezeu. Ştiţi că noi la Paşti spunem: "femeile cele gânditoare de Dumnezeu cu miruri în urma Ta au alergat". Cine? "Femeile gânditoare de Dumnezeu". Toţi trebuie să fim nişte gânditori de Dumnezeu! Să-L avem pe Dumnezeu în mintea noastră, în simţirea noastră, să-L avem pe Dumnezeu în prim-planul vieţii noastre, să nu ne jucăm cu ideea de Dumnezeu, ci să ne lipim de Dumnezeu cel personal, Dumnezeu care ne ştie, care vede, care ne ascultă, pentru că **dacă în inima ta Dumnezeu nu-i pe primul loc, nu-i pe nici unul.**

Iubiţi credincioşi am învăţat, deci, de la părintele Arsenie o metodă de îmbunătăţire sufletească şi să ştiţi că nu există în lumea aceasta o metodă mai ducătoare la scop decât metoda aceasta de îmbunătăţire, zicând rugăciunea de toată vremea, care risipeşte norul vrăjmaşilor şi se întâmplă în suflet ceea ce spunem noi la Paşti: "să învie Dumnezeu şi să se risipească vrăjmaşii Lui". Şi am zis rugăciunea. Am zis-o cât am putut să o zic, pentru că să ştiţi că am avut întotdeauna în consideraţie că eu trebuie să îmi împlinesc şi datoriile sociale. Am fost elev, ştiam că trebuie să învăţ. Am fost student, ştiam că trebuie să învăţ. Nu am aşteptat de la Dumnezeu ceea ce trebuie să facă omul. Nu m-am gândit că dacă zic "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!" mă luminează Dumnezeu şi ştiu la examene care-i capitala Spaniei, de exemplu. Nu m-am gândit la aşa ceva. Mi-am văzut de treabă şi am învăţat. Şi când aveam timp şi când îmi aduceam aminte, şi noaptea când mă trezeam din somn, şi când mergeam pe drum, şi când făceam ceva cu mâinile, ziceam "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!", cum m-a învăţat părintele. Şi cum m-a învăţat? A zis ca rugăciunea aceasta să o zic cu cuvântul gândit, deci cu

gândul, în felul următor: între respirații, acolo unde se întâlnește o respirație cu cealaltă, o răsuflare cu cealaltă, unde nici nu tragi aerul în piept, nici nu dai aerul afară din piept, acolo să zic "Doamne"; și apoi, trăgând aerul în piept, o dată cu aceasta, să zic "Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu"; și după aceea, dând aerul afară, o dată cu aceasta să zic "miluiește-mă pe mine, păcătosul!". Așa am făcut. Nu a fost foarte simplu la început, dar mi s-a dat răsuflarea după rugăciune și rugăciunea după răsuflare și a fost tare bine. Nu pot să zic că nu am avut gânduri rele. Am avut, fiindcă fiecare dintre noi aducem în sufletul nostru, în ființa noastră niște înclinări spre răutate, din străfunduri de existență. Părintele spunea mereu că omul este sinteza înaintașilor lui. Și se gândea părintele la un spectru vital, în înțelesul acesta că omul este totuși compus cum este compusă lumina din cele șapte culori care o compun și lumina o poți desface în luminile care o compun; tot așa este și viața omului, este o sinteză. Adică, este compusă din dispozițiile bune și din înclinările rele ale înaintașilor. Eu am știut aceasta din tinerețe și m-am cercetat pe mine însumi și mi-am văzut părinții în existența mea. Haideți să vă spun un cuvânt al Părintelui Arsenie către un tânăr care a ajuns preot în cele din urmă și care era totdeauna neliniștit. Părintele îi cunoștea familia și a spus către el așa: "Mă, tu ești sinteza harababurii din casa voastră!" Deci, a moștenit ceva neliniștitor, ceva rău.

Fiecare dintre noi aducem și bune și rele și eu m-am confruntat cu asta. Părintele spunea că fiecare dintre noi purtăm chipul lui Dumnezeu în noi și acesta este adevărul și învață și Biserica așa. Dar chipul lui Dumnezeu din noi este astupat. Este astupat în primul rând din înclinările pe care le aducem prin moștenire, prin ereditate și apoi prin mizeria pe care am adunat-o noi și s-a așezat ca un fel de praf peste lăuntrul nostru, lumea din noi. Fiecare dintre noi suntem reprezentanți ai credinței noastre și suntem formați prin credința noastră. Nu este lucru indiferent dacă credința ta nu este lucrătoare în tine. Dacă nu este angajantă, nu o ai. Ai o idee despre credință, ai o idee despre Dumnezeu, dar nu ești credincios. Credința trebuie să fie lucrătoare și trebuie să înlocuiască gândurile veacului acestuia. La noi la mânăstire, mai la început, când m-am dus eu, erau doritori de a cunoaște ceea ce a scris părintele Arsenie. Se găseau scrise cu mâna gânduri ale

părintelui. Și m-am dus odată, cu părintele Serafim, la un părinte care era bătrân și care abia știa să citească și citea din scrierile părintelui Arsenie. Și l-a întrebat părintele Serafim: "Dar dumneata înțelegi ce citești?" Și el a zis: "Păi cum să nu înțeleg?!". Nu știu cât o fi înțeles, săracul. Dar zice: "Uite, aicea scrie filosofie. Știi dumneata ce înseamnă filosofie?". El zice: "cum să nu știu?! Vicleniile veacului acestuia". Iată o definiție pe care nu a dat-o nici un filosof și nici un om împotriva filosofilor și a filosofiei.

Noi nu umblăm după vicleniile veacului acestuia, ci trebuie să avem o conștiință întemeiată pe Dumnezeu, o conștiință întemeiată pe Evanghelie. Când am vorbit eu prima dată în fața unor elevi de seminar, mi-a venit în minte să le spun și le-am spus cuvântul Sfântului Apostol Pavel: "nu vă asemănați chipului acestui veac, ci vă schimbați prin înnoirea minții" (Romani 12, 2). Asta trebuie să o facem noi prin rugăciuni, asta trebuie să o facem noi prin slujbe, asta trebuie să o facem noi prin citirile din Dumnezeieștile Scripturi și din gândurile Sfinților Părinți. Să ne schimbăm mintea, să avem mintea lui Hristos. Sfântul Apostol Pavel chiar a scris cuvântul "Noi avem mintea lui Hristos" (I Corinteni 2, 16). Să ne cercetăm și noi pe noi înșine, să vedem, avem mintea lui Hristos? Nu avem cumva mintea celui rău? Nu avem cumva mintea influențată de ideile lumii acesteia, de întinăciunile din lumea aceasta? Ne ferim noi cu adevărat de răutățile din veacul acesta? Îl punem pe Dumnezeu pe tronul minții noastre, sau Îl punem pe crucea vieții noastre? Mai zicea părintele și aceasta: "Dacă în mintea noastră Domnul Hristos este pe tron, noi trebuie să fim pe cruce și dacă Domnul Hristos este pe cruce, înseamnă că noi suntem pe tron și nu suntem la locul nostru".

Deci, iubiți credincioși, iată ce am învățat și ce trebuie să știm cu toții în legătură cu rugăciunea cu care se mântuiesc călugării. Să ne folosim de ea! Să zicem cât putem de des, ziua și noaptea, când putem să zicem, să zicem rugăciuni! Nu trebuie neapărat "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!", deși să zicem că aceasta e rugăciunea clasică și cea mai recomandată. Știți ce se întâmplă cu omul care începe să zică rugăciunea aceasta? Ce s-a întâmplat și cu mine. Se răscolesc relele! Se răscolesc păcatele. Se răscolesc patimile. Se răscolesc înclinările cele rele. Se răscolește mizeria din suflet care trebuie

lichidată. Şi să ştiţi că dacă nu zici rugăciunea aceasta întins, nici nu ştii ce porţi în tine. Nu ştii cum şi-a pus pecetea mediul, adică ceea ce ne înconjoară, pe mintea noastră. Nu ştii ce înseamnă destinul tău. Nu ştii ce înseamnă moştenirea ta negativă. Nu ai de unde să ştii, pentru că lucrurile merg cumva de la sine şi tu crezi că aşa e viaţa. Or viaţa nu e aşa. Viaţa trebuie dirijată, trebuie îndreptată, trebuie ajutată cu rugăciunea şi trebuie ajutată cu Dumnezeu, pentru că noi nu aşteptăm mântuirea de la noi, chiar dacă lucrăm şi noi pentru mântuire. Uite, lucrare pentru mântuire este să zicem: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu miluieşte-mă pe mine, păcătosul!". Asta este partea noastră şi miluirea vine de la Dumnezeu. Eu să ştiţi că tot ce am realizat în lumea aceasta a fost din darul lui Dumnezeu pentru că am cerut mila lui Dumnezeu. Şi am realizat. Cred că e pe temeiul acestei rugăciuni, pe temeiul milei lui Dumnezeu care m-a înconjurat pentru că am zis "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!".

Iubiţi credincioşi, suntem aici într-o biserică, într-o biserică de mânăstire, într-o biserică ce este, de fapt, casa lui Dumnezeu, şi nu există altă casă în lumea aceasta la fel. Biserica este unică; oriunde s-ar găsi o biserică dreptcredincioasă, o biserică ortodoxă, este ceva cum nu mai poate fi şi altceva la fel. Orice biserică este casa lui Dumnezeu. Şi pentru că este casa lui Dumnezeu, în orice biserică se fac lucrurile lui Dumnezeu, slujbele lui Dumnezeu. Noi acum suntem în cadrul unei slujbe şi slujba este prilej de întâlnire a omului cu Dumnezeu, sau măcar de încercare a omului să se întâlnească cu Dumnezeu, să vadă ceva din măreţiile lui Dumnezeu, să zică ceva despre măreţiile lui Dumnezeu.

Am ajuns la gândul că **slujba este vuietul Duhului** aici, în această lume. Ţineţi minte, dacă puteţi! Ce este rugăciunea? Ce este slujba? Vuietul Duhului. Ştiţi că în Sfânta Evanghelie de la Ioan, în două locuri se vorbeşte de vuietul Duhului. În convorbirea cu Nicodim a Domnului nostru Iisus Hristos, Domnul Hristos a zis: "Vântul suflă unde vrea şi tu auzi vuietul lui şi nu ştii de unde vine şi încotro se duce" (Ioan 3, 8). Adică, nu ştii începutul şi sfârşitul. Nu ştii unde începe vântul, nu ştii unde se sfârşeşte, doar direcţia o ştii şi auzi vuietul, căci vântul, când bate, are şi un vuiet. Aşa trebuie să fie şi cu cel născut din Dumnezeu. Să aibă pe Duhul

Sfânt lucrător în el. Tot în Sfânta Evanghelie de la Ioan e scris că a zis Domnul Hristos: "Cui îi este sete să vină la Mine şi să bea" (Ioan 7, 37) şi mai departe că "din fiinţa celui ce crede, râuri de apă vie vor curge" (Ioan 7, 38). Este vorba tot de un vuiet, căci şi râul, nu numai vântul, are vuiet. Şi se spune în Faptele Sfinţilor Apostolilor că, atunci când s-a pogorât Duhul Sfânt peste sfinţii apostoli, s-a auzit un vuiet ca de vijelie care vine repede (Faptele Apostolilor 2, 2). Şi ce spunea vuietul acela? Ce spuneau oamenii din vuietul acela, de sub puterea Duhului Sfânt, arătat ca nişte limbi ca de foc? Ştiţi ce spuneau? "Măreţiile lui Dumnezeu!". "Lucrurile cele mari ale lui Dumnezeu" (Faptele Apostolilor 2, 11). Auzim, ziceau ascultătorii, cum vorbesc despre lucrurile cele mari ale lui Dumnezeu, despre mărirea lui Dumnezeu. Domnul Hristos, în predica de despărţire, a zis către Sfinţii Apostoli: "El pe Mine Mă va preamări" (Ioan 16, 14). Aşadar, semnul prezenţei Duhului Sfânt este preamărirea lui Dumnezeu, iar slujbele noastre sunt în aşa fel alcătuite, încât zicem: "mărire Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh"; zicem ecfonisele care aduc mărire lui Dumnezeu: "Că bun şi iubitor de oameni Dumnezeu eşti şi Ţie mărire înălţăm", "Că milostiv şi iubitor de oameni Dumnezeu eşti şi Ţie mărire înălţăm".

Iubiţi credincioşi, nu mai întind vorba, dar mi-am adus aminte ceva ce ar fi trebuit să vă spun la început, dar vă spun acum, mai către sfârşit. Am zis că mânăstirea este un aşezământ de rugăciune, de învăţătură şi de muncă. V-am spus cum este mânăstirea un aşezământ de rugăciune, de rugăciune în biserică, de rugăciune personală şi de rugăciune de toată vremea. De învăţătură, pentru că la sfintele slujbe, ce facem? Ne rugăm şi învăţăm. Cum adică? **Învăţăm rugându-ne şi ne rugăm învăţând**. Cineva care urmăreşte sfintele slujbe poate învăţa foarte multe lucruri numai de la slujbe, fără să mai citească altceva. Când citeşti o alcătuire de genul acesta: "Pe tine, prea curatul palat al Împăratului ceresc, ceea ce eşti mult lăudată, te rog, curăţeşte mintea mea ce întinată cu tot felul de păcate şi o fă locaş înfrumuseţat al Treimii Celei Dumnezeieşti, ca să laud şi să măresc puterea ta şi mila ta cea nemăsurată, fiind mântuit eu, netrebnicul robul tău", ai deja nişte gânduri în legătură cu Maica Domnului ca locaş al Prea Sfintei Treimi şi gânduri care sunt şi pentru tine, ca unul care ar trebui să fii purtător al Sfintei Treimi în sufletul tău şi să se vadă aceasta. Nu că o dată

ești bun și liniștit și altădată izbucnești ca și cum nu ai ști de Dumnezeu, pentru că, spune Sf. Ap. Pavel, dragostea nu se mânie.

Iubiți credincioși, ce am uitat eu să vă spun și mi-am propus să vă spun de la început este că mânăstirea mai e ceva. Ceva ce spun eu adeseori că este și aș vrea să se știe și să se țină minte și anume că **mânăstirea este tinda raiului, casa lui Dumnezeu, poarta cerului, locul împlinirilor, cerul cel de pe pământ și locul în care se arată iubirea lui Dumnezeu.** Deci, mânăstirea are șase rosturi. Este, de fapt, mai presus de toate, locul fericirii. Cineva care trăiește în mânăstire trebuie să fie fericit și dacă nu este fericit, să știe că nu-și face datoria. De unde știm aceasta? Știm de acolo că Dumnezeu ne-a creat să ne fericească și dacă sunt piedici în calea fericirii, înseamnă că sunt piedici în calea iubirii și unde nu-i iubire, nu-i fericire și unde este iubire, este fericire. Eu, să știți că dacă aș căuta un om care este fericit, numai printre călugări l-aș căuta. Nu că nu poate un om să fie fericit și în altă parte, dar în primul rând călugării trebuie să fie fericiți, trebuie să fie plini de bucurie, trebuie să fie oameni cu nădejde la Dumnezeu, cu credință în Dumnezeu, cu bucurie din aceea că Dumnezeu îi cercetează; și atunci, mânăstirea este fără îndoială tinda raiului, pentru că este aproape de rai, între cer și pământ și mai aproape de cer, mânăstirea este casa lui Dumnezeu în toate ale ei, peste tot este casa lui Dumnezeu, mânăstirea este poarta cerului, acolo unde se întâlnește cerul cu pământul și cerul cu pământul se întâlnește de fapt în sufletul celor ce fac voia lui Dumnezeu, în sufletul celor ce cred, deci cerul și pământul trebuie să se unească neapărat în sufletul călugărului și dacă nu se unește, înseamnă că acel călugăr nu știe de cer, ci știe numai de pământ și e pământ și el, este pământ. Singurătatea trupească, singurătatea de pe lumea aceasta ne duce către obștea cerească, mai zicea părintele Arsenie.

Iubiți credincioși, deci **ce este mânăstirea? Tinda raiului!** Ce este mânăstirea? **Casa lui Dumnezeu.** Ce mai este? **Poarta cerului**, locul unde se unește cerul cu pământul. Ce mai e? **Locul împlinirilor**! Trebuie să fii împlinit prin ceea ce-ți dă mânăstirea, să nu cauți în afară de mânăstire împlinirile. Și ce mai este? **Cerul cel de pe pământ**. Când intri într-o mânăstire, ca viețuitor sau ca vizitator, să știi că ai intrat în cer, numai că nu ai sensibilitatea să vezi cerul. Și mânăstirea este **locul fericirii**. Pentru că este locul

iubirii, este și locul fericirii.

Iubiți credincioși, nu mai lungesc vorba. Dacă voi țineți minte din prilejul acesta, din seara aceasta, țineți minte ce v-am spus eu acum, atunci înseamnă că o să vă angajați la rugăciune mai multă, la o muncă făcută spre slava lui Dumnezeu, nu la o muncă asupritoare, să nu te mai poți gândi la Dumnezeu. Dar trebuie să și lucrezi, pentru că zice Vasile Militaru:

"Cu nădejdea fără muncă,
nu-ți răsare grâu-n luncă,
dar cu amândouă-n plug,
umpli lunca de belșug".

Avem trebuință de muncă pentru existența noastră, avem trebuință de muncă și pentru susținerea altora, avem trebuință de muncă și pentru disciplina noastră interioară. Trebuie să unim rugăciunea cu munca și munca cu rugăciunea. Și nu numai cei din mânăstire. Toți trebuie să fim așa. Toți trebuie să dorească să-și pregătească sufletul să ajungă în împărăția lui Dumnezeu, să-l curățească, cu ajutorul lui Dumnezeu, să-și curățească sufletul prin mijloacele pe care ni le dă Biserica, prin rugăciune, prin Sfintele Taine, prin sfintele slujbe, prin citiri duhovnicești din Evanghelie, din scrierile părinților celor duhovnicești. Să învățăm, să învățăm și să primim de la Dumnezeu ceea ce ne dă Dumnezeu, pentru că Dumnezeu nu Se lasă fără să-și împlinească făgăduințele. Să avem încredere în bine, să avem încredere în viitorul nostru, să avem încredere în veșnicia fericită, să ne angajăm cu ceea ce putem face, să ne ținem de pravilă ca să nu ne îndrăcim, să ne ținem de sfintele slujbe cât putem, să nu ocolim Sfânta Liturghie de duminica și să facem ceea ce putem noi face ca să fie preamărit Dumnezeu prin viața noastră, de acum și până în veac. Amin!

Mărire Tatălui și Fiului și Sfântului Duh! Amin!

26 iulie 2004, seara,
Mânăstirea Oașa

SĂRBĂTOAREA SFÂNTULUI MARE MUCENIC PANTELIMON

Binecuvântaţi, Înalt Prea Sfinţite Părinte, ca să rostesc cuvânt de învăţătură!

Iubiţi credincioşi, cred că aţi băgat de seamă că şi această Sfântă Liturghie, pe care am făcut-o acum, s-a sfârşit cu cuvintele "Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi până în veac". Îi mulţumim lui Dumnezeu că ne-a învrednicit să primească din mâinile noastre Liturghia aceasta, pe care ar fi putut să o primească din mâinile arhanghelilor şi ale îngerilor şi ale heruvimilor şi ale serafimilor, dar a rânduit Dumnezeu ca noi să-I aducem această Liturghie, această slujbă în folosul întregii lumi. A binevoit Dumnezeu ca noi să fim aceia care să aducem cinstitele daruri pe care le-a sfinţit Duhul Sfânt trimis de Tatăl ceresc şi a prefăcut pâinea şi vinul în trupul şi sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, ca să le primim noi spre iertarea păcatelor, spre trezirea sufletului, spre împărtăşirea cu Duhul Sfânt, spre plinirea împărăţiei cerurilor şi spre îndrăzneala către Dumnezeu. Ne-am împărtăşit, cei care ne-am împărtăşit, preoţi, diaconi, arhierei, credincioşi, cu trupul şi sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi dorim să ne fie aceasta spre tămăduirea sufletului şi a trupului, spre alungarea a tot potrivnicului, spre luminarea ochilor inimii noastre, spre împăcarea sufleteştilor noastre puteri, spre credinţă neînfruntată, spre dragoste nefăţarnică, spre împlinirea înţelepciunii, spre paza poruncilor lui Dumnezeu, spre plinirea împărăţiei Sale, spre înmulţirea harului lui Dumnezeu în viaţa noastră.

În centrul preocupărilor noastre este dumnezeiasca Liturghie, sunt dumnezeieştile slujbe, este dorinţa aceasta de a ne uni noi cu Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos şi, împreună cu El, cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt şi de a ne apropia mai mult de Preasfânta, Curata, Preabinecuvântata, Mărita, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi Pururea-Fecioară Maria şi de toţi sfinţii. Biserica noastră este o Biserică a slujirii liturgice. Se laudă alţii cu fel-de-fel

de slujiri. Cu slujiri sociale, de exemplu. Să ne ajute Dumnezeu să facem şi noi astfel de slujiri. Dar, întâi şi întâi, mai presus de toate, este slujirea liturgică, slujirea prin sfintele slujbe. Biserica noastră are comori de gândire, comori de slujire şi acestea sunt sfintele slujbe pe care nu le mai are nimeni în lumea aceasta. Sunt şi alţii rugători, sunt şi alţii străduitori spre bine, sunt şi alţii care vor să se depăşească pe ei, sunt şi alţii care vor să găsească o cale de slujire lui Dumnezeu, însă la măsurile credinţei noastre nu există nimeni şi nimic.

Aşa că, să ţinem cât putem la slujbele noastre, iubiţi credincioşi, pentru că slujbele noastre se fac în limba noastră, în limba înţeleasă de toţi oamenii, nu trebuie să înveţi o limbă ca să înţelegi ce se spune la sfintele slujbe, cum trebuie să înveţe alţi creştini dreptmăritori, ortodocşi slavi, greci. Noi vorbim cu Dumnezeu cum vorbim unii cu alţii. Şi sigur ne înţelege Dumnezeu şi sigur Îl înţelegem şi noi pe Dumnezeu. Să-I mulţumim lui Dumnezeu de "toată darea cea bună şi de tot darul desăvârşit" pe care îl primim prin sfintele slujbe, de învăţăturile de la sfintele slujbe; să le luăm în seamă! Vin la mine oamenii şi spun: "părinte, spuneţi-ne un cuvânt de învăţătură". Iubiţi credincioşi, câte cuvinte de învăţătură se spun la sfintele slujbe şi nu le băgăm în seamă şi cu toate acestea, vin unii şi alţii să le spun cuvânt de folos. Să fim atenţi la slujbele noastre, la cuvintele de folos: "să ne iubim unii pe alţii, ca într-un gând să mărturisim", "capetele noastre Domnului să le plecăm", "să mulţumim Domnului", "veniţi să ne închinăm şi să cădem la Hristos". Acestea nu sunt cuvinte de folos, acestea nu sunt cuvinte de învăţătură, acestea nu sunt cuvinte de îndrumare?! Le auzim, trecem pe lângă ele, nu le luăm în seamă, nu ne dăm seama de importanţa lor. De multe ori, sunt atâţia credincioşi care zic că ei sunt credincioşi, dar ocolesc biserica, nu merg la slujbe. Ce înseamnă asta? Că nu au credinţă, sau cel puţin nu au atâta credinţă cât să-i ducă la slujbă şi să-i ţină la slujbă.

Iubiţi credincioşi, "în tot locul stăpânirii Lui, binecuvântează suflete al meu pe Domnul", spune psalmistul şi noi cuvintele acestea le spunem în fiecare zi la slujba de dimineaţă, dar asta nu înseamnă că dacă Îl poţi slăvi pe Dumnezeu oriunde, să nu-L slăveşti acolo unde este loc rânduit anume pentru mărire adusă lui Dumnezeu, biserica noastră, unde este cerul cel de pe pământ,

acolo "cu vrednicie şi cu dreptate este a ne închina Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, Treimii celei de o fiinţă şi nedespărţite", acolo avem posibilitatea să zicem împreună cu îngerii "Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de mărirea Lui". Dacă nu mergi la biserică, zici acasă "pe Tine Te lăudăm, pe Tine bine Te cuvântăm, Ţie îţi mulţumim, Doamne şi ne rugăm Ţie, Dumnezeului nostru"? Auzi pe cineva zicând în jurul tău "toată grija cea lumească de la noi să o lepădăm, ca să primim pe Împăratul tuturor, pe Cel în chip nevăzut înconjurat de cetele îngereşti. Aliluia, aliluia, aliluia"?!

Iubiţi credincioşi, să nu ne înşelăm. Să nu cumva să ne gândim că ceea ce nu facem atunci când trebuie să facem, putem face altădată. Nu, fiecare zi are rostul ei, fiecare zi are datoria ei. Nu ai mers într-o duminică la biserică, aceea rămâne fără împlinirea cuvenită. Nu ai cum să mergi în altă duminică pentru duminica în care nu ai fost, pentru că în fiecare duminică trebuie să mergi la slujbă. Şi apoi, e bine să faci din casa ta o prelungire a bisericii, o prelungire a darului lui Dumnezeu.

Iubiţi credincioşi, nu e cu putinţă să rămânem acasă şi să nu mergem la biserică atunci când ştim că avem posibilitatea să stăm înaintea lui Dumnezeu la sfintele slujbe, că avem posibilitatea să învăţăm la sfintele slujbe despre Dumnezeu, despre Maica Domnului, să zicem cu toţi credincioşii cei buni: "Cuvine-se cu adevărat să te fericim pe tine, Născătoare de Dumnezeu" sau "de tine se bucură, ceea ce eşti plină de dar, toată făptura, soborul îngeresc şi neamul omenesc". Avem posibilitatea să-i pomenim pe toţii sfinţii înaintea lui Dumnezeu, pentru binele nostru, şi să prelungim în viaţa noastră, în casa noastră, biserica lui Dumnezeu. Cei mai mulţi credincioşi, poate chiar toţi, au în casele lor icoane. De ce? Ca să se ştie că şi casa lor este o prelungire a bisericii. Când eram copil, ziceam o rugăciune: "Cruce-n casă, cruce-n masă/ Îngeri împrejur de casă,/ Dumnezeu cu noi la masă". Minunat! "Cruce-n casă, cruce-n masă/ Îngeri împrejur de casă,/ Dumnezeu cu noi la masă". Atunci nu ştiam să zic "înconjură-ne pe noi cu sfinţii Tăi îngeri, ca prin mijlocirea lor totdeauna fiind păziţi, Ţie mărire să înălţăm şi să ajungem la unirea credinţei şi la cunoştinţă măririi Tale celei neapropiate". Am auzit apoi cum se spune în

biserică, pentru cei ce se căsătoresc, la logodnă: "îngerul Domnului să meargă înaintea lor în toate zilele vieţii lor".

Prin urmare, iubiţi credincioşi, să luăm parte la sfintele slujbe, spre slava lui Dumnezeu şi spre binele nostru, al tuturor. În Sfântul Munte este o vorbă care zice aşa: "**la Dumnezeu să te gândeşti ca la Dumnezeu, nu ca la om şi să-L respiri pe Dumnezeu în toată vremea**". Deci, să nu ne gândim la Dumnezeu cum ne gândim la oameni, ci să ne gândim la Dumnezeu ca la Dumnezeu, să-L cinstim, să-L preamărim pe Dumnezeu. Să ne gândim la oamenii lui Dumnezeu, la sfinţi, dar nu numai la oamenii lui Dumnezeu care au trecut din viaţa aceasta sau la sfinţii pe care nu-i cunoaştem, ci să ne gândim şi la sfinţii pe care i-a rânduit Dumnezeu să fie mijlocitori între Dumnezeu şi oameni, între oameni şi Dumnezeu, care sunt preoţii. Biserica noastră este o Biserică cu preoţie. Să cinstim pe preotul lui Dumnezeu, pe care l-a ales Dumnezeu, să-l cinstim şi să ne silim şi noi, fiecare, să fim cinstitori de Dumnezeu şi de oameni ai lui Dumnezeu. Şi atunci, va fi bine pentru noi, iubiţi credincioşi. Va fi mai multă seninătate în viaţa noastră, mai multă lumină în viaţa noastră, mai mult gând odihnitor. Va fi în viaţa noastră ceea ce vrea Dumnezeu să fie în viaţa tuturor oamenilor şi mai ales în viaţa tuturor credincioşilor. Să venim la sfintele slujbe ca să învăţăm, să venim la sfintele slujbe ca să ne rugăm, să venim la sfintele slujbe ca să învăţăm rugându-ne şi să ne rugăm învăţând. Şi atunci, se vor înmulţi în mintea noastră gândurile cele bune, gândurile cele sfinte, gândurile cele curate, gândurile odihnitoare, gândurile liniştitoare, gândurile înseninătoare. Şi va fi mai bine pentru noi, în locurile în care ne ducem viaţa, în familiile noastre, în locurile în care ne desfăşurăm activitatea noastră. Să ne gândim la Dumnezeu şi să ne silim să fim buni, cât mai buni, cât mai multă bunătate să aducem în jurul nostru. Să înmulţim bunătatea, să înmulţim iubirea, să înmulţim credinţa, să înmulţim faptele bune, să înmulţim liniştea sufletească pentru noi şi pentru alţii. La noi, la mănăstirea de unde vin eu acum, mănăstirea de la Sâmbăta, au venit în 1971 doi creştini din Germania, care au aflat că un părinte de acolo, părintele Serafim, Dumnezeu să-l odihnească, a fost trimis de mitropolitul Nicolae Bălan în Germania şi a ajuns la o instituţie bisericească numită "Betel". Betel înseamnă "casa lui Dumnezeu". Acolo, la instituţia

aceea bisericească, a fost trimis părintele Serafim; i-a atras atenția mitropolitul să meargă și acolo, că acolo este un așezământ de ocrotire a epilepticilor și să vadă cum sunt ocrotiți oamenii de acolo. Și aflând cei doi din Germania că părintele Serafim a fost la Betel, ne-au spus că la Betel, la intrare, este scris:

"Pace celor ce vin,
Bucurie celor ce rămân,
Binecuvântare celor ce pleacă".

Nouă ne-au plăcut tare mult cuvintele acestea și, după o vreme îndelungată, am scris la intrare la noi la mânăstire urarea aceasta: "pace celor ce vin, bucurie celor ce rămân, binecuvântare celor ce pleacă", pentru că am văzut că le plac oamenilor cuvintele acestea. Dacă eu am prezentat mânăstirea, de fiecare dată am spus și urarea aceasta, "pace celor ce vin, bucurie celor ce rămân, binecuvântare celor ce pleacă" și atunci mulți dintre cei care m-au ascultat și-au notat, m-au mai întrebat, au repetat "pace celor ce vin, bucurie celor ce rămân, binecuvântare celor ce pleacă" și atunci ne-am gândit noi să scriem la intrarea în mânăstire cuvintele acestea. E un dar de la Dumnezeu să ajungi să ai în suflet pace, pacea nepătimirii, pacea pe care o dă Domnul Hristos, să ai în suflet pacea pe care o are cineva dacă se împacă cu el însuși, pentru că Sfântul Isaac Sirul are un cuvânt care zice așa: "Împacă-te cu tine însuți și va fi în pace cu tine și cerul și pământul". Dacă ajungem să avem liniște în suflet, toate cele din jurul nostru sunt liniștitoare, ne duc către Dumnezeu, ne duc către lumină, ne duc către liniște sufletească. "Bucurie celor ce rămân". Bucurie, pentru că Domnul Hristos vrea să ne dea și pace și bucurie. A spus Domnul Hristos cuvintele acestea: "Acestea vi le spun, ca bucuria Mea să fie întru voi și bucuria voastră să fie deplină" (Ioan 15, 11), iar când s-a înălțat la cer, i-a binecuvântat pe oameni. Și dacă ne gândim că **cel din urmă gest pe care l-a făcut Domnul Hristos, cea din urmă faptă a fost o binecuvântare, s-a înălțat binecuvântând**, înseamnă că noi putem fi sub binecuvântarea lui Dumnezeu și suntem sub binecuvântarea Mântuitorului, dacă trăim o viață în așa fel încât să ne poată binecuvânta Dumnezeu. Că nu poate binecuvânta Dumnezeu răutățile omenești, dar pe cei buni sigur îi binecuvântează. Și binecuvântarea Domnului aduce închinarea omului și închinarea omului sub binecuvântarea

Domnului aduce bucurie și laudă către Dumnezeu. Pentru că cei ce s-au învrednicit de binecuvântarea Domnului la Înălțare, s-au întors în Ierusalim cu bucurie mare și erau totdeauna în Templu, lăudând și binecuvântând pe Dumnezeu. Să lărgim Biserica în viața noastră, să lărgim binecuvântarea lui Dumnezeu peste noi în toată vremea și în tot ceasul, pentru că ați auzit că și ultima binecuvântare de la Sfânta Liturghie este: "Binecuvântarea Domnului peste voi, totdeauna – deci nu numai în clipa când primești binecuvântarea, ci totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!" Să ne învrednicim de aceste binecuvântări de la sfintele slujbe și apoi să avem pentru viața noastră, a fiecăruia, pentru viața familiilor noastre, pentru viața copiilor noștri, pentru viața nepoților noștri, pentru viața celor dragi ai noștri, să avem cu toții, să aveți și voi și să avem și noi toți pace, bucurie și binecuvântare, de acum și până în veac. Amin!

Mărire Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Amin!

27 iulie 2004, dimineața,
Mânăstirea Oașa

CREDINȚA CARE MÂNTUIEȘTE

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin!

Preacuvioase părinte stareț, cinstiți părinți, iubiți frați și iubiți credincioși!

Ieri dimineață ne-am întreținut cu gândul asupra credinței ca temelie a vieții duhovnicești. Am pomenit atunci de un cuvânt al Sfântului Vasile cel Mare, care, referindu-se la cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos despre omul înțelept care și-a zidit casa pe stâncă, a imaginat o casă duhovnicească, ce de fapt e doar imagine, pentru că în realitate nu are o formă. De fapt, Domnul Hristos a spus că omul cel bun, omul cel înțelept își întemeiază casa pe stâncă și, pentru că-i întemeiată pe stâncă, pentru că e realizată prin împlinirea cuvintelor Mântuitorului nostru Iisus Hristos, nu e amenințată de cădere ci, chiar dacă vin vânturile mari și chiar dacă vin puhoaie de ape, ea rămâne neclintită. Spuneam că cel care vrea să întemeieze o casă alege mai întâi pământ potrivit pentru asta, un pământ bun, și că pământul cel bun este răbdarea. Este răbdarea pentru că cu răbdarea – știți vorba aceea, "cu răbdarea treci marea" – cu răbdarea străbați în toată viața duhovnicească, nu în înțelesul că trebuie să rabzi ceva anume, ci în înțelesul că trebuie să faci ceva care îți cere răbdare. Apoi, pe pământul răbdării se așează stânca aceea pe care se zidește apoi casa și stânca este Domnul Hristos, temelia a tot binele. Și pe stânca, pe piatra Hristos, pe piatra sau pe pietrele apostolilor, pe învățătura Mântuitorului, pe învățătura Sfinților Apostoli, se zidește casa din cărămizile faptelor bune, din pietrele faptelor bune izvorâte din credință, pietrele fiind legate între ele prin lutul smereniei, învăluite fiind, deci, pietrele faptelor bune cu smerenia, pentru că numai atunci este o faptă bună, când o acoperi cu smerenia. Când n-o scoți în evidență, când vrei să fie neștiută, când nu te afirmi prin fapta cea bună pe care o faci. Asta nu înseamnă că nu trebuie să faci o faptă bună atunci când iese la arătare, dacă nu intenționezi să o scoți la arătare. Și apoi, deasupra se pune acoperișul iubirii, acoperișul dragostei și în felul acesta se alcătuiește casa cea duhovnicească, care în realitate reprezintă stări sufletești, adică rezultatul la care ajunge sufletul

atunci când are răbdare, când se raportează la Domnul Hristos, când pe temelia care este pusă și care este Hristos, se așează cărămizile sau pietrele faptelor izvorâte din credință, legate între ele prin smerenie și acoperite cu iubirea.

E vorba de un rezultat, de o stare sufletească, de o pregătire a omului la așa măsură încât să se poată prezenta înaintea lui Dumnezeu, la așa măsură încât să poată fi omul primitor de Dumnezeu. Știți că este un om pe care Biserica ni-l prezintă ca primitor de Dumnezeu. Cine-i? Dreptul Simeon. Cel care L-a primit în brațe pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care este Dumnezeu adevărat și om adevărat, și Biserica ni-l prezintă nouă ca primitor de Dumnezeu. Asta a fost în istorie și asta poate să fie în toate vremurile și în toate împrejurările, pentru că fiecare creștin trebuie să fie un primitor de Dumnezeu. Primitor de Dumnezeu așa cum a fost Zaheu, de pildă, care L-a primit pe Domnul Hristos în casa sa și în fața Domnului Hristos și-a dat seama că el are prea multe de prisos și a zis către Domnul Hristos că jumătate din averea sa o dă săracilor și că din cealaltă parte care rămâne, din cealaltă jumătate despăgubește pe cei pe care i-a nedreptățit. Asta s-a întâmplat pentru că Zaheu a fost primitor de Dumnezeu și a fost primitor de Dumnezeu pentru că Domnul Hristos a vrut să fie primit în casa lui. Au mai fost și alți primitori de Dumnezeu, care n-au știut că primesc pe Dumnezeu, primind pe Domnul Hristos și anume ne putem gândi la fariseul acela, Simon, care se îndoia de faptul că Domnul Hristos este un ales al lui Dumnezeu, este un prooroc și, atunci când femeia aceea păcătoasă, de care pomenește Sfântul Evanghelist Luca și despre care putem citi în capitolul 7 din Sfânta Evanghelie de la Luca, atunci când femeia păcătoasă s-a atins de picioarele Domnului Hristos, a turnat mir, i-a udat cu lacrimi, i-a sărutat picioarele Domnului Hristos, fariseul Simon a zis în cugetul lui: "de-ar fi acesta prooroc, ar ști ce fel de femeie este aceasta, că e păcătoasă". Or Domnul Hristos chiar pentru păcătoși a venit, Fiul lui Dumnezeu chiar pentru păcătoși S-a întrupat, nu S-a întrupat pentru drepți care n-au trebuință de pocăință (Luca 15, 7). Știți că noi spunem mereu că avem trebuință de pocăință și este bine, că de fapt și avem trebuință de pocăință, în înțelesul acesta de a părăsi păcatul, dar nu trebuie să fim niște tânguitori, pentru că pocăința înseamnă nădejde, înseamnă siguranța binelui, înseamnă bucurie, înseamnă conștiința că Dumnezeu ne primește,

că Dumnezeu n-are pe nimeni de pierdut sau, în formularea părintelui Arsenie, că "iubirea lui Dumnezeu față de cel mai mare păcătos este mai mare decât iubirea celui mai mare sfânt față de Dumnezeu".

Lucrurile acestea nu trebuie să le uităm niciodată, nu trebuie să uităm niciodată că Dumnezeu e Tatăl nostru și că-i mai bun decât părinții noștri cei pământești. Noi nu trebuie să uităm niciodată că Domnul Hristos a spus o pildă cu oaia cea pierdută, în care afirmă că păstorul, găsind o oaie, oaia cea pierdută, a luat-o pe umeri și a dus-o la celelalte oi. Să nu uităm niciodată că Domnul Hristos a spus în legătură cu pilda aceasta, cel puțin așa ne informează Sfântul Evanghelist Luca – pilda cu oaia pierdută o găsim în două locuri în Evanghelie, în Evanghelia de la Matei, în capitolul 15 și în Evanghelia de la Luca, tot în capitolul 15 – și spune, ca o concluzie la pildă, că, așa cum s-a făcut bucurie în sufletul și-n jurul celui ce a găsit oaia cea pierdută, așa se face bucurie în cer pentru un păcătos care se pocăiește, – fiți atenți! – mai mare decât bucuria pentru 99 de drepți care n-au trebuință de pocăință. Prin urmare, noi trebuie să părăsim păcatul, pentru că asta este, de fapt, esența pocăinței. Esența pocăinței nu-i întristarea pentru păcat, chiar dacă intră în componența pocăinței și întristarea pentru păcat, esența pocăinței este părăsirea păcatului. Citiți la avva Pimen, în Pateric, unde este scris: "**pocăința este părăsirea păcatului**". Sfântul Ioan Gură de Aur zice că pocăința este topire a păcatului, nimicitoare a păcatului. Bineînțeles că nu-i asta totul, pentru că Sfântul Ioan Botezătorul îi îndemna pe oameni să facă roade vrednice de pocăință, adică să facă niște lucruri prin care să se astupe cumva lucrurile cele rele de odinioară, să facă niște lucruri bune, iar Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Efeseni, are cuvântul că cel ce a furat să nu mai fure, ci mai cu seamă să lucreze cu mâinile sale ca să aibă de unde să dea milostenie (Efeseni 4, 28). Cu mâinile ai furat, cu mâinile fă lucrul bun spre folosul celor care au trebuință.

Toate acestea se întemeiază pe credință, dacă n-ai credință în Dumnezeu, nu te angajezi pentru Dumnezeu și dacă ai credință în Dumnezeu, nu se poate să nu te angajezi pentru Dumnezeu. Adică, am putea spune că se poate totuși să ai credință sau să zici că ai credință și în realitate să nu te angajezi pentru Dumnezeu, însă în cazul acesta credința nu este credință, ci este ca o superstiție; așa

cum crezi în niște lucruri care de fapt nu sunt adevărate, tot așa crezi și în adevărurile de credință, dar nu cu convingere.

Părintele Arsenie zicea că cea mai lungă cale este calea care duce de la urechi la inimă, adică de la informație la convingere. Oameni de informație religioasă sunt mulți. În 1965 am fost la București să mă întâlnesc cu părintele Arsenie – nu-l mai întâlnisem de 23 de ani – și cu prilejul acesta părintele mi-a spus că Teologie pot face și necredincioșii, și păgânii pot face Teologie. Deci cunoștințe teologice își poate aduna oricine care studiază. Însă studiul nu-i ceva principal sau e principal numai dacă te duce la împlinire, însă doar așa, că știi ceva, nu-i destul. Și-mi spunea părintele că noi trebuie să căutăm cunoștința de Dumnezeu, dar nu cunoștința din cărți, chiar dacă e de folos și cunoștința din cărți, dar nu trebuie să ne oprim la atât. Zicea el atunci că ar trebui să avem în considerație cea dintâi catavasie de la slujba Înălțării Domnului Hristos, în care se spune așa: "Cu dumnezeiescul nor fiind acoperit gângavul (este vorba de Moise, care n-avea o exprimare clară), a spus legea cea scrisă de Dumnezeu". Cum s-a ajuns la aceasta, ne spune mai departe alcătuirea: "că, scuturând tina de pe ochii minții, vede pe Cel ce este – *Cel Ce este* este Dumnezeu, care S-a definit pe Sine "Eu sunt Cel Ce sunt", deci Cel Ce există – vede pe Cel Ce este, vede pe Dumnezeu, și se învață cunoștința Duhului (cunoștința pe care o dă Duhul Sfânt), cinstind cu dumnezeiești cântări". Deci, rezultatul este cinstirea lui Dumnezeu prin cântări duhovnicești, prin cântări pe care le alcătuiește Duhul Sfânt.

Așadar, chiar dacă nu putem noi să alcătuim cuvinte de preamărire a lui Dumnezeu, cum a alcătuit de exemplu Sfântul Simeon Noul Teolog – și-am să vă spun îndată imnul al cincilea al Sfântului Simeon Noul Teolog, care este o izbucnire de preamărire a lui Dumnezeu –, altceva putem să facem, și anume putem să ne identificăm cu cuvintele de la slujbă pe care le spunem. Asta putem s-o facem cu toții, bineînțeles tot cu ajutorul lui Dumnezeu. Sfântul Simeon Noul Teolog, care este un imnolog, un poet, a scris mai multe imne de preamărire a lui Dumnezeu, dintre care al cincilea este mai scurt și este cumva la îndemâna noastră și în el se arată uimirea Sfântului Simeon Noul Teolog față de Domnul Hristos, uimire pe care și-o revarsă în cuvinte, pentru că uimirea aceasta o avea în suflet.

Cred că v-am mai spus eu şi altă dată, celor care m-aţi mai auzit pe mine vorbind aici, că Sfântul Isaac Sirul are cuvântul: "Încă n-a cunoscut pe Dumnezeu cel ce nu se minunează de Dumnezeu". Deci, în faţa Domnului nostru Iisus Hristos, în faţa lui Dumnezeu noi trebuie să rămânem totdeauna în uimire, să fim totdeauna în uimire; dacă nu suntem în uimire, dacă putem jongla, să zicem aşa, cu cuvintele de la slujbă şi le putem spune altora, dar le spunem numai aşa, pentru că acesta-i ritualul, în cazul acesta noi de fapt nu ne arătăm uimiţi faţă de Dumnezeu, n-am ajuns la măsurile Sfântului Apostol Petru, care a zis: "Doamne, la cine ne vom duce. Tu ai cuvintele vieţii veşnice?" (Ioan 6, 68), sau la măsurile pe care le arată Sfântul Apostol Petru în cuvintele de la Schimbarea la Faţă: "Doamne, bine este nouă să fim aici" (Matei 17, 4), ci suntem cumva în afară şi din afară vrem să intrăm spre înăuntru şi de fapt nu intrăm, ci mai mult afară rămânem. Rămânem ca cele cinci fecioare, care au zis: "Doamne, Doamne, deschide-ne nouă!" şi au primit răspuns de la Mire: "Adevăr vă spun vouă, nu vă cunosc pe voi" (Matei 25, 12).

Dumnezeu cunoaşte pe aceia care seamănă cu El şi ca să semănăm cu El trebuie să fim, să avem în sufletul nostru ceea ce ştim noi că este Dumnezeu. Dumnezeu S-a descoperit pe Sine ca Tatăl nostru. Încă în Vechiul Testament, ştiau oamenii că Dumnezeu este Tatăl lor. Să ne gândim la cuvântul psalmistului, din psalmul 102, pe care noi îl spunem în fiecare zi la slujbă: "cum miluieşte un tată pe copiii săi, aşa miluieşte Domnul pe cei ce se tem de Dânsul". Cum miluieşte un tată pe fiii săi... Iar Domnul Hristos spune: "dacă voi, răi fiind, ştiţi să daţi fiilor voştri cele bune, cu atât mai mult Tatăl vostru cel din ceruri" (Luca 11, 13). Iar Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Romani afirmă că "Dumnezeu, cel ce L-a dat pe Fiul Său pentru noi, oare nu ne va da toate împreună cu El?" (Romani 8, 32).

Lucrurile acestea noi le ştim, lucrurile acestea noi le afirmăm, lucrurile acestea noi le propovăduim; întrebarea este, ce aderenţă avem noi la ele, ce înseamnă pentru noi Dumnezeu, ce înseamnă pentru mine Dumnezeu, ce înseamnă pentru mine adevărurile de credinţă? Cercetarea aceasta contează foarte mult şi-am zis că totul se întemeiază pe credinţă, numai că credinţa trebuie să fie lucrătoare şi dacă e lucrătoare progresează, merge înainte, iar dacă nu este lucrătoare, scade. Cu credinţa este ca şi cu cultura, te ţii de

ea, o ai, nu te ţii de ea, o pierzi. Viaţa pe care o trăim este o manifestare a credinţei sau a necredinţei noastre.

Înalt Prea Sfinţitul astăzi a pus în atenţie datoria noastră de a ne înfrâna, de a pune frâna în toate privinţele, şi îi dădea ca exemplu pe călugări în privinţa aceasta. Într-adevăr, în mânăstiri se ţin posturile şi asta este o manifestare de înfrânare. În mânăstiri se insistă pentru înfrânarea sexuală şi ar trebui să aibă în vedere şi ceilalţi oameni o înfrânare în privinţa aceasta, adică să nu se lase robiţi de plăcere şi să-şi facă din plăcere un scop. Şi toate acestea le lucrează credinţa, dacă o ai, şi dacă nu o ai înseamnă că nu poţi înainta şi de aceea Sfântul Antonie cel Mare, în Filocalie are cuvântul că **"cea mai mare răutate a omului este necredinţa"**, cel mai mare păcat, cea mai mare stare împotriva lui Dumnezeu vine din necredinţă. Necredinţa şi necunoştinţa lui Dumnezeu. Iar Sfântul Marcu Ascetul, vorbind despre înaintarea în viaţa duhovnicească, afirmă că înaintea a tot păcatul merg trei uriaşi şi uriaşii aceştia sunt **neştiinţa, uitarea şi nepăsarea**. Neştiinţa, în primul rând, pentru că nu te interesează, nu cauţi să ştii; uitarea, pentru că dacă nu faci un lucru, cu vremea îl uiţi; şi nepăsarea, care duce şi la neştiinţă şi la uitare. Şi tot el afirmă că "iad este neştiinţa, pentru că este întunecată ca iadul" şi mai afirmă că "uitarea este pierzare".

Apoi, se pune problema aceasta a angajării în viaţa duhovnicească, a angajării prin credinţă. Vă spuneam că de fapt în Evanghelii şi în învăţăturile sfinţilor apostoli care au scris cărţi care sunt cuprinse în Noul Testament nu putem găsi o teorie despre credinţă, putem găsi însă lucruri care ne orientează. Şi anume, când e vorba de importanţa pe care o are credinţa în Evanghelie, credinţa în Mântuitorul, credinţa în Dumnezeu, credinţa ca temelie de mântuire, aceasta o găsim afirmată în diferite ocazii. De pildă, ştim că în Sfânta Evanghelie de la Marcu, cele dintâi cuvinte de propovăduire ale Domnului Hristos sunt cuvintele: "S-a împlinit vremea şi s-a apropiat împărăţia lui Dumnezeu, pocăiţi-vă şi credeţi în Evanghelie" (Marcu 1, 15). Credeţi în Evanghelie. Nu ştiu dacă aţi observat că, aşa cum la început se afirmă "credeţi", se dă îndemnul "credeţi în Evanghelie" – la începutul propovăduirii, în capitolul întâi de la Marcu citim aceasta –, tot aşa în Sfânta Evanghelie de la Marcu, în capitolul 16, ultimul capitol, unde sunt şi cuvintele rostite după Înviere de Domnul Hristos, găsim acolo iarăşi ceva în legătură cu credinţa, pentru că este scris că a zis

Domnul Hristos: "Propovăduiţi Evanghelia la toată făptura, cel ce va crede şi se va boteza se va mântui, iar cel ce nu va crede se va osândi" (Marcu 16, 16). Aceasta înseamnă că toţi necredincioşii sunt sub osândă şi toţi credincioşii au deschisă calea către mântuire. **Ce înseamnă mântuire? Însemnă eliberare de tot ceea ce este rău**. Întâi de păcat, când vorbim de mântuire noi ne gândim în primul rând la eliberarea de păcat, la iertarea păcatelor, la ştergerea păcatelor, la neluarea în seamă de către Dumnezeu a păcatelor.

Păcatul este o noţiune religioasă. Nu vorbesc despre păcat, nu pun problema păcatului cei care nu cred în Dumnezeu. Aşa că noi trebuie să ştim ce este păcatul. Pentru că dacă este vorba să ne pocăim, ne pocăim de păcate. Ce este păcatul de fapt? Cei care aţi făcut şcoală teologică cred că ştiţi că în Sfânta Scriptură a Noului Testament, respectiv în Epistola întâi sobornicească a Sfântului Evanghelist Ioan e scris: "Păcatul este călcarea Legii". Iar Părinţii cei duhovniceşti şi cei care s-au ocupat de viaţa duhovnicească precizează: **"Păcatul este călcarea Legii lui Dumnezeu cu deplină voinţă şi ştiinţă."** Deci ştii ceea ce-ţi cere Dumnezeu şi tu nu faci ceea ce-ţi cere Dumnezeu ci faci ceva împotrivă, atunci eşti călcător de lege şi faci păcat.

Păcatul are două înfăţişări. O înfăţişare care îi aduce omului vină pentru păcat, deci îl face pe om vinovat înaintea lui Dumnezeu, şi mai are un aspect şi anume acela că îl deformează pe om lăuntric. Îl schimbă pe om din om bun în om rău, din om drept în om nedrept, de fapt este ca un fel de boală, care îşi pune pecetea pe existenţa omului. Aşa că noi trebuie să urmărim două lucruri prin credinţă: să ni se şteargă păcatele, să ni se ierte păcatele, şi pentru aceasta avem pocăinţa şi Taina Sfintei Pocăinţe pentru iertarea păcatelor; şi în acelaşi, timp să se împuţineze, să se nimicească urmările păcatului din viaţa noastră, să ne înzdrăvenim. Să se înlăture de pe viaţa noastră petele care s-au adăugat prin păcate sau deprinderile cele rele pe care le avem în fiinţa noastră de pe urma păcatului. Pentru că **păcatul, repetându-se, duce la patimă şi patima este o înrobire**. Cuvântul patimă înseamnă de fapt boală. Înseamnă ceva străin de fiinţa omenească, înseamnă ceva ce trebuie înlăturat. Şi la aceasta ne ajută Dumnezeu. Noi singuri nu ne putem elibera de răutăţile care s-au adăugat la viaţa noastră.

Cred că cunoaşteţi, cel puţin unii dintre voi, o alcătuire de la slujba pentru cei adormiţi, pentru cei morţi, care zice aşa, e o

mărturisire: "chipul măririi Tale celei negrăite sunt, măcar că port ranele păcatelor". Deci mă prezint în faţa Lui Dumnezeu cu conştiinţa că am în mine chipul Lui Dumnezeu, deci am o mărire, pentru că numai cine are mărirea Lui Dumnezeu în sufletul său este de fapt cu chipul lui Dumnezeu. "Chipul măririi Tale celei negrăite sunt." Deci Tu, Doamne, ai o mărire pe care eu nu o pot cuprinde nici în cuvânt, nici în gând, nici în concept. Nu o pot cuprinde, pur şi simplu, pentru că este mai presus de mine. Eu am această mărire în mine pentru că sunt chipul Tău. Tu mi-ai dat chipul Tău. Chipul măririi Tale celei negrăite sunt – fiţi atenţi! –, măcar că port ranele păcatelor. Deci, chipul Tău nu e aşa cum mi l-ai dat, ci peste el s-a suprapus altceva, care stâlceşte cumva chipul, care diformează chipul Tău, care umbreşte chipul Tău în mine. Şi asta este, ar zice părintele Arsenie, mizeria din suflet adăugată peste chipul lui Dumnezeu; lumea interioară, cugetele lumii aşezate peste conştiinţa noastră, peste noi înşine.

Şi, pentru că noi nu mai suntem în stare să revenim la ceea ce am fost, cerem ajutorul lui Dumnezeu, cerem ajutorul Mântuitorului şi zicem mai departe: "miluieşte zidirea Ta, Stăpâne". Adică eu sunt zidirea Ta, sunt alcătuirea Ta, sunt făptura Ta; miluieşte făptura Ta, care are chipul umbrit, care are chipul pătat, chipul Tău pătat. "Miluieşte zidirea Ta, Stăpâne, şi o curăţeşte cu îndurarea Ta şi moştenirea cea dorită dăruieşte-mi – şi care-i moştenirea cea dorită? Raiul – făcându-mă pe mine iarăşi cetăţean al raiului". Toate acestea sunt pentru cei credincioşi care ştiu de Dumnezeu, care ştiu de rânduielile lui Dumnezeu, pentru cei credincioşi, care ştiu că au păcătuit, dar că pot fi curăţiţi de păcat şi că lucrarea lui Dumnezeu, o spunem noi la slujbă, este a ne milui şi a ne mântui pe noi. Aşa spunem, nu? "Că al Tău este a ne milui şi a ne mântui pe noi". Ce înseamnă asta, "al Tău este a ne milui"? Înseamnă că Tu ai ca lucrare să ne miluieşti şi să ne mântuieşti, Tu ne aştepţi anume ca să ne miluieşti şi să ne mântuieşti. Noi credem în intervenţia lui Dumnezeu în viaţa noastră. Şi, pentru că credem, şi urmărim aceasta, dar trebuie să urmărim pe toate laturile vieţii.

Credinţa ne angajează în raportul spre Dumnezeu, în raportul cu Dumnezeu şi Dumnezeu intervine în viaţa noastră, intră în componenţa noastră. N-o fi cam mult să spunem noi că Dumnezeu intră în componenţa noastră? Nu! De ce nu-i mult? Pentru că Biserica ne dă ideea aceasta. Unde găsim ideea aceasta, că

Dumnezeu intră în componenţa noastră, intră în noi, în mădularele noastre? O găsim într-o rugăciune, rugăciunea a treia de la rugăciunile de mulţumire pentru Sfânta Împărtăşanie, unde-i cerem ceva, noi, care ne împărtăşim, şi zicem către Domnul Hristos: "Intră în alcătuirea mădularelor mele". Deci mădularele mele sunt alcătuite prin grija Ta, prin puterea Ta, Doamne; spune psalmistul în psalmul 138: "Tu ai văzut sâmburele din care am răsărit şi în cartea Ta sunt scrise toate zilele sortite mie mai-nainte de a fi fost vreuna din ele", sau: "Tu m-ai ţesut în pântecele maicii mele". Deci noi credem că suntem o alcătuire pentru care a intervenit Dumnezeu. Nu ştim noi prea multe despre noi înşine, decât din ce-am învăţat despre noi. Noi înşine nu ne putem vedea toate componentele noastre, dar ştim că Domnul Hristos intră, poate intra şi intră de fapt în alcătuirea mădularelor noastre. "Intră în alcătuirea mădularelor mele, în rărunchi şi-n inimă". Ce-nseamnă asta, în rărunchi şi-n inimă? Adică, în rinichi, ca să nu mai avem piatră la rinichi? În inimă, ca să n-avem, ştiu eu, cardiopatie ischemică? Nu! Dar cum? Asta înseamnă: intră, Doamne, în cele mai adânci organe, cele mai adânci laturi ale existenţei mele. Intră acolo. De acolo să lucrezi. Să lucrezi dinlăuntru în afară. Să se vadă că sunt al Tău. "Voi nu sunteţi ai voştri, căci cumpăraţi aţi fost cu preţ. Preamăriţi deci pe Dumnezeu în inimile şi în trupurile voastre" (I Corinteni 6, 19-20). Când zicem inimă, nu ne gândim atât la organul care pompează sânge în organism, deşi parcă acolo se simte iubirea faţă de Dumnezeu şi faţă de oameni, parcă de acolo se revarsă iubirea, ci, când zicem inimă, ne gândim la un fel de reprezentare a lăuntrului omenesc, altceva decât inima de carne. Simţim cumva că suntem rezemaţi în existenţa noastră pe ceea ce este înăuntrul nostru. Cei vechi ziceau "gândeşti cu inima". Ştiţi că şi Domnul Hristos a spus: "Pentru ce astfel de gânduri se suie în inimile voastre?" (Luca 24, 38); apar în voi, înseamnă. De fapt, omul gândeşte cu mintea şi simte cu inima. Acestea sunt rezultatele psihologiei şi noi ştim aceasta şi mărturisim aceasta, dar nu se poate face o separare între minte şi inimă, ci fiecare are partea sa în manifestările omului. Deci: "Intră în alcătuirea mădularelor mele, în rărunchi şi în inimă, arde spinii tuturor păcatelor mele, curăţeşte-mi sufletul, întăreşte-mi mădularele împreună cu oasele, numărul drept al celor cinci simţuri îl luminează, peste tot mă pătrunde cu frica Ta, curăţeşte-mă, spală-mă şi mă îndreptează,

îmbunătăţeşte-mă, înţelepţeşte-mă şi mă luminează. Arată-mă sălaş al Duhului Sfânt şi să nu mai fiu sălaş păcatului, ci Ţie casă, prin intrarea împărtăşirii".

Toate acestea sunt rezultatele credinţei. Faci faptele credinţei, ajungi la mai multă credinţă. Cred că ştiţi că ucenicii Domnului Hristos au spus – citim aceasta în Evanghelia de la Luca în capitolul al 17-lea –: "Dă-ne mai multă credinţă". Avem noi câtă avem, dar vrem mai multă. Dă-ne mai multă credinţă. Nu este destulă credinţa noastră, dacă Tu ne ceri nişte lucruri pe care noi de fapt nu le putem face cu credinţa pe care o avem, nu putem face ceea ce ne ceri Tu. Ce le cerea Domnul Hristos ucenicilor Săi? "De-ţi va greşi fratele tău, ceartă-l – asta o poţi face tare uşor şi fără îndemn – şi, dacă se va întoarce, iartă-l", asta merge mai greu. "Şi chiar dacă îţi va greşi de şapte ori într-o zi – şi când zicem de şapte ori nu ne gândim să numărăm şi dacă cumva îţi greşeşte de opt ori, gata, l-ai iertat de şapte ori, ajunge; nu-i aşa! – şi de şapte ori se va întoarce, zicând «rău îmi pare», tu să-l ierţi" (Luca 17, 3-4). Şi atunci, ucenicii şi-au dat seama că nu este chiar aşa de simplu şi au zis "Dă-ne mai multă credinţă". Dacă am avea mai multă credinţă, am putea face şi asta, dar cu credinţa câtă o avem, încă nu putem. Căci credinţa trebuie să fie sporită înţelegem şi din faptul că Domnul Hristos i-a spus Sfântului Apostol Petru: "Simone, Simone, iată satana v-a cerut să vă cearnă pe voi ca pe grâu şi Eu m-am rugat pentru tine ca să nu scadă credinţa ta. Şi tu, oarecând, întorcându-te, întăreşte pe fraţii tăi" (Luca 22, 31-32).

Iată, iubiţi credincioşi, nişte lucruri care ne uimesc dacă suntem sensibili şi dacă ne-am sensibilizat prin viaţa pe care am dus-o, dacă am îndepărtat de la noi împotrivirile faţă de credinţă. Şi care sunt împotrivirile faţă de credinţă? Nu mă gândesc numai la păcate şi la păcate care învârtoşează. **Cel mai grav rezultat al păcatului este că învârtoşează pe om, îl face din credincios necredincios. Cineva spunea că dacă faci altfel decât crezi, cu vremea ajungi să crezi cum faci.** Ţi se schimbă mintea după faptele tale. Gândeşti că eşti pe cale bună şi tu nu eşti pe cale bună. Părintele Arsenie avea o vorbă, care tare îmi place mie, în legătură cu omul care se socoteşte nedreptăţit şi de fapt el nu este nedreptăţit, ci, să zicem aşa, este osândit pentru greşelile lui. Zicea că "bobul lui de grâu se preschimbă în tăciune – deci el nu mai este bob de grâu, este tăciune de grâu; şi acum, fiţi atenţi! – iar el,

tăciunele, se crede grâu nedreptăţit". Deci, bobul lui de grâu se preschimbă în tăciune, nu mai este bob de grâu, este tăciune, iar el, în raport cu cei care spun: "Acesta este tăciune, nu este bob de grâu", zice: "Ba da, eu sunt bob de grâu, dar sunt nedreptăţit. Mi se zice tăciune fără să fiu tăciune". În realitate, eşti tăciune din cer până în pământ şi tu te crezi grâu nedreptăţit. Este extraordinar de frumos! Nu ştiu dacă voi mai citiţi sau mai ajungeţi să citiţi lucrurile acestea, dar dacă nu le citiţi, ţineţi-le minte de la mine, că sunt nişte lucruri extraordinar de faine.

Iubiţi credincioşi, deci ştim că la începutul propovăduirii, Domnul Hristos i-a îndemnat pe oameni la credinţă: "Pocăiţi-vă şi credeţi în Evanghelie" şi la sfârşitul propovăduirii Sale, după Înviere, le-a spus ucenicilor: "Propovăduiţi Evanghelia la toată făptura. Cel ce va crede şi se va boteza se va mântui, iar cel ce nu va crede se va osândi" (Marcu 16, 15-16). Şi a mai spus Domnul Hristos: "Aveţi credinţă în Dumnezeu şi aveţi credinţă în Mine" (Ioan 14, 1). A mai spus Domnul Hristos: "De nu veţi crede cine sunt, în păcatele voastre veţi muri" (Ioan 8, 24). Ştim de la Sfântul Apostol Pavel că fără credinţă nu este cu putinţă să fii plăcut lui Dumnezeu (Evrei 11, 6). Ştiţi că mântuirea vine prin credinţă, deci nu poţi scăpa de asuprelile de gând, nu poţi scăpa de petele de pe suflet, nu poţi scăpa de neputinţele pe care le-a adus păcatul, nu poţi scăpa de tine însuţi cum ai devenit, pentru că fiecare dintre noi stăm pe faptele noastre şi mergem la locul pe care ni l-am pregătit. Aşa că suntem fericiţi dacă stăm pe faptele noastre cele bune, pentru că până la urmă se zice că faptele noastre vor zice către noi "tu eşti noi". Deci eşti ceea ce ai devenit. Şi ai devenit prin ceea ce ai făcut, ai devenit prin ceea ce ai gândit, ai devenit prin ceea ce ai acumulat, ai devenit prin ceea ce ai citit, ai devenit prin ceea ce ai văzut. Toate acestea se alcătuiesc la noi înşine, noi suntem rezultatul vieţii noastre, de la început până la sfârşit. Cred că v-am mai spus, nu se poate să nu vă mai fi spus, cugetarea Fericitului Augustin: "**copilul este tatăl omului mare**". Este o treabă care parcă nu se potriveşte. Copilul este tatăl omului mare. Toată lumea ştie că tatăl copilului este omul mare şi totuşi vine Fericitul Augustin şi spune "copilul este tatăl omului mare". Bineînţeles că nu exclude cealaltă posibilitate, care este o realitate, că omul mare este tatăl copilului, dar afirmă şi aceasta, şi are dreptate, că omul mare, care devine din copil, îl are ca înaintemergător pe copil, pe

copilul de odinioară. Deci, eu cuprind în mine pe copilul care am fost. Îmi aduc aminte că la şcoală, la Cluj, când m-am dus eu – aveam şase ani şi jumătate –, m-au pus cei de acolo să-mi fac patul singur, după ce mă sculam; şi întâi nu mi-a plăcut şi am zis că eu până acum nu am făcut niciodată patul, că doar îl făcea mama; "Ei, aici, zice, este altfel, trebuie să-ţi faci tu patul". Şi-mi aduc aminte că eram aşa de mic, parcă nici nu-mi vine să cred, de nu ajungeam cu pătura dintr-o parte a patului până în cealaltă; şi copilul acela mic este cuprins în omul acesta bătrân de acum. Toate s-au adunat în mine şi la bătrâneţe este rezultatul, la bătrâneţe este rezumatul vieţii. Deci, există o legătură între ceea ce am fost şi ceea ce suntem. Şi apoi, în faţa lui Dumnezeu şi în faţa veşniciei ne ducem cu ceea ce am acumulat o viaţă întreagă, iar rugăciunea este o judecată înainte de judecată. Mai citim noi câteodată pe la Sfântul Ioan Scărarul, poate aţi citit unii, aţi citit şi aţi lăsat cartea din mână, că este greu de urmărit şi nu aveţi răbdare, că nu este atractivă, adevărul acesta este, că nu este atractivă. Este atractivă numai dacă te interesează, este atractivă numai dacă vrei să înveţi ceva. Şi acolo spune că "**Rugăciunea este judecată şi judecătorie şi scaunul Judecătorului înainte de judecata viitoare**". Deci, de fiecare dată când ne rugăm şi ne vin gânduri de tot felul în minte, de fiecare dată când ne rugăm, cu limpezime sau fără limpezime, noi de fapt ne rezumăm pe noi înşine, cu credinţa noastră, cu ceea suntem noi.

Iubiţi credincioşi, nu mă prea ţin eu de temele mele, bag de seamă. Mă-ncurc în gânduri dintr-o parte şi din alta şi după aceea mai şi uit câte ceva şi, de exemplu, acum am uitat că am zis că vă spun imnul Sfântului Simeon Noul Teolog, imnul al cincilea, imn de uimire. De fapt, cuvinte de uimire noi spunem des în biserică. De exemplu, "Cât de minunate sunt lucrurile Tale, Doamne, toate cu înţelepciune le-ai făcut" (Ps. 103, 25); "Doamne, Dumnezeul nostru, cât de minunat este numele Tău în tot pământul" (Ps. 8, 9); "Te măresc, Doamne, că sunt minunat întocmit" (Ps. 138, 14). Sunt cuvinte de uimire. Dar Sfântul Simeon Noul Teolog, în faţa Domnului Hristos a zis aşa, întrebând:

"Cum de foc eşti ce ţâşneşte, şi eşti val răcoritor? – deci, pe de o parte foc, pe de alta val răcoritor –
Cum de arzi şi-alini îndată? Cum mă faci nemuritor?
Cum de faci pe vameşi îngeri şi-ntunericul lumină?

Cum ridici din iad? Şi cum de curăţeşti pe cei din tină?
Cum tragi bezna în lumină? *(Cum faci din întuneric lumină? Cum covârşeşti întunericul?)* **Cum de noaptea o cuprinzi?**
Cum de mă prefaci cu totul? Inima cum o aprinzi?
Cum Te împreuni cu robii, fii ai Tatălui de-i faci?

– Aici este cazul să ne gândim că noi spunem de multe ori că suntem fiii lui Dumnezeu prin adopţie. Adică ne-a luat Dumnezeu din ceea ce suntem, din făpturile Lui şi a zis că suntem fiii Lui. Să ştiţi că nu este numai atât. Dacă se împreună Domnul Hristos cu noi, ne face fii ai lui Dumnezeu şi prin faptul că ne lipeşte de Dumnezeu. –

Cum de-i arzi de dor, rănindu-i? Cum de iarăşi îi împaci?
Cum de rabzi şi suferi, Doamne? Cum nu răsplăteşti îndată?
Cum de vezi cele ce-n taină numai Ţie Ţi se-arată?
Cum fiind aşa departe, vezi ce facem fiecare?
Doamne, robilor Tăi dă-le îndelunga Ta răbdare."

Deci, iubiţi credincioşi, acestea sunt rezultate ale credinţei. Dacă crezi în Dumnezeu, dacă îl ai pe Dumnezeu în primul loc în viaţa ta, dacă ţii seama de Dumnezeu, dacă Dumnezeu este pentru tine o fiinţă, o persoană, nu te mai raportezi la cuvintele Lui ca la nişte reguli, ca la nişte principii, ci te raportezi la cuvintele Lui cum a zis Sfântul Apostol Petru: "Tu ai cuvintele vieţii celei veşnice". Prin cuvintele Lui ne raportăm la Domnul Hristos. Sfântul Marcu Ascetul, în Filocalie, având în vedere cuvintele Domnului Hristos referitoare la ucenicii Săi, anume: "Cel ce vă primeşte pe voi, pe Mine mă primeşte şi cel ce se leapădă de voi, de Mine se leapădă" (Luca 10, 16), spune că "**cel ce primeşte cuvintele Cuvântului lui Dumnezeu primeşte pe Dumnezeu Cuvântul**". Deci, dacă primim cuvintele Mântuitorului în viaţa noastră, în sufletul nostru, dacă le facem fapte, le realizăm, le întrupăm în existenţa noastră, în cazul acesta prin cuvintele Cuvântului lui Dumnezeu primim în sufletul nostru pe Dumnezeu Cuvântul, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin!

Mărire Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh! Amin!

27 iulie 2004, seara,
Mânăstirea Oaşa

MĂSURA CREDINŢEI

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin!

Preacuvioase Părinte Stareţ, cinstiţi Părinţi, iubiţi fraţi şi iubiţi credincioşi!

Cuvântul meu de acum va fi despre "Măsura Credinţei". Ştiţi că cea dintâi cuvântare a mea am pus-o sub cuvântul de întrebare pe care Domnul nostru Iisus Hristos l-a adresat ucenicilor Săi odată, când a fost o furtună pe mare şi când ucenicii erau îngrijoraţi că erau în primejdie să se înece. Şi atunci Domnul Hristos i-a întrebat: "Unde este credinţa voastră?". Ucenicii n-au răspuns, sau cel puţim în Sfânta Evanghelie nu găsim un răspuns al ucenicilor, nu găsim răspunsul pe care, poate, l-au dat ucenicii atunci, dar Sfântul Evanghelist nu l-a cuprins. Totuşi, noi, dacă ar trebui să răspundem la această întrebare sau la alte întrebări asemenea, ar trebui să spunem cum stăm noi cu credinţa. În Sfânta Evanghelie sunt prezentaţi unii care au avut credinţă mare, credinţă multă, credinţă tare, credinţă neclintită şi mai ales doi sunt cei pe care i-a pomenit Domnul Hristos în legătură cu credinţa cea mare: sutaşul din Capernaum şi femeia cananeancă. Sutaşul din Capernaum a dorit ca servitorul lui să fie vindecat de către Domnul nostru Iisus Hristos. Dorea vindecarea servitorului său pentru că-l iubea, spune Sfântul Evanghelist Luca. Poate că ştiţi că în Sfânta Evanghelie sunt două referate despre sutaşul din Capernaum şi anume unul în Sfânta Evanghelie de la Matei, în capitolul al 8-lea şi unul în Sfânta Evanghelie de la Luca, în capitolul al 7-lea. În fiecare referat e prezentat sutaşul din Capernaum ca un om cu credinţă, ca un om cu nădejde, ca un om cu iubire, ca un om cu smerenie şi e prezentat în legătură cu credinţa lui, manifestată în încredinţarea că Domnul Hristos ar putea să facă minunea aceea, pe care o aştepta el, chiar şi de la depărtare. Şi a zis: "Nu sunt vrednic să intri sub acoperişul meu, ci zi numai cu cuvântul şi se va tămădui servitorul meu, pentru că şi eu sunt om sub stăpânire şi am sub stăpânirea mea

oameni, şi zic unuia «du-te» şi se duce şi zic altuia «vino» şi vine şi slugii mele «fă aceasta» şi face" (Matei 8, 8-9). Când Domnul Hristos a auzit cuvintele acestea de mărturisire, de credinţă ale sutaşului, e scris în Sfânta Evanghelie că s-a minunat de el şi a zis: "Nici în Israel n-am găsit atâta credinţă" (Matei 8, 10). Deci e vorba de o credinţă statornică, de o credinţă neclintită. Fără îndoială, nu e vorba de o credinţă care ar putea fi categorisită ca o performanţă de credinţă, ci e vorba de o credinţă a începătorului, dar o credinţă care totuşi determină ceva. Şi în Sfânta Evanghelie de la Luca avem câte ceva despre sutaşul din Capernaum, între care un lucru pe care îl cam neglijăm, şi anume că el, care nu era de credinţa evreilor, le-a făcut evreilor o sinagogă, un locaş de slujire a lui Dumnezeu. El, care avea altă credinţă, s-a ocupat de credinţa celor care nu erau de credinţa lui. Şi asta n-au ţinut-o în seamă, de-a lungul veacurilor, creştinii, care întotdeauna au fost exclusivişti, care întotdeauna au căutat să-i înlăture pe cei de altă credinţă, or sutaşul din Capernaum nu a făcut aşa. Ci i-a ajutat pe oameni să-şi trăiască credinţa lor. Un lucru foarte important.

Au mai fost cazuri unde oamenii au înţeles că fiecare om are credinţa lui şi că fiecare om înaintează prin credinţa lui. De exemplu, cred că aţi auzit în ultimii ani de maica Tereza din Calcutta, o maică catolică care s-a îngrijit de cei mai săraci dintre cei săraci. Deci, de toţi săracii, dar mai ales de cei mai săraci. Am citit o carte despre ea în limba germană, o prezentare a maicii Tereza. A fost o femeie extraordinar de bună, o femeie cu dar de la Dumnezeu. Cineva care n-are dar de la Dumnezeu, nu poate face ceea ce a făcut maica Tereza de Calcutta. Nu poate, n-are cum să facă aşa ceva. Se spune, între altele, despre ea că a curăţit ranele unui bolnav, rane care miroseau foarte urât şi cineva a trecut pe acolo şi spus: "Apăi eu asta n-aş face-o nici pentru un milion de dolari". Şi a maica Tereza zis: "Nici eu. Nici eu nu aş face-o pentru un milion de dolari, dar pentru Dumnezeu, o fac". Deci avea o credinţă puternică, o credinţă care o angaja pentru binele omului de lângă ea.

Pentru că, să ştiţi, şi aş vrea să ţineţi minte de la mine pentru toată viaţa voastră, de la tinereţe până la bătrâneţe şi în veşnicie, că **cel mai important om dintre toţi oamenii câţi există în lumea aceasta este omul de lângă tine.** Vorbim despre aproapele nostru.

Mai demult, cuvântul "aproapele" era tradus cu cuvântul "vecinul". Să iubeşti pe "vecinul tău" ca pe tine însuţi; şi noi zicem acum: "Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi." E bine şi aşa, şi aşa, pentru că dacă zici "vecin", te gândeşti la un om anume care-i cu casa lângă tine, să zicem, şi nu te gândeşti la un om care trece pe lângă tine, sau pe lângă care treci tu însuţi, şi n-ai mai putea să-l numeşti vecin. Mi-aduc aminte din copilăria mea – Dumnezeu să-i odihnească pe părinţi – că vorbind cu vecinii noştri îi agrăia cu cuvântul "vecine", "vecino". Aşa înţelegeau ei să agrăiască pe omul de lângă ei. Nu în toate cazurile vecinul e şi aproapele, ci sunt oameni care, fără să fie vecini, sunt aproape şi atunci, fără îndoială, am putea spune "aproapele", ca un cuvânt mai larg. Eu zic, de fapt am citit undeva, că omul cel mai important este omul de lângă tine. Şi noi ar trebui să avem conştiinţa că pe omul de lângă noi l-a pus Dumnezeu lângă noi şi pe noi ne-a pus Dumnezeu lângă el. În Pateric se spune că "**de la aproapele atârnă şi viaţa şi moartea. Că dacă slujim aproapelui – dacă-l ajutăm pe aproapele nostru, dacă-l considerăm pe aproapele nostru –, lui Dumnezeu slujim şi dacă greşim aproapelui nostru, lui Dumnezeu greşim**". Mi-aduc aminte că am citit cândva, în Scriptură, că a zis cineva că dacă priveşti pe aproapele tău, priveşti cumva pe Domnul Dumnezeul tău. Nu în înţeles că el devine Dumnezeu pentru tine, ci în înţelesul că el e purtător al chipului lui Dumnezeu. Şi atunci, Dumnezeu e răspândit în lumea aceasta în oamenii pe care i-a creat şi care sunt purtători ai chipului lui Dumnezeu. Dacă omul de lângă noi e omul de care atârnă viaţa şi moartea noastră, viaţa în înţelesul că dacă îl iubim şi îl ajutăm şi îl respectăm şi îi zâmbim şi îl salutăm şi îl cinstim pe omul de lângă noi, aducem mărire lui Dumnezeu care l-a creat şi a pus în el chipul Lui.

Iubiţi credincioşi, zice mai departe cuvântul că dacă greşim omului de lângă noi, dacă greşim aproapelui, dacă smintim pe aproapele nostru, atunci lui Dumnezeu greşim. Deci nu se poate ca un om cu adevărat credincios să vadă pe omul de lângă el desprins de Dumnezeu sau să-l vadă pe Dumnezeu altundeva şi altfel decât în aproapele său, în omul de lângă el. E un lucru extraordinar şi asta înseamnă credinţă în Dumnezeu.

Măsura credinţei – aş vrea să ţineţi minte, de fapt asta ar fi trebuit să vă spun de la început până la sfârşit şi să şi sfârşesc cu

cuvântul acesta – **măsura credinţei este măsura vieţii. Cum îţi trăieşti viaţa, aşa îţi este credinţa.** Dacă trăieşti ca un necredincios, să ştii că nu ai credinţă; nu ai credinţă nici dacă trăieşti ca un credincios, dar ca un superstiţios credincios. Aş vrea să punctăm chestiunea aceasta, deoarece sunt mulţi oameni credincioşi care merg la biserică şi îşi fac anumite datorii, dar în realitate nu trăiesc cu credinţă, ci în realitate trăiesc ca nişte necredincioşi cu titlu de credincioşi. De multe ori, să ştiţi că nici singur nu ştii dacă eşti credincios sau necredincios. La mine vin oameni şi zic: "Părinte, eu sunt credincios"; şi mie îmi pare bine când spune cineva că e credincios. "Da' vă spun drept, că la biserică nu merg". **Apăi să ştiţi că pe cei care nu merg la biserică, la păgâni îi număr, nu-i număr la creştini, nu-i număr la credincioşi.** De ce? Pentru că dacă crezi în Dumnezeu, nu poţi să ocoleşti pe Dumnezeu, nu poţi să ocoleşti Biserica lui Dumnezeu, nu poţi să ocoleşti slujbele lui Dumnezeu, nu poţi să ocoleşti binecuvântările pe care le dă Dumnezeu, nu poţi să ocoleşti cuvântul lui Dumnezeu care se citeşte în cadrul Sfintei Liturghii, de pildă, nu poţi să ocoleşti posibilitatea de a-I sluji lui Dumnezeu împreună cu îngerii şi de a zice: "Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de mărirea Lui". Deci toate acestea, ocolite fiind, arată cât de slabă e credinţa celui ce crede că el însuşi crede, or, în realitate, el nu crede. Fiţi atenţi, parcă ar fi un joc de cuvinte: **În realitate, el nu crede, şi crede că crede.** Deci, el se prezintă ca un credincios, şi, în realitate, el nu-i credincios, deci crede că crede şi el de fapt nu crede. Măsura credinţei este deci măsura vieţii, cum ţi-e viaţa, de fapt aşa ţi-e credinţa. Nu ca lungime de viaţă, ci ca mod, ca chip de vieţuire.

Sutaşul din Capernaum a mărturisit că Domnul Hristos poate face de la depărtare ceea ce de multe ori aşteaptă omul să facă numai din apropiere. În realitate, puterea lui Dumnezeu e veşnică şi universală, este peste tot. Şi dacă vrea Dumnezeu să se întâmple un lucru, ajută să se întâmple. Am zis că o credinţă numită "mare" a avut sutaşul din Capernaum. Bineînţeles că o credinţă ca cea a sutaşului din Capernaum este o credinţă lucrătoare, care realizează ceva, nu este o credinţă întâmplătoare sau o credinţă părută.

Poate că unii dintre voi ştiţi că într-o împrejurare oarecare, ucenicii Domnului Hristos au rămas uimiţi de învăţătura Domnului

Hristos şi au ajuns la concluzia că Domnul Hristos este trimis de Dumnezeu, este un ales al lui Dumnezeu; şi, uimiţi de Mântuitorul, au zis aşa: "Acum credem că de la Dumnezeu ai venit şi că nu trebuie să Te întrebe cineva ca să Te înveţe" (Ioan 16, 30). Şi Domnul Hristos, care vede în tainele inimii, a pus o întrebare care nouă ni se pare o întrebare cumva ironică, deşi nu e ironică. A zis Domnul Hristos: "Acum credeţi?". Am înţelege noi, dacă ne gândim la întrebarea aceasta, că Domnul Hristos a vrut să-i pună în faţa unei situaţii pe care ei nu au descoperit-o singuri: "Acum credeţi?". Şi adaugă: "Soseşte vremea, şi a şi sosit, ca fiecare dintre voi să vă duceţi la ale sale şi pe Mine să Mă lăsaţi singur" (Ioan 16, 32). Altfel spus, a zis Domnul Hristos că dacă într-adevăr credeţi voi că Eu sunt ceea ce ziceţi voi acum că sunt, atunci cum s-ar putea întâmpla lucrul acesta, să mă lăsaţi singur, să mă duc la pătimiri singur, cum se poate să nu mă apăraţi, cum se poate să nu mă însoţiţi în calea pătimirilor şi să vă duceţi fiecare la ale sale şi pe mine să mă lăsaţi singur? Ce înţelegem noi din asta? Înţelegem, de fapt, că verificarea credinţei este viaţa pe care o trăim. Felul în care ne manifestăm în viaţă arată dacă credem sau nu credem. Nu ne prea uităm la lucrurile acestea şi avem impresia că credinţa e ceva şi viaţa e altceva, dar nu e aşa. Există o legătură între viaţa pe care o trăim şi credinţa pe care o purtăm în suflet. Nu suntem văzători cu Duhul, nu cunoaştem tainele inimilor, nu ne-a învrednicit Dumnezeu să cunoaştem tainele inimilor oamenilor. Putem să deducem însă din viaţa pe care o duc, cum le este credinţa, şi putem vedea şi din viaţa noastră cum ne este credinţa noastră.

Am pomenit adineauri şi o altă credinţă, şi anume credinţa femeii cananeence. O femeie care nu era dintre evrei, nu era din poporul lui Israel, s-a prezentat la Domnul Hristos cu o rugăminte şi a spus Domnului Hristos că are o fiică demonizată şi-L roagă pe Domnul Hristos să o vindece, să-i alunge pe demoni din fiica ei: "Miluieşte-mă, fiul lui David, fiica mea este rău chinuită de un diavol" (Matei 15, 22). Domnul Hristos nu a dat nici un răspuns. Aş vrea să ştiţi că în Evanghelie sunt două referate despre femeia cananeancă, şi anume unul în capitolul 15 din Evanghelia de la Matei şi unul în capitolul 7 din Evanghelia de la Marcu. Ştim din cele două referate cum a tratat Domnul Hristos pe femeia cananeancă şi trebuie să recunoaştem că nu ni se pare că a fost

foarte bine, să zicem aşa. După înţelegerea noastră, altfel ar fi trebuit să fie, numai că Domnul Hristos a zis cândva către Sfântul Apostol Petru: "Nu cugeţi cele ce sunt ale lui Dumnezeu, ci cele ce sunt ale oamenilor" (Matei 16, 23). Domnul Hristos, care a urmărit ceva şi mai ales a urmărit să pună în evidenţă credinţa femeii cananeence, nu s-a ocupat de ea, a neglijat-o pur şi simplu. Şi atunci ucenicii au zis: "Doamne, dă-i drumul, dezleag-o, fă ceva pentru ea, că strigă în urma noastră", cu alte cuvinte "ne deranjează, nu-i plăcut să strige cineva în urma noastră şi noi să fim nepăsători faţă de cel care strigă în urma noastră". Şi Domnul Hristos a zis: "Nu sunt trimis decât către oile cele pierdute ale casei lui Israel". Şi între timp femeia s-a apropiat de Domnul Hristos, s-a închinat Lui şi a zis: "Doamne, ajută-mi!" şi Domnul Hristos a respins-o şi a zis: "Nu-i bine să iei pâinea copiilor şi s-o arunci câinilor". Ca şi când ar fi zis: tu eşti câine; n-am de ce să iau pâinea copiilor şi să ţi-o arunc ţie. Nici atunci femeia nu s-a clintit din gândurile ei stăruitoare, ci a zis: "Da, Doamne. Nici nu am pretenţia să-mi dai pâinea care se cuvine copiilor, dar dă-mi altceva, dă-mi fărâmiturile care cad de la masă pentru câini". Şi atunci, Domnul Hristos, după ce a pus în atenţia ucenicilor credinţa femeii cananeence, a zis: "O, femeie, mare este credinţa ta, fie ţie precum voieşti!" (Ioan 4). Şi ne spune Sfântul Evanghelist că s-a tămăduit fiica ei în ceasul acela. Deci, iarăşi o femeie cu credinţa mare.

Dar nu au fost toţi aşa. Au fost şi unii ca noi, cu credinţă şi cu necredinţă, cu credinţă amestecată cu necredinţă. Mai întâi, să ne gândim la sfinţii apostoli, la Sfântul Apostol Petru, care, atunci când a mers pe mare, chemat de Mântuitorul şi sprijinit de Mântuitorul, s-a gândit la furtuna care s-a dezlănţuit şi a simţit că se scufundă şi atunci el şi-a adus aminte că de fapt nu prin puterea lui e deasupra valurilor şi a cerut ajutor de la Mântuitorul: "Doamne, scapă-mă!". Domnul Hristos i-a întins mâna şi a zis: "Puţin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?". "Deci şi în împrejurarea aceasta grea trebuia să ai credinţă în Mine, or tu ai puţină credinţă, te-ai îndoit. Îndoiala ta e dovada că nu ai destulă credinţă".

Iubiţi credincioşi, cei care aţi citit cuvintele Sfântului Isaac Sirul, ştiţi că acesta îl consideră pe om undeva între realitate şi suprarealitate, adică între realitatea pe care o cunoaştem toţi – între cunoştinţa firească – şi între suprarealitate – între realităţile

Duhului, realităţile lui Dumnezeu –, la care ajungem prin credinţă. Şi spune Sfântul Isaac Sirul că cei trei tineri care au intrat în cuptorul Babilonului ştiau că focul arde, dar mai ştiau ceva, ştiau că Dumnezeu poate potoli focul, poate lua puterea arzătoare a focului. Şi au intrat cu încredere în foc, având siguranţa că Dumnezeu îi păzeşte şi, de fapt, Dumnezeu i-a păzit. O credinţă de felul acesta nu ştiu câţi pot avea în această lume. De altfel, fiecare dintre noi începem cu credinţa pe care o avem, nu cu credinţa pe care nu o avem sau cu credinţa pe care ne-am gândi noi că ar trebui să o avem. Avem de multe ori o credinţă fluctuantă, o credinţă oscilantă: când o avem, când n-o avem. Şi mai mult n-o avem decât o avem şi-n cazul acesta avem trebuinţă să ni se susţină credinţa. Domnul Hristos a spus: "Fără Mine nu puteţi face nimic" (Ioan 15, 5), se înţelege "nu puteţi face nimic bun", nici în privinţa credinţei. Şi cred că ştiţi că Domnul Hristos, după mărturia Sfântului Evanghelist Luca, i-a spus Sfântului Apostol Petru: "Simone, Simone, iată satana v-a cerut să vă cearnă ca pe grâu şi Eu M-am rugat pentru tine să nu scadă credinţa ta – deci se putea şi să scadă –; şi tu, oarecând, întorcându-te, întăreşte pe fraţii tăi"(Luca 22, 31-32). Iată, iubiţi credincioşi, o credinţă care nu-i deplină, o credinţă care trebuia să rămână lucrătoare şi să fie adăugată.

A mai fost o împrejurare în care ucenicii Domnului Hristos au cerut de la Domnul Hristos să le dea mai multă credinţă. Care a fost împrejurarea? Citim în Sfânta Evanghelie de la Luca, în capitolul al 17-lea, că a zis Domnul Hristos către ucenicii Săi: "De-ţi va greşi fratele tău, ceartă-l!". Deci, fiţi atenţi, avem binecuvântare de la Dumnezeu să şi certăm pe cineva! Poate ştiţi cuvintele Sfântului Apostol Pavel din Epistola către Timotei: "Mustră, ceartă, îndeamnă!", după caz. "De-ţi va greşi fratele tău – a zis Domnul Hristos – ceartă-l, şi dacă se va întoarce, iartă-l". Şi acum, urmează ceea ce-i greu. "Şi de îţi va greşi de şapte ori într-o zi şi de şapte ori se va întoarce, zicând: «Rău îmi pare!», tu să-l ierţi". Şi atunci ucenicii au zis: "Dă-ne mai multă credinţă!". Deci şi avem, şi n-avem credinţă.

Un om cu credinţă amestecată cu necredinţă cunoaştem şi din Sfânta Evanghelie de la Marcu, unde citim că atunci când Domnul Hristos a coborât de pe muntele Schimbării la Faţă, de pe muntele Taborului, a găsit mulţime mare care era într-un fel de ceartă, de

tulburare; şi Domnul Hristos s-a interesat ce se întâmplă, deşi mulţimea aceea e scris în Sfânta Evanghelie de la Marcu că era uimită şi bucuroasă de Domnul Hristos, deci mulţimea uimită şi bucuroasă a alergat să I se închine (Marcu 9, 15). Şi totuşi, mulţimea aceasta uimită şi bucuroasă de Domnul Hristos, în absenţa Domnului Hristos era nemulţumită şi era tulburată. Şi atunci, Domnul Hristos a întrebat: "Ce se întâmplă? Ce pricină de neînţelegere aveţi?. Şi cineva din mulţime s-a apropiat de Domnul Hristos şi a zis: Învăţătorule, fie-ţi milă de mine şi de fiul meu, că am un fiu, singurul meu fiu, care-i bântuit de duh necurat şi duhul necurat îl aruncă şi în foc şi în apă, deci n-are o siguranţă, n-are siguranţa clipei următoare. L-am adus la ucenicii Tăi şi ucenicii Tăi n-au putut să izgonească duhul cel necurat. Şi când a auzit Domnul Hristos cuvintele acestea, l-a întrebat de când e în situaţia aceasta; I S-a spus că din pruncie şi Domnul Hristos a spus: "O, neam necredincios şi stricat, până când voi fi cu voi, până când vă voi răbda pe voi?". Şi omul a zis mai departe, şi cu credinţă şi cu necredinţă: "De poţi ceva, ajută-ne nouă, fie-ţi milă de noi!". Ne înduioşează această situaţie. Dacă poţi ceva, ajută-ne nouă, fie-ţi milă de noi. Şi Domnul Hristos i-a răspuns un cuvânt veşnic, important şi pentru noi, pentru noi toţi: **"Dacă poţi crede, toate sunt cu putinţă pentru cel credincios".** Deci, dacă poţi crede, toate sunt cu putinţă pentru cel credincios; important este să crezi. Şi omul a zis cu lacrimi: "Cred, Doamne, ajută necredinţei mele." Deci, şi cred, şi nu cred. Şi Domnul Hristos i-a împlinit rugămintea şi nu a zis că dacă nu crede destul, n-are ce-i face, ci cu câtă credinţă a avut omul, l-a vindecat pe fiul său. Dar e o nuanţă de credinţă şi anume o mărturisire că omul acela şi credea, că doar de aceea s-a dus la Domnul Hristos, însă credinţa lui nu era întemeiată, nu era sigură, cum era a sutaşului şi a femeii cananeence, ci era o credinţă neîntemeiată, că a şi zis el către Domnul Hristos: "De poţi ceva, ajută-ne nouă!". În asta şi-a arătat atât credinţa, cât şi necredinţa. Deci, ajută-ne nouă dacă poţi, dar nu-s sigur că poţi. Domnul Hristos i-a răspuns: "Dacă poţi crede, toate sunt cu putinţă pentru cel credincios", iar el a adăugat în continuare: "Cred, Doamne, – îmi dau seama că cred, dar ştiu sigur că nu cred atâta încât să mă ajuţi pentru credinţa mea – ajută

necredinţei mele". Iată, iubiţi credincioşi, o situaţie în care oamenii au mărturisit că le trebuie mai multă credinţă.

Poate vă aduceţi aminte de Iair. Ştiţi că Iair s-a dus la Domnul Hristos spunându-i că are o fată care-i pe moarte, şi să se ducă să o vindece. Şi între timp, Iair a primit veste din casa lui, că fiica sa a murit şi să nu-l mai ostenească pe Învăţătorul. Şi atunci Domnul Hristos a zis către el: "Nu te teme, crede numai şi se va mântui". Deci, rămâi în credinţă că se va mântui; şi de fapt, tot s-a mântuit prin puterea Domnului Iisus Hristos, care nu numai că putea s-o vindece, ci a putut şi s-o învieze din morţi. Noi credem că Domnul Hristos, ceea ce a făcut când a fost aici, pe pământ, poate face totdeauna, poate face pentru toate vremurile istoriei şi pentru toţi oamenii şi face acolo unde ştie El şi când ştie El, pentru că Domnul Hristos are faţă de suferinţă două atitudini: pe unii îi vindecă şi pe alţii îi lasă să-şi ducă suferinţa spre slava lui Dumnezeu.

Deci, iubiţi credincioşi, măsura vieţii e măsura credinţei. Atâta credinţă ai câtă manifeşti în viaţă prin felul în care îţi duci viaţa. Dacă trăieşti ca un necredincios, să ştii că n-ai credinţă. Dacă trăieşti ca un credincios în toate laturile vieţii tale, să ştii că ai credinţă şi credinţa ta este lucrătoare. Pentru fiecare dintre noi este important să ştim la ce măsură ne găsim cu credinţa noastră. **Neliniştea, tulburarea, îngrijorarea, neîncrederea, temerea, toate acestea sunt nişte manifestări de necredinţă**. "Unde este credinţa voastră?". Credinţa noastră trebuie să fie asemenea celor credincioşi. Nu ni se cer nişte lucruri extraordinare. Ni se cere, de pildă, să avem credinţa sutaşului şi asta e o credinţă începătoare, ni se cere să avem o credinţă stăruitoare asemenea femeii cananeence şi asta iarăşi nu e o credinţă care te susţine, de exemplu când ar fi vorba de mucenicie, ci este o credinţă obişnuită, care te pune în legătură cu Dumnezeu şi îţi dă siguranţa pe care o dă legătura cu Dumnezeu.

A fost întrebat dacă crede un om căruia Domnul Hristos i-a dat vederea, citim despre aceasta în Evanghelia de la Ioan, capitolul al 9-lea. Se spune acolo că Domnul Hristos a făcut tină din scuipat, a uns ochii omului fără vedere, l-a trimis să se spele la Siloam şi după aceea l-a întâlnit, de data aceasta având el vedere, şi l-a întrebat: "Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?". Şi omul a zis: "Dar

cine este, ca să cred în el?" Şi Domnul Hristos a zis: "L-ai şi văzut, că este Cel care vorbeşte cu tine". Şi atunci omul a rostit: "Cred, Doamne!" şi s-a închinat Lui. Credinţa aceasta trebuie să o avem toţi. Credinţa care ne pune în legătură cu Domnul Hristos.

Şi noi facem fapte de credinţă, noi cei de aici: iată, şi acum suntem în biserică şi suntem în biserică pentru că ne-a ţinut credinţa aici, am făcut slujbă adusă lui Dumnezeu, pentru că credem în Dumnezeu. Numai că credinţa asta trebuie să ne însoţească în toate zilele vieţii noastre şi în toate împrejurările noastre de viaţă. Să avem credinţă în Dumnezeu. "Aveţi credinţă în Dumnezeu, aveţi credinţă în Mine", a zis Domnul Hristos. "De nu veţi crede cine sunt, în păcatele voastre veţi muri". Să avem credinţa cât o putem avea şi s-o sporim prin fapte ale credinţei, să nu renunţăm la anumite lucruri care înmulţesc credinţa, ci să le folosim cât putem şi atunci va creşte şi credinţa noastră; de la puţin vom ajunge la mult, de la obişnuit vom ajunge la supranatural. Nu ne vom mai scufunda în gândurile pe care ni le dau realităţile din jurul nostru, dacă ştim că Dumnezeu este cu noi, dacă ştim că suntem susţinuţi de Dumnezeu, că Dumnezeu ne iubeşte, ne cheamă, ne ajută, ne învăluie cu iubirea sa; şi dacă suntem credincioşi cu adevărat, atunci mergem şi pe calea iubirii şi ajungem la credinţa lucrătoare în iubire, ceea ce se cere de la toţi credincioşii. Despre aceasta vom vorbi, cu ajutorul lui Dumnezeu, deseară. Deci, "Credinţa lucrătoare în iubire".

Dumnezeu să ne ajute!

28 iulie 2004, dimineaţa,
Mănăstirea Oaşa

CREDINŢA LUCRĂTOARE ÎN IUBIRE

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin!

În vremea Sfântul Ap. Pavel, la începutul creştinismului, erau unii care susţineau că cineva care nefiind evreu, neavând legea lui Moise, vrea să devină creştin, trebuia să împlinească nişte lucruri hotărâte în legea cea veche şi să treacă întâi prin legea cea veche şi apoi să ajungă în creştinism. Sfântul Apostol Pavel însă a susţinut în toată vremea că cineva care vrea să devină creştin poate să devină creştin şi chiar trebuie să devină creştin fără să treacă prin legea lui Moise, pentru că în Hristos avem totul. Cei care ziceau că un candidat la creştinism trebuie să treacă întâi în legea cea veche, să se taie împrejur dacă e bărbat, susţineau aceasta cu toată hotărârea. Şi Sfântul Ap. Pavel spune: "Nu!", pentru că în Hristos avem şi tăiere împrejur, avem totul, nu ne mai trebuie nimic. Dacă avem credinţa în Mântuitorul nostru Iisus Hristos, credinţa aceasta este îndestulătoare pentru a ne uni cu Domnul Hristos şi unindu-ne cu Domnul Hristos, ne mântuim. Avem parte de lucrarea Domnului Hristos cea din noi, deci ne mântuim. Şi pentru că totuşi erau şi unii nedumeriţi, care se frământau aşa cum se frământă şi în vremea noastră pentru anumite lucruri, că trebuie făcută aceasta, că trebuie făcută cealaltă, nişte lucruri din afară, nu nişte lucruri interioare, Sfântul Ap. Pavel, în Epistola către Galateni, unde se vede că erau nişte tulburări în privinţa aceasta, între altele a scris aşa: "În Iisus Hristos nici tăierea împrejur nu foloseşte la nimic, nici netăierea împrejur, ci credinţa lucrătoare în iubire".

"Credinţa lucrătoare în iubire". Acest adevăr pe care l-a enunţat Sfântul Apostol Pavel este un adevăr care ne interesează şi pe noi, pentru că în folosul tuturor e necesară credinţa, dar credinţa trebuie să fie lucrătoare în iubire, că dacă nu aduce iubire, singură nu poate să-l ajute pe om să se mântuiască, să scape de păcat. "Credinţa lucrătoare în iubire". Deci nici credinţa singură, nici iubirea singură, ci credinţa lucrătoare în iubire, credinţa care aduce

iubire, credinţa care face să se desfăşoare în viaţa omului capacitatea iubitoare pe care Dumnezeu a pus-o în sufletul omului. Deci orice om care vine în lumea aceasta, vine şi cu capacitatea de a iubi, cu putere iubitoare, cu facultatea de a iubi. Şi această putere iubitoare pe care a pus-o Dumnezeu în fiinţa omului trebuie disciplinată, trebuie dirijată, îndreptată şi trebuie întemeiată pe credinţă. Deci, credinţă şi iubire; iubire şi credinţă; credinţă lucrătoare în iubire, iubire izvorâtă din credinţă. Sfântul Apostol Pavel, într-o altă epistolă a sa, în Epistola întâi către Corinteni, face afirmaţia: "De-aş avea credinţă atât de multă încât să mut şi munţii, dacă nu am dragoste, nimic nu sunt" (I Corinteni 13, 2). Acest adevăr, Sfântul Apostol Pavel îl pune în legătură cu sine. De fapt, el avea credinţă şi iubire, dar vorbeşte ca şi când n-ar avea credinţa pe care ar dori s-o aibă, ca şi când n-ar avea iubirea născută din credinţă, sau vorbeşte ca şi când le-ar avea pe acestea şi spune: "De-aş avea credinţă atât de multă încât să mut şi munţii". Când zice "de-aş avea", pare că ar vrea să spună că n-are. Se poate să ne gândim la Sfântul Apostol Pavel ca la unul care n-avea credinţa care să mute munţii de răutate din fiinţa lui şi a altora prin propovăduire?! "De-aş avea credinţă atât de multă încât să mut şi munţii, dacă n-aş avea şi iubire, n-am nici o valoare". "De-aş avea credinţă atât de multă încât să mut şi munţii, dacă nu am dragoste, nimic nu sunt, nu am nici o valoare". Apoi în legătură cu asta îşi desfăşoară gândurile, în legătură cu iubirea, cu dragostea – iubirea şi dragostea sunt acelaşi lucru, de fapt, exprimat prin doi termeni. Cuvântul dragoste ne duce cu mintea la cuvântul "drag". A iubi pe cineva înseamnă a-ţi fi drag de el. Şi dacă îţi este drag de cineva, ai dragoste faţă de el. "De-aş avea credinţă atât de multă încât să mut şi munţii, dar dragoste nu am, sau nu aş avea, nu am nici o valoare" De ce? Pentru că ceea ce mi se cere nu-i numai credinţa. În ceea ce priveşte credinţa, se spune în Epistola Sfântului Apostol Iacob că şi "dracii cred şi se cutremură". Nu ştim cum este aceasta. Ştim doar că la credinţă trebuie adăugate faptele bune, pentru că asta urmăreşte Sfântul Apostol Iacob, să-i încredinţeze pe credincioşi că este de trebuinţă ca credinţa să fie însoţită de fapte bune şi să odrăslească faptele cele bune. Fără fapte bune, credinţa nu înaintează. Faptele bune sunt acelea care întăresc credinţa. Deci am credinţa cu care încep şi credinţa cu care încep se întăreşte, se

desăvârşeşte prin faptele care izvorăsc din credinţă. Avem aşadar o credinţă din auzite şi avem şi o credinţă din experienţă.

În istorisirea Sfântului Evanghelist Ioan în legătură cu cele petrecute cu femeia samarineancă şi cu ceea ce a făcut femeia samarineancă, femeie care s-a întâlnit la fântâna lui Iacob cu Domnul Hristos, e scris că oamenii din Sihar au mers să-L vadă pe Domnul Hristos la fântâna lui Iacob, atenţionaţi fiind asupra prezenţei Domnului Hristos de către femeia samarineancă. Femeia s-a întâlnit cu Domnul Hristos la fântâna lui Iacob. Domnul Hristos i-a cerut apă, ea în loc să-i dea apă şi-a arătat mirarea că Domnul Hristos, evreu fiind, cere de la ea apă, s-a înfiripat o convorbire între femeia samarineancă şi Domnul Hristos şi până la urmă femeia şi-a dat seama că în faţa ei e un ales al lui Dumnezeu şi a zis: "Doamne, văd că eşti prooroc!". Şi după ce s-a încredinţat de aceasta, s-a dus şi le-a spus oamenilor din Sihar: "Veniţi de vedeţi un om care mi-a spus mie toate!". Şi oamenii s-au dus să-L vadă pe Domnul Hristos şi au crezut în El. Şi după asta, au zis către femeia samarineancă: "Acum credem nu numai pentru cuvântul tău". Deci am avut o credinţă întemeiată pe cuvântul tău şi o avem mai departe, dar să ştii că acum credem şi pentru că "noi înşine am văzut şi am cunoscut că acesta este Mântuitorul lumii" (Ioan 4). Deci, avem o credinţă din auz: "veniţi să vedeţi un om care mi-a spus mie toate" şi ei s-au dus să-L vadă, şi o credinţă din experienţă: "acum am cunoscut că acesta este Hristos, Fiul Lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii".

Acest lucru e bine să îl avem în vedere şi pentru noi, pentru fiecare dintre noi, mai ales când ne cercetăm cum stăm noi cu credinţa, care este credinţa noastră. E o credinţă din auz, sau e o credinţă din vedere? E o credinţă unită cu făptuirea, o credinţă care duce la fapte, e o credinţă care angajează sau a angajat la celelalte lucruri bune pe care le aduce credinţa? Am zis că între credinţă şi mântuire este o legătură care e exprimată de mai multe ori în Noul Testament şi anume: "Credinţa ta te-a mântuit, mergi în pace" (Marcu 5, 34); "De nu veţi crede cine sunt, în păcatele voastre veţi muri"(Ioan 8, 24); "Cel ce va crede se va mântui, iar cel ce nu crede se va osândi" (Marcu 16, 16). Deci credinţa trebuie să aibă lucrarea aceasta de a înlătura păcatul şi de a-l angaja pe om în virtute, pentru că creştinismul cere roade vrednice de pocăinţă. "Orice mlădiţă

care nu aduce roade, se taie şi se aruncă în foc, iar mlădiţa care aduce roade o lucrează Tatăl ca şi mai mult rod să aducă" (Ioan 15, 2). Sfântul Apostol Pavel, având în vedere viaţa cea nouă pe care o duceau credincioşii care au crezut în propovăduirea apostolilor, cei care s-au angajat pentru viaţa cea nouă, în Epistola întâi către Corinteni spune: "Nu vă faceţi socoteli greşite, nici curvarii, nici preacurvarii, nici sodomiţii, nici malahiştii, nici cei răi de gură, nici nesăţioşii de avere, nici beţivii, nici închinătorii la idoli nu vor intra în împărăţia cerurilor" (I Corinteni 6, 9-10). Adică, să nu vă închipuiţi cumva că fiind închinători la idoli puteţi ajunge în împărăţia cerurilor, să nu vă închipuiţi cumva că făcând fapte de curvie puteţi ajunge în împărăţia cerurilor, să nu vă închipuiţi cumva că fiind beţivi puteţi ajunge în împărăţia cerurilor. Şi zice Sfântul Apostol Pavel în continuare: "Aşa aţi fost unii dintre voi, dar v-aţi curăţit, v-aţi spălat, v-aţi îndreptat". Deci nu mai sunteţi aşa. "Ce fapte aveaţi atunci când n-aveaţi credinţă?", întreabă Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Romani; şi tot el răspunde: "Fapte de care acum vă e ruşine" (Romani 6, 21). Vă este ruşine că aţi fost aşa cum aţi fost. Dar aţi depăşit starea aceea, aţi devenit alţii, aţi devenit om nou, făptură nouă, pentru că aţi crezut; şi rămâneţi ceea ce aţi devenit, pentru că credeţi. Creştinismul a pus această problemă de la început în lumea aceasta, de la început a stat împotriva păcatului şi a învăţat pe oameni: "Schimbaţi-vă prin înnoirea minţii!". Schimbaţi-vă interior! Faceţi cumva să nu mai fiţi omul cel vechi, ci omul cel vechi să fie astupat de omul cel nou sau să fie transformat în omul cel nou. V-aţi dezbrăcat de omul cel vechi şi v-aţi îmbrăcat în omul cel nou. Îndemnul Sfântului Apostol Pavel este: "Cugetaţi cele de sus, căutaţi cele de sus" (Coloseni 3, 12). În Epistola către Coloseni, capitolul 3, citim cuvintele Sfântului Apostol Pavel: "Dacă aţi înviat împreună cu Hristos, cugetaţi cele de sus, unde Hristos este de-a dreapta Tatălui, căci voi aţi murit, iar viaţa voastră este ascunsă cu Hristos în Dumnezeu" (Coloseni 3, 1-3). Iar în Epistola către Galateni, citim: "Câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi şi îmbrăcat". În concepţia Sfântului Apostol Pavel, se face o legătură între credinciosul de rând şi Domnul Hristos, până la aşa măsură încât Domnul Hristos apare în prim-planul gândirii şi al simţirii. Toată lucrarea Bisericii este pentru asta, să ne întărească în credinţă şi într-o viaţă nouă pe

măsura credinţei, într-o viaţă care nu mai seamănă cu viaţa cea mai dinainte de intrarea în sfera credinţei. Cel care are credinţa din auz se angajează la făptuire şi cel care făptuieşte, împlineşte poruncile lui Dumnezeu, ajunge la credinţa cea de-a doua.

Deci, este o credinţă din informare şi este o credinţă din făptuire. Acestea trebuie să le urmărim fiecare dintre noi, iar credinţa din făptuire trebuie să fie lucrătoare în iubire. Mai ales iubirea se cere. Iubirea faţă de Dumnezeu şi iubirea faţă de oameni. Credinţa trebuie să ducă la iubire. Sfântul Apostol Pavel, în Epistola întâi către Corinteni, acolo unde vorbeşte despre iubire, despre dragoste, spune despre dragoste că este o virtute cuprinzătoare şi o virtute care nu încetează niciodată. Şi numeşte anumite virtuţi cuprinse în virtutea aceasta a iubirii sau care duc la iubire. Dragostea rabdă îndelung, dragostea este plină de bunătate, dragoste nu ştie de pizmă, nu se laudă, nu se trufeşte. Deci, cineva care are iubirea pe care o lucrează în suflet credinţa, acela n-are numai iubirea, ci are dragostea unită cu îndelunga răbdare. Dragostea e unită cu bunătatea. Nu există un om care iubeşte şi care totuşi să fie rău. Şi dacă este totuşi rău înseamnă că nu are dragostea ca virtute creştină. Dragostea nu ştie de invidie, se bucură de tot binele care se lucrează în lumea aceasta. Cât despre invidie, pizmă sau zavistie (e numele aceleiaşi patimi; şi întristare se mai numeşte, întristarea de binele altuia, întristarea că nu ajungi şi tu la el, sau mai presus de el, de cel pe care îl invidiezi), este un păcat de moarte. În Filocalie, la Sfântul Ioan Casian, în scrierea "Despre cele opt gânduri ale răutăţii", a cincia patimă este întristarea – se înţelege, întristarea de binele altuia. Deci, dragostea nu ştie de invidie, nu ştie de pizmă, nu se laudă şi nu se trufeşte. De ce? Pentru că a te lăuda înseamnă a te separa de cel faţă de care te lauzi. Trufia singularizează, or dragostea apropie. Dragostea nu se laudă, nu scoate în evidenţă nişte lucruri care separă, ci scoate în evidenţă iubirea care apropie. Dragostea nu se poartă cu necuviinţă, este politicoasă, aceasta înseamnă a te purta cu cuviinţă.

Dragostea nu are necuviinţă, ci are cuviinţă. Am putea zice că dragostea este politicoasă. De ce? Pentru că atunci când iubeşti pe cineva, îl promovezi, îl socoteşti superior ţie, eşti delicat cu el, eşti binevoitor faţă de el, te porţi cu cuviinţa necesară şi atunci intri în sfera unei virtuţi pe care o au şi necreştinii. E vorba de politeţe. Nu

trebuie să fim vârtoşi la suflet, nu trebuie să fim bătuciţi, ci trebuie să avem o sensibilitate care-l ridică pe omul de lângă noi. Dragostea se poartă cu cuviinţă. Nu caută ale sale, sau mai bine spus nu caută numai ale sale. Domnul Hristos a hotărât măsura iubirii faţă de aproapele ca fiind măsura iubirii faţă de tine însuţi. Există o iubire faţă de tine însuţi, care e firească şi pe care Dumnezeu o binecuvântează, numai că iubirea faţă de tine trebuie să fie măsura iubirii faţă de aproapele. Să ştiţi că lucrul aceasta îl realizează foarte puţini oameni din lumea aceasta, să iubească pe aproapele ca pe ei înşişi.

În natură, în fire există o performanţă, cred eu că ar fi singura din acest punct de vedere, şi anume, inima de mamă. Inima de mamă este performanţa firii în ceea ce priveşte iubirea. Există şi o inimă de tată, fără îndoială, numai că niciodată inima de tată nu-i la măsurile inimii de mamă. Când eram eu copil – Dumnezeu să-i odihnească pe cei care au trecut la cele veşnice –, mi-aduc aminte cum zicea buna, gândindu-se la suferinţele ei de mamă pentru copiii ei care erau deja cu rosturile lor şi cu familiile lor, gândindu-se dacă se întâmpla vreun necaz; era în timpul războiului, iar copii ei trebuiau să plece pe front şi asta nu era un lucru indiferent – că, lasă, că aşa-i bine – nu, ci pentru o mamă era ceva să-i plece copilul, să plece în nesiguranţă, poate nu avea atâta credinţă încât să se gândească că-l păzeşte Dumnezeu, şi, de fapt, unul dintre ei a şi murit pe front. Şi zicea – aşa o rezonanţă are cuvântul acesta în sufletul meu! –: "Numa' mumă să nu hii, să hii barem tată". Adică, îşi dădea seama că altfel simte ea ca mamă şi altfel simte soţul ei, ca tată.

Să vă mai spun ceva duios în raport cu mama mea, am şi scris eu lucrul acesta. În 1954, la noi la mânăstire a avut loc ceva nefiresc, o vânzoleală, am putea zice o rebeliune. S-au răsculat nişte călugări împotriva Mitropolitului. Şi s-au răsculat nişte călugări împotriva Mitropolitului, fiţi atenţi, crezându-se îndrumaţi de Maica Domnului. Aşa de nefirească a fost treaba asta, încât nici măcar nu au ajuns oamenii la gândul că Maica Domnului nu poate instiga pe cineva. Ei s-au considerat instigaţi de Maica Domnului în folosul credincioşilor, în folosul binelui, pentru că totdeauna răul se face în numele binelui. Cineva care face rău nu zice că face rău, ci zice că face bine. Şi în vânzoleala asta care a avut loc în luna

august, atunci s-a declanşat în culmea ei, a venit mama la mine la mânăstire la hram şi a văzut că-i bai. A văzut că-i ceva ce nu s-a aşteptat să fie şi ceva ce ar putea duce la mai multă răutate, la mai multă nesiguranţă. Până la urmă, bineînţeles că lucrurile s-au rezolvat, a încetat răul, care a fost nimicit din lucrarea lui pentru că aşa a vrut Dumnezeu. Să ştiţi că s-au băgat şi credincioşii şi au ştiut şi ei că nu-i bine cum ziceam noi că-i binele, adică nu-i binele bine. În sfârşit, oamenii au ţinut parte acelor răzvrătiţi. Şi când a văzut mama ce-i pe acolo, a zis către mine o vorbă care cred că nu poate fi niciodată preţuită la măsurile la care a fost, şi şi-a arătat ea inima de mamă, bineînţeles faţă de mine, pentru că eu eram fiul ei de acolo, şi a zis: "Apăi, dacă nu vei mai putea sta aici, deci dacă lucrurile se vor desfăşura în aşa fel încât nu mai poţi sta aici, tu să vii acasă, că doar tu ai unde veni".

Zicea părintele Arsenie că dacă ai loc în inimă, ai loc şi în casă. Eu am avut loc în inima mamei. N-a trebuit să mă duc acasă, am stat acolo în continuare. Până la urmă, lucrurile s-au nivelat şi cu puterea statului: s-a intervenit. Au fost nişte lucruri groaznice, în fond. Dar nu pot uita niciodată şi nu voi uita niciodată, cât îmi va ţine Dumnezeu mintea în veacul de acum şi în cel ce va să fie, cuvintele: "Apăi, dacă nu vei mai putea sta aici, tu să vii acasă, că doar tu ai unde veni". Asta e performanţa firii şi se zice că fiecare dintre noi ar trebui să avem inimă de mamă. Nu ştiu dacă se poate. Am găsit teorii în legătură cu iubirea, teorii fundamentate cumva, dar nu ştiu dacă ele au fost şi trăite la măsurile teoriei, practic dacă au fost trăite. De exemplu, Sfântul Isaac Sirul vorbeşte despre o iubire cuprinzătoare, care cuprinde pe toţi oamenii, şi pe cei buni şi pe cei răi. Zice el: "Acela are cu adevărat dragoste, care de zeci de ori pe zi de ar fi chinuit pentru dragoste, el nu poate să înceteze din dragoste". Sau că cel care iubeşte are inimă iubitoare faţă de toţi, şi faţă de duşmanii adevărului şi faţă de animalele târâtoare şi faţă de toată existenţa are iubire. Eu vă mărturisesc, nu ştiu dacă iubirea aceasta a avut-o cineva, undeva în lumea aceasta, n-am de unde să ştiu, s-ar putea întâmpla să fie o simplă teorie. Pe noi nu ne interesează de fapt cine a realizat sau cine o poate realiza. Pe noi ne interesează un singur lucru, să ne întărim în iubire, să înmulţim iubirea. Până unde vom ajunge, Dumnezeu ştie. Că vom ajunge să avem inimă de tată, care nu-i inimă de mamă – "Numa' mumă să

nu hii, să hii barem tată" –, nu ştim. Ştim însă că avem o cale deschisă spre iubire, spre înmulţirea iubirii, spre înlăturarea indiferenţei, spre înlăturarea nepăsării faţă de omul de lângă noi, faţă de omul care are trebuinţă de ceea ce avem noi în plus. Deci dragostea are darul acesta de a apropria binele altuia, de a apropria cele ale altuia în tine însuţi.

Zorica Laţcu a scris o poezie, **Te port în mine**, pe care unii o socotesc o poezie de dragoste. Nu ştiu dacă e de dragoste, oricum e o poezie din care învăţăm ceva ce n-am învăţat de la nimeni. Nicăieri n-am găsit ideea aceasta că atunci când iubeşti pe cineva îl porţi în tine. Îl transferi cumva din afară înlăuntru. Nu-i destul să-ţi fie simpatic cineva, nu-i destul să-l poţi îmbrăţişa, ci trebuie să-l ai în conştiinţa ta, în componenţa ta. Asta înseamnă iubirea adevărată. Zorica Laţcu spune, ca şi când s-ar adresa persoanei iubite:

Te port în suflet, ca pe un vas de preţ,
Ca pe-o comoară-nchisă cu peceţi,
Te port în trup, în sânii albi şi grei,
Cum poartă rodia sămânţa ei.
Te port în minte, ca pe-un imn sfinţit,
Un cântec vechi, cu crai din Răsărit.
Şi port la gât, nepreţuit şirag,
Strânsoarea cald-a braţului tău drag.
Te port în mine tainic, ca pe un vis,
În cer înalt din noapte te-am închis.
Te port, lumină rumenă de zori,

– *Deci consideră pe cel care îl poartă în suflet ca fiind o lumină rumenă de zori, o lumină de dimineaţă, din zori.–*

Cum poartă florile mireasma lor.
Te port pe buze, ca pe un fagur plin.
O poamă aurită de smochin,
Te port în braţe, horbote subţiri,
Mănunchi legat cu grijă, fir cu fir.
Cum poartă floarea rodul de cais,
Adânc te port în trupul meu şi-n vis.

Este extraordinar! Nu se poate ceva mai frumos în acest sens!

Deci, iubirea nu caută numai ale sale ci caută şi ale altuia. Mai ales caută ale altuia, când a realizat performanţa aceasta, dacă e o performanţă, să poarte în suflet pe persoana iubită. În orice caz, ceva asemănător fac, în special, mamele.

Iubirea aceasta izvorâtă din credinţă, nu se aprinde de mânie. Unde-i dragoste, nu-i mânie. Unde-i mânie, nu-i dragoste. De câte ori apare mânia, nu-i dragoste; sau, să zicem altfel, nervozitatea, pentru că mulţi oameni nu spun că-s mânioşi, ci că-s nervoşi; în realitate, sunt răi, deoarece răutatea se manifestă prin mânie – şi ei zic că-i nervozitate. Zi-i cum vrei, că tot aia este. Adică, este răutatea care se manifestă într-un fel sau altul, care până la urmă este tot mânie.

Dragostea nu pune la socoteală răul. A fost vreodată ceva rău, nu mai există, iubirea topeşte răul, pentru că are această calitate, de a topi răul. Nu pune la socoteală răul, nu se mai îngrijorează, ne se mai îngrijeşte, nu se mai tulbură, că a fost cândva rău cu cineva, că a avut nişte raporturi care n-au fost fireşti, ci trece peste toate ca şi când nu s-a întâmplat nimic.

Dragostea nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Deci, nu face nedreptate. Îi îndreptăţeşte pe toţi. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Cum a zis Domnul Hristos: "Dacă veţi crede în Mine, veţi cunoaşte adevărul şi adevărul vă va face liberi" (Ioan 8, 32). Dragostea are, deci, calitatea aceasta de a nimici răutatea, în orice fel ar fi ea. Toate le suferă, toate le nădăjduieşte, toate le crede, toate le rabdă, dragostea niciodată nu cade. Aşa ceva trebuie să nască credinţa în viaţa fiecărui om şi fiecare credincios trebuie să aibă iubirea care le cuprinde pe toate acestea, sau să aibă virtuţile acestea care duc spre iubire, din care se compune iubirea sau în care se poate descompune iubirea.

Iubiţi credincioşi, aşa ceva mi-a venit în minte acum în legătură cu credinţa lucrătoare în iubire. Mâine dimineaţă, cu darul lui Dumnezeu, va fi vorba despre "Porunca iubirii".

Dumnezeu să ne ajute!

28 iulie 2004, seara,
Mânăstirea Oaşa

PORUNCA IUBIRII

Aceasta vă poruncesc,
să vă iubiţi unii pe alţii.
(Ioan 15,17)

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin!

Cuvintele acestea sunt cuvintele Mântuitorului nostru Iisus Hristos adresate sfinţilor apostoli. "Aceasta vă poruncesc – deci vă poruncesc, nu vă îndemn, nu vă sfătuiesc, ci vă poruncesc –, să vă iubiţi unii pe alţii". Cuvintele acestea pun în evidenţă porunca iubirii. Despre porunca iubirii va fi vorba acum.

În Sfânta Evanghelie găsim în mai multe locuri întrebarea adresată Domnului nostru Iisus Hristos: care este cea dintâi dintre porunci, care este cea mai mare poruncă. Aceasta pentru că oamenii erau preocupaţi să împlinească poruncile, dar ar fi vrut să ştie, dintre toate poruncile câte sunt, care este cea mai mare. Ştim că pe Muntele Sinai, Dumnezeu i-a dat omului zece porunci, între care nu este şi porunca iubirii, "să ne iubim unii pe alţii". **Iar Domnul Hristos întrebat fiind care este cea mai mare poruncă, a răspuns că cea mai mare este porunca iubirii.** Anume, în Sfânta Evanghelie de la Marcu citim că un fariseu, mulţumit de Domnul nostru Iisus Hristos, de felul cum i-a dat răspuns unui saducheu, căci saducheii nu credeau în învierea morţilor, i-a pus şi el o întrebare Domnului Hristos. Şi anume, L-a întrebat pe Domnul Hristos care este cea dintâi poruncă, în înţelesul de porunca cea mai importantă, principală. Şi Sfântul Evanghelist Marcu ne spune că Domnul Hristos a zis că cea dintâi poruncă este: "Ascultă, Israele, Domnul Dumnezeul tău este singurul Domn; să nu ai alţi dumnezei afară de Mine"; şi, mai departe, "Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău, din toată puterea ta şi pe aproapele tău ca pe tine însuţi" (Marcu 12, 29-31). Şi fariseul a fost mulţumit şi de răspunsul acesta dat de

Domnul Hristos. Şi spune mai departe Sfântul Evanghelist Marcu că a zis aşa: "Bine ai grăit, învăţătorule, că unul este Dumnezeu şi a-L iubi pe El mai presus de orice şi a-l iubi pe aproapele tău ca pe tine însuţi este mai mare decât toate arderile de tot şi decât toate jertfele" (Marcu 12, 32-33).

Iubiţi credincioşi, nu ştiu dacă voi citiţi din Noul Testament şi m-aş bucura să citiţi aceste cuvinte ale Domnului nostru Iisus Hristos păstrate numai în Sfânta Evanghelie de la Marcu. Sfânta Evanghelie de la Marcu este cea mai scurtă Evanghelie, are numai şaisprezece capitole. Bineînţeles că aceste capitole ar putea fi foarte lungi şi şaisprezece să fie cât treizeci din altă Evanghelie, dar este Evanghelia cea mai scurtă. Şi cu toate că este Evanghelia cea mai scurtă, în Evanghelia de la Marcu găsim cele mai multe amănunte, pe care nu le găsim în celelalte Evanghelii, în legătură cu cele istorisite în celelalte Evanghelii. Deci, iată, în Sfânta Evanghelie de la Marcu găsim această istorisire, că Domnul Hristos a spus că cea dintâi poruncă este "Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău, din toată puterea ta şi pe aproapele tău ca pe tine însuţi". Asta găsim şi în alte părţi, şi în alte Evanghelii: şi în cea de la Matei (22, 37-40), şi în cea de la Luca (Luca 10, 27); dar istorisirea aceasta, că fariseul s-a bucurat de răspunsul Domnului Iisus Hristos şi I-a dat dreptate şi a spus: "Bine ai grăit învăţătorule, aşa-i cum zici. Este drept că a iubi pe Dumnezeu mai presus de orice şi a iubi pe aproapele ca pe tine însuţi e mai mult – fiţi atenţi! – decât toate arderile de tot şi decât toate jertfele", această istorisire nu o găsim decât în Sfânta Evanghelie de la Marcu. Orice ar face omul, la măsura aceasta nu ajunge dacă nu îl iubeşte mai presus de toate pe Dumnezeu şi dacă nu iubeşte pe aproapele său. În Sfânta Evanghelie de la Matei, citim de asemenea că a fost întrebat Domnul Hristos care este cea mai mare poruncă. Şi Domnul Hristos a spus: "Cea mai mare poruncă este să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău, din toată puterea ta. Aceasta este cea dintâi şi cea mai mare poruncă." Şi a adăugat: "A doua poruncă, asemenea acesteia – fiţi atenţi, deci este vorba de două porunci, dar de două porunci de aceeaşi mărime –, a doua poruncă, tot atât de importantă ca cea dintâi, este să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi". Şi a mai zis Domnul Hristos: "În

aceste porunci atârnă toată legea şi proorocii". Şi în Epistola către Romani, Sfântul Apostol Pavel a scris că "iubirea este împlinirea legii" (Romani 13,10).

În Sfânta Evanghelie de la Luca citim, în capitolul al 10-lea, versetele 25-37, că un învăţător de lege – deci un cunoscător de lege, pentru că nu poţi învăţa dacă nu cunoşti – s-a dus la Domnul Hristos, dar nu cu gând curat, ci cu gând de ispitire, adică un fel de gând în genul "Să vedem, ce zice învăţătorul la asta?!". Bineînţeles că învăţătorul de lege credea că Domnul Hristos era un învăţător ca şi el. Nu ştia că e Învăţătorul Cel de Sus şi că el, învăţătorul de lege cel de jos, s-a dus la Învăţătorul Cel de Sus să-L întrebe cu gând de ispitire, cu gând de cercetare, nu cu gând de mântuire, cu gând de informare, ci mai mult cu gând de a vedea ce zice. Şi a zis: "Învăţătorule, care e cea mai mare poruncă din lege?". Şi Domnul Hristos l-a pus pe el să spună care e cea mai mare poruncă din lege şi a zis: "În lege ce este scris? Cum citeşti?". Ce ştii tu din lege despre cea mai mare poruncă? Şi învăţătorul de lege, se vede că a fost un om bine informat, un om inteligent, un om deosebit între oamenii din vremea lui şi a zis: "Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău, din toată puterea ta, şi pe aproapele tău ca pe tine însuţi". Şi Domnul Hristos a aprobat răspunsul acelui învăţător de lege şi a zis: "Fă acestea şi vei fi viu!".

Dar învăţătorul de lege a vrut, totuşi, de data asta, să aibă o lămurire, pentru că oamenii spuneau diferite păreri despre acelaşi lucru, răspundeau diferit la aceeaşi întrebare, şi L-a întrebat pe Domnul Hristos: "Dar cine-i aproapele meu?". Şi Domnul Hristos nu a spus că aproapele tău este orice om care vine în legătură cu tine, ci a spus o pildă, pilda cu samarineanul milostiv: un om oarecare cobora de la Ierusalim la Ierihon, pe drum a fost împresurat de tâlhari, l-au bătut, l-au jefuit şi l-au lăsat pe marginea drumului, pe jumătate mort. Şi pe lângă omul acela au trecut trei inşi. Întâi, un preot de la care toată lumea se aştepta să fie binevoitor. A privit, a văzut despre ce e vorba şi a trecut pe alături. A mai trecut şi un levit, un candidat la preoţie; şi el a privit şi s-a dus mai departe. Şi a mai trecut un om, nebăgat în seamă, şi nu numai nebăgat în seamă, ci hulit, dispreţuit de evrei; s-a apropiat, a văzut despre ce e vorba şi s-a implicat spre binele lui, pentru că i

s-a făcut milă de el. A turnat untdelemn şi vin peste rănile lui, a legat rănile şi l-a dus la o casă de oaspeţi, l-a transportat la o casă de oaspeţi pe animalul pe care îl avea el pentru a fi dus în călătorie. Ajunşi acolo, a purtat grijă de el până a doua zi, zi în care a dat doi dinari gazdei ca să-i poarte de grijă; "iar eu, când mă voi întoarce, de vei cheltui mai mult, îţi voi da ţie", a zis samarineanul. Doi dinari nu erau o sumă foarte mare, erau cam preţul a două zile de lucru. Este adevărat că şi zilele de lucru sunt diferite ca preţ, dar aşa se socotea, o zi de lucru – un dinar. De unde ştim ? Dintr-o pildă a Domnului Hristos, unde se spune că un stăpân de vie angaja nişte lucrători să lucreze în via lui. Şi s-a înţeles cu ei să le dea un dinar pe zi.

Ştiţi că în Sfânta Evanghelie se spune că unii erau nemulţumiţi că femeia cinstitoare faţă de Domnul nostru Iisus Hristos a cheltuit mult mir de mare preţ pentru a-şi arăta cinstirea şi cineva dintre ei a zis că era mai bine să se vândă mirul acesta cu mai mult de 300 de dinari şi apoi banii să se dea săracilor. Bineînţeles că nu sunt cugetele omului cum sunt cugetele Domnului. Domnul Hristos a primit cinstirea femeii şi a pus: "Nu faceţi supărare femeii!". Iubiţi credincioşi, cam uităm noi lucrul acesta, noi cam facem supărări la mulţi şi de multe ori şi nu ne gândim că a zis Domnul Hristos cândva, către cineva: "Nu faceţi supărare!". **Ar trebui să avem aceasta ca regulă de viaţă: să ne silim să nu facem supărare.** Şi a rânduit Domnul Hristos ceva de neînchipuit de mare şi de frumos şi a zis: "Oriunde se va propovădui Evanghelia, se va spune şi ce a făcut această femeie, spre pomenirea ei" (Marcu 14, 9). Vedeţi cum a înţeles Domnul Hristos să-şi arate recunoştinţa faţă de femeia cinstitoare? Oriunde se va propovădui Evanghelia, adică oriunde se va propovădui învăţătura creştină, că aceasta înseamnă "evanghelie", se va spune şi ce a făcut femeia aceasta, spre pomenirea ei.

După ce Domnul Hristos a spus pilda cu samarineanul milostiv, l-a întrebat pe învăţătorul de lege: "Care din aceşti trei, care au trecut pe lângă omul acela, a fost aproapele celui căzut între tâlhari?". Şi învăţătorul de lege a spus că cel care a avut milă de el. Spaţial, a fost aproape fiecare, pentru că fiecare l-a văzut, dar unul dintre ei, samarineanul milostiv, s-a oprit şi s-a îngrijit de binele celui care avea trebuinţă de ajutor; şi, prin aceasta, s-a continuat

viața celui căzut între tâlhari. Și după ce învățătorul de lege a răspuns că cel care a avut milă de el, acela a fost aproapele – ceilalți au fost departe și de aproape –, Domnul Hristos a spus: "Du-te și fă și tu la fel!". Ce înseamnă aceasta: "fă și tu la fel"? Caută să intervii și tu acolo unde este trebuință de ajutorul tău, de banii tăi, de puterea ta, de comoditatea ta, intră în componența omului care are trebuință de ajutorul tău și atunci ești aproapele omului de lângă tine, altfel ești distanțat, ești departe, chiar fiind aproape. Iubiți credincioși, așadar știm că a zis Domnul Hristos că cea mai mare poruncă – toate poruncile sunt bune și folositoare – este porunca iubirii.

Fiecare dintre noi avem capacitate iubitoare, așa e alcătuită ființă omenească, să aibă capacitate iubitoare, să poată iubi. Fiecare om iubește la măsurile lui, în sfera lui, cât poate el, în funcție de motivările pe care le are ca să iubească. Deci, fiecare om iubește, numai că nu iubește omul după porunca lui Dumnezeu. Care este porunca lui Dumnezeu? "Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău, din toată puterea ta și să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți."

Care e măsura iubirii de Dumnezeu? **Măsura iubirii de Dumnezeu – m-aș bucura să țineți minte – este să iubești fără măsură.** Iubirea față de Dumnezeu n-are nici o măsură. Adică nu există o măsură a iubirii. În realitate, există o margine a iubirii. Care-i marginea iubirii ? Puterea ta de a iubi. Unde se sfârșește puterea ta iubitoare, acolo se sfârșește de fapt și măsura iubirii tale față de Dumnezeu, însă, principial vorbind, iubirea față de Dumnezeu nu are măsură, e iubire fără măsură.

Cât privește iubirea față de aproapele, are o măsură și măsura este iubirea față de tine însuți. În realitate, iubiți credincioși, nu știu când, cine, unde este acela care iubește pe aproapele său ca pe el însuși. De ce? Pentru că în majoritatea cazurilor, noi nu ne orientăm după porunca lui Dumnezeu, ci ne manifestăm iubirea în mod spontan, adică așa cum ne vine. Ne este unul simpatic, îl iubim, nu ne este simpatic, nu-l iubim, îl ocolim, îl înlăturăm doar, nu ținem seama de valoarea omului. De ce? Pentru că n-avem iubirea după poruncă. Dar ce iubire avem? Avem o iubire întâmplătoare. Iubirea pe care o avem, o întrebuințăm cum o întrebuințăm, fără să ne gândim că Dumnezeu ne cere mai mult

decât facem, sau dacă într-adevăr iubim după poruncă, ar trebui să mai adăugăm ceva, ar trebui să mai facem ceva. Iubirea este o calitate a sufletului omenesc și se manifestă așa, cumva de la sine. Cei mai mulți oameni, nici nu se iubesc și nici nu se urăsc. Relațiile între oameni în general sunt relații, hai să zicem, oficiale, adică niște relații întemeiate pe alte principii, sau fără nici un principiu, relații întâmplătoare; și, în cazul acesta, Dumnezeu este absent din iubirea noastră. Or, Domnul Hristos a spus clar către ucenicii Săi: "Aceasta vă poruncesc, să vă iubiți unii pe alții" (Ioan 15, 17). Când se înfiripă în sufletul nostru, de pe urma patimilor, ura, noi trebuie să ne gândim că n-avem voie să urâm, ci suntem chemați să iubim. Cineva ne e antipatic, adică nu ne potrivim, ne-ar plăcea să nu fie în preajma noastră cutare sau cutare om. Numai că, porunca lui Dumnezeu e să iubim pe toți oamenii. De ce să-i iubim pe toți? Pentru că așa ne poruncește Dumnezeu. Care e rațiunea iubirii tuturor oamenilor, ne putem gândi singuri, pentru că, până la urmă, Domnul Hristos, Fiul lui Dumnezeu, venind din cer pe pământ, a adus o învățătură pe care nu o dă pământul și nu o vrea pământul. Să știți că pământul nu vrea iubirea de vrăjmași. Cred că ați citit, unii dintre voi, cuvintele Cuviosului Siluan de la Sfântul Munte, în care se insistă foarte mult pentru iubirea față de vrăjmași, iubirea dușmanului, unde ni se spune că trebuie să iubim pe vrăjmașul nostru ca să ne asemănăm cu Dumnezeu, care "răsare soarele peste cei buni și peste cei răi, trimite ploaia peste cei drepți și peste cei nedrepți" (Matei 5, 45). Parcă nu ne este la îndemână. Nu am vrea să existe o astfel de iubire. De ce? Pentru că pământul nu vrea așa ceva, numai cerul vrea așa ceva. Și oare, de ce vrea cerul, de ce vrea Dumnezeu, de ce vrea Domnul Hristos, Cel venit din cer pe pământ, să-i iubim și pe vrăjmașii noștri? Știți de ce ? Ca să înmulțim iubirea. Și știți de ce e bine să înmulțim iubirea? Pentru că, înmulțind iubirea, înmulțim fericirea. **Cine iubește, se fericește.** Mai ales la tinerețe e omul deschis pentru iubire și mai ales la tinerețe e omul fericit prin iubire. Când căutăm fericirea, trebuie să căutăm iubirea și căutând iubirea și realizând-o, am găsit fericirea. Nu-i mai fericit omul decât atunci când iubește și când se simte iubit. Și totuși, între oameni nu-i multă iubire sau e iubire proporționată după diferite rațiuni, după diferite motivări, și-n cazul

acesta nu se ţine seamă de porunca lui Dumnezeu. Or, porunca lui Dumnezeu este să ne iubim unii pe alţii.

Am citit cândva, nu mai ştiu unde, că unui cuvântător i s-a spus să spună ultimul cuvânt pe care ar vrea el să-l spună, că după aceea nu poate să mai rostească nici un cuvânt. Să ştiţi că nu mai ştiu ce cuvânt a spus omul acela. Mă gândesc eu aşa, că dacă voi mai răscoli prin câte am citit şi prin câte am auzit, poate până la urmă voi şti cine a fost solicitat să spună ultimul cuvânt de învăţătură şi ce cuvânt anume a spus. Dacă am uitat asta, cel puţin m-am gândit la mine. Şi m-am gândit că dacă mi s-ar pune problema aceasta, în felul acesta: "Uite, acum, în clipa asta, poţi să spui ultimul cuvânt, dar după aceea să ştii că nu mai poţi spune nimic", ce cuvânt aş spune eu? Ştiţi ce cuvânt aş spune? Unul pe care îl auzim şi nu-l împlinim, unul pe care îl auzim în fiecare zi când luăm parte la Sfânta Liturghie, unul pe care noi, de fapt, nu-l împlinim, dar ni se pare că-l împlinim. Aş spune cuvântul acesta: **"Să ne iubim unii pe alţii, ca într-un gând să mărturisim"**. De ce cuvântul acesta şi nu alt cuvânt? Pentru că acest cuvânt ne duce la împlinirea poruncii de a iubi pe aproapele; şi, la Sfânta Liturghie, când ni se spune îndemnul acesta: "Să ne iubim unii pe alţii, ca într-un gând să mărturisim", zicem: "Pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Treimea cea de o fiinţă şi nedespărţită"; şi parcă ne-am scăpat de îndatorirea de a ne iubi unul pe altul. Nu ne mai iubim şi nu ne mai gândim că suntem datori cu iubire unii faţă de alţii.

Foarte mult s-ar schimba lumea aceasta spre bine, dacă fiecare om ar face măcar ceea ce a făcut samarineanul milostiv. Acesta nu a ajuns să facă tot ceea ce ar fi putut face, dar a făcut totuşi ceva, iar Domnul Hristos i-a spus învăţătorului de lege: "Du-te şi fă şi tu la fel". Fă şi tu ca cel care l-a ajutat pe cel căzut între tâlhari. Ce înseamnă asta? Să te duci undeva, la marginea drumului, şi să ajuţi pe cineva care ajunge într-o astfel de situaţie? Poate că o viaţă întreagă te duci şi nu găseşti pe nimeni. Şi atunci, înseamnă că nu poţi să fii ca samarineanul milostiv? Sau te duci şi vezi un accident şi poate vezi lumea adunată pe acolo şi poate te gândeşti că, lasă, că or face ceilalţi ceea ce nu faci tu, sau eventual dacă ai găsi o situaţie de felul acesta, ce ai face? Că acum au oamenii atâtea telefoane mobile, poate ai avea şi tu şi ai da un telefon să vină o salvare şi te-ai scăpa de el. Asta este.

Dar ce înseamnă să iubeşti? Să iubeşti înseamnă să fii preocupat de binele omului de lângă tine, pentru că ştii de Dumnezeu. Şi dacă nu faci lucrul acesta, înseamnă că nu împlineşti porunca şi dacă nu împlineşti porunca, cumva eşti sub osândă, pentru că n-ai ţinut seama de poruncă. "Aceasta vă poruncesc, să vă iubiţi unii pe alţii". Iată, iubiţi credincioşi, nişte lucruri la care nu ne gândim, sau despre care cumva ştim, dar ştim ca şi când am şti pentru alţii, sau pentru a-i informa pe alţii. Important este însă să ne angajăm pentru binele omului de lângă noi. Şi dacă toţi am face aşa, atunci foarte mult rău din lumea aceasta s-ar înlătura şi s-ar împlini foarte mult bine.

Samarineanul milostiv nu a dat decât din prisosul lui, dar a dat ceva din ceea ce avea el de prisos, şi anume a dat din untdelemnul şi vinul pe care-l avea la el; poate-i ceva simbolic, nu asta e important, important e că a dat ceva. Nu a zis: "ăsta îl ţin pentru mine, s-o putea şi fără ăsta", ci ceea ce a avut la îndemână, imediat a întrebuinţat ca să-l ajute pe om. După aceea, a dat ceva din averea sa: doi dinari. A dat ceva din comoditatea sa: nu a mai mers el călare, ci l-a aşezat pe omul acela care avea trebuinţă să meargă călare. A dat ceva din comoditatea sa, în sensul că a purtat grijă de el peste noapte. A dat ceva punându-l în atenţia gazdei unde l-a lăsat, pentru că samarineanul s-a dus şi şi-a văzut de treabă, pentru că el n-a plecat să adune oameni din drum şi să-i ajute, ci a plecat cu rostul lui, a avut un scop în călătoria lui şi şi-a văzut de scop şi nu a zis Domnul Hristos că nu a făcut bine. A făcut ce a avut de făcut şi foarte bine a făcut, dar adevărul este că omul a dat ceva din prisosul lui. Ei bine, dacă toţi din lumea aceasta ar da din prisosul lor, mai ales că avem atâtea lucruri de prisos, pe care nu le folosim, şi nu le dăm, pentru că mai bine să ştim noi că suntem stăpâni peste ele. Asta înseamnă absenţa iubirii şi înseamnă să nu te raportezi la Dumnezeu care, totuşi, îţi cere să dai ca samarineanul milostiv, din prisosul tău.

Iubiţi credincioşi, să nu uităm că Dumnezeu ne porunceşte să ne iubim unii pe alţii, ne porunceşte să ne fim dragi unii altora, şi nu suntem. Şi de ce nu ne suntem? De ce sunt nişte bariere între noi? De ce sunt nişte piedici? Pentru că noi suntem alcătuiţi prin ceea ce am făcut, nu prin ceea ce trebuia să facem. Nu ne-am prea gândit noi la poruncile lui Dumnezeu, nici când am iubit, nici când

am urât. Nu ne-am prea gândit noi la poruncile lui Dumnezeu nici când am avut răbdare, nici când n-am avut răbdare. Lucrurile au mers aşa, cumva de la sine. Am ştiut noi că există un Dumnezeu şi că există de fapt şi pentru noi, dar nu ne-am gândit la El când am făcut un bine, l-am făcut pentru că ne-a venit nouă bine să facem. Sau nu l-am făcut pentru că nu am putut să-l facem în condiţiile noastre. În felul acesta, ne-am alcătuit spre bine sau spre rău, suntem ceea ce suntem, avem capacităţile pe care le avem şi de porunca lui Dumnezeu uităm. Şi de Dumnezeu Însuşi uităm şi nu facem ceea ce ar trebui să facem. Bineînţeles că sunt situaţii şi situaţii, oamenii n-au toţi aceleaşi valori, n-au toţi aceleaşi bunuri de dat. De exemplu, un student, în general e susţinut de părinţii lui şi atunci nu trebuie să dea el şi apoi să ceară de la părinţii lui, să-i dea lui părinţii pentru că el a dat altuia. Nu merge aşa. Trebuie să fim raţionali. Dăm din prisosul nostru. Care e prisosul nostru ? Prisosul nostru este acela din care am putea să ne cumpărăm un suc, o îngheţată, un ziar, la care renunţăm pentru că se poate şi fără ele, şi dăm la cineva spre slava lui Dumnezeu şi spre bucuria noastră. Se zice că cineva i-a dat unui sărac o floare. Şi s-a bucurat săracul acela de floare, mai mult decât de mulţi bani. De ce? Pentru că s-a văzut cinstit de omul care i-a oferit ceva. Şi de aceea Sfântul Isaac Sirul spune că atunci când dai ceva unui sărac, veselia feţei tale să fie mai mare decât darul pe care-l dai. Ne gândim noi la aşa ceva? Nu ne gândim! Ne gândim să împlinim porunca lui Dumnezeu? Nu ne gândim! Ne gândim să meargă lucrurile aşa, cumva ca de la sine, dacă merg, merg, dacă nu merg, nu merg, şi mergem mai departe. Numai că mântuirea se realizează prin iubire şi semnul mântuirii, apartenenţei la Domnul Hristos, ştim cu toţii că e iubirea.

Aţi citit predica de despărţire a Domnului Hristos adresată ucenicilor Săi înainte de Sfintele Sale Pătimiri? Dacă aţi citit-o, aţi găsit acolo cuvintele spuse de Domnul Hristos ucenicilor: "După aceasta vor cunoaşte oamenii că sunteţi ucenicii Mei, dacă veţi avea iubire unii faţă de alţii". Unde nu-i iubire, nu-i nici Dumnezeu prezent. De ce? În Sfânta Scriptură e scris, în Epistola I Sobornicească a Sfântului Ioan Evanghelistul, că "Dumnezeu este iubire". Ce înseamnă asta, că Dumnezeu este iubire? Înseamnă că Dumnezeu Se raportează la oameni prin iubire. V-am mai spus, odată, cuvântul părintelui Arsenie: "Iubirea lui Dumnezeu faţă de cel mai mare păcătos e mai mare decât iubirea celui mai mare sfânt pentru Dumnezeu". Deci, Dumnezeu Se revarsă spre noi prin iubire. Şi când zicem că Dumnezeu este iubire, nu ne gândim că iubirea este Dumnezeu. Ci ne gândim că Dumnezeu se raportează în principal la noi, oamenii, cu iubirea Lui. Dumnezeu, care ne iubeşte, ne îndeamnă şi pe noi la iubire, pentru că nu se poate să răsplăteşti iubirea lui Dumnezeu cu altceva decât cu iubire. Şi atunci, de ce e aşa puţină iubire în lumea aceasta? De ce se ceartă oamenii, de ce se urăsc oamenii, de ce se răzbună, de ce nu se iartă oamenii unii pe alţii, de ce se învrăjbesc unii cu alţii, de ce-şi fac zile fripte unii altora, de ce e atâta răutate în lumea aceasta, de ce e atâta lipsă de iubire, de ce? Ne spune Domnul Hristos de ce: "Din înmulţirea fărădelegilor, iubirea multora se va răci" (Matei 24, 12). Iată de ce: din înmulţirea fărădelegilor, se va răci iubirea celor care fac fărădelege. Sunt unii oameni care nici nu mai pot să iubească. S-au îngrădit aşa de tare în răutate, în neiubire, în ură, în gând de răzbunare, în gând de neiertare, încât nu-s odihniţi până nu fac ceva rău. N-au iubire. De ce n-au iubire? Deoarece le-a scăzut iubirea, că doar nu i-a lăsat Dumnezeu răi, nu le-a pus în suflet răutatea. Chiar dacă vor mai veni nişte răutăţi în lumea aceasta, dar nu ni le dă Dumnezeu, ni le dau părinţii noştri, care şi ei fiind răi, ne dau ce au ei în ei, ne dau şi nouă. Şi noi trebuie să rezolvăm toate lucrurile astea, ca să fim cum zicem noi că-i Dumnezeu. Şi cum zicem noi că-i Dumnezeu? Bun şi iubitor de oameni. Noi cum suntem? Răi, urâtori de oameni. Poate nu toţi şi nu totdeauna, dar, în orice caz, e foarte multă răutate, foarte multă ură, foarte multă mânie, foarte multă pomenire a răului, multă împotrivire, multă neglijare, multă ocolire a oamenilor. De ce? Pentru că ne-a scăzut nouă iubirea.

Desearã vom vedea, cu ajutorul lui Dumnezeu, care e urcuşul către iubire, care sunt felurile iubirii, după Sfântul Maxim Mărturisitorul, şi cum putem ajunge să avem iubirea cea după poruncă.

Dumnezeu să ne ajute!

29 iulie 2004, dimineaţa,
Mânăstirea Oaşa

URCUŞUL SPRE IUBIRE

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfânt Duhului. Amin!

Iubiţi credincioşi, ne apropiem de sfârşitul programului pe care l-am făcut, mai avem întâlnirea din seara aceasta şi una mâine dimineaţă şi cu aceasta am sfârşit un program pe care l-am făcut în nădejdea binelui şi a bucuriei, în nădejdea folosului sufletesc. Pentru seara aceasta, am zis că îmi va fi cuvântul despre "Urcuşul spre iubire".

Când vorbim despre urcuşul spre iubire, trebuie să precizăm mai întâi câteva lucruri în legătură cu porunca iubirii, de fapt cu iubirea însăşi. Ştim cu toţii că omul este creat în aşa fel de Dumnezeu, încât să aibă capacitate iubitoare; şi o are. O are, dar nu o foloseşte totdeauna cum ar trebui şi mai ales în ceea ce priveşte iubirea faţă de vrăjmaşi, sunt întotdeauna, la cei mai mulţi oameni, multe ezitări. Sfântul Maxim Mărturisitorul, în Filocalie, vol. 2, are o scriere intitulată "Cele 400 de capete despre dragoste". Vorbeşte deci despre iubire în 400 de capete. În această scriere, ne spune că dragostea (sau iubirea – e acelaşi lucru) este de 3 feluri: dragostea după poruncă, mai presus de fire; dragostea după fire; şi dragostea împotriva firii. Deci, aceeaşi capacitate a omului poate să se manifeste direct.

Poate fi dragoste mai presus de fire, adică respectând porunca lui Dumnezeu şi, în cazul acesta, cel care iubeşte nu face deosebire între bun şi rău, între drept şi nedrept, între apropiat şi depărtat, între prieten şi duşman, ci îi iubeşte pe toţi la fel, pentru că aşa vrea Dumnezeu şi aşa porunceşte Dumnezeu.

Este apoi o dragoste firească, aşa cum iubesc părinţii pe copii, copii pe părinţi, prietenii între ei şi aceasta este o dragoste de mijloc, binecuvântată de Dumnezeu.

Şi mai este şi o dragoste împotriva firii şi anume aceea pe care o au oamenii pătimaşi pentru cei pătimaşi. Anume, aşa cum iubitorul de plăcere îl iubeşte pe acela care îi dă posibilitatea să-şi

împlinească plăcerea, iubitorul de avere iubeşte pe cel care îi dă posibilitatea să-şi înmulţească averea, iubitorul de slavă, de mărire deşartă, pe cel care îi dă posibilitatea să-şi împlinească dorinţa de a fi slăvit. Aceasta este dragostea pătimaşă şi dragostea împotriva firii.

Ce ne interesează pe noi acum este iubirea mai presus de fire, iubirea după poruncă. Cum se poate ajunge ca cineva să aibă iubirea după porunca lui Dumnezeu, să-şi manifeste iubirea potrivit poruncii lui Dumnezeu? Mai întâi de toate, trebuie să ştim şi să nu uităm că iubirea faţă de Dumnezeu şi iubirea faţă de aproapele se împlinesc prin împlinirea poruncilor lui Dumnezeu. Aceasta ne-o spune Domnul Hristos în cuvintele: "Cel ce are poruncile Mele şi le păzeşte, acela este care Mă iubeşte (...) şi-l voi iubi şi Eu şi Mă voi arăta lui" (Ioan 14, 21). Şi mai departe: "Dacă Mă iubeşte cineva, va păzi cuvântul Meu şi Tatăl Meu îl va iubi şi vom veni la el şi Ne vom face locaş la el" (Ioan 14, 23).

Iubirea faţă de Dumnezeu, faţă de oameni, nu e ceva abstract, adică ceva care n-are o consistenţă, ceva care n-are o manifestare, ci iubirea se manifestă în împlinirea poruncilor lui Dumnezeu. Îl iubesc pe duşmanul meu pentru că aşa îmi porunceşte Dumnezeu. Nu-l pot iubi, mă rog lui Dumnezeu ca să-l pot iubi, ca să pot face voia lui Dumnezeu, să mă pot asemăna cu Dumnezeu. Domnul Hristos a spus că trebuie să iubim pe vrăjmaşii noştri, şi anume în Predica de pe Munte: "Aţi auzit că s-a zis celor de demult: să iubeşti pe aproapele tău şi să urăşti pe vrăjmaşul tău, iar Eu vă zic vouă: iubiţi pe vrăşmaşii voştri, faceţi bine celor ce vă urăsc, binecuvântaţi pe cei ce vă blestemă, rugaţi-vă pentru cei ce vă vatămă şi vă prigonesc" şi spune motivul: "Ca să fiţi fiii Tatălui vostru celui din ceruri – care ce face? – Care răsare soarele peste cei buni şi peste cei răi, trimite ploaia peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi"; şi după puţin adaugă: "Fiţi, dar, voi desăvârşiţi precum Tatăl vostru cel din ceruri, desăvârşit este" (Matei 5, 48).

Ce înseamnă să fii desăvârşit? Înseamnă să fii perfect, să urmăreşti perfecţiunea, perfecţiunea religios-morală, perfecţiunea morală, în cazul acesta, în special. Ce înseamnă desăvârşire, ce înseamnă perfecţiune? Cuvântul "desăvârşire" e un cuvânt pe care îl găsim mai ales în vorbirea bisericească. Altfel, în general, cuvântul desăvârşire nu se foloseşte în vorbirea obişnuită. Oamenii

care nu au limbajul bisericesc zic, în loc de desăvârşire, perfecţiune. Ce înseamnă perfecţiune? Înseamnă deplinătate, adică un lucru îl urmăreşti în chip deplin. Mi-aduc aminte de o vorbă din casa noastră, Dumnezeu să-i odihnească pe părinţii mei. Zicea tata: "Mă, când lucri ceva, păi lucră aşa ca să nu mai lucre cineva după tine". Asta înseamnă să lucrezi deplin, perfect, să faci lucrul cum trebuie făcut şi să nu mai vină cineva să adauge ceva la ceea ce ai făcut tu, că n-ai făcut bine. Asta înseamnă perfecţiune.

Şi, pentru că veni vorba de perfecţiune, ar trebui să ne întrebăm în ce constă perfecţiunea, în ce constă desăvârşirea. Răspunsul este simplu: în deplinătatea a tot ceea ce este pozitiv, a tot ceea ce este bun. Să nu te gândeşti niciodată că ai făcut destul, să nu te gândeşti niciodată că nu trebuie să mai adaugi ceva, să nu te gândeşti niciodată că aici trebuie să te opreşti. Însă să nu fii preocupat şi să fii neliniştit că n-ai făcut destul, nu în sensul acesta, ci în sensul de a face ceva, de a adăuga ceva, dacă se poate şi unde se poate. Ştiţi că a zis Domnul Hristos că, dacă îţi cere cineva să mergi cu el o mie de paşi, tu să mergi două mii de paşi. Bineînţeles, asta nu trebuie înţeleasă aşa, literar, că dacă trebuie să te duci cu cineva o mie de paşi, când ai ajuns la o mie de paşi să zici: "no, stai aici, că eu mai fac o mie de paşi". Nu în înţelesul acesta, ci în înţelesul că trebuie să fii deschis, să mai adaugi ceva. N-are rost să mai faci o mie de paşi, fără să fie de trebuinţă. Dar asta înseamnă să cauţi desăvârşirea. Sfântul Ap. Pavel spune: "Căutaţi desăvârşirea".

Iubiţi credincioşi, preocupaţi fiind oamenii de desăvârşire, s-au întrebat pe ei înşişi şi s-au întrebat şi între ei, în ce constă desăvârşirea; şi anume, ce trebuie să faci ca să ajungi pe calea desăvârşirii şi să ajungi la desăvârşire. Să ştiţi că Sfântul Isaac Sirul spune că desăvârşirea nu are hotar. Deci, nu există un punct în care să zici: gata, aici s-a ajuns la desăvârşire. N-are hotar. De ce? Pentru că desăvârşirea noastră trebuie să fie desăvârşirea Tatălui Ceresc. Aşa a zis Domnul Hristos: "Fiţi, dar, voi, desăvârşiţi, precum Tatăl vostru Cel din ceruri, desăvârşit este". Poţi să ajungi la desăvârşirea lui Dumnezeu? Noi zicem că nu. Nu poţi, dar o poţi avea în vedere şi să o faci cât mai mult şi să te apropii cât mai tare de deplinătatea, de desăvârşirea lui Dumnezeu. Atunci, în ce constă desăvârşirea, în principal? În două lucruri: în iubire şi în smerenie. Desăvârşirea în iubire, pentru că a zis Domnul Hristos să iubim pe

vrăjmaşii noştri: "Iubiţi pe vrăjmaşii voştri ca să fiţi asemenea Tatălui celui din ceruri". Deci, în iubire şi în smerenie. Sfântul Isaac Sirul a fost întrebat: "Ce este desăvârşirea?" şi a răspuns: "Desăvârşirea este o prăpastie de smerenie". O smerire dusă la ultima posibilitate, să te rostogoleşti în smerenie. Sunt multe lucruri care ar trebui avute în vedere. Ce înseamnă prăpastie de smerenie, cum se poate ajunge, ce să urmăreşti în mod special? Nu ne vom ocupa acum de acestea.

Deci, să ţinem minte: trebuie să căutăm desăvârşirea, perfecţiunea fără hotar, perfecţiune care trebuie avută în vedere în ceea ce priveşte iubirea şi smerenia. Şi bineînţeles că, dacă mergi pe calea aceasta a iubirii şi a smereniei, toate celelalte se adaugă şi se realizează, pentru că vă spuneam zilele trecute că iubirea e o virtute cuprinzătoare. V-am spus cele paisprezece sau cincisprezece virtuţi pe care le cuprinde dragostea faţă de oameni.

Şi acum, să vedem care e calea care duce la iubire, la iubirea mai presus de fire.

Dar înainte de aceasta, aş vrea să vă mai spun ceva. Nu ştiu dacă vă mai spune altcineva sau dacă mai aveţi ocazie în viaţă să mai auziţi astfel de lucruri, mie mi-e la îndemână să vă spun aceasta şi vă spun că **înaintarea în viaţa duhovnicească e gândită în concepţia creştină în trei etape şi anume: prima este mântuirea, a doua este iluminarea şi a treia este unirea cu Dumnezeu sau desăvârşirea**. Cei care aţi avut în mână Filocalia cunoaşteţi, dar nu ştiu dacă aţi avut-o toţi, poate că unii nici n-aţi auzit şi nici nu ştiţi ce-i aceea Filocalia. Ce-i Filocalia? Filocalia este, după cum scrie în titlul ei, "culegere din scrierile Sfinţilor Părinţi, care ne arată cum poate omul să se curețe, să se lumineze şi să se desăvârşească". Aceste trei lucruri le are în vedere Filocalia în ansamblul ei. Trebuie să ştiţi că Filocalia românească are în ansamblul ei douăsprezece volume groase. E greu să le citeşti pe toate douăsprezece, şi apoi, acestea nu-s lucruri de citit, sunt lucruri de studiat, pentru că ele n-au fost scrise de un om pentru un om, ci au fost scrise de mulţi oameni, pe parcursul a o mie de ani şi pentru oameni diferiţi. Nu au avut cei din secolul al IV-lea Filocalia pe care au avut-o cei din secolul al XIV-lea. Oricum, e bine să fie cunoscută, iar pe cât putem, să o asimilăm şi să ne orientăm. Adevărul este că oamenii, în general, nu îşi rânduiesc viaţa după

studii şi după ce ştiu ei de ici şi de dincolo, ci caută să înainteze în viaţa duhovnicească fiecare cum poate. Deci, reţinem: **Filocalia îi învaţă pe oameni cum să se cureţe de patimi, de răutăţi, cum să se mântuiască, cum să se lumineze cu contemplaţia naturii în care se reflectă Dumnezeu, cum să ajungă la deplinătate sau cum să ajungă la îndumnezeire.**

Este un termen în gândirea spirituală, care se exprimă prin îndumnezeire, adică să devii aşa cum este Dumnezeu. Firea omenească nu poate să fie fire dumnezeiască. Omul e om, de acum şi până în veac; şi în veşnicie, omul e tot om, nu-i Dumnezeu. Chiar dacă Sfântul Simeon Noul Teolog a zis: "Eu sunt om prin natură şi Dumnezeu prin har". E vorba de un fel de lipire de Dumnezeu, dar nu de o transformare a omului în Dumnezeu. Nu se poate aşa ceva! Omul rămâne om. Nici Fiul lui Dumnezeu nu S-a făcut om în înţelesul că Dumnezeu a devenit om, ci Şi-a asumat firea omenească, aşa încât Fiul lui Dumnezeu este Dumnezeu adevărat şi om adevărat, lipit de firea omenească, adică are şi fire omenească şi fire dumnezeiască, iar firile acestea sunt unite între ele neîmpărţit şi nedespărţit şi neamestecat şi neschimbat. Firea omenească e fire omenească, firea dumnezeiască e fire dumnezeiască. Deci, omul rămâne om lipindu-se de Dumnezeu, dar primeşte ceva din dumnezeire, aşa cum zic Părinţii că focul îşi pune existenţa lui pe fierul încălzit în foc. Fierul e fier şi focul e foc, dar există o unire între fier şi foc.

Acum să lăsăm acestea şi să vedem cum e cu iubirea, cu urcuşul care duce la iubire. Să ştiţi că înaintarea în viaţa duhovnicească a omului e prezentată, în concepţia creştină, ca un urcuş, ca şi când te-ai sui undeva. Ne suim la cer, fără să mergem spaţial la cer, dar oricum, ducem o viaţă care înseamnă o viaţă suitoare. Acum, să ne ocupăm în mod special de suişul spre iubire, spre împlinirea iubirii. Avem noi undeva, în Noul Testament, nişte indicii în legătură cu asta? Da, avem! Avem în Epistola Sfântului Apostol Pavel către Galateni, către Coloseni şi în Epistola a 2-a a Sfântului Apostol Petru.

În Epistola către Galateni, Sfântul Apostol Pavel prezintă roada Duhului, adică ce anume lucrează Duhul în sufletele credincioşilor. Şi zice aşa: "Roada Duhului este: dragostea, bucuria, pacea, îndelungă răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credinţa,

blândeţea, înfrânarea poftelor" (Cap. 5, 22-23). Când enumără Sfântul Apostol Pavel acestea, toate arată că de fapt ele nu sunt despărţite, ci fac o lucrare, constituie roada Duhului, în totalitatea lor. Adică, Duhul Sfânt nu lucrează numai bunătatea şi numai răbdarea, ci toate acestea laolaltă. Duhul Sfânt lucrând acestea în om, îl face ca un părtaş la aceste virtuţi. Sfântul Apostol Pavel prezintă roada Duhului prin virtuţile pe care le-am enumerat, începând de la cea mai înaltă spre cea mai de început. Începe cu dragostea şi se sfârşeşte cu înfrânarea. Urcuşul e pe invers. Se începe cu înfrânarea şi se ajunge la dragoste. Deci, dacă vrei să ai dragostea după poruncă, trebuie să începi cu înfrânarea poftelor. Trebuie să fii un om înfrânat, să fii un om blând, să faci bine ca să devii bun, să fii un om credincios cu credinţa cea de-a doua, să treci de bunătate şi să realizezi îndelunga-răbdare, pacea, bucuria şi iubirea. Poate că e important să ştim şi aceea că bunătatea e prezentată la mijlocul celor nouă virtuţi pe care le prezintă Sfântul Apostol Pavel, că la bunătate se ajunge prin cele care sunt înfrânarea, blândeţea, credinţa şi facerea de bine, care toate laolaltă alcătuiesc bunătatea şi apoi bunătatea, care e la mijloc, este pricină de îndelungă-răbdare, de pace, de bucurie şi de iubire. Deci, acesta e un urcuş pe care îl prezintă Sfântul Apostol Pavel, pe care noi trebuie să-l gândim invers, pentru că Sfântul Apostol Pavel prezintă roadele acestea ale Duhului Sfânt nu cu interesul de a prezenta un urcuş. Urcuşul îl găsim noi, sau hai să zicem urcuşul pe care l-am găsit eu, că nu l-am găsit nicăieri prezentat aşa.

În Epistola către Coloseni, capitolul al 3-lea, Sfântul Apostol Pavel prezintă un fel de urcuş şi anume începe cu: "căutaţi cele de sus, cugetaţi cele de sus". Zice el: "Dacă aţi înviat împreună cu Hristos, căutaţi cele de sus, cugetaţi cele de sus, unde Hristos este de-a dreapta lui Dumnezeu", pentru că, zice Sfântul Apostol Pavel în continuare: "Voi aţi murit şi viaţa voastră este ascunsă cu Hristos în Dumnezeu". Faptul acesta duce la îndrumarea Sfântului Apostol Pavel de a omorî mădularele cele trupeşti. Şi vă spun eu care sunt: curvia, necurăţia, patima, pofta rea şi zgârcenia sau lăcomia care este închinarea la idoli. Sunt în număr de cinci. Deci, ce să nimiceşti în tine? Curvia, necurăţia, adică curvia în diferitele ei forme, pentru că curvia are mai multe forme, şi răutatea în general are mai multe forme. De exemplu, păcatul acesta care e destul de

frecvent, al malahiei sau al onaniei, este prezentat ca o necurăţie pe care având-o cineva, nu-i îndreptăţit să ajungă în împărăţia lui Dumnezeu. Deci, chiar dacă le eviţi pe celelalte şi numai asta o ai, deja trebuie să o părăseşti, că dacă nu o părăseşti, nu ajungi în împărăţia lui Dumnezeu. Patima de orice fel, pofta rea, tot la păcatele sexuale se referă, apoi zgârcenia sau iubirea de avere, sau lăcomia, unii au tradus lăcomia, alţii au tradus zgârcenia, e acelaşi lucru. Zice mai departe Sfântul Apostol Pavel că "pentru unele ca acestea vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării" şi adaugă: "Lepădaţi şi voi toate acestea – şi spune şi ce anume –: mânia, iuţimea, răutatea, defăimarea, cuvântul de ruşine din gura voastră". Tot cinci sunt. Eu am studiat lucrurile acestea aşa, pentru mine, şi de aceea ştiu, că altfel poţi să le citeşti şi să nu ştii că sunt cinci sau şapte sau douăzeci, nu ai de unde să ştii decât dacă studiezi lucrurile. Un lucru îl ştii numai dacă îl studiezi. Când citeşti, te să gândeşti la ce citeşti. Mânia, iuţimea, răutatea, care are multe chipuri, defăimarea (când dispreţuieşti pe cineva) şi cuvântul de ruşine. Orice fel de cuvânt de ruşine trebuie să dispară din conştiinţa şi din gura celui care merge spre Dumnezeu şi spre urcuşul iubirii. Şi mai adaugă Sfântul Apostol Pavel încă una, a 11-a, minciuna: "Nu vă minţiţi unul pe altul, pentru că v-aţi dezbrăcat de omul cel vechi şi v-aţi îmbrăcat în cel nou". Şi, după ce face câteva aprecieri, că în Hristos nu este bărbat şi femeie, nici rob, nici slobod, nici elen nici iudeu, ci toate acestea se nivelează cumva şi apare omul care poate aparţine undeva, dar astea nu-s motive de separare, zice Sfântul Apostol Pavel în continuare: "Îmbrăcaţi-vă ca aleşi a lui Dumnezeu, sfinţi şi preaiubiţi". Şi spune cu ce: "cu milostivirile îndurării, cu bunătate, cu blândeţe, cu smerenie, cu milostivire". Mai departe, zice: "Dacă cineva are ceva împotriva cuiva, precum Hristos v-a iertat, asemenea iertaţi şi voi". Sunt şapte lucruri bune pe care trebuie să le aibă oricine. Şi continuă: "Peste toate, înveşmântaţi-vă cu iubirea, care este legătura desăvârşirii". Deci cineva care vrea să meargă spre desăvârşire, trebuie neapărat să aibă toate acestea şi mai ales iubirea. Apoi spune că dacă lucrurile acestea se realizează, atunci pacea lui Hristos – care covârşeşte toată mintea, care e mai presus decât cea ce poate gândi omul – se va sălăşlui în inimile voastre.

Nu cred că puteţi ţine minte ceea ce vă spun eu acum, pentru că-s multe. Cândva, la Timişoara, au zis că îi zăpăcesc pe oameni de cap cu atâtea câte le spun. Şi zicea cineva despre conferinţele mele că "sunt un dezastru! Norocul cu răspunsurile la întrebări". Deci n-am de gând să zăpăcesc pe nimeni, dar dacă le-am adunat în suflet, uite, curg aşa, nu le pot opri.

Al treilea urcuş spre iubire îl găsim în Epistola a 2-a Sobornicească a Sfântului Apostol Petru, în capitolul 1, unde Sfântul Apostol Petru zice: "Adăugaţi din partea voastră: la credinţă fapta bună, la fapta bună înfrânarea, la înfrânare răbdarea, la răbdare îngăduinţa frăţească şi la îngăduinţa frăţească iubirea". E tot un urcuş duhovnicesc, pe care, de asemenea, dacă îl avem în vedere şi îl împlinim, ajungem unde trebuie, la iubirea cea după poruncă.

Şi acum, am pomenit adineauri de Sfântul Maxim Mărturisitorul. Haideţi să ne gândim şi la un urcuş pe care-l prezintă Sfântul Maxim Mărturisitorul. Şi zice Sfântul Maxim Mărturisitorul că "Dragostea e născută de nepătimire". Deci, ca să ai o dragoste după poruncă, nefărâmiţată de patimi, nefărâmiţată de condiţii din afara sau din lăuntrul omului, trebuie să ajungi la nepătimire. Ce-i nepătimirea? Să scoţi din suflet cele şapte sau opt deprinderi ale răutăţii pe care le pomeneşte şi le descrie Sfântul Ioan Casian în Filocalia, volumul 1. Acestea trebuie înlăturate ca să ajungi la nepătimire, care este – zice Sfântul Ioan Scărarul – "Cerul cel de pe pământ".

Deci, dacă ţi-ai făcut rânduială în suflet şi ai scos patimile, sufletul devine cer, cerul cel de pe pământ, pentru că ajunge la nepătimire. Numai cine a ajuns la nepătimire poate avea dragostea cea după poruncă, dragostea mai presus de fire. Până mai ai nişte lucruri care te ţin şi te reţin, până atunci nu ai nepătimirea şi dacă nu ai nepătimirea, nu ai nici dragostea după poruncă.

Care e urcuşul pe care-l prezintă Sfântul Maxim Mărturisitorul? El zice aşa: "Cel ce crede se teme, cel ce se teme se înfrânează, cel ce se înfrânează nădăjduieşte, cel ce nădăjduieşte ajunge la nepătimire şi cel ce ajunge la nepătimire ajunge la dragoste". Deci, sunt 7 trepte, iar cea mai de pe urmă e dragostea.

Şi acum, vă mai spun şi o scară pe care am găsit-o eu însumi. E amintită în cartea mea "Lumini de gând"[11]. La sfârşit, e pusă scara părintelui Teofil. E mai scurtă decât a Sf. Maxim Mărturisitorul. Are cinci trepte, a cincea fiind fericirea şi de fapt iubirea.

Şi anume, zicem aşa. Cineva care vrea să înainteze în viaţa duhovnicească trebuie neapărat să creadă în Dumnezeu. Să creadă în Dumnezeu, nu aşa, că face rele şi zice că crede în Dumnezeu. Să creadă în Dumnezeu cu deplinătatea pe care o poate avea omul şi să împlinească cele pe care le împlineşte omul credincios. Şi zicem noi aşa că cel care vrea să înainteze în viaţa duhovnicească trebuie să fie credincios lui Dumnezeu. În limba greacă există un nume pentru "credinciosul lui Dumnezeu" şi anume *teopist*. Să ştiţi că în alte limbi numele au o însemnătate, cum sunt şi în limba noastră nume care au o însemnătate, de exemplu: Floare, sau Doină. Sunt nume cu conţinut. Mai sunt nume care nu ştim ce înseamnă şi le zicem doar ca nume. În limba greacă şi latină, sunt cuvintele prin care se numeşte cineva, adică un nume are o însemnătate. Victor, de pildă, în limba latină înseamnă biruitor. În limba greacă, Nichita înseamnă biruitor. Ori zici Victor, ori zici Nichita, acelaşi lucru zici. În româneşte, poţi zice biruitor. Bogdan, de pildă, e acelaşi nume care se exprimă în limba greacă prin Teodor, deci ori că te cheamă Bogdan, ori că te cheamă Teodor, zici de fapt acelaşi lucru. Ai încurca lumea dacă ai face aşa. Dar în realitate, numele înseamnă acelaşi lucru. Deci, cel care vrea să înainteze în viaţa duhovnicească, trebuie să fie ***teopist***, adică credincios lui Dumnezeu. Cu o credinţă lucrătoare, cu o credinţă angajantă, bineînţeles. De la *teopist* trebuie să ajungi la ***teodul***, adică robul lui Dumnezeu. Adică faptul de a crede în Dumnezeu te angajează la împlinirea poruncilor Lui şi devii robul lui Dumnezeu. Se cam neliniştesc oamenii când e vorba să se numească robi ai lui Dumnezeu, că n-ar vrea să fie sclavi, ci ar vrea să fie liberi. În realitate, cel care e robul Domnului, zice Sfântul Apostol Pavel, e liberul Domnului. E mare lucru să fii robul lui Dumnezeu, mai ales că Sfântul Apostol Pavel se prezintă pe sine ca rob al lui Dumnezeu

[11] Ediţia I a apărut la Editura Antim, Cluj-Napoca, în 1997, iar ediţia a II-a la Editura Teognost, Cluj-Napoca, 2003.

şi că Maica Domnului a zis: "Iată roaba Domnului, fie mie după cuvântul tău". Iar dacă Maica Domnului e roaba Domnului, noi de ce să nu fim robi ai lui Dumnezeu? Împlinind poruncile lui Dumnezeu, ajungi la cunoştinţa de Dumnezeu şi devii ***teognost***, adică cunoscător de Dumnezeu. De unde ştim noi că cel care vrea să fie *teognost*, cunoscător de Dumnezeu, trebuie să fie *teodul*, sau trebuie să fie împlinitor al poruncilor? Cine citeşte Filocalia ştie că Sfântul Marcu Ascetul spune că **Hristos este ascuns în poruncile sale şi se descoperă pe măsura împlinirii poruncilor**. Dumnezeu ni se descoperă dacă Îi împlinim poruncile, ni se descoperă nouă ca Dumnezeul Care a dat poruncile. Îmi place să fac paranteze, ocolişuri, fac şi aici un ocoliş.

Cândva, înainte cu aproape treizeci de ani, poate şi mai mult, a venit la noi la mânăstire un episcop din Armenia. Era oaspetele Mitropolitului Nicolae Mladin şi cu el a şi venit la mânăstire; şi fiind el vorbitor de limba franceză şi ştiind şi unii dintre noi limba franceză, ne-am înţeles cu el foarte bine. Ne-a spus un lucru foarte fain. Ce anume? Că la ei în Armenia este o legendă cum că un copil citea din scrierile Sfântului Grigorie Luminătorul. Şi citind acolo, nu înţelegea. Sfântul Grigorie Luminătorul a fost episcopul care a increştinat Armenia. Şi căutând el aşa să înţeleagă, s-a întâmplat ceva. Sfântul Grigorie Luminătorul a ieşit din carte – fiţi atenţi! – şi i-a spus copilului ce trebuie să înţeleagă el din ceea ce citea şi nu înţelegea. E un lucru extraordinar, un lucru minunat, să ştii că cineva se poate ascunde în gândurile lui, în rândurile pe care le scrie şi iese din acelea atunci când citeşte omul ceea ce a scris.

Şi Domnul Hristos e ascuns în poruncile Sale şi e ascuns în Evanghelie şi noi, când citim Evanghelia, ne întâlnim nu numai cu cuvântul Domului Hristos, ci şi cu Domnul Hristos Însuşi, Cel Care a spus cuvântul. Şi de aceea, noi putem spune şi spunem de fapt că **Evanghelia este Hristos în mijlocul nostru**. Domnul Hristos a spus despre cuvântul Său că este duh şi viaţă, a spus despre cuvintele Sale că sunt adevărul şi că nu vor trece. "Cerul şi pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece", a zis Domnul Hristos. Sunt cuvinte veşnice. Deci, de câte ori citim Evanghelia, de câte ori auzim Evanghelia, de câte ori ne gândim la cuvinte din Evanghelie, noi de fapt ne întâlnim cu Domnul Hristos şi Domnul Hristos ni Se descoperă nouă.

Împlinind poruncile lui Dumnezeu, Domnul Hristos ni Se descoperă şi, descoperindu-Se nouă, noi devenim *teognoşti*, adică cunoscători de Dumnezeu. Deci avem până acum *teopist*, adică credincios lui Dumnezeu, *teodul*, adică robul lui Dumnezeu, *teognost* – cunoscător de Dumnezeu. Şi bineînţeles că dacă-L cunoşti pe Dumnezeu, Îl şi iubeşti pe Dumnezeu. Nu se poate să-L cunoşti pe Dumnezeu şi să nu stai cu admiraţie faţă de Dumnezeu, cum zice Sfântul Isaac Sirul, că "încă n-a cunoscut pe Dumnezeu cel ce nu se uimeşte, cel ce nu se minunează de Dumnezeu". Numai cu minunare poţi sta în faţa lui Dumnezeu, dacă Îl cunoşti cu adevărat pe Dumnezeu. Şi acela Îl iubeşte pe Dumnezeu şi devine ***teofil***. *Teofil* înseamnă iubitor de Dumnezeu.

Aveam un prieten la Sibiu, Dumnezeu să-l odihnească, am fost colegi la Teologie şi venea pe la noi pe la mânăstire şi zicea când se întâlnea cu mine: "Ce mai faci, iubitorule de Dumnezeu?" Era tare frumos aşa, să te gândeşti că numele tău are o însemnătate şi că semnificaţia aceasta trebuie să spună ceva şi pentru tine. Şi dacă ajungi la iubire, ajungi şi la fericire. Cine iubeşte e fericit şi atunci ajungi la cea de-a cincia treaptă, care este cea mai de sus, şi anume fericirea, şi în limba greacă, fericit se numeşte ***macarie***.

Deci, scara ar fi aceasta: *teopist, teodul, teognost, teofil, macarie*. Asta ne duce deci la iubire, acesta e urcuşul iubirii. Asta aveam eu să vă spun în seara aceasta.

Dumnezeu să ne ajute!

***

Întrebări şi răspunsuri

– Vă rugăm, pentru început, să ne recitaţi câteva poezii.

Mama, de George Coşbuc:

În vaduri ape repezi curg
Şi vuiet dau în cale,
Iar plopi în umedul amurg
Doinesc eterna jale.
Pe malul apei se-mpletesc
Cărări ce duc la moară –
Acolo, mamă, te zăresc
Pe tine-ntr-o căscioară.

Tu torci. Pe vatra veche ard,
Pocnind din vreme-n vreme,
Trei vreascuri rupte dintr-un gard,
Iar flacăra lor geme:
Clipeşte-abia din când în când
Cu stingerea-n bătaie,
Lumini cu umbre-amestecând
Prin colţuri de odaie.

Cu tine două fete stau
Şi torc în rând cu tine;
Sunt încă mici şi tată n-au
Şi George nu mai vine.
Un basm cu pajuri şi cu zmei
Începe-acum o fată,
Tu taci ş-asculţi povestea ei
Şi stai îngândurată.

Şi firul tău se rupe des,
Căci gânduri te frământă,
Spui şoapte fără de-nţeles,
Şi ochii tăi stau ţintă.
Scapi fusul jos; nimic nu zici
Când fusul se desfiră...
Te uiţi la el şi nu-l ridici,
Şi fetele se miră.

...O, nu ! Nu-i drept să te-ndoieşti!
La geam tu sari deodată,
Prin noapte-afară lung priveşti -
- "Ce vezi ?" întreab-o fată.
- "Nimic... Mi s-a părut aşa!"
Şi jalea te răpune,
Şi fiecare vorbă-a ta
E plâns de-ngropăciune.

Într-un târziu, nerădicând
De jos a ta privire :
- "Eu simt că voi muri-n curând,

Că nu-mi mai sunt în fire...
Mai ştiu si eu la ce gândeam?
Aveţi şi voi un frate...
Mi s-a părut c-aud la geam
Cu degetul cum bate.

Dar n-a fost el!... Să-l văd venind,
Aş mai trăi o viaţă.
E dus, şi voi muri dorind
Să-l văd o dată-n faţă.
Aşa vrea poate Dumnezeu,
Aşa mi-e datul sorţii,
Să n-am eu pe băiatul meu
La cap, în ceasul morţii!"

Afară-i vânt şi e-nnorat,
Şi noaptea e târzie;
Copilele ţi s-au culcat -
Tu, inimă pustie,
Stai tot la vatră-ncet plângând;
E dus şi nu mai vine!
Ş-adormi târziu cu mine-n gând
Ca să visezi de mine!

O poezie de altă factură, tot **Mama**, a scris Vasile Militaru, cu referiri la situaţia din sudul ţării, de unde era Vasile Militaru:

A venit aseară mama, din sătucu-i de departe,
Să mai vadă pe feciorul-i, astăzi "domn cu multă carte"!
A bătut sfios la uşă. Grabnic i-am ieşit în prag,
Ni s-a umezit privirea de iubire şi de drag;
Sărutându-i mâna dreaptă, ea m-a strâns la piept, duioasă,
Şi-ntrebând-o câte toate, am intrat apoi în casă.

Înăuntrul casei mele - câtă brumă-am adunat –
Dă prilej bietei bătrâne să se creadă-ntr-un palat:
Nu-ndrăzneşte nici să intre, cu opincile-n picioare,
Şi cu multă grijă calcă doar pe-alături de covoare.

Eu o-ndemn să nu ia seama, ci să calce drept, în lege,
Că doar e la fi-su-n casă, nu-i în casă la vreun rege,

Şi de-abia o fac să şadă pe-un divan cu scoarţă nouă...
„Mi-era dor de tine, maică... ţi-am adus vreo zece ouă,
Niţel unt, iar colea-n traistă, nişte nuci vreo două sute..."
Şi cu ochii plini de lacrimi, prinde iar să mă sărute:
"- Poate mor, că sunt bătrână şi-a prins dorul să mă-ndrume
Să mai văd o data, maică, ce mi-e azi mai drag pe lume!
Caerul mi-i pe sfârşite... mâine poate-şi curmă firul,
Şi-ntre patru blăni de scânduri să mă cheme cimitirul!...
Jale mi-e de voi, mămucă, dar visez chiar şi deşteaptă,
Cum, pe-o margine de groapă, bietu taică-tu m-aşteaptă...

Tu odoru' mami-n urmă, să te-aduni cu fraţi-acasă
Şi să-mparţi agoniseala de pe urma lui rămasă:
Lui Codin să-i dai pământul de la moară şi cu via;
Vaca şi-un pogon de luncă, maică, să le ia Maria;
Lui Mitruş să-i dai zăvoiul de răchiţi dintre pâraie;
Carul, boii şi cu plugul să le dai lui Nicolae,
Iară tu ca mai cu stare decât fraţii zişi pe nume,
Să iei casa-n care ţie ţi-a fost dat să vii pe lume...
Când şi când, în miezul verii sau de Paşti să vadă satul
Cum îmi vine, ca-n toţi anii, la căsuţa mea băiatul.
Şi-având tihnă şi odihnă, la venire sau plecare,
S-aprinzi şi la groapa maichii câte-un pai de lumânare!..."
A tăcut apoi bătrâna şi-a plâns mult cu lacrimi grele,
Ce căzându-i lin în poală, se-ntâlneau cu ale mele.

Tot de Vasile Militaru:
Rugăciune de seară

Cu de lacrimi gene ude, înalţ rugă Domnului:
Sufletul păzeşte-mi, Doamne, în tot ceasul somnului;
Gânduri ce mă tulbur, cu al Tău Duh înfrânge-le;
Trupului meu dă-i odihnă; răcoreşte-mi sângele;
Somn uşor să mă cuprindă, să dorm lin ca florile,
Şi cu inimă curată să mă scoale zorile;
Rugăciuni să-nalţ spre Tine şi să-Ţi cânt poruncile,
Precum cântă ciocârlia peste toate luncile;
Să pornesc la muncă sfântă, cum pornesc albinele,
Să pot umple ca şi ele, fagurii cu binele,

Şi să Te slăvesc pe Tine, de pe valea plângerii,
Dumnezeule din slavă, ce-L slăvesc toţi îngerii!

Rugăciune către Maica Domnului

Prea Curată Maică, pururea Fecioară,
Sufletul din mine nu-l lăsa să moară,
Ci revarsă, Sfântă, peste el, de sus,
Mila Ta cea mare, mila lui Iisus!...
Îngeri împrejuru-mi fă să se adune,
Să-mi arate calea către cele bune,
Să-mi îndrepte paşii pe cărarea milei,
La-nceputul nopţii, la începutul zilei!...
Să gonească toate duhurile rele,
Ce pândesc în drumul vieţuirii mele,
Bietului meu suflet să-i dea viaţă nouă,
Să răsfrângă cerul ca un bob de rouă!...
Frânt de umilinţe, cu adânci suspine,
Sufletul la tine vine să se-nchine:
Mila ta din ceruri peste el coboară,
Maică Prea Curată, pururea Fecioară!

În continuare de Vasile Militaru, nişte ziceri:

Copilul

Pe copil să-l ţii în frâne,
De vrei om la toţi să placă;
Nu-l lăsa orice să-ngâne,
Nu-l lăsa orice să facă;
Nu-l lăsa după plăcerea-i, unde vrea el să se ducă...
Din acelaşi lemn se scoate şi icoană şi măciucă!

Munca

Cu nădejdea, fără muncă,
Nu-ţi răsare grâu-n luncă,
Dar cu amândouă-n plug,
Umpli lunca de belşug.

O altă poezie, tot de Vasile Militaru:

Hristos a înviat!

Hristos a înviat! Ce vorbă sfântă!
Îţi simţi, de lacrimi calde, ochii uzi,
Şi-n suflet parcă Serafimii-ţi cântă,
De câte ori, creştine, o auzi!

Hristos a înviat în firul ierbii,
A înviat Hristos în adevăr
În poeniţa unde zburdă cerbii,
În florile de piersic şi de măr,
În stupii de albine fără greş,
În vântul care-adie mângâios,
În ramura-nflorită de cireş,
Dar, vai, în suflet, ţi-a înviat Hristos?

Ai cântărit cu mintea ta, creştine,
Cât bine ai făcut sub cer umblând?
Eşti tu măcar acum pornit spre bine?
Măcar acum, te simţi mai bun, mai blând?
Simţi tu topită-n suflet vechea ură?
Mai vrei pieirea celui plin de har?
Ţi-ai pus zăvor pe bârfitoarea-ţi gură?
Iubirea pentru semen o simţi jar?

O, dacă-aceste legi de-a pururi sfinte,
În aur, măcar azi te-au îmbrăcat,
Cu Serafimii-n frunte imn fierbinte,
Ai drept să cânţi: "Hristos a înviat".

Ne întoarcem la George Coşbuc:

Pe lângă boi

Pocnind din bici pe lângă boi,
În zori de zi el a trecut
Cu plugul pe la noi.
Şi de pe bici l-am cunoscut,
Şi cum ţeseam, nici n-am ştiut
Cum am sărit şi m-am zbătut
Să ies de la război.

Şi-atâta tort mi-am încâlcit
Şi-n graba mare-am spart un geam,
Ştiu eu ce mi-a venit!
Am cap, dar parcă nu-l mai am!
Ce-aveam să-i spui? Nimic n-aveam,
Dar era-n zori, şi eu voiam
Să-ntreb cum a dormit.

Şi vezi, aşa-i el, nu ştiu cum!
M-a prins de braţ şi m-a cuprins
Să mă sărute-n drum.
Dar eu din braţe-i m-am desprins
Şi l-am certat şi l-am împins –
Dar n-am făcut cu dinadins,
Şi rău ce-mi pare-acum!

O, nu mi-e că mi-am sângerat
La prag piciorul într-un cui,
Dar mi-e că e păcat!
Om bun ca dânsul nimeni nu-i,
Şi pentr-o vorbă rea ce-i spui
El toată ziulica lui
Munceşte supărat!

Acum, o poezie de Zorica Laţcu, care priveşte viaţa de familie şi se numeşte **"Ectenie"**, pentru că fiecare strofă se termină cu cuvântul "Domnului să ne rugăm" şi este în stil de ectenie:

Pentru ca iubirea noastră să-nflorească,
Albă cum e crinul Bunelor Vestiri,
Pentru ca mlădiţa dragostei să crească,
Plină de miresme, dulce de rodiri;
Pentru ca din neaua grea de peste iarnă
Rod de viaţă caldă iarăşi să legăm,
Pentru ca lumina peste noi să cearnă.
Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să-Şi verse binecuvântarea,
Ca un zvon de vânturi line, peste noi,
Pentru ca în suflet să-l simţim chemarea,

Când plecăm genunchii, seara, amândoi;
Pentru ca-n iubirea Lui să ne-mpreune,
Când, cuprinşi de patimi, numele-I strigăm,
Pentru ca-n vecia Lui să ne cunune,
Domnului să ne rugăm.

Pentru ca belşugul ţarinilor grele
Sa ne facă traiul rodnic şi umil,
Pentru ca răsfrângeri din surâs de stele
Să sclipească-n lacrimi ochii de copil;
Pentru ca sudoarea să ne miruiască
Şi-n lumina morţii viaţa s-o cercăm;
Pentru ca din muncă pacea să rodească.
Domnului să ne rugăm.

Pentru ca-n mulţimea îndurării Sale
Însuşi să-şi pogoare pasul către noi,
Pentru ca să-l ducem sufletul în cale,
Cu miros de smirnă şi cu ramuri moi;
Pentru ca-n lumina alb-a dimineţii,
Din strânsoarea cărnii să ne dezlegăm,
Şi-ntr-un pas să trecem pragul larg al vieţii,
Domnului să ne rugăm.

De aceeaşi poetă:

Te port în mine

Te port în suflet, ca pe un vas de preţ,
Ca pe-o comoară-nchisă cu peceţi,
Te port în trup, în sânii albi şi grei,
Cum poartă rodia sămânţa ei.
Te port în minte, ca pe-un imn sfinţit,
Un cântec vechi, cu crai din Răsărit.
Şi port la gât, nepreţuit şirag,
Strânsoarea cald-a braţului tău drag.
Te port în mine tainic, ca pe un vis,
În cer înalt din noapte te-am închis.
Te port, lumină rumenă de zori,
Cum poartă florile mireasma lor.
Te port pe buze, ca pe un fagur plin.

O poamă aurită de smochin,
Te port în brațe, horbote subțiri,
Mănunchi legat cu grijă, fir cu fir.
Cum poartă floarea rodul de cais,
Adânc te port în trupul meu și-n vis.

Poezia aceasta am spus-o la Iași, ca răspuns la întrebarea "Cum poate cineva să-și arate iubirea față de persoana iubită?". La scurtă vreme, am primit un bilet pe care era scris "Părinte, ne-ați spus o poezie de dragoste. Vă rog să ne mai spuneți vreo două". Adevărul este că eu nu am categorisit-o ca poezie de dragoste, dar, hai să zicem și că este poezie de dragoste. Și nu am mai știut altele, că doar eu nu m-am apucat să învăț poezii de dragoste. Le-am spus că nu mai știu, dar mi-am prins mintea cu studenții și, când m-am dus acasă, am învățat două poezii de dragoste. Una este de Eminescu, "Somnoroase păsărele", care este așa de faină și așa-i de delicată, că poți să o spui și în biserici, și una tot de Zorica Lațcu, **"Epitalam"**. Epitalam înseamnă cântec de nuntă:

Iată, fecioare din Chios, răsare Luceafărul serii.
Marea e lină, văzduhul e greu de miresmele verii.
Torțele ard luminos și răsună de cântece casa:
Doris, frumosul pescar, în iatac își așteaptă mireasa.

Vântul suspină prin ierburi, și murmură marea căruntă,
Mândre fecioare din Chios, să ziceți cântarea de nuntă.
Tu erai cea mai frumoasă din hora fecioarelor noastre.
Mulți cunoscut-au puterea privirilor tale albastre,
Mulți au dorit trupul alb și buzele dulci ca o floare,
O, Kalliroe, tu știi că pe mulți azi în suflet îi doare.

Vântul suspină prin ierburi, și murmură marea căruntă,
Mândre fecioare din Chios, să ziceți cântarea de nuntă.

Doris, frumosul pescar, are-o luntre cu zece vintrele,
Albe - și mrejele lui totdeauna sunt grele.
Glasul lui dulce în noapte departe pe apă răsună,
Părul lui moale lucește, când trece sub raza de lună.

Vântul suspină prin ierburi, si murmură marea căruntă,
Mândre fecioare din Chios, să ziceți cântarea de nuntă.

Doris, deschide, deschide, să intre mireasa în casă.
Tu ai să-i smulgi de pe față frumosul ei văl de mătasă.
Noi o să ducem la temple miresme curate și miere,
Pentru Hymen Hymenaios, Athene și vajnica Here.

Vântul suspină prin ierburi, și murmură marea căruntă,
Mândre fecioare din Chios, să ziceți cântarea de nuntă.

Zeus, stăpânul cel drept, să vă dea din belșug fericire.
Zile senine de muncă să cereți, și nopți de iubire.
Brațele albe să fie un leagăn de dulce-alintare,
Pentru micuțul ce vine ca preț al durerii amare.

Vântul suspină prin ierburi, și murmură marea căruntă,
Mândre fecioare din Chios, să ziceți cântarea de nuntă.

Nu vei mai merge cu noi în câmpiile ude de rouă,
O, Kalliroe, de-acum vei intra în viața cea nouă.
Buzele noastre surâd, dar de lacrimi ni-s genele pline.
Când vă urăm cu iubire un ultim: rămâneți cu bine.

Tace și vântul în ierburi si tace si marea căruntă.
Haideți, fecioare din Chios, sfârșit-am cântarea de nuntă.

Dacă aveți ceva de întrebat, vă stau la dispoziție. Dacă nu, ne mulțumim cu cât a fost, că și cât a fost, a fost ceva.

– Pentru că ați rostit o poezie închinată familiei, sau despre familie, v-aș întreba: Ce se poate face atunci când exigența religioasă a unuia dintre soți este mai mare decât a celuilalt?

Nu se poate face altceva decât să rabzi pe cel care are puțin și aceasta este o chestiune care ar trebui rezolvată de la început, adică să nu pornești la drum cu un om care nu poate merge același drum cu tine. Să știi de la început pe ce se poate conta. De ce? Pentru că altfel nu poți avea un program religios, un program de viață în familie. Ești un însingurat în propria ta familie. Și așa se întâmplă de foarte multe ori, pentru că de cele mai multe ori oamenii nu pornesc pe temelia credinței, ci pornesc oricum și după aceea unul dintre soți, eventual, găsește calea credinței și celălalt nu poate să-l urmeze și asta duce la disensiuni și în orice caz la situații care nu

odihnesc. În familie nu există nimic particular. Toate sunt de obşte. Şi rugăciunea trebuie făcută împreună, şi nu numai rugăciunea de la masă, ci şi rugăciuni de seară, de dimineaţă, în măsura în care lucrul acesta se poate realiza; dar, în orice caz, trebuie găsite şi momente din acestea de rugăciune comună, pentru că viaţa comună se întemeiază pe fapte comune. Altfel, nu ajung să fie doi conjugaţi, ci doi înjugaţi.

– De unde credeţi că porneşte criza familiei?

Dragă, din criza elementelor care formează familia. Suntem fiecare cu starea noastră, cu măsurile noastre şi nu ne putem angaja cu alte măsuri la lucruri care cer o măsură mai mare. Sunt atâtea familii care se destramă, sunt atâtea încercări de refacere a familiei sau de a-ţi reface situaţia de familist într-o altă conjunctură şi toate acestea, în general, nu duc unde trebuie, pentru că cine nu este bun într-un loc, nu este bun nici în altul. Şi cineva care nu este capabil să susţină o căsătorie binecuvântată de Dumnezeu şi stricată apoi de om, înseamnă că în realitate nu este capabil de mai mult sau că degeaba cere celuilalt ceea ce nu poate să facă. Neputinţa omenească este o realitate şi aceasta trebuie avută în vedere de la început. Dacă se începe rău, nu se poate ajunge la bine, pentru că majoritatea oamenilor care se căsătoresc au în vedere în principal sexualitatea şi mulţi sunt uzaţi gata când se căsătoresc şi, după aceea, pentru că se insistă tot pe latura aceasta şi nu pe latura spirituală, se ajunge foarte repede la desfacerea căsătoriei.

– Care credeţi că ar trebui să fie centrul de spiritualitate al familiei?

Nu există un centru de spiritualitate al familiei ca organizaţie, însă fiecare familie trebuie să-şi găsească făgaşul de urmat. Pentru aceasta trebuie şi o pregătire, o pregătire spirituală, o pregătire intelectuală, o situaţie care să te menţină şi la greu, nu numai la uşor. Oamenii de astăzi sunt foarte comozi. Sunt foarte comozi oamenii în ceea ce priveşte starea lor, adică vor totul de-a gata. Copiii sunt puţini la părinţi. Părinţii le satisfac dorinţele, "Lasă, să nu sufere!"; dacă îşi doreşte ceva, "da, lasă să aibă" şi aşa mai

departe. Şi copilul doar atât mai are de făcut, să înveţe, şi altceva nu mai are de făcut. Or, mai de mult, când oamenii cei mulţi erau la ţară şi erau chinuiţi cu munca, cu greutăţile pe care le impune munca câmpului, erau mai serioşi şi erau mai capabili să ducă greul. Îmi aduc aminte că o femeie de la noi din sat, pentru că preotul care era atunci avea probleme cu soţia şi erau pe cale de divorţ şi până la urmă au şi divorţat, zicea: "Cine a mai fost ca acum? Păi mai demult oamenii se certau şi se băteau şi tot la una rămâneau". Şi spunea: "Uite, omul meu mi-a adus din brânţăluielile lui pe la crâşme optsprezece cămeşi de nu am mai avut ce face cu ele", adică rupte din brânţăluieli, din bătăi, din ce-a făcut el acolo. Şi zice: "Eu nu ştiu carte şi mi-am pus semn la cafăr în pod. Întotdeauna când mi-a adus o cămeşe de nu am mai avut ce face cu ea, am pus semn să ştiu eu câte cămeşi mi-a adus de nu a mai avut ce face cu ele. Ălea care le-am putut cârpi, nu le-am mai socotit. Şi au fost optsprezece cămeşi de nu am mai avut ce face cu ele. No, păi asta a fost chin, în familie şi tot nu m-am despărţit, iar ăştia, cum îi ceva, «gata, ce, vreau să am libertate. De ce să mă jertfesc?»". Şi nu se jertfeşte. Şi nu vrea să facă copii, că are anticoncepţionale, nu vrea să aibă copii că face avorturi şi trăieşti aşa cu cineva care nu se dă chinului şi nu ai decât să te desparţi sau să îl suporţi. Dar, toate lucrurile acestea trebuie gândite dinainte şi urmărite şi să cauţi persoana care nu-ţi oferă prin cuvânt, ci-ţi oferă prin ceea ce este siguranţa binelui. Şi căsătoria trebuie făcută cu entuziasm. Eu recomand din toate puterile mele o carte pentru tinerii care vor să se căsătorească, o carte excepţională. Se numeşte "Mama" şi este scrisă de ultimul episcop greco-catolic de la Blaj, Ioan Suciu, care în 1948 a fost arestat şi a trăit în închisoare până în 1953. În 1953, în 27 iunie, a murit în închisoare la Sighet. Sunt gândurile unui sfânt! Şi sunt gânduri care dirijează foarte bine şi privesc foarte bine viaţa de familie. A fost reeditată de curând cartea. Ea a apărut în 1944. Eu o cunosc din vremea studenţiei şi am apreciat-o de la început. În 1946 a apărut a doua ediţie, în anul 2000 a treia ediţie şi acum se mai tot scot mereu, pentru că este foarte solicitată. V-o recomand vouă, tinerilor, din toate puterile. Nu este nimic confesional în ea. Nu trebuie să aveţi ezitări că este de la catolici. De unde-o fi! Odată, am spus poezia aceasta cu câinele: "Câinelui ce-mi stă-n ogradă ..." acolo la noi, la mânăstire,

era aşa într-un cerc şi era un părinte stareţ foarte aspru şi a zis: "Cine a făcut-o? Cine a făcut-o, asta?" şi dacă îi spunem că Vasile Militaru, zicea: "Ăsta-i autor interzis. Să nu mai zici de autori interzişi". Şi eu am zis: "Eu am făcut-o, faină-i. Eu am făcut-o". Cartea aceasta eu am recomandat-o în "Telegraful Român" de la Sibiu şi mi s-a publicat recomandarea. Deci părintele care este redactor acolo a acceptat să prezint această carte şi cei care au citit "Telegraful Român" au aflat de cartea aceasta.

Să vă spun ceva interesant în legătură cu cartea aceasta, "Mama". Eu am cunoscut şi m-am avut foarte bine cu un părinte de la Ocna Sibiului, părintele Miron Mihăilescu, Dumnezeu să-l odihnească. Părintele Miron Mihăilescu mi-a spus mie odată că o femeie din Ocna Sibiului avea nouă copii şi urma să-l aibă şi pe al zecelea şi nu l-a mai vrut. Şi a zis către soţul ei: "Dragă, adu-mi ceva să termin cu acesta!" şi soţul i-a adus cartea aceasta "Mama". Când a văzut ea cartea, zice: "Păi, cărţi îmi aduci mie?". Şi totuşi a acceptat cartea în casă şi s-a gândit ea, "Hai să mă uit o ţâră prin carte". Şi a văzut acolo nişte poze cu o femeie care stă pe şapte sicrie şi scrie acolo: "Din mine nu va ieşi niciodată viaţă", a găsit acolo un titlu: "Femeia – cel mai rece dintre monştri – că-şi omoară copiii". Când a văzut ea şi a citit până la urmă toată cartea, a zis către părintele Miron: "Părinte, douăzeci să am şi pe toţi îi aduc pe lume".

– Care trebuie să fie raportul dintre credinţă şi celelalte aspecte ale vieţii?

Credinţa este temelia, cu ea străbatem prin toate. Temelia este credinţa şi restul se adaugă pe credinţă şi credinţa străbate prin toate. Dragă, noi vorbim de un sistem şi prezentăm un sistem, pentru că nu se poate să vorbeşti şi să nu ai un sistem, însă în realitate lucrurile nu se realizează cu sistem, ci se realizează cum se realizează, spontan.

Ce am ştiut eu, de exemplu, de la părinţii mei în legătură cu credinţa? Cred că în familia noastră nu am auzit niciodată spunându-se cuvântul "ortodox". Nici nu ştiu dacă părinţii mei au ştiut că sunt ortodocşi. Când m-am dus la şcoală la Cluj – la şcoala specială, pentru că eu nu am văzut niciodată şi părinţii mei, oameni

de la ţară, au vrut să mă ajute şi m-au ajutat esenţial trimiţându-mă la şcoală – m-au întrebat copiii: "Tu ce eşti, catolic sau ortodox?". Şi eu nu am ştiut ce să spun. Atunci m-au întrebat cum îmi fac cruce şi am spus că zic "Mărire Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh", "O, eşti ortodox!". Am aflat că sunt ortodox şi am aflat că mai sunt alţii care nu sunt ortodocşi. De acasă nu am învăţat prea multe şi, mai ales când eram copil, nici nu puteam să învăţ. Mama şi tata ne-au învăţat nişte lucruri: "Mă, ziceţi-vă rugăciunile! Nu vă puneţi ca caii!", nişte vorbe pe care le ziceau când noi ne aşezam la culcare fără rugăciune. Mama zicea: "Sculaţi-vă la rugăciune! Nu vă puneţi ca caii!". Acum, câţi oameni se pun ca şi caii în pat, fără rugăciune!? Îl întreb pe câte unul: "Îţi faci rugăciunile?" şi zice "Mă închin"; "Şi ce zici când te închini?", "Nu zic nimic...". Şi el zice că se închină... Zice că nu s-a culcat neînchinat, îşi face cruce şi, mai departe, "Doamne ajută". Şi noi ne făceam cruce. Zicea mama: Mă, faceţi-vă cruce pe pernă şi ziceţi:

Sfântă cruce, culcă-mă!
Duhule, deşteaptă-mă!
Fiule, umbreşte-mă!
Precisto, păzeşte-mă!
Pe prea sfântă cruce-o fac
Şi mă culc noaptea cu drag.
Şi o fac pe trupul meu
În numele lui Dumnezeu.
Biserică cerească,
Cântare îngerească,
Dumnezeu, Sfântul, de boală să ne păzească
Şi să ne mântuiască.

Era o rugăciune a copilăriei pe care am zis-o ani şi ani. Am spus-o şi când m-am dus la şcoală, căci mama zicea: "Mă, nu-ţi uita de Dumnezeu, nu-ţi uita de rugăciune!". Nu făceam nişte lucruri extraordinare. Eu de acatiste, să ştiţi că numai la Teologie am aflat. Eu nu am ştiut niciodată până la Teologic de acatist. Poate că am auzit la biserică, dar nu am ştiut ce este acela şi nu am ştiut că este acatist. Atâtea şi atâtea lucruri trec aşa, peste noi şi pe lângă noi, dar a fost simţământul acesta că atârni de Dumnezeu, că tu faci ceva care trebuie făcut.

Oamenii ştiau de lege. Păi, – Doamne, odihneşte-l pe Neniu! – dacă l-aş fi întrebat eu pe bunicul meu: "Neneo, da' de ce trebuie să mergem la biserică?", nu putea să-mi argumenteze de ce, dar zicea: "Păi, cum să nu mergi duminica la biserică? Ce să faci, dacă nu mergi la biserică?". "Dar de ce postim, Neneo, de ce postim?" –"Păi cum să nu posteşti, mă, când îi zi de post?!". Aceasta era argumentarea, nu că postul are temei în Noul Testament şi în Vechiul Testament şi că aşa zice Sfântul Vasile cel Mare. Nu ştia nimeni de treburi din astea. Şi totuşi, oamenii aveau un simţământ că trebuie făcute nişte lucruri.

Ziceau că pe grâu este obrazul lui Dumnezeu. Toţi copiii şi toată lumea ştia că pe grâu este obrazul lui Dumnezeu. Tare aş fi vrut să ştiu eu cum este obrazul lui Dumnezeu şi nu aveam de unde, pentru că nu ştia nici cel care îmi spunea că este obrazul lui Dumnezeu. Întreb pe buna: "Mama bună, unde-i obrazul lui Dumnezeu pe grâu?". Şi mi-a arătat pe bob o gropiţă, punctul de germinare, şi a zis: "No, uite, aici îi obrazul lui Dumnezeu". Era credinţa aceasta. Oamenii mergeau cu gândul acesta, că este obrazul lui Dumnezeu.

Ştiau oamenii de păcat. Zicea mama către noi, către copii: "Mă copile, nu sta fără lucru, că-i păcat!". Acum ar trebui să li se spună copiilor care se uită la televizor: "Nu te uita la televizor, că este păcat!", dar ei se uită şi îşi bagă gunoaie în suflet şi după aceea urmează ce urmează, că nu le mai pot scoate. Erau nişte lucruri care trebuiau ştiute şi trebuiau făcute. Nu era o debandadă sufletească, cum este acum. Am trăit aşa şi nu ştia nimeni de atâtea şi atâtea... şi noi ştim, şi...

Bunicii mei, părinţii lui tata, erau neştiutori de carte; Neniu şi mama tână nu ştiau carte, dar îi auzeam în serile de vară în camera lor, cum ziceau pe şoptite Crezul. Şi acum, vin oameni la mine, la spovedit, şi eu obişnuiesc să întreb dacă ştiu să zică "Cuvine-se cu adevărat..." pentru că atunci când eu m-am spovedit la părintele Arsenie, după ce mi-a dat dezlegare, a zis "Cuvine-se cu adevărat..." şi aşa este scris în Molitfelnic, ca preotul care dă dezlegare să zică şi "Cuvine-se cu adevărat...". Noi, în mânăstire, am avut un episcop de la Sibiu care venea şi ne spovedea în posturi şi ne punea să zicem "Cuvine-se cu adevărat...". De exemplu, după ce te spovedeai, înainte de a-ţi da dezlegarea, zicea "Zi *Cuvine-se cu adevărat...*" şi ziceai "Cuvine-se cu adevărat..." şi după aceea îţi dădea dezlegarea. Şi eu am luat aceasta mai departe şi aşa fac. Şi vine unul la mine şi-i zic: "Ştii să zici *Cuvine-se cu adevărat*...?" şi câte unul zice "Da" şi-i spun: "Zi!" şi el zice "cuvine-se cu adevărat" şi s-a gătat. Odată, (nu am organizat eu treaba aceasta, aşa a ieşit) vine o femeie şi zic "Ştii să zici *Cuvine-se cu adevărat...?*" şi zice "Da", zic: "Zi!" şi zice "cuvine-se cu adevărat". Eu am zis imediat: "Nici nu ştii despre ce-i vorba" şi ea, după mine: "Nici nu ştii despre ce-i vorba."... Ce să facem? Astea sunt realităţile, noi în astea trăim. Degeaba vrem să le dăm oamenilor nişte lucruri de făcut... Că vine câte unul şi zice: "Daţi-mi un canon." –"Păi, mă, tu nu-ţi faci nici datoria pe care o ai. Ce canon să-ţi mai dau? Să-ţi dau un canon pe care să nu-l faci?". Nu se poate! Trăim în nişte realităţi dezastruoase. Noi nu ştim, nici nu ne dăm seama în ce realităţi trăim.

Când eram eu copil, se putea vorbi de o ortodoxie a copilăriei mele. Eu am şi vorbit despre asta, cât am umblat prin ţară – gândiţi-vă, eu am fost în mai mult de 80 de oraşe din ţară, centre universitare în special, invitat în special de studenţi, şi am ţinut la Timişoara mai mult de 60 de conferinţe în vreme de 10 ani. Este aici părintele Iustin, care a fost preşedinte la ASCOR[12] şi nu poate zice că nu l-am ascultat, pentru că m-am dus când m-a invitat şi am ţinut în Timişoara mai mult de 60 de conferinţe, dintre care 15 sunt cuprinse în cartea "Prescuri pentru cuminecături"[13]. Şi am vorbit şi cu titlul acesta, "Ortodoxia copilăriei mele". Exista o ortodoxie a copilăriei. Am trăit în mediul acela cu amprenta care era atunci. Acum nu mai este o ortodoxie a copilăriei, că nu mai este ortodoxie nici la tinereţe, dar la bătrâneţe? Pentru că omul creşte în ce porneşte, dacă este nepăsător în tinereţe, ajunge aşa şi la bătrâneţe.

Vine unul la mine, la spovedit, pentru Cununie. Eu de fapt nu prea sunt bucuros, îi trimit la preoţii lor. Şi-aşa, trebuie să-i opresc pe cei mai mulţi de la Sfânta Împărtăşanie; şi eu opresc de la Sfânta Împărtăşanie. Nu pe vreme îndelungată, cum sunt canoanele, dar opresc totuşi; a făcut păcatul ieri şi astăzi vrea să se cuminece. Nu se poate! Eu i-am spus că nu se poate împărtăşi şi el

---

[12] Asociaţia Studenţilor Creştini Ortodocşi Români.
[13] Apărută în anul 1998, la Editura Arhiepiscopiei Timişoarei.

a zis: "Dar nici nu ştiu ce este aceea". Ce i-a păsat lui că nu s-a împărtăşit, dacă-i vorba? Nici nu a ştiut ce este aceea. I-am spus eu ce este şi că nu se poate. Am zis către el: "Mă, nu ai nimic religios în tine. Uite, să ştii că greşeşte preotul acela care zice «Se cunună robul lui Dumnezeu, cutare, cu roaba lui Dumnezeu, cutare», pentru că nu eşti robul lui Dumnezeu. Eşti un prăpădit!". Şi, după aceea, şi eu am zis "robul lui Dumnezeu", pentru că i-am zis o rugăciune şi am zis "robul lui Dumnezeu, Mircea". Voi, uite, sunteţi aici, la mânăstire, poate mai aveţi preocupări din acestea religioase şi este bine că le aveţi, dar să ştiţi că majoritatea oamenilor sunt un dezastru.

În ceea ce priveşte cinstirea Maicii Domnului, groaznic! Sunt atâţia oameni care nici nu se gândesc la Maica Domnului şi Biserica noastră are în centrul ei pe Domnul Hristos şi pe Maica Domnului. O cinstim pe Maica Domnului şi spunem de atâtea ori: "Pe Prea Sfânta, Curata, Prea Binecuvântata...". Am citit o carte în limba germană şi acolo se punea şi problema aceasta, de ce oamenii nu o cinstesc pe Maica Domnului. Şi răspunsul era: "Pentru că creştinismul nostru este un creştinism de idei şi ideile nu au mamă".

– De ce totuşi unii oameni se nasc cu o înclinaţie mai acută spre credinţă decât alţii? De ce unii oameni au mai mare drag de Biserică?

Dragă, noi nu ştim de ce, dar, în orice caz, copiii sunt sinteza părinţilor. Şi dacă părinţii sunt oameni credincioşi, în general transmit credinţa lor sau înclinarea lor spre credinţă, şi copiilor. Sunt unii care au o ereditate mai favorabilă, mai bună decât alţii. Asta nu avem de unde să ştim. Părintele Arsenie insista foarte mult ca oamenii să trăiască în aşa fel în lumea aceasta, ca să poată aduce sfinţi pe lume. Sfânta Tereza de Lisieux, poate aţi auzit de scrierea ei "Istoria unui suflet", spune: "Să ştiţi că am avut părinţi sfinţi!" Din părinţi sfinţi, este nădejde să se nască tot oameni cu înclinare spre sfinţenie, iar din prăpădiţi, prăpădiţi se nasc.

– Aţi pomenit de părintele Arsenie Boca. Mulţi îl consideră sfânt. După câte aţi cunoscut, ce credeţi?

Eu nu pot să spun că a fost sfânt şi nu pot să spun nici că nu a fost sfânt. Eu nu am avut o legătură strânsă cu părintele; l-am întâlnit de câteva ori în viaţă. L-am întâlnit prima dată în 1942 şi a doua oară în 1965, la distanţă de 23 de ani. Pe mine personal m-a folosit, dar eu, să ştiţi că – deşi vorbesc despre părintele, deşi am argumentări din învăţătura părintelui – nu am fost şi nu sunt un admirator al părintelui Arsenie, ci sunt unul care îl preţuieşte pe părintele Arsenie pentru ceea ce a realizat el, ca gândire, ca sentinţe, dar nu m-am gândit niciodată să mă rog părintelui Arsenie ca unui sfânt. Aşa că eu nu zic că a fost sfânt şi nu zic nici că nu a fost sfânt. Dumnezeu ştie dacă este sfânt sau nu este sfânt. L-am avut pe părintele Serafim mai apropiat şi îmi vine să zic că părintele Serafim a fost sfânt, deşi nu a avut calităţile părintelui Arsenie. Părintele Serafim a fost un om comun, dacă bătea, de exemplu, un cui, trebuia să-l scoată altul şi să-l bată cum se cade. Părintele Arsenie era altceva. Meseriaşii se mirau de el, că avea nişte soluţii pe care un meseriaş nu le avea. Aşa a fost el înzestrat. A avut o înzestrare deosebită, a avut o intuiţie deosebită, putea să facă nişte sinteze, putea să scoată nişte concluzii şi asta în general l-a pus în atenţia oamenilor. Însă, să ştiţi că părintele a avut şi eşecuri. Eu cunosc cazuri de oameni care s-au căsătorit la îndemnul părintelui Arsenie şi care sunt eşecul părintelui Arsenie. Nu a fost în toate cazurile aşa, dar a fost şi aşa. Eu nu cred că trebuie neapărat să socoteşti pe cineva sfânt, ca să poată să te folosească. Te foloseşte şi dacă nu este sfânt, dacă ai încredere în el şi dacă ceea ce îţi spune el înseamnă ceva pentru tine. Eu întotdeauna am urmărit ce le-a spus oamenilor părintele Arsenie. A venit un tânăr pe la mine şi a zis "Părinte, am fost la părintele Arsenie!". Şi l-am întrebat: "Ce ţi-a spus?". Zice: "Oxigen, glicogen, somn, să-ţi păstrezi hormonii şi să ai concepţie de viaţă creştină". Mi-a plăcut! Eu, acum, pe lângă programul pe care îl dau eu în general oamenilor pentru angajare în viaţa religioasă, adaug şi aceasta "Oxigen, glicogen, somn, să-ţi păstrezi hormonii şi să ai concepţie de viaţă creştină". Şi din programul acesta poţi să vezi cine este părintele Arsenie, pentru că din aceste cinci afirmaţii, una singură este religioasă, "să ai concepţie de viaţă creştină", celelalte sunt fizice, fiziologice, materiale: "Oxigen, glicogen, somn". Să ştiţi că părintele era un om

zic dumneavoastră? Pentru că sunt preot şi pentru că sunt părintele lor şi ei sunt fiii mei duhovniceşti, în raport de filiaţie. Şi atunci, de ce să le zic dumneavoastră? Păi, dacă le zic "dumneavoastră", înseamnă că ei sunt mai mari decât mine.

– Şi nu se poate întâmpla?

Nu se poate întâmpla, pentru că preotul este mai mare decât credincioşii. Şi să vedeţi ce am păţit. Pe tata, Dumnezeu să-l odihnească, l-a luat groaza când m-a auzit pe mine, tânăr fiind, că zic "Voi ştiţi...". Şi a zis către mine: "Mă, tu când spui povestea la biserică (adică predica, la noi se zice "povestea". De ce se zice povestea? Cred că s-au luat de acolo, că la înmormântare îi spui biografia omului), zici către oameni «voi»". Eu am zis: "Dar cum să zic, tată?", "Păi, *dumneavoastră*, pentru că acolo sunt oameni mai bătrâni decât tine". Şi eu am zis: "Tată, dar la biserică cum zice, «Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu dumneavoastră cu toţi»?". Săracul tata, l-am învins, dar nu l-am convins. El tot a rămas cu gândul că nu-mi fac eu datoria. Aşa că asta nu este o problemă.

– Eu pe aceasta am văzut-o ca fiind singura problemă din ceea ce am citit.

Dar nu este, nu este o problemă, să ştii că nu este o problemă. Părintele într-adevăr aşa vorbea.

– Înţeleg, în biserică...

Nu, şi în afară de biserică. "Mă, morarule!", striga aşa printre oameni. Da, acesta a fost părintele. Mie, personal, mi-a convenit părintele, ce am învăţat eu de la el sunt lucruri esenţiale, sunt nişte lucruri care mie mi-au folosit şi le-au folosit şi altora, prin mine. Eu am fost privilegiat că l-am cunoscut pe părintele Arsenie, dar nu am umblat după el. În 1942 m-am întâlnit cu el. După aceea, mi-am văzut de şcoală şi nu m-am mai întâlnit cu el până în 1965; şi în 1965, într-adevăr, l-am căutat şi a fost bine că l-am căutat, pentru că mi-a spus nişte lucruri care zic eu că au fost foarte bine venite pentru mine. Şi, aşa cum te-ai bucurat cuvioşia ta de părintele

Dionisie de la Colciu, tot aşa m-am bucurat şi eu de părintele Arsenie, deşi mie personal mi-a convenit mult mai mult părintele Serafim, cu care am stat în mânăstire atâta vreme şi care nu era un om excepţional, dar era un om sincer, un om de care s-au bucurat oamenii, un om cald la suflet, un om revărsător, un om care într-adevăr simţeai că este omul care vrea să te sprijine, care se bucură de tine. Zicea părintele Serafim: "Copile, eu mă bucur de succesele tale cum mă bucur de succesele mele". Aceasta este o vorbă extraordinar de frumoasă. Sau, eu am zis: "Părinte, noi pe sfinţia voastră vă socotim ca pe un sfânt", –"Mă, vrei să te bat?" –"Da, da părinte, ca pe un sfânt vă socotim", –"Mă, te bat!" –"Dar ce sunteţi?" –"Un amărât de păcătos!" –"Dar ce păcate faceţi?" şi nu putea să spună ce păcate face, pentru că nu făcea.

– Dar despre părintele Cleopa, ce ne puteţi spune?

Eu despre părintele Cleopa am scris în cartea "Amintiri despre duhovnicii care i-am cunoscut"[15]. Căutaţi cartea şi citiţi, pentru că altceva nu am ce spune.

– Observăm în biserici o înclinaţie mai mare spre religiozitate în rândul femeilor decât al bărbaţilor.

Asta este de când lumea.

– De ce oare?

Femeia este structurată în aşa fel încât ea are nevoie de un sprijin, are nevoie de un susţinător şi de aceea femeile sunt mai proprii pentru credinţă, sunt mai înclinate spre credinţă. Oriunde te-ai duce, în biserică găseşti mai multe femei decât bărbaţi. Şi cineva spunea că la închisoare sunt mai mulţi bărbaţi decât femei, iar la biserică sunt mai multe femei decât bărbaţi. De aceea sunt mai puţine femei la închisoare, pentru că merg la biserică şi de la biserică nu te duci la închisoare. Structura este de aşa fel încât femeile sunt mai proprii pentru credinţă.

---

[15] Apărută în anul 2003, la Editura Teognost din Cluj-Napoca.

cu judecată. El zicea că cel puţin şase ore de somn continuu în douăzeci şi patru de ore trebuie să aibă fiecare om, pentru că altfel este deficitar şi este în pierdere din punct de vedere intelectual, nu are mintea lucrătoare. Deci şase ore de somn continuu. Eu am citit la avva Arsenie, în Pateric, că "de va fi călugărul nevoitor, îi ajunge o oră de somn" şi eu am zis "Unde-i, să-i spun că nu are dreptate?". Nu este aşa. Viaţa să ştii că nu se joacă cu tine! Tu te poţi juca cu viaţa, dar viaţa nu se joacă cu tine. Părintele fiind un om care a avut de-a face cu oamenii şi cu situaţiile, a tras nişte concluzii. Şi el, pentru că avea şi cunoştinţe medicale, se interesa şi de situaţia sanitară a omului. Îi trimitea pe oameni să îşi facă analiza sângelui şi să vină cu rezultatul la el şi el scotea nişte concluzii. Acesta a fost părintele Arsenie, pentru că aceasta i-a fost înzestrarea şi aceasta i-a fost cultura. Nu trebuie să fii neapărat doctor ca să scoţi nişte concluzii, dar dacă eşti şi poţi să scoţi concluzii şi pe latura aceasta, poţi să le scoţi. El a lucrat cu toată capacitatea lui, cu toate cunoştinţele lui. El nu a lucrat pe părţi ale sufletului. A lucrat cu toate cunoştinţele, cu tot ceea ce a fost el. Nu a reuşit întotdeauna, pentru că aşa este viaţa. Am şi scris, de altfel, în cartea aceea, nu ştiu dacă a ajuns în mâinile voastre, "Părintele Arsenie Boca – mare îndrumător de suflete din secolul XX"[14], scrisă de Ionuţ Gânscă, în care am şi eu mărturii şi am spus că părintele Arsenie a avut şi insuccese; şi uite un insucces: un preot de acolo, de lângă mânăstirea noastră, are cinci copii şi are o soţie care toată viaţa l-a chinuit. Păi, dacă i-a făcut-o părintele Arsenie cadou, atunci nu i-a făcut un cadou bun, că părintele l-a sfătuit să o ia. E greu! Lăsaţi, că o să spună vremea şi o să rânduiască Dumnezeu. Dacă este sfânt, să fie sfânt, dacă nu este sfânt, a fost un intelectual bun, o personalitate puternică şi eu nu am cunoscut lucrător în contemporaneitatea noastră, nici un om de talia părintelui Arsenie, ca influenţă asupra credincioşilor.

– Dar minunile pe care le făcea în acea perioadă?

Nu ştiu ce minuni a făcut părintele în acea perioadă. Eu nu cunosc decât o singură minune care poate fi adusă în legătură cu părintele

[14] Apărută în anul 2002, la Editura Teognost din Cluj-Napoca.

Arsenie. O minune care s-a întâmplat la noi, acolo, în apropiere, după moartea părintelui. O credincioasă din Cisnădie era pe cărucior. A ajuns în situaţia de a fi pe cărucior şi a stat ani şi ani pe cărucior şi a venit la noi la mânăstire. I s-a făcut Sfântul Maslu, s-a împărtăşit în ziua aceea şi după aceea a dus-o cu căruciorul un părinte care acum este la Mânăstirea Albac (pe atunci era student la Teologie), până la un loc unde zicem noi că este fântâniţa părintelui Arsenie, de fapt nu părintele Arsenie a descoperit-o, dar, în sfârşit, aşa i se zice, "fântâniţa părintelui Arsenie". Şi s-a dus acolo, a luat-o de pe cărucior în braţe, a pus-o pe o bancă, i-a dat apă să se spele, s-a spălat şi a băut apă şi după aceea, când să plece, ea a zis: "Ce-ar fi să merg eu pe picioarele mele până la cărucior?". Şi băiatul a zis: "Bine, dacă vreţi..." şi a ţinut-o aşa, că dacă ar cădea să cadă în mâinile lui. Şi a mers până la cărucior pe picioarele ei. Şi zice: "Hai să mai merg un pic". Şi nu s-a aşezat în cărucior şi a mers doi kilometri, aproape trei kilometri de la fântâniţă până la mânăstire şi de atunci ea nu s-a mai aşezat în cărucior. Este o minune! Fără îndoială că este o minune care poate fi pusă în legătură cu părintele Arsenie.

– A apărut o carte cu mărturii despre părintele Arsenie, adunate de la oameni, şi acolo sunt multe minuni pe care le mărturisesc: că s-au vindecat oamenii ascultând de sfatul părintelui Arsenie şi multe altele. Aţi citit-o?

Nu.

– Din ceea ce am citit acolo, dacă sunt adevărate mărturiile, eu cred că nu prea mai este nimic de adăugat. Singurul lucru care mie nu mi-a plăcut din ceea ce am citit, şi vreau să văd şi părerea sfinţiei voastre, este că toţi oamenii care mărturisesc acolo, atunci când atribuie anumite cuvinte părintelui Arsenie, arată că părintele Arsenie se adresa oamenilor cu "Mă".

Da. Dar, ştii de ce? Pentru că părintele totdeauna s-a considerat superiorul oamenilor, dat fiind faptul că el era preot şi atunci vorbea aşa ca şi când el ar fi tata şi ei ar fi copiii lui. Şi eu, de exemplu, când predic, niciodată nu zic "dumneavoastră". De ce nu

– Ce părere aveţi despre parapsihologie sau para medicină?

Nu am nici o părere. Sunt nişte...

– Credeţi că sunt nişte înşelători?

Nu cred că sunt toţi înşelători, dar sunt foarte mulţi înşelători, indiscutabil. Sunt nişte lucruri neverificabile.

– Totuşi, Ministerul Sănătăţii i-a recunoscut, oarecum, şi fac şi cursuri.

Să facă cursuri cât or face. Uite, şi de la Timişoara este un părinte, care acum este la Sfântul Munte şi a fost la nişte cursuri de radiestezie. A fost la primul curs şi la al doilea nu s-a mai dus, că i-am spus că nu are nici un rost. Şi de ce am zis că nu are nici un rost? Pentru că de fapt nu are nici un rost. Minunile nu le faci că înveţi undeva să faci minuni. Sfântul Apostol Pavel pune întrebarea: "Au doară toţi sunt apostoli? Au doară toţi sunt prooroci? Au doară toţi au puterea să tămăduiască?..." (1 Corinteni 12, 29). Şi spune că de fapt lucrurile acestea le dă Dumnezeu, nu ţi le iei tu. Şi aşa că el zice că are energie şi tu te duci şi nu simţi nici o energie.

Eu am fost, de exemplu, la Mudava. De ce am fost? Nu pentru că am avut treabă cu el. Era vorba că el nu are unde să lucreze şi zicea părintele stareţ că l-am putea aduce la noi la mânăstire, să-i ajute pe ai noştri care au trebuinţă de ajutor pentru sănătate şi să-i ajute şi pe credincioşii care vin pe la noi şi au probleme. Şi m-am dus cu cineva acolo la el şi când am ajuns la el, nu a vrut. Până la urmă nu a fost de acord, dar spunea nişte prăpăstii, că el face minuni. Şi zice cel care a fost cu mine: "Domnule Mudava, dacă dumneavoastră faceţi aşa lucruri extraordinare, nu aţi putea să-l faceţi pe părintele să vadă?". Foarte clar şi foarte firesc. Şi el zice: "A, părintele este cam bătrân". De parcă dacă mă duceam la tinereţe, reuşea să facă ceva. Mă rog. Se uită el la mine şi zice: "Staţi bine cu sănătatea, dar vă este inima cam slabă". Mi-au mai spus şi doctorii că am inimă slabă. Mie îmi pare bine că am inima slabă, că înseamnă că nu o să mă chinuiesc

la sfârşitul vieţii. Când ai inima slabă, cedezi uşor. Sunt unii oameni care au inima tare şi se chinuiesc luni de zile până îşi dau sufletul. Şi m-a pipăit pe spate şi a zis: "Vă doare mijlocul!". Cu asta nu a nimerit-o, că nu m-a durut niciodată, nici până atunci şi nici de atunci încoace. Şi am zis: "Nu mă doare." Şi el zice: "Asta înseamnă că o să vă doară mai târziu"; şi eu: "Păi, acum, dacă am venit la dumneavoastră, mă gândesc să nu mă mai doară nici mai târziu".

Dragă, sunt lucruri neverificabile. Poate să spună cine ce vrea, că nu ai de unde să ştii dacă are sau nu dreptate. Sunt şi preoţi care fac exchibiţii din acestea. Te duci la el şi îţi spune că eşti blestemat, că eşti vrăjit cu apă de pe mort, atâtea şi atâtea lucruri, că vin la noi după aceea să le facem dezlegări, că a zis părintele acela că... Este unul la Sf. Gheorghe, îl chema Cucu, Ioan Cucu. Şi eu, când vine cineva şi-mi spune că i-a spus părintele Cucu că este blestemat, zic: "Bă, Cucu numai una ştie, ca şi cucu: *cucu-cucu*". Adică toate sunt la fel. Toţi blestemaţi, toţi vrăjiţi, toţi fermecaţi. Dacă mă duc şi eu, tot aşa îmi spune, că sunt blestemat sau că de la al şaptelea neam mi se trage. Dar eu nu mă duc. Dragă, pe mine nu mă interesează. Eu trebuie să îmi duc viaţa pe care o am. Sunt un om venit în lumea aceasta cu o deficienţă pe care trebuie să o duc, ţine de destinul meu. Copii născuţi în lanţuri, cum zicea părintele Arsenie. Eu sunt în lanţuri. Norocul meu este că am putut să îmi biruiesc lanţurile.

– Care sunt consecinţele pierderii tradiţiei în ţară la noi?

Tu nu vezi care sunt consecinţele? Televizorul, internetul, discoteca. Acestea nu sunt în tradiţia românească. Nu se mai ţine seama de post, nu se mai ţine seama de Biserică, nu se mai ţine seama de port, se dezgolesc femeile până la ultima posibilitate. Aceasta este lipsa tradiţiei.

– Şi remediul?

Ce remediu?! Nici un remediu! Gândiţi-vă la portul călugărilor şi al călugăriţelor, care astupă formele, că acesta este rostul, şi la portul popular. Ştiţi cum era portul popular? Poate aţi mai văzut pe la

televizor şi prin poze. Femeile erau îmbrăcate cu fustă şi în faţă şorţ şi în spate cătrinţă şi se acoperea toată femeia. Acum stă să se descopere de tot. Aceasta este lipsa tradiţiei, că nu mai au oamenii nici o sfială. Stau mamele în faţa copiilor dezgolite, cu picioarele până sus goale, că aşa este moda şi că le este cald. Păi, mamei nu i-a fost cald? Purta batic şi noaptea, când stătea în pat. Aşa a fost rânduiala şi au ţinut oamenii la rânduială şi acum toate acestea au trecut. Sora mea, de exemplu, şi cumnatele mele au scăzut de la ceea ce a fost mama şi de la ceea au fost celelalte mame, pentru că nu au mai ţinut tradiţia şi nu le-a mai băgat nimeni de vină. Nici preoţii nu le-au zis nimic. Vin la mine la spovedanie şi când să le pun patrafirul, ele sunt cu părul în picioare. Zic: "Ţi-ar trebui un batic pe cap, măcar la slujbă" şi ele: "Da, părinte, dar l-am uitat, că m-am grăbit". Şi le-am zis: "Uiţi ce nu te interesează! Ce te interesează, nu uiţi!". I-am spus unei femei să poarte batic măcar la slujbă şi după doi ani a venit din nou la mânăstire şi a zis: "Părinte, eu să ştiţi că v-am ascultat, dar numai o vreme, pentru că după ce mi-aţi spus dumneavoastră să-mi iau batic pe cap la slujbă, m-am dus cu baticul pe cap, dar cânt la cor şi în cor cântă şi o preoteasă şi preoteasa este cu capul descoperit şi m-am gândit că dacă preoteasa este cu capul descoperit, ce rost are să pun eu batic pe cap, şi nu-l mai pun nici eu". Nu sunt nişte motivaţii, nişte argumentări pentru treaba aceasta. Mai bine se ia după preoteasă decât să se ia după ce îi spun eu... Asta este!

– Mulţi dintre marii duhovnici cred că sfârşitul lumii este aproape. Ce părere aveţi despre asta?

De când este lumea creştină, de când sunt creştinii, în fiecare generaţie s-a crezut că este aproape a doua venire a Domnului Hristos; numai că nu se ştie când este. Sfântul Apostol Pavel a spus: "Noi, cei vii, care vom fi rămas în viaţă la venirea Domnului, nu vom întrece pe cei adormiţi, ci împreună cu ei ne vom răpi în nori întru întâmpinarea Domnului în văzduh" (I Tesaloniceni 4, 15-18). Deci, Sfântul Apostol Pavel a crezut că sfârşitul lumii este în contemporaneitatea lui. Aşa că acestea sunt lucruri care nu pot fi elucidate, pentru că fiecare generaţie nu trăieşte din generaţiile celelalte. Noi putem crede că venirea Domnului este aproape şi

poate că nu este aproape, pentru că este scris în psalmi că "înaintea lui Dumnezeu, o mie de ani este ca ziua de ieri ce a trecut" (Psalmi 89, 4). Pot să mai treacă mii şi mii de ani. Nu se ştie până când va dăinui lumea aşa cum este acum, pentru că până la urmă lumea va fi transformată, nu va fi nimicită.

– Puteţi da o explicaţie a faptului că şi într-o mamă care a fost rea înainte, se dezlănţuie o putere aşa mare de iubire faţă de copiii săi?

Aceasta este de la Dumnezeu, puterea aceasta iubitoare. Mama este făcută de Dumnezeu ca să crească copii şi numai prin iubire poate să se angajeze, altfel nu are cum. V-am spus eu, într-o zi, că există o iubire maternă şi o iubire paternă şi că iubirea paternă este mai slabă decât iubirea maternă. Asta este. Aşa ne-am pomenit, aşa este şi noi trebuie să lucrăm cu datele pe care le avem. Nu poate fi tatăl, mamă.

– Există posibilitatea ca iubirea aceasta părintească să fie mai intensă decât iubirea duhovnicească? Mă gândesc că unii părinţi sunt dispuşi să-şi dea organele la copiii bolnavi.

Da, este posibil, sigur că da. Am întâlnit chiar şi eu un tată care avea un fiu căruia îi era necesar un rinichi şi tatăl a zis că îi dă un rinichi. Şi era un părinte la noi care a zis că şi el ar da un rinichi. Eu, să ştii că am doi, dar nu dau nici unul.

– Până la ce măsură trebuie să tolereze o soţie un soţ care are patima băuturii?

La măsura la care îl poate tolera.

– Vedeţi o scădere în societate în faptul că tinerii căsătoriţi nu mai vor să locuiască cu părinţii, ci toţi încearcă să-şi agonisească apartamente?

Eu am întâlnit pe la Caransebeş oameni care erau câte patru generaţii într-o casă şi puteau trăi şi nu se stinghereau unii pe alţii.

Acum este tendinţa aceasta pentru că sunt comozi şi nu vor să mai facă treabă.

– Care credeţi că sunt urmările intrării în Uniunea Europeană?

Dragă, în Uniunea Europeană o să se intre, pentru că cei care s-ar opune sunt foarte puţini şi nu au autoritate, nu au ce face. Uite că şi Grecia, care este o ţară eminamente ortodoxă, şi totuşi a intrat şi o să intrăm şi noi şi o să fie ce va putea fi în condiţiile acelea. Ştiţi că se insistă pentru homosexualitate ca drept al omului, ca şi când în Uniunea Europeană ar trebui să intri cu fundul înainte. Asta este! Şi vor fi atâtea şi atâtea păcate, dar nu pentru că este Uniunea Europeană, ci pentru că oamenii sunt lăbărţaţi şi asta mai pot face, păcate. În realitate, lucrurile vor merge cum vor merge şi cei care vom fi rămas atunci sau urmaşii noştri o să se raporteze la ceea ce va fi, cum vor putea să se raporteze. Lot s-a mântuit în Sodoma, aşa că şi în Uniunea Europeană se poate mântui omul, dacă vrea să se mântuiască.

– Şi cu familia?

Cu familie cu tot. Familia este formată din oameni. Întâi trebuie să fie câştigaţi oamenii pentru viaţa de familie; şi nu este foarte simplu. Eu am participat, când am fost ultima dată la Timişoara, la un simpozion "Pro Vita" şi am vorbit acolo şi le-am spus realităţile din familia mea. Bunica mea dinspre tată, neştiutoare de carte, îi spunea bunicii dinspre mamă, despre copii: "Io, cuscră, am avut copiii cum a fost legea mai demult, tot la doi ani unul". Deci, "cum a fost legea mai demult". Ea ştia că acum nu mai este legea aceea. "Tot la doi ani unul". Deci în douăzeci de ani, a avut zece copii. Nu i-au trăit toţi, fiindcă atunci mortalitatea infantilă era la ordinea zilei, mureau foarte mulţi copii. Un preot din părţile noastre spunea că, atunci când a început el preoţia, la Botez veneau copii foarte jigăriţi, pentru că era lucrul greu şi traiul rău. Acum, mai spre sfârşit, zicea că veneau copiii dolofani la Botez. Înseamnă că s-a schimbat ceva, dar s-a schimbat ceva şi în concepţie. Nu este foarte simplu să te angajezi la viaţa de familie şi să ai copii şi să-i creşti. Cine poate avea şaisprezece copii, cum a avut Mitropolitul

Sebastian Rusan? I-au trăit nouă, dar soţia sa a născut şaisprezece copii. Astăzi nu se mai poate lucrul acesta, pentru că aceasta s-a putut la ţară, dar la oraş, unde trăieşti la bloc? Eu cunosc un preot care are doi copii şi este în străinătate şi el şi-a propus să aibă cinci copii şi nu îi mai poate avea pe ceilalţi trei din cauza condiţiilor materiale în care se găseşte. Le-a dat şi nume la copii. La doi le-a dat nume prin Botez şi la ceilalţi în gând şi nu îi poate avea. Asta este realitatea. Nu putem fi absurzi. Sunt nişte lucruri care nu atârnă numai de concepţie, atârnă şi de condiţiile materiale. Ce faci cu trei milioane de lei primiţi ca salariu, din care dai două milioane – două milioane şi jumătate de lei sunt necesari la întreţinere la bloc? Din ce mai creşti copiii sau din ce mai trăieşti tu? Sunt atâţia oameni singuratici, văduve, văduvi, care se chinuiesc, singuri fiind. După ce îşi plătesc întreţinerea la bloc, abia trăiesc de pe o zi pe alta. Şi atunci, ce faci cu o familie? Dacă ai treizeci de milioane de lei, cum am cunoscut pe cineva care are atâta salariu, atunci poţi avea cinci-şase copii. Dar câţi sunt ca el?

– În Vechiul Testament se spune că Dumnezeu este un Dumnezeu gelos. Cum să înţelegem asta?

Înţelegem că Dumnezeu nu vrea să existe alţi dumnezei. El este Dumnezeu adevărat şi este gelos în sensul că oamenii erau atunci închinători la idoli şi Dumnezeu nu vroia să fie şi închinători la idoli. Asta vrea să spună.

– Există o vârstă de la care omul nu mai poate fi schimbat?

Da, da, există. Uite, eu, de exemplu, sunt la vârsta aceea. Gata-i cu mine. Ce am realizat până acum, bine. De acum nu mă mai schimbă nimeni. Nu mai poate. Nici eu nu mai pot. Eu să vreau să mă schimb, nu mai pot, ci pot doar să merg pe linia pe care m-am format.
Haide, că ne apucă ora trei dimineaţa şi trebuie să mergem la slujbă!

– Părinte, în revista "Lumea Credinţei" s-a scris un articol referitor la interzicerea pusă femeilor de a intra în Biserică în

perioada ciclului. În acest articol, autorul apăra cauza femeii, spunând că nu există nici un canon care să o oprească.

Nu ştiu dacă există sau nu există. Pe mine nici nu mă interesează, pentru că eu personal zic că femeia poate să intre oricând în biserică, dacă ştie să ţină igiena. De ce? Pentru că nu este inferioară prin ciclu. Ciclul este ceva firesc şi nu poţi să zici că este degradată femeia şi nu are voie să intre în Biserică, nu are voie să ia anafură, nu are voie să bea apă sfinţită şi nu are voie să se atingă de preot şi aşa mai departe. Toate lucrurile acestea s-au făcut pentru că în cartea prorocului Ezechil este scris că femeia în vremea ciclului să nu aibă legătură cu bărbatul şi atunci s-au creat nişte bariere din acestea. Eu cred că nu este nici o greşeală. Dacă ştie să ţină igiena, poate să meargă la biserică. Nu sunt o autoritate ca să hotărăsc eu treaba aceasta. Mi-a spus o soră de la Mânăstirea Miclăuşeni că ea cam unsprezece zile pe lună nu poate să meargă la biserică, pentru că rânduiala la ele este că opt zile trebuie şi încă trei zile ca să fie sigure că s-a terminat şi apoi, după unsprezece zile pot să meargă. Cam aşa este pe la mânăstirile de maici, că duhovnicii aşa văd lucrurile şi nu ai ce face. Dacă mă duc eu pe acolo, ele, mai bine mă scot pe mine din biserică, decât să meargă la biserică.

– Scria undeva, referitor la stigmate, că toate încercările care s-au făcut pentru a opri sângerarea au fost sortite eşecului şi că, indiferent de perioada în care au persistat, ele nu au cangrenat şi nici nu au eliminat un miros urât. Ce părere aveţi?

Nu am nici o părere. Realităţile sunt realităţi. Cine a primit acest dar de la Dumnezeu, poate să îl aibă. Noi nu avem nimic împotrivă, doar atât că în catolicism există aceste stigmate pentru că există tendinţa de a se asemăna cu Hristos Cel Răstignit, pe când noi în ortodoxie nu avem pentru că există tendinţa de a ne asemăna cu Hristos Cel Înviat.

– Cum este corect să se spună: Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu *miluieşte-ne*, sau *mântuieşte-ne* pe noi?

Când eram eu copil, se zicea "Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi". Şi aceasta a fost până am ajuns student la Teologie. Când am ajuns student la Teologie, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a dat dispoziţia să se zică "Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi". De ce? Pentru că Maica Domnului nu ne mântuieşte, ci ne miluieşte. Adevărul este că între miluire şi mântuire sunt nişte nuanţe. "Miluieşte-ne" înseamnă dă-ne tot, fă tot ce este necesar, ai milă de noi. "Mântuieşte-ne" înseamnă eliberează-ne de păcat. Dat fiind faptul că mântuirea vine prin Domnul Hristos, iar Maica Domnului este numai mijlocitoare de mântuire, nu este mântuitoare, s-a ajuns la concluzia că este bine să se zică miluieşte-ne pe noi şi aşa s-a zis de atunci încoace. În alte limbi, de exemplu în limba greacă, se zice mântuieşte-ne pe noi. În cărţile vechi ale Bisericii se zice mântuieşte-ne pe noi. Noi nu reintroducem aceasta până când nu există o dispoziţie a Sfântului Sinod, pentru că Sfântul Sinod ne conduce sau conduce Biserica noastră. Dacă vor veni alte dispoziţii, o să zicem cum se zice. Nu este nici o greşeală, pentru că nu o scazi pe Maica Domnului din ceea ce este ea, zicând "miluieşte-ne" şi nu îi dai Maicii Domnului ceva, zicând "mântuieşte-ne". În realitate, şi miluirea şi mântuirea sunt valori care sunt binevenite.

– Puteţi să ne vorbiţi despre smerenie şi despre smerita cugetare?

Smerenia, zice sfântul Ioan Scărarul, este un har fără de nume. Este ceva ce nu se poate defini şi chiar el spune lucrul acesta, când afirmă că cineva care nu a gustat mierea, nu poate să înţeleagă din explicaţii ce este mierea. Şi el zice că numai acela cunoaşte smerenia, care are smerenia. Smerenia înseamnă de fapt să te laşi modelat, să te laşi dăltuit, să te laşi îndreptat, să te laşi condus, să te supui cu mintea. Părintele Arsenie zicea că noi avem mintea care discută cu Dumnezeu, în loc să se supună fără discuţie. Smerenie cu adevărat a avut Sfântul Apostol Petru, atunci când a zis: "Doamne, toată noaptea ne-am trudit şi nu am prins nimic, dar pentru cuvântul Tău, arunc mreaja în mare" (Luca 5, 5), deci când asculţi de Dumnezeu, chiar împotriva tendinţelor tale. Dar nu a

avut smerenie la Cina cea de Taină, când el a crezut că are smerenie şi când, din motive de smerenie, nu a vrut să se lase spălat pe picioare de Domnul Hristos şi atunci Domnul Hristos a spus: "Dacă nu te voi spăla, nu ai parte cu Mine" (Ioan 13, 8). Deci, smerenia trebuie ţinută pe toate laturile şi mai ales când ştii ce ţi se cere, trebuie să împlineşti. La noi la mânăstire era un părinte, părintele Ioan Dinu, care avea o vorbă ce mi-a plăcut mie foarte mult, anume că **"smerit este omul care îşi ţine locul"**, care ştie care îi este locul şi nu vrea un loc care nu i se potriveşte. Zicea el că dacă tu nu îţi ţii locul, nici cel de lângă tine nu ştie unde este locul lui. Ai smerită cugetare atunci când nu cugeţi înalt despre tine, că tu eşti acela care nu ştiu ce, ci te supui cu mintea şi te laşi îndrumat de îndrumătorii tăi, de Dumnezeu sau de sfinţi sau de duhovnic sau de stareţ, dacă eşti călugăr. Asta înseamnă smerita cugetare.

Vă dorim toate cele bune! Dumnezeu să ne ajute şi să ne întâlnim dimineaţă, la slujbă.

29 iulie 2004, seara,
Mânăstirea Oaşa

CREDINŢA CARE REALIZEAZĂ FĂPTURA CEA NOUĂ

"Simone, fiul lui Iona, Mă iubeşti tu pe Mine mai mulţi decât aceştia?" (Ioan 21,15)

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin!

Iubiţi credincioşi, cred că una dintre cele mai înduioşătoare împrejurări pe care le găsim istorisite în Sfânta Evanghelie este întâlnirea Domnului nostru Iisus Hristos cu şapte dintre ucenicii Săi, la Marea Tiberiadei, după ce Domnul Hristos a înviat din morţi. Şi mai ales convorbirea cu Sfântul Apostol Petru. În capitolul al 21-lea din Sfânta Evanghelie de la Ioan, citim că odată, după Învierea Domnului nostru Iisus Hristos, Domnul Hristos s-a întâlnit cu şapte dintre ucenicii Săi, între care era şi Sfântul Apostol Petru. Mai sunt numiţi Sfinţii Apostoli Iacob şi Ioan, fiii lui Zevedei, Toma Geamănul, Natanael cel din Cana Galileii şi încă doi. Cu prilejul acesta a avut loc o minune, o pescuire minunată.

Ştiţi că în Sfânta Evanghelie sunt prezentate două minuni care pot avea ca titlu "Pescuire minunată". Una în Sfânta Evanghelie de la Luca, în capitolul al 5-lea, la început, şi una la Sfânta Evanghelie de la Ioan, în capitolul al 21-lea, la sfârşitul Sfintei Evanghelii de la Ioan. Nu ne vom ocupa acum de aceste două minuni, ca să facem o paralelă între una şi alta, să scoatem nişte concluzii. Doar amintesc faptul că la Marea Tiberiadei, după Învierea Domnului nostru Iisus Hristos, a avut loc o minune care poate fi numită "Pescuire minunată", când, cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, cei care erau acolo au prins mulţime mare de peşti, dintre care o sută cincizeci şi trei de peşti mari. După ce s-a întâmplat această minune, după ce ucenicii au fost încredinţaţi că s-au întâlnit cu Domnul nostru Iisus Hristos, au stat la masă şi au mâncat pâine şi peşte fript. Că Domnul Hristos a mâncat pâine şi peşte mai ştim şi din istorisirea Sfântului Evanghelist Luca, în capitolul al 24-lea din Evanghelia sa, unde se spune că atunci când Domnul Hristos S-a arătat ucenicilor Săi prima dată, în ziua Învierii

Sale, i-a întrebat dacă au ceva de mâncare şi ei I-au pus înainte o bucată de peşte fript şi un fagure de miere. Aşa a fost şi la marea Tiberiadei, au mâncat ucenicii împreună cu Domnul Hristos. După aceea, a urmat o convorbire între Domnul Hristos şi Sfântul Apostol Petru. Şi anume, Domnul Hristos l-a întrebat pe Sfântul Apostol Petru: "Simone, fiul lui Iona, Mă iubeşti tu pe Mine mai mult decât aceştia?". Sfântul Apostol Petru a răspuns: "Da, Doamne, Tu ştii că Te iubesc!" Şi Domnul Hristos a zis: "Paşte mieluşeii Mei!". L-a întrebat şi a doua oară: "Simone, fiul lui Iona, Mă iubeşti tu pe Mine?". Şi Sfântul Apostol Petru a răspuns: "Da, Doamne, Tu ştii că Te iubesc!". Şi l-a întrebat şi a treia oară: "Simone, fiul lui Iona, Mă iubeşti tu pe Mine?". Şi e scris în Sfânta Evanghelie că s-a mâhnit Petru şi a zis: "Doamne, Tu ştii toate, Tu ştii că Te iubesc". Şi Domnul Hristos i-a spus: "Paşte oile Mele!". E duioasă împrejurarea aceasta, pentru că Sfântul Apostol Petru a răspuns la fiecare dintre cele trei întrebări, întrebarea fiind aceeaşi, şi în cele din urmă, când a fost să răspundă a treia oară, nu a mai spus: "Da, Doamne, Tu ştii că Te iubesc!", ci, cu mâhnire, a zis: "Doamne, Tu ştii toate, Tu ştii că Te iubesc!"

Iubiţi credincioşi, aş vrea să observăm împreună acum faptul că Domnul Hristos i-a pus Sfântului Apostol Petru întrebarea "Mă iubeşti tu pe Mine?", nu înainte de masă, ci după ce au mâncat. Cineva care e sensibil îşi dă seama că Domnul Hristos a avut o delicateţe pe care trebuie să o învăţăm şi noi. Nu l-a mâhnit pe Sfântul Apostol Petru – de fapt Sfântul Apostol Petru s-a mâhnit el însuşi, nu l-a mâhnit Domnul Hristos – dar ştiind Domnul Hristos că se va mâhni, nu i-a pus întrebarea aceasta înainte de masă, ca nu cumva să-l aducă în situaţia să nu-i mai trebuiască de mâncare. Dar după ce au mâncat, a pus întrebarea aceasta, la care Sf.. Ap. Petru a răspuns la vremea aceea, aşa cum ne spune Sfântul Evanghelist.

Pentru noi, cei de astăzi, şi pentru oamenii din generaţiile câte au fost în Biserica creştină de la început şi până acum, este important să ne gândim că întrebarea aceasta ne-o pune Domnul Hristos şi nouă. Sunt două întrebări pe care Domnul Hristos le pune tuturor oamenilor. Întrebarea despre credinţa în El şi întrebarea despre iubirea faţă de El. "Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?" (Ioan 9, 35) – l-a întrebat pe un om căruia îi dăduse vederea: "Simone, fiul lui Iona, Mă iubeşti tu pe Mine?" (Ioan 21, 15) – este întrebarea pe

care a pus-o Domnul Hristos ucenicului Său, Apostolul Petru, celui care a zis: "Tu eşti Hristos, Fiul lui Dumnezeu Celui viu" (Matei 16, 16) şi: "La cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieţii celei veşnice" (Ioan 6, 68). I-a pus întrebarea aceluia care a zis: "Chiar dacă toţi se vor lepăda de Tine, eu n-o să mă lepăd, cu Tine merg şi la temniţă şi la moarte" (Matei 26, 33) şi nu şi-a împlinit cuvântul. S-a lepădat de Domnul Hristos formal. Şi ceilalţi ucenici s-au lepădat, dar nu formal, adică s-au depărtat, L-au părăsit şi atâta tot. Sfântul Apostol Petru a zis: "Nu-L cunosc! Nu-L ştiu pe omul acesta! Nu-L cunosc!". Şi Domnul Hristos a primit pocăinţa Sfântului Apostol Petru – e scris în Sfânta Evanghelie că după ce s-a lepădat de trei ori, Petru a ieşit afară şi a plâns cu amar (Matei 26, 75) – şi Domnul Hristos a primit pocăinţa lui şi, ca semn că a primit pocăinţa lui, a fost faptul că în ziua Învierii Sale, înainte de a Se arăta celorlalţi ucenici în foişorul din Ierusalim, i S-a arătat lui Petru. Şi, când cei doi care au mers spre Emaus împreună cu Domnul Hristos s-au întors în Ierusalim ca să le spună celor care erau adunaţi acolo: "Am văzut pe Domnul!", ei au zis: "Cu adevărat a înviat Domnul şi i S-a arătat lui Petru" (Luca 24, 34). Deci, Domnul Hristos nu a întârziat cu faptul de a-l milui pe Sfântul Apostol Petru, de a-l ierta pe Sfântul Apostol Petru, de a-i primi pocăinţa. Şi apoi, când a venit vremea să fie împreună cu ceilalţi ucenici, la Marea Tiberiadei, Domnul Hristos l-a întrebat pe Sfântul Apostol Petru de trei ori: "Mă iubeşti tu pe Mine?". Prima dată, întrebarea a fost formulată aşa: "Simone, fiul lui Iona, Mă iubeşti tu pe Mine mai mult decât aceştia?". E important să ne gândim la felul cum a fost pusă întrebarea, pentru că de aici se înţelege că există posibilitatea să ne luăm la întrecere în ceea ce priveşte iubirea, să căutăm să ne depăşim pe noi înşine şi unii pe alţii în ceea ce priveşte iubirea faţă de Domnul Hristos.

Vă spuneam zilele trecute că noi vedem multe lucruri exterioare şi ne referim la multe lucruri exterioare când e vorba de înaintarea în viaţa duhovnicească, dar nu ne gândim atât cât ar trebui la raportarea noastră la Domnul Hristos Însuşi. Ce înseamnă Hristos pentru mine? Îl iubesc, cred în El, Îl am în consideraţie, vreau să mă apropii de El, Îl caut, L-am găsit? Pot zice împreună cu ucenicii Domnului Hristos: "Am văzut pe Domnul?". E ceva la care ar trebui să ne gândim mai mult, pentru că altfel se întâmplă să

împlinim anumite lucruri şi să rămânem la ele, dar cu Domnul Hristos de fapt să nu ne întâlnim.

Nu peste multă vreme, urmează o sărbătoare care este în fiecare an în 6 August, Schimbarea la Faţă a Domnului Hristos. Ştim din istorisirile Sfinţilor Evanghelişti Matei, Marcu şi Luca, din fiecare dintre aceste trei Evanghelii, ştim că Domnul Hristos a luat pe trei dintre ucenicii Săi – pe Petru, pe Iacob şi pe Ioan – şi i-a dus într-un munte pe care Biserica, după tradiţie, îl ştie ca muntele Taborului. Şi acolo, în faţa lor, de faţă fiind şi Moise şi Ilie, S-a schimbat la faţă, Şi-a arătat mărirea Lui în lumină, în sensul că faţă Lui strălucea ca soarele şi hainele Lui erau albe ca zăpada, cum un înălbitor nu poate înălbi pe lume. A fost un prilej de bucurie. Sfântul Apostol Petru şi-a exprimat dorinţa să rămână cu toţii pe muntele Taborului. A venit un nor luminos, s-a auzit glasul Tatălui Ceresc: "Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru care bine am voit, pe Acesta să-L ascultaţi". A spus Domnul Hristos nişte cuvinte pe care le cuprinde în istorisirea sa doar Sfântul Evanghelist Matei şi anume: "Sculaţi-vă şi nu vă temeţi!". Vom sărbători aceasta peste puţină vreme, ca să trăim evenimentul şi noi aşa cum l-au trăit cei care au fost pe muntele Schimbării la Faţă. Se ştie că Domnul Hristos i-a favorizat cumva pe cei trei ucenici şi ne-am putea gândi că ceilalţi au fost cumva nedreptăţiţi. În realitate, nu au fost nedreptăţiţi, în sensul că au fost mai multe schimbări la faţă, nu de felul celeia pe care o vom sărbători curând, dar au fost mai multe împrejurări în care Domnul Hristos Şi-a arătat mărirea Sa. Nu în lumină, ci în facerea de minuni, de pildă, şi de fiecare dată ucenicii Domnului Hristos au putut înţelege ceva din măreţiile Lui.

La Marea Tiberiadei, Sfântul Apostol Petru a mărturisit că iubeşte pe Domnul Hristos. Unii socotesc că de aceea i-a pus Domnul Hristos întrebarea "Mă iubeşti tu pe Mine?" de trei ori, ca să înlăture cele trei lepădări pe care, din slăbiciune, Sfântul Apostol Petru le-a avut în timpul pătimirii Domnului Hristos. Nu ştiu dacă e aşa. E o interpretare, poate să fie şi aşa, dar eu cred altceva. Şi anume, că Domnul Hristos i-a pus de trei ori această întrebare ca să arate cât de important este să-L iubească.

Întrebarea aceasta, pusă atunci Sfântului Apostol Petru, ne-o pune Domnul Hristos şi nouă, tuturor. Şi noi trebuie să răspundem la această întrebare şi poate nu atât cu cuvântul – e foarte simplu să

spui: "Da, Doamne, Tu ştii că te iubesc!" – ci mai ales cu viaţa, cu viaţa noastră întreagă. Să-L avem pe Domnul Hristos în prim-planul gândirii noastre, în prim-planul înţelegerii noastre.

Sfântul Maxim Mărturisitorul, în capetele gnostice, capetele despre cunoştinţa de Dumnezeu, în Filocalie, volumul 2, spune că atunci este înălţat Domnul Hristos peste viaţa noastră, peste gândirea noastră, peste fiinţa noastră, când gândurile noastre se grupează în legătură cu Domnul Hristos. Altfel, Domnul Hristos nu-i înălţat mai presus de noi. Se ştie că Domnul Hristos S-a înălţat la cer; şi S-a înălţat la cer ca înaintemergător pentru noi, ca şi noi să ne înălţăm la cer. Fiecare dintre noi este candidat la înălţare la cer. Am înviat împreună cu Hristos. Sfântul Apostol Pavel zice că, prin botez, toţi am înviat împreună cu Hristos. Poate că unii au murit din nou după botez, faţă de Domnul Hristos, dar în chip firesc noi nu trebuie să urmărim învierea, pentru că învierea e o realitate pentru noi, ci trebuie să urmărim înălţarea şi, urmărind înălţarea noastră la cer, trebuie să-L avem pe Domnul Hristos înălţat peste fiinţa noastră. Deci gândurile noastre trebuie să fie grupate în legătură cu Domnul Hristos, pentru că undeva în Sfânta Evanghelie de la Ioan se spune: "Iar Eu când Mă voi înălţa, pe toţi îi voi trage la Mine" (Ioan 12, 32). La aceasta gândindu-se Sfântul Maxim Mărturisitorul, spune că numai atunci e Hristos înălţat peste viaţa noastră, peste fiinţa noastră, când gândurile noastre sunt atrase la Domnul Hristos şi sunt gânduri care se potrivesc cu credinţa noastră în Domnul Hristos.

Viaţa noastră trebuie să fie o viaţă în credinţă şi o viaţă în iubire. Sunt cele două virtuţi de care ne-am ocupat în zilele trecute, credinţă şi iubire: "Credinţa ca temelie a vieţii duhovniceşti", "Credinţă care mântuieşte", "Credinţa lucrătoare în iubire", "Credinţa care duce către iubire" ("Urcuşul spre iubire"), "Credinţa care realizează făptura cea nouă". Sfântul Apostol Pavel chiar spune: "De este cineva în Hristos, este făptură nouă; cele vechi au trecut, iată toate s-au făcut noi"(II Corinteni 5, 17).

Un om câştigat pentru Dumnezeu, în credinţă, este un om care se schimbă prin credinţă. Eu mi-am exprimat de multe ori nedumerirea cum de atâţia oameni care se socotesc credincioşi, de fapt trăiesc ca necredincioşii, cum de credinţa lor nu-i înnobilează, nu-i face mai buni, nu-i face mai de valoare. Răspunsul l-am găsit

în înţelesul acesta, că mulţi dintre cei care zic că cred, de fapt nu cred, deoarece fac fapte de necredincioşi şi **ce faci, te face**. Deci, **dacă faci fapte de necredincios, devii necredincios, dacă faci fapte de credincios, devii credincios**. Dacă faci fapte care te duc la iubire, ţi se înmulţeşte iubirea. Dacă faci fapte care se împotrivesc iubirii, scazi în iubire. Să luăm aminte la toate acestea şi să ne cercetăm pe noi dacă suntem în credinţă şi în iubire, dacă avem credinţă în toate împrejurările vieţii noastre, dacă ţinem seama de Dumnezeu în toate împrejurările vieţii noastre, dacă credinţa noastră e o credinţă lucrătoare de fapte bune, pentru că Sfântul Apostol Iacob scria, şi găsim cuvântul în epistola sa: "Aşa cum trupul fără suflet e mort, tot aşa şi credinţa fără fapte e moartă" (Iacob 2, 26). Credinţa este izvorâtoare de nădejde şi de bucurie. Şi bucuria se identifică adeseori cu iubirea, deoarece iubirea e fericire, iubirea este bucurie şi dacă se declanşează în sufletul nostru iubirea întemeiată pe credinţă, suntem în sfera bucuriei şi, având bucurie, suntem aşa cum vrea Domnul Hristos să fie creştinii. Un creştin trebuie să fie purtător de bucurie, trebuie să fie lucrător de bucurie, trebuie să fie înmulţitor de bucurie. Să înmulţească binele şi bucuria, pentru că bucuria vine acolo unde se împlineşte datoria. **Întâi este datoria şi apoi este bucuria**. Chiar dacă noi am vrea să fie altfel, întâi să fie bucuria şi apoi eventual să fie şi datoria. În realitate, întâi e datoria şi apoi vine bucuria. Dacă nu-ţi faci datoria, să nu nădăjduieşti să vină bucuria!

Între cei care şi-au arătat lucrarea de bucurie îl avem şi pe Sfântul Apostol Pavel şi ne întâlnim cu el – lucrătorul de bucurie – mai ales în Epistola către Filimon. E o epistolă care mi-e tare dragă, pentru că în ea se revarsă sufletul Sfântului Apostol Pavel aşa cum nu se revarsă în vreo altă epistolă. Îl are în grijă pe un sclav, fugar din casa lui Filimon. L-a convertit la creştinism în închisoare – Sfântul Apostol Pavel fiind deţinut politic, cum am zice noi astăzi, pentru că era creştin – şi Onisim – aşa îl chema pe sclavul fugar din casa lui Filimon – era închis pentru că a fugit din casa stăpânului, l-a păgubit pe stăpân, a luat ceva, a furat ceva de la el. Sfântul Apostol Pavel l-a câştigat pentru Hristos şi l-a trimis înapoi la Filimon. Pe Filimon îl cunoştea Sfântul Apostol Pavel, chiar el îl convertise la creştinism, şi ştia că e un om odihnitor de oameni. **Ce bine ar fi să fim cu toţii nişte odihnitori de oameni! Adică să se**

simtă oamenii bine în jurul nostru, în preajma noastră. "Sufletele sfinţilor (adică ale creştinilor) se odihnesc întru tine, frate" – îi scria Sfântului Apostol Pavel lui Filimon, recomandându-l pe Onisim, căci e o scrisoare de recomandare. Deci, "tu eşti odihnitor de oameni". Aşa era părintele Serafim de la noi de la mânăstire, odihnitor de oameni. Un om de care s-au bucurat toţi. "Sufletele sfinţilor, adică ale creştinilor, se odihnesc întru tine, frate; odihneşte şi inima mea". Voia Sfântul Apostol Pavel să fie primit Onisim, cum? Ca frate preaiubit. Aşa îl recomandă să-l primească de acum, nu ca pe un servitor, ci ca pe un frate preaiubit şi, trimiţându-l pe el la Filimon, îi scrie acestuia: "Ţi-l trimit pe el, chiar inima mea". Deci, nu-ţi trimit un om oarecare, ci-ţi trimit inima mea, alcătuită în fiinţa lui, deci să ştii că împreună cu el îţi trimit chiar inima mea. Şi zice mai departe: "Primeşte-l pe el cum m-ai primi pe mine". Sunt nişte lucruri duioase, delicate, pe care de multe ori noi nu le băgăm în seamă, pentru că nu suntem formaţi să simţim duioşia acestor situaţii, acestor lucruri.

Iubiţi credincioşi, să ne gândim la lucruri de felul acesta şi să ne alcătuim prin ele, să fim şi noi odihnitori de oameni, să ne putem alcătui şi noi la binele altora cu inima noastră, să dăm ceva din inima noastră atunci când dăm ceva spre binele altora. Să aducem în inima noastră pe cei care vin în legătură cu noi, să le facem loc în noi şi atunci va fi o bucurie şi pentru noi şi va fi o bucurie şi pentru ei.

Ne-am gândit împreună, zilele trecute, la roadele credinţei, dintre care cea mai însemnată este venirea Domnului Hristos în inima noastră; şi asta se realizează prin credinţă, după cuvântul: "Hristos să se sălăşluiască prin credinţă în inimile voastre" (Efeseni, 3, 17). Prin credinţă ne alcătuim după chipul Domnului Hristos. "Simt dureri de mamă până când Hristos va prinde chip în voi" (Galateni 4, 19). Este o dorinţă a Sfântului Apostol Pavel, exprimată pentru creştinii din Galatia şi, în realitate, sigur Sfântul Apostol vrea ca fiecare dintre noi să fim purtători ai chipului lui Hristos, să avem mintea lui Hristos, să avem simţirea lui Hristos, să avem voinţa lui Hristos, să dorim să fim supuşi prin Domnul Hristos Tatălui ceresc şi atunci credinţa lucrătoare în iubire va duce la fericire şi pentru noi şi pentru alţii. Mai ales dacă vom fi blânzi, binevoitori şi veseli, dacă vom fi blânzi şi smeriţi cu inima, după

cuvântul Domnului Hristos: "Învăţaţi-vă de la Mine că sunt blând şi smerit cu inima şi veţi afla odihnă sufletelor voastre" (Matei 11, 29). Să avem în vedere toate acestea, să înmulţim credinţa prin faptele credinţei, să nu facem fapte de necredinţă că atunci ne scade credinţa; şi dacă, cumva, se întâmplă vreodată să facem o faptă de necredinţă sau care nu dovedeşte credinţa, atunci să ne întoarcem îndată, să ne pară rău de întrelăsările noastre şi să înlăturăm cele rele cu cele bune, după cuvântul: "Nu te lăsa biruit de rău, ci biruieşte răul cu binele" (Romani 12,21).

Sfântul Apostol Petru a regretat lepădările lui şi, într-o alcătuire de la slujbele noastre, care sunt împodobitoare de suflet, găsim aceste cuvinte: "Doamne, după Învierea Ta cea de-a treia zi şi după închinarea apostolilor, Petru a strigat către Tine: «Femeile au luat îndrăzneală, iar eu m-am temut – femeile mironosiţe, care au mers la mormântul Domnului nostru Iisus Hristos, sau care au fost aproape de crucea Domnului Hristos –; tâlharul, Dumnezeu Te-a cuvântat, iar eu m-am lepădat de Tine. Oare, mă vei mai chema încă ucenic, sau iarăşi mă vei arăta vânător adâncului? – iarăşi mă vei arăta pescar. Ci mă primeşte pe mine, Mântuitorule, şi mă miluieşte!»".

Stimaţi ascultători, iubiţi credincioşi, avem o datorie, datorie pe care, împlinind-o, înmulţim bucuria şi întărim bucuria, datoria de a fi recunoscători faţă de cei care ne-au primit aici la mânăstire ca să ne rugăm împreună cu ei, să învăţăm la sfintele slujbe şi din cuvântările câte au fost. Ne-au găzduit, ne-au primit şi nouă nu ne rămâne de făcut altceva decât să le fim recunoscători de acum şi până în veac, adică niciodată să nu încetăm cu recunoştinţa noastră. Sfântului Vasile cel Mare i-a fost pusă întrebarea: "Cum trebuie să se manifeste recunoştinţa unui om care a primit o binefacere de la cineva?". Şi zice sfântul Vasile cel Mare că cineva care primeşte o binefacere trebuie să fie în faţa binefăcătorului cum a fost Sfântul Apostol Petru în faţa Domnului Hristos Care a vrut să-i spele picioarele. Deci, să nu se socotească vrednic de ceea ce primeşte şi să fie mulţumitor şi recunoscător. Să fim şi noi, după puterea noastră, la fel, mulţumitori şi recunoscători.

Au fost zile frumoase, nu ca timp, dar au fost totuşi zile frumoase ca linişte sufletească, frumoase ca bucurie, ca zile înmulţitoare de iubire. Le păstrăm în sufletul nostru, le ducem mai

departe, ne împodobim mintea cu ceea ce am putut reţine fiecare din ceea ce ni s-a oferit. Ne ducem la rosturile noastre, dar să ne ducem ca unii care am trecut pe aici şi într-un fel să rămânem aici şi în altfel să ducem mânăstirea de aici împreună cu noi. Pentru că nu se poate să mergi undeva şi să nu şi rămâi acolo, când pleci de-acolo. Nu se poate să fii undeva şi, plecând, să nu duci ceea ce a fost acolo împreună cu tine.

Eram la oraşul Victoria, lângă noi, lângă mânăstire, şi eram la un Sfânt Maslu; şi, înainte de a începe slujba, când ne-am îmbrăcat în altar, un preot dintre cei care erau acolo de faţă s-a prezentat la mine şi mi-a spus: "Sunt părintele Codrea din Victoria". Ne cunoşteam de vreme îndelungată, nu trebuia să se prezinte aşa, dar aşa s-a gândit el că trebuie să fie. Şi eu am zis: "Din Victoria şi încă de undeva". Şi el a rămas întrebător şi m-a întrebat: "De unde din altă parte?". Iar eu am zis: "Din inima mea". Şi i-am spus cum anume se întâmplă că nu-i numai din Victoria, ci şi din inima mea, pentru că l-am cunoscut de copil – asta a fost prin anul 1949. Atunci, părintele avea 12 ani şi venise la mânăstire la Sâmbăta de Sus, unde mă găseam şi eu ca trecător, ca închinător, ca pelerin şi a stat câteva zile cu părinţii lui acolo; şi de fiecare dată când ieşeam din chilie să merg undeva, apărea şi mă lua. Zicea: "Unde vreţi să mergeţi?" şi mă ducea el. Eu puneam mâna aşa, peste umerii lui, şi mergeam cu el. De atunci, a intrat în inima mea şi n-a mai ieşit niciodată; şi de aceea am zis: "Din Victoria şi încă de undeva, din inima mea". Asta face iubirea, îi ţine pe oameni în inima iubitorului. Pe atunci, nu ştiam că la Sfântul Munte este o vorbă în înţelesul acesta, că "inima mea nu are decât intrări, ieşiri nu are". Cineva care a intrat în inima mea, nu mai poate ieşi de acolo.

Aşa să fie şi cu noi, să intrăm unii altora în inimile noastre şi să ne menţinem în inimă şi să ne vărsăm de acolo iubire învăluitoare pentru cei pe care îi purtăm în inimă; şi în acelaşi timp, recunoştinţă pentru cei care, cu darul lui Dumnezeu, ne-au primit şi ne-au ajutat să ne putem desfăşura tabăra aceasta, întru întărirea noastră în bine şi, fără îndoială, vor avea plată de la Dumnezeu şi recunoştinţă de la oameni.

Dumnezeu să ne ajute!

30 iulie 2004, dimineaţa,
Mânăstirea Oaşa

Credința noastră este o credință despovărătoare, deci o credință mântuitoare și este izvor de bucurie și de nădejde. Cine are credință în Mântuitorul nostru Iisus Hristos, cine crede în Evanghelie, acela are roadele credinței, adică nădejde, iubire, bucurie, pace, liniște sufletească, merge pe calea fericirii. Credința este o valoare care aduce alte valori. Credința este izvor de mulțumire sufletească. De aceea am pus-o în atenția ascultătorilor și de aceea, prin cartea de față, o pun în atenția cititorilor. Precum ascultătorii s-au bucurat de ceea ce le-am oferit prin viu grai, așa sper să se bucure și cititorii prin ceea ce le ofer în cartea de față.

Ofer cartea aceasta tuturor celor ce își vor lua osteneala să o citească și nu numai să o citească, ci chiar să o studieze și să o aprofundeze. Recomand această carte și dau slavă lui Dumnezeu că s-a ajuns la realizarea ei. Cred că bunul Dumnezeu a binecuvântat această carte. Cred că bunul Dumnezeu, cu darul și cu iubirea lui de oameni, a rânduit cele de trebuință ca aceste cuvântări, pe care le-am ținut eu într-un cerc restrâns, să ajungă la cititorii acestei cărți.

Cartea sper să fie luminătoare pentru toți cei care caută lumina lui Hristos, care luminează tuturor. Doresc din toată inima ca cei ce vor citi cartea de față, cuvântările cuprinse în ea, să aibă bucurie și iubire, care sunt temeiuri de fericire.

Arhimandritul Teofil Părăian

ISBN: 973-7763-02-5